LGOF

ZINTEGROWANY SYSTEM POWIĄZAŃ MIAST
W LEGNICKO-GŁOGOWSKIM OBSZARZE FUNKCJONALNYM

Powiązania funkcjonalno-przestrzenne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

iRT
INSTYTUT ROZWOJU TERYTORIALNEGO

DOLNY ŚLĄSK

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013, zrealizowany w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych" ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecne Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju).

Instytut Rozwoju Terytorialnego
ul. Świdnicka 12/16
50-068 Wrocław
www.irt.wroc.pl
tel.: (+48) 71 374 95 00
fax: (+48) 71 374 95 13

Dyrektor
Maciej Zathey
maciej.zathey@irt.wroc.pl

Zastępca Dyrektora
Magdalena Belof
magdalena.belof@irt.wroc.pl

Zastępca Dyrektora
Przemysław Malczewski
przemyslaw.malczewski@irt.wroc.pl

Koordynator projektu
Agnieszka Wałęga
agnieszka.walega@irt.wroc.pl

Autorzy:
Jan Blachowski
Renata Cieślak
Karolina Drewnicka
Karolina Gmur
Marta Kukuła
Kamila Lesiw-Głowacka
Katarzyna Mańkowska-Bigus
Ewa Markowicz-Judycka
Małgorzata Mongiałło
Marta Oleszczuk
Jarosław Patron
Magdalena Pietrukiewicz
Jakub Rosowski
Elżbieta Strzelczyk

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

WROCŁAW, MARZEC 2015 r.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I. CHARAKTERYSTYKA LGOF 7

1. SFERA SPOŁECZNA 9

1.1. Zasoby demograficzne 9

1.2. Rynek pracy 18

1.3. Mieszkalnictwo 23

1.4. Ochrona zdrowia 24

2. SFERA GOSPODARCZA 26

2.1. Podmioty gospodarki narodowej 26

2.2. Specjalne strefy ekonomiczne, obiekty przedsiębiorczości i innowacji 30

2.3. Rolnictwo 30

2.4. Turystyka 32

2.5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego 33

3. SFERA ŚRODOWISKOWA 34

3.1. Użytkowanie terenu 34

3.2. Wody powierzchniowe 36

3.3. Ochrona przyrody 37

3.4. Kopaliny 39

3.5. Wody podziemne 40

4. SFERA TRANSPORTOWA 42

5. SFERA INFRASTRUKTURALNA 45

5.1. Gospodarka wodno-ściekowa 45

5.2. Gospodarka odpadami 48

5.3. Energetyka 51

CZĘŚĆ II. SZCZEGÓŁOWE ANALIZY WYBRANYCH ZAGADNIEŃ 55

1. ANALIZA ODLEGŁOŚCI OD RDZENI 57

2. DOJAZDY DO PRACY 61

3. DOJAZDY DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH 66

4. ODPŁYW LUDNOŚCI Z MIAST-RDZENI LGOF DO GMIN 70

5. ANALIZA SKUPIEŃ METODĄ K-ŚREDNICH 74

5.1. Analiza skupień – obszar województwa dolnośląskiego 74

5.2. Analiza skupień – LGOF 76

6. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA 80

7. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH GMIN 91

CZĘŚĆ III. PROBLEMY I WYZWANIA LGOF 109

1. PROBLEMY 111

1.1. Problemy określone na podstawie analiz funkcjonalno-przestrzennych oraz warsztatów, które poddane zostały konsultacjom społecznym 111

1.2. Problemy zidentyfikowane po przeprowadzeniu szczegółowych analiz 114

2. WYZWANIA 115

2.1. Wyzwania określone na podstawie analiz funkcjonalno-przestrzennych oraz warsztatów, które poddane zostały konsultacjom społecznym 115

2.2. Wyzwania zidentyfikowane po przeprowadzeniu szczegółowych analiz 118

3. OBSZARY PROBLEMOWE 118

CZĘŚĆ IV. DELIMITACJA LEGNICKO-GŁOGOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO 121

1. WPROWADZENIE 123

2. ZAŁOŻENIA I ZASADY DELIMITACJI 124

3. ANALIZA ZASIĘGU LGOF METODĄ WSKAŹNIKOWĄ 126

4. ANALIZA ZASIĘGU LGOF W OPARCIU O ZALEŻNOŚCI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE 128

5. WYZNACZENIE GRANIC LGOF 131

LITERATURA 134

ZAŁĄCZNIK NR 1 – RAPORT Z WARSZTATÓW DOTYCZĄCYCH PROBLEMÓW I WYZWAŃ 135

ZAŁĄCZNIK NR 2 – RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NT. PROBLEMÓW I WYZWAŃ 141

ZAŁĄCZNIK NR 3 – WYKAZ WSKAŹNIKÓW WYKORZYSTANYCH DO DELIMITACJI LGOF 147

WSTĘP

Niniejsze opracowanie poświęcone zostało badaniom powiązań funkcjonalno-przestrzennych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (LGOF) mającym na celu wyznaczenie granic LGOF oraz sformułowanie głównych problemów i wyzwań.

Opracowanie składa się z czterech głównych części:

- **Część I**. Charakterystyka LGOF
- **Część II**. Szczegółowe analizy wybranych zagadnień,
- **Część III**. Problemy i wyzwania LGOF
- **Część IV**. Delimitacja Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W Części I zdiagnozowano stan istniejący LGOF w zakresie sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, transportowej i infrastrukturalnej. Diagnoza zawiera syntetyczne informacje dotyczące zarówno aktualnego stanu, jak i dynamiki zmian badanych cech. Stanowi również materiał wyjściowy do przeprowadzonych analiz zasięgu oddziaływania ośrodków-rdzeni LGOF, zaprezentowanych w Części IV niniejszego opracowania pn. „Delimitacja Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego".

W Części II zaprezentowano szczegółowe analizy funkcjonalno-przestrzenne w zakresie dojazdów do pracy do ośrodków-rdzeni LGOF, dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w tych miastach, polityki przestrzennej określonej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, a także zmian liczby ludności w oparciu o prognozę demograficzną do roku 2030. Wyniki tych analiz wykorzystane zostały do określenia problemów i wyzwań oraz granic LGOF.

W Części III zawarto problemy i wyzwania LGOF sformułowane na podstawie przeprowadzonych analiz funkcjonalno-przestrzennych, warsztatów oraz konsultacji społecznych. Zamieszczono tu również problemy i wyzwania zidentyfikowane w oparciu o przeprowadzone szczegółowe analizy z zakresu polityki przestrzennej oraz prognozy demograficznej. W niniejszej części wyznaczono i scharakteryzowano dwa kluczowe obszary problemowe, ograniczone tematycznie i przestrzennie, które stały się przedmiotem doprecyzowanych analiz w ramach projektu.

W Części IV zaprezentowano delimitację LGOF, którą wykonano w trzech etapach. W etapie pierwszym dokonano identyfikacji zasięgu oddziaływania ośrodków-rdzeni LGOF na tereny przyległe w oparciu o mierniki strukturalne, w etapie drugim zaprezentowano zależności funkcjonalno-przestrzenne, natomiast w etapie trzecim przedstawiono zasięg LGOF.

Opracowaniem objęty został wstępnie wyznaczony Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny, który jest jednym z czterech miejskich obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego i w strategii rozwoju województwa dolnośląskiego. Zajmuje on teren o łącznej powierzchni ponad 5 tys. km^2, co stanowi 26% powierzchni województwa. Swoim zasięgiem obejmuje 42 gminy z 9 powiatów:

- gminy miejskie: Bolesławiec, Jawor, Złotoryja, Głogów, Legnica, Chojnów, Lubin;
- gminy miejsko-wiejskie: Nowogrodziec, Prochowice, Ścinawa, Chocianów, Polkowice, Przemków;

- gminy wiejskie: Bolesławiec, Gromadka, Osiecznica, Warta Bolesławiecka, Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Wądroże Wielkie, Pielgrzymka, Zagrodno, Złotoryja, Głogów, Jerzmanowa, Kotla, Pęcław, Żukowice, Jemielno, Niechlów, Chojnów, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice, Ruja, Lubin, Rudna, Gaworzyce, Grębocice, Radwanice.

W tej grupie znajduje się 13 miast, w tym jeden ośrodek regionalny – Legnica, 4 ośrodki subregionalne – Lubin, Głogów, Bolesławiec i Polkowice oraz 8 miejskich ośrodków lokalnych – Prochowice, Ścinawa, Przemków, Chocianów, Chojnów, Nowogrodziec, Złotoryja i Jawor.

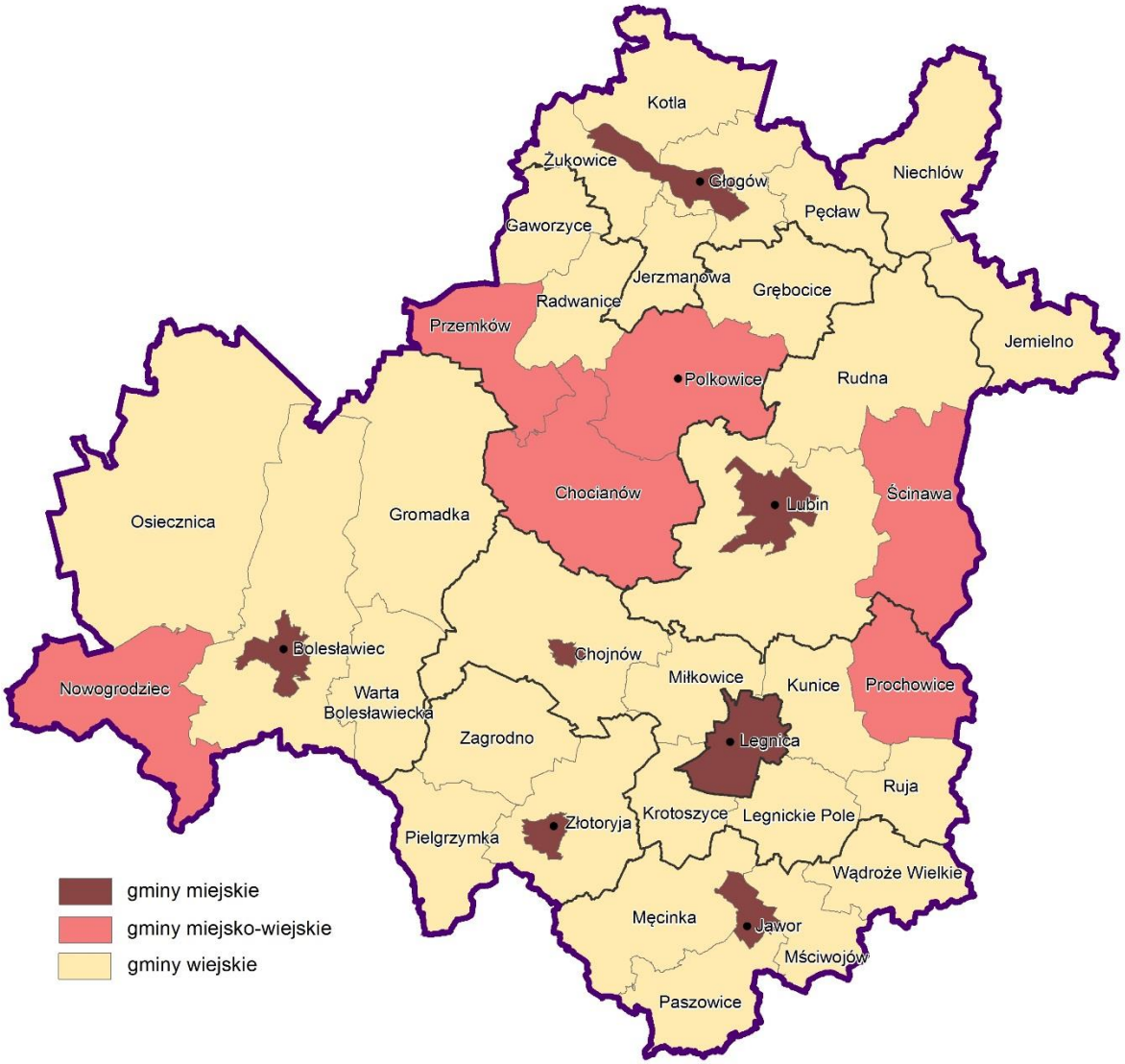

CZĘŚĆ I. CHARAKTERYSTYKA LGOF

1. SFERA SPOŁECZNA

1.1. ZASOBY DEMOGRAFICZNE

Liczba ludności Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na koniec 2012 r. wynosiła 591,5 tys. osób, co stanowiło 20,3% ludności województwa dolnośląskiego (Diagram 1). Pod względem liczby ludności wyróżniało się miasto Legnica (102,4 tys.), następnie Lubin (74,7 tys.), Głogów (69,2 tys.), Bolesławiec (39,9 tys.), Jawor (24,1 tys.) i Złotoryja (16,4 tys.) oraz gmina miejsko-wiejska Polkowice (27,3 tys., w tym miasto 22,6 tys.).

DIAGRAM 1. LICZBA LUDNOŚCI LGOF W LATACH 2007-2012

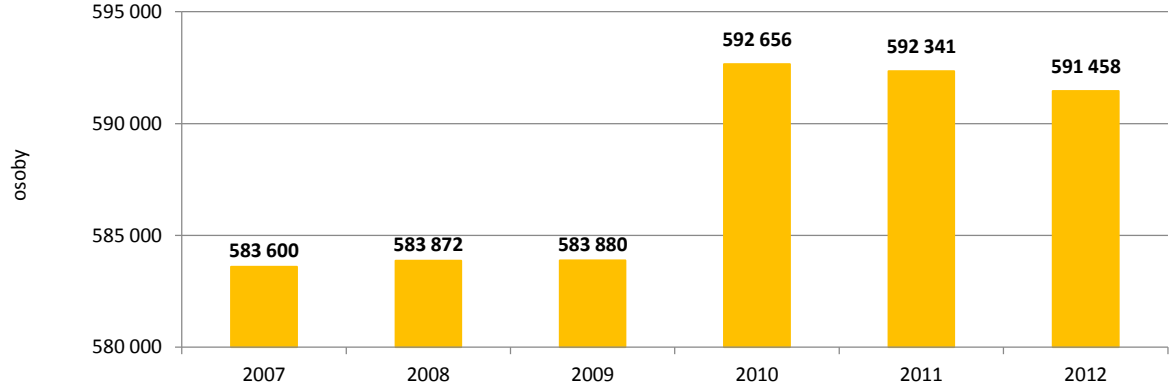

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Średnia gęstość zaludnienia tego obszaru była niższa od średniej dla województwa (146 os./km^2) i wynosiła 115 os./km^2. Największą gęstością zaludnienia charakteryzowały się gminy miejskie: Legnica (1 819,54 os./km^2), Głogów (1 970,52 os./km^2), Lubin (1 831,47 os./km^2), Bolesławiec (1 690,75 os./km^2), Jawor (1 281,70 os./km^2), Złotoryja (1 425,37 os./km^2) oraz Chojnów (2 671,05 os./km^2) (Mapa 1.). Wysoką gęstość zaludnienia zanotowano również w gminie Polkowice (162,61 os./km^2). Niskie wartości były charakterystyczne głównie dla gmin wiejskich a najniższą wartość odnotowano w gminie Osiecznica, w której gęstość zaludnienia wyniosła 17 os./km^2.

MAPA 1. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W 2012 (OS/KM^2)

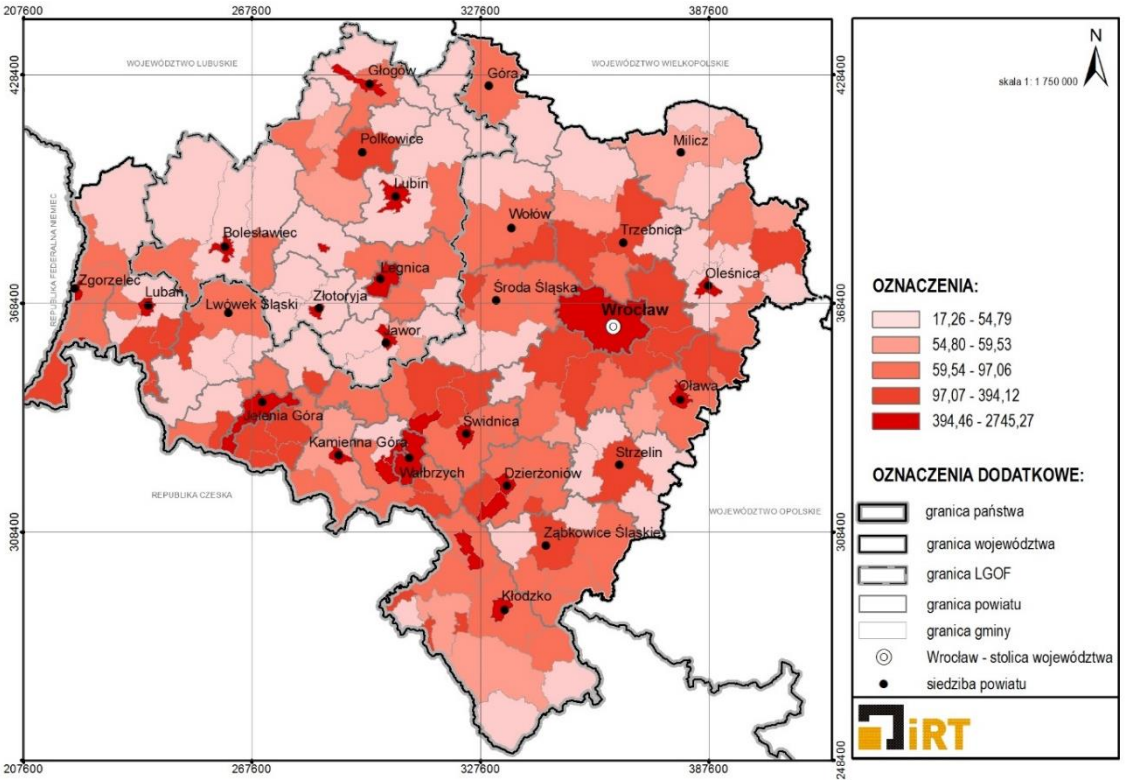

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Zmiana liczby ludności w LGOF cechuje się znacznym zróżnicowaniem przestrzennym. W latach 2007-2012 liczba osób na tym terenie wzrosła o 7,9 tys., czyli o 1,35%. Największa dynamika zmian w rozmieszczeniu ludności obserwowana jest w otoczeniu większych ośrodków miejskich, do których należą: Legnica, Lubin, Głogów, Bolesławiec, co związane jest przede wszystkim z postępującymi procesami suburbanizacyjnymi (Mapa 2). Największy wzrost liczby ludności zanotowano w gminach wiejskich: Jerzmanowa, Lubin, Kunice, Krotoszyce, Głogów i Bolesławiec (wzrost od 10 do 26%). Natomiast największy spadek liczby ludności, o około 1,5%, wystąpił w gminach miejskich Lubin, Legnica, Bolesławiec, Chojnów oraz w gminie Zagrodno. Spadek liczby ludności zanotowano również w gminach Gromadka, Złotoryja (gmina miejska i wiejska), Jawor, Prochowice i Ścinawa (średnio o około 0,4%). Procesy zmian potencjału ludnościowego regionu zbliżone są do ogólnopolskich tendencji w tym zakresie.

MAPA 2. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W GMINACH W LATACH 2007-2012 (2007=100%)

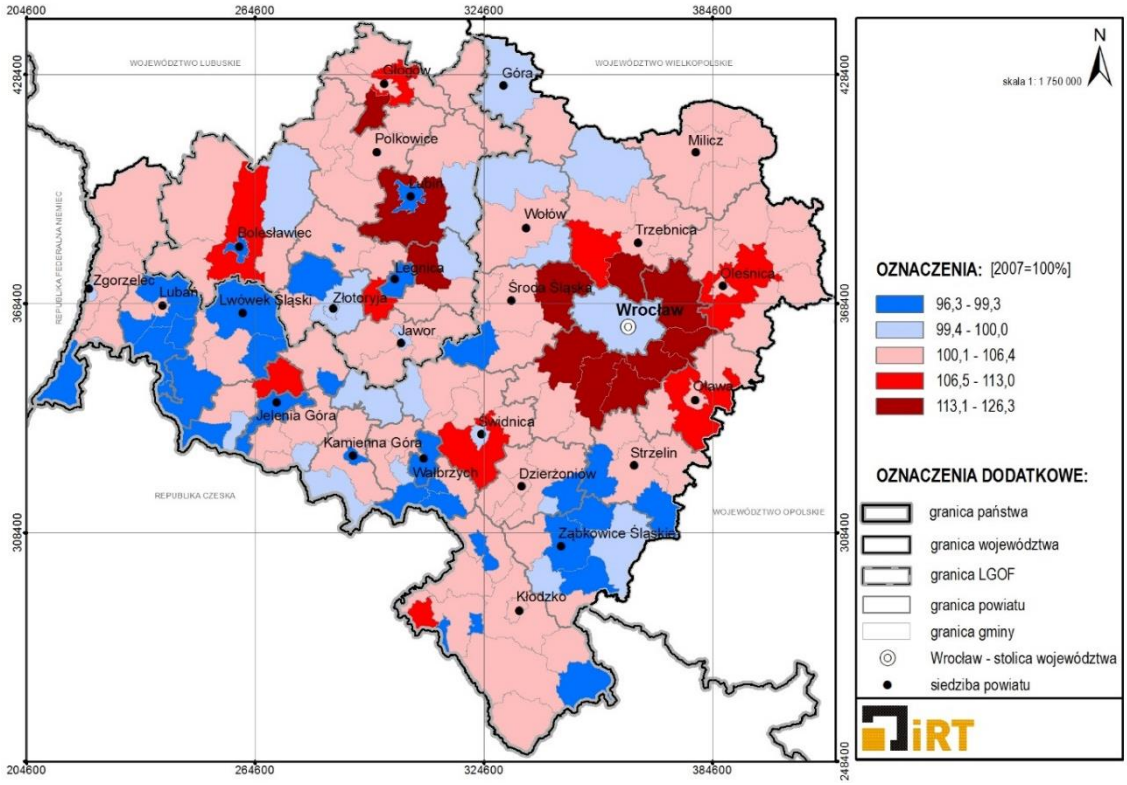

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Gęstość zaludnienia z wyłączeniem powierzchni wód i lasów, na obszarze województwa dolnośląskiego wyniosła w 2012 roku 216 osób na km^2. W obszarze analiz (LGOF) w 2012 r. wyniosła 210 osób na km^2. Największą gęstość zaludnienia odnotowano w Chojnowie (2753,9 os./km^2) oraz w pozostałych gminach miejskich tj.: Bolesławiec (2236 os./km^2), Głogów (2213,9 os./km^2), Lubin (2112,3 os./km^2), Legnica (2005 os./km^2), Złotoryja i Jawor (Mapa 3). Większą gęstość zaludnienia niż średnia w gminach miejsko-wiejskich LGOF, zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Polkowice (328,7 os./km^2).

MAPA 3. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA BEZ WÓD I LASÓW W 2012 (OS/KM^2)

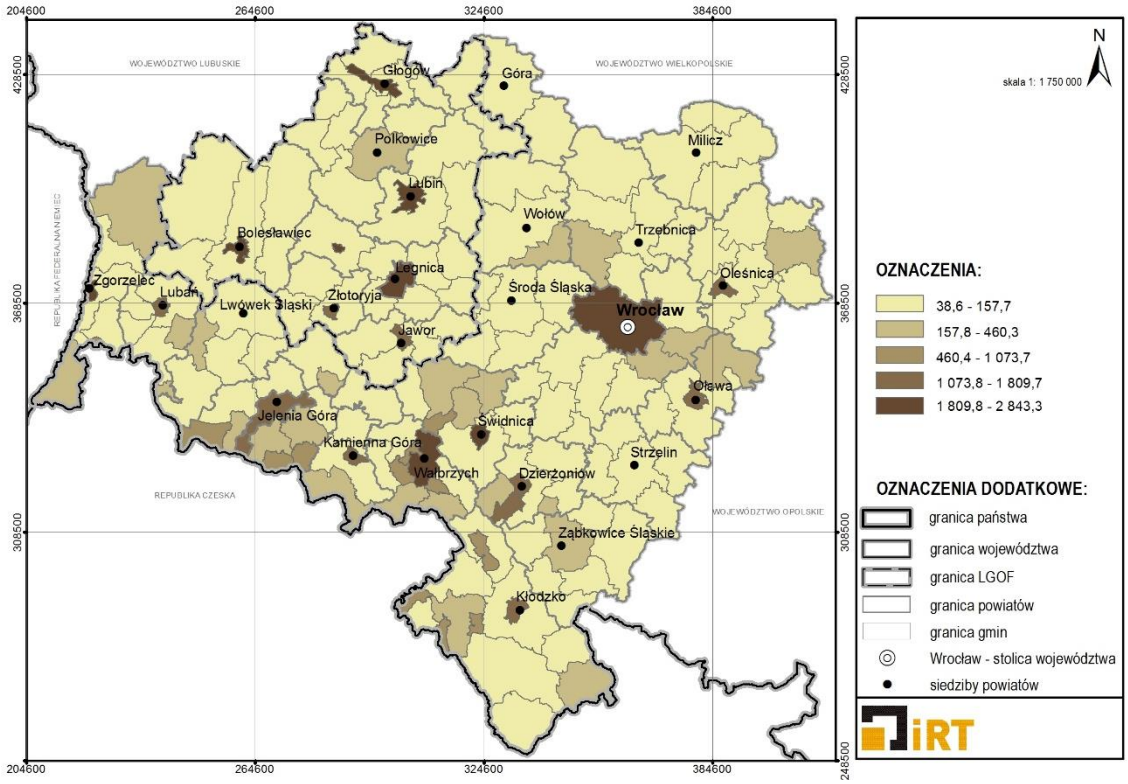

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z WODGiK

MAPA 4. WSKAŹNIK PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINACH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W 2012 R.

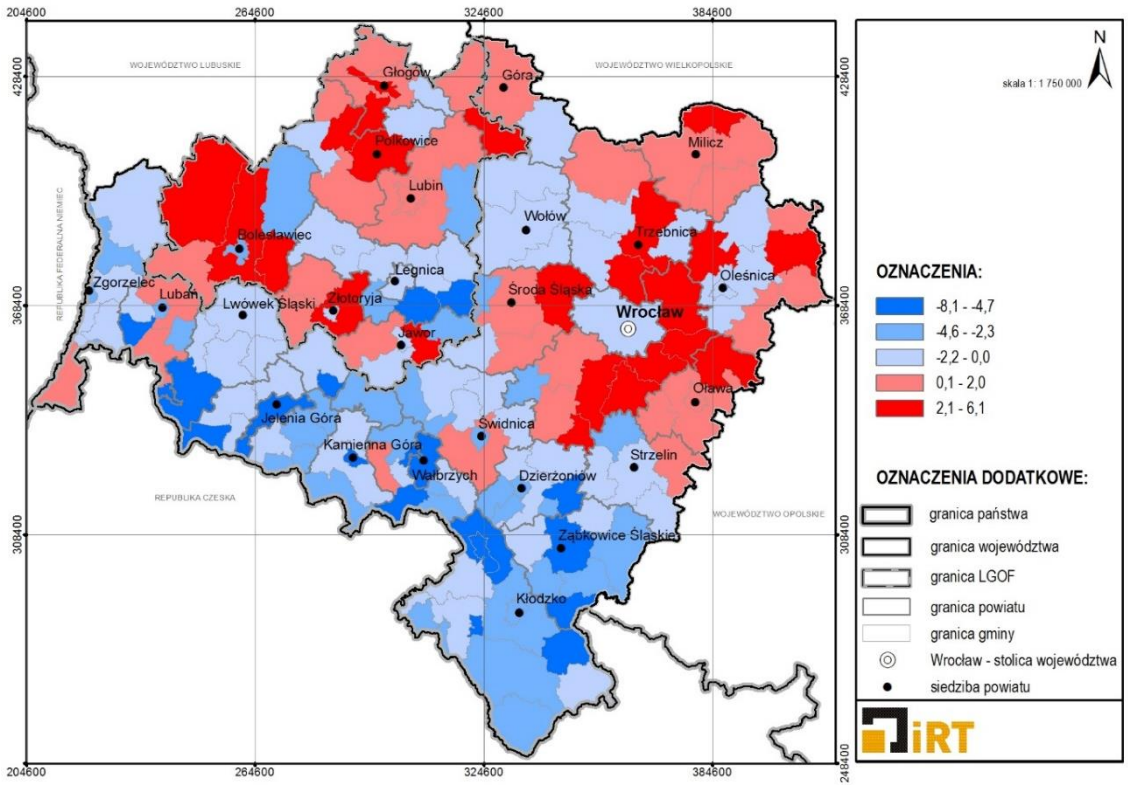

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w LGOF, w 2012 r. utrzymał się na poziomie 0,16, pomimo ujemnego wskaźnika dla województwa (-1,1). Dodatnią wartość wskaźnika przyrostu naturalnego na terenie LGOF odnotowano między innymi w gminach: Osiecznica, Bolesławiec (gmina wiejska), Warta Bolesławiecka, Złotoryja (gmina wiejska), Mściwojów, Jemielno, Głogów (gmina miejska), Polkowice, Jerzmanowa i Radwanice (Mapa 4.). Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w gminie Jerzmanowa: 6,1. Ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego cechowały się natomiast gminy: Legnickie Pole (-5,0) i Ruja (-8,1) oraz 16 innych gmin.

MAPA 5. BILANS PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINACH W LATACH 2007-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW

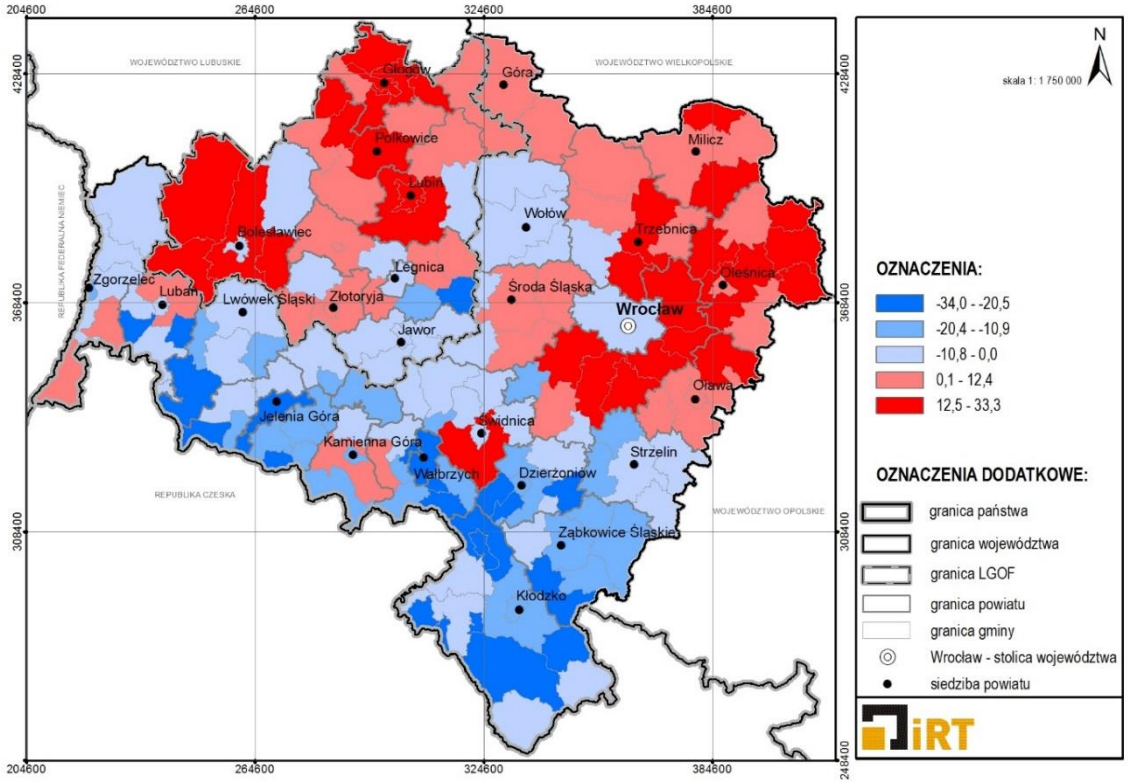

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Około 70% gmin LGOF cechowało się dodatnim bilansem przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców, liczonym jako suma wartości wskaźnika w latach 2007-2012. Wyniósł on 7,7 dla LGOF przy średniej dla województwa wynoszącej -3,1. Największą wartość wskaźnika odnotowano w gminach: Jerzmanowa (32,3), Polkowice (28,6), Radwanice (28,6), Głogów (miasto 21,9, gmina wiejska 27,7), Osiecznica (20,5), Bolesławiec (gmina wiejska: 19,7), Gaworzyce (19,2), Pęcław (18,5), Lubin (miasto 15,8 i gmina wiejska 14,9), Nowogrodziec (15,7), Warta Bolesławiecka (15,4), Kotla (14,3), Jemielno (12,4) (Mapa 5). Ujemny bilans przyrostu naturalnego odnotowano natomiast w gminie Ruja (-27,6) i Legnickie Pole (-11,7).

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem bezpośrednio wpływającym na liczbę i rozmieszczenie ludności. Najczęściej związane są one z odpływem ludności głównie z terenów rolniczych w bardziej uprzemysłowienie części regionu, z miast w obszary podmiejskie czy też emigracją zagraniczną ludności. Saldo migracji zagranicznych i wewnętrznych w LGOF przedstawiono na Diagramie 2. W 2009 i 2010 roku saldo migracji było najwyższe, co mogło być spowodowane powrotem mieszkańców z krajów przeżywających kryzys gospodarczy lat 2008-2009. Większość obszaru

województwa dolnośląskiego charakteryzuje się ujemnym saldem migracji, natomiast najwyższe wartości notowane są w gminach w pasie wokół Wrocławia oraz miast-rdzeni (Mapa 6).

MAPA 6. SALDO MIGRACJI W GMINACH W 2012 R. NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW

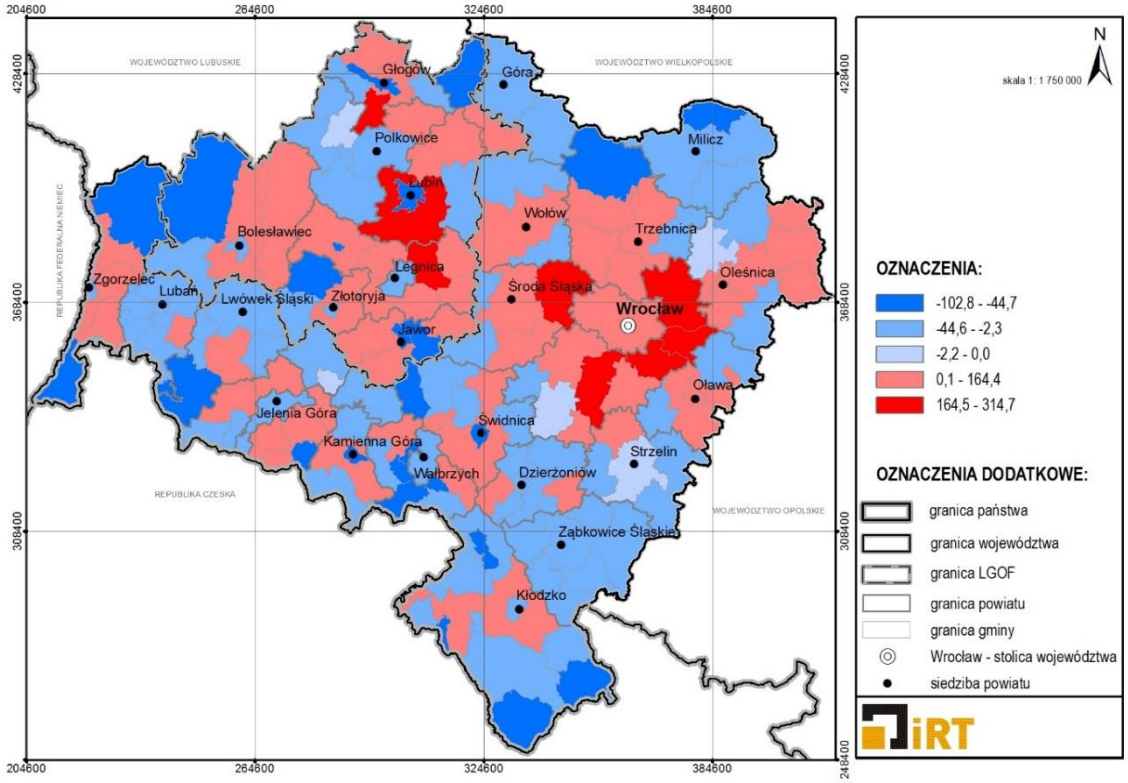

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Średnia wartość salda migracji na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku w województwie dolnośląskim wyniosła 3,2. Dla obszaru LGOF wartość była ujemna i wynosiła -17,9. W 2012 r. dodatnim saldem migracji charakteryzowały się gminy: Jerzmanowa (314,7), gmina wiejska Lubin (257,6), Kunice (224,3). Wartości powyżej średniej dla LGOF osiągnęły również gminy: wiejska Głogów (151,9), Krotoszyce (110,6), wiejska Bolesławiec (82,7), Legnickie Pole (52,4), Ruja (44,3), Miłkowice (39,4), Wądroże Wielkie (36,6), Paszowice (34,8), Grębocice (33,7), Kotla (32,0), Męcinka (30,3), Rudna (27,7), Warta Bolesławiecka (26,4), wiejska Chojnów (23,2), Prochowice (21,2) i Jemielno (15,7). Ujemy bilans odnotowano natomiast w gminach: Niechlów (-102,8), Osiecznica (-87,5), Mściwojów (-4,2), w miastach: Lubin (-68,6), Chojnów (-67,6), Jawor (-66,4) i Głogów (-66,2) oraz w gminie Zagrodno (-52,6).

DIAGRAM 2. SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH W LGOF W LATACH 2007-2012

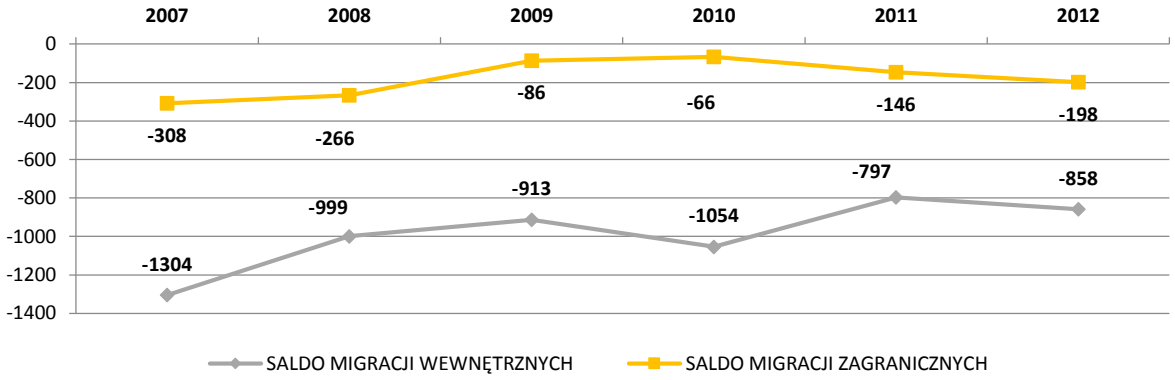

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Średnia wartość bilansu salda migracji na 1000 mieszkańców w latach 2007-2012 w województwie wyniosła 0,54, natomiast w LGOF wyniosła -11,9. Analiza tego wskaźnika w gminach LGOF wykazuje wzmożony napływ ludności do gmin wiejskich zlokalizowanych w sąsiedztwie miast-rdzeni, tj. Lubin (188,3), Kunice (138,6), Głogów (94,4), Jerzmanowa (226,4) oraz Kotla (25,6), Radwanice (22,7), Rudna (25,6), Miłkowice (30,0), Legnickie Pole (37,2), Ruja (30,6), Paszowice (37,7), Warta Bolesławiecka (40,0), Bolesławiec (57,1) (Mapa 7.). Odpływ ludności nastąpił natomiast z gmin miejskich: Lubin (-56,6), Głogów (-51,1), Jawor (-33,5), Bolesławiec (-29,0), Chojnów (-26,8) oraz gmin wiejskich Pielgrzymka (-29,4), Osiecznica (-29,0), Pęcław (-27,5), Zagrodno (-27,4), Jemielno (-25,1), Gromadka (-23,3), Niechlów (-22,9) a także z gminy miejsko-wiejskiej Ścinawa (-23,3).

MAPA 7. BILANS SALDA MIGRACJI W GMINACH W LATACH 2007-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW

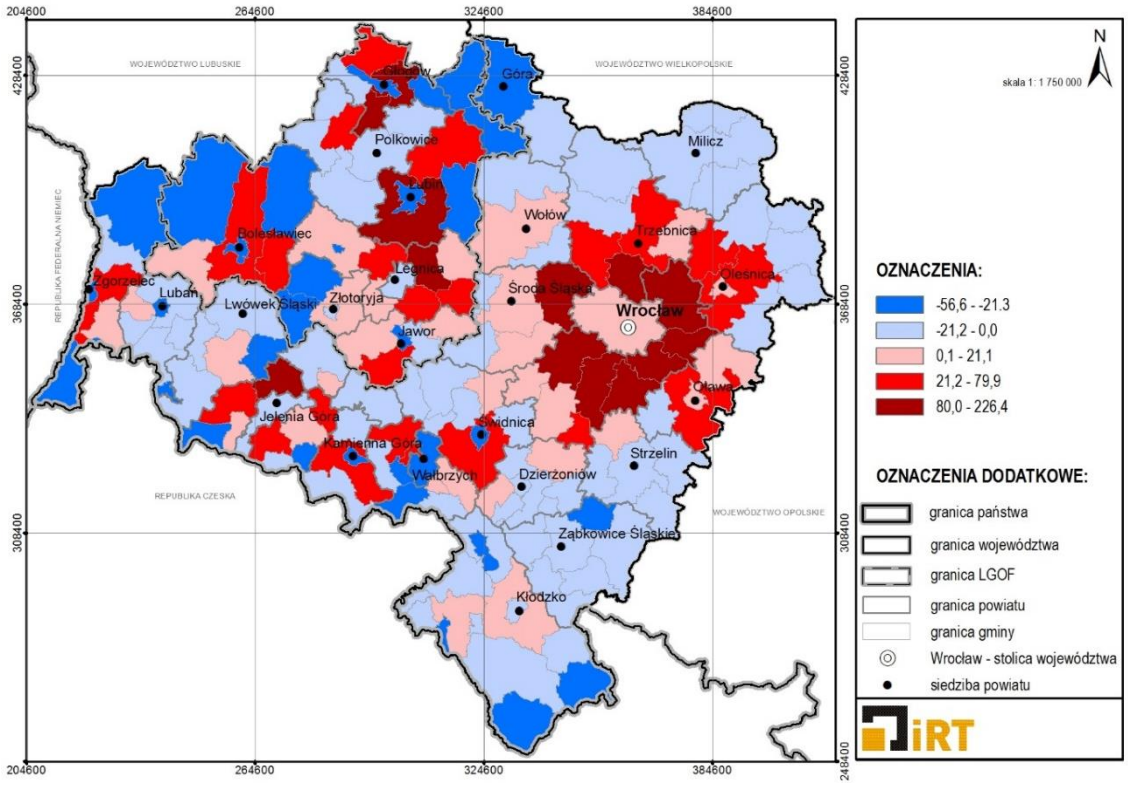

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

W 2012 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat) stanowiła 18,1% ogólnej liczby ludności LGOF, osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 65,1%, a w poprodukcyjnym 16,7%. W 2007 r. było to odpowiednio: 19,6%, 66,6% i 13,8%. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach, liczony jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (0-17 lat oraz 60 lub 65 lat i więcej) w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym (18-59 lub 18-64 lata), w 2012 roku w województwie dolnośląskim wynosił średnio 54,4. Wartość tego wskaźnika dla LGOF była niższa niż w województwie i wyniosła 53,5. Na diagramie 3 przedstawiono wartości wskaźnika obciążenia demograficznego w wieloleciu 2007-2012. Od 2007 roku wartości wskaźnika stale rosną, głównie za sprawą coraz większego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa. Wyższe niż średnia dla województwa wartości wskaźnika odnotowano w prawie połowie gmin LGOF (m.in. w gminie miejskiej Bolesławiec, Męcinka, Legnickie Pole, Ruja, Wądroże Wielkie, Niechlów) (Mapa 8).

MAPA 8. OBCIĄŻENIE DEMOGRAFICZNE W GMINACH W 2012 R.

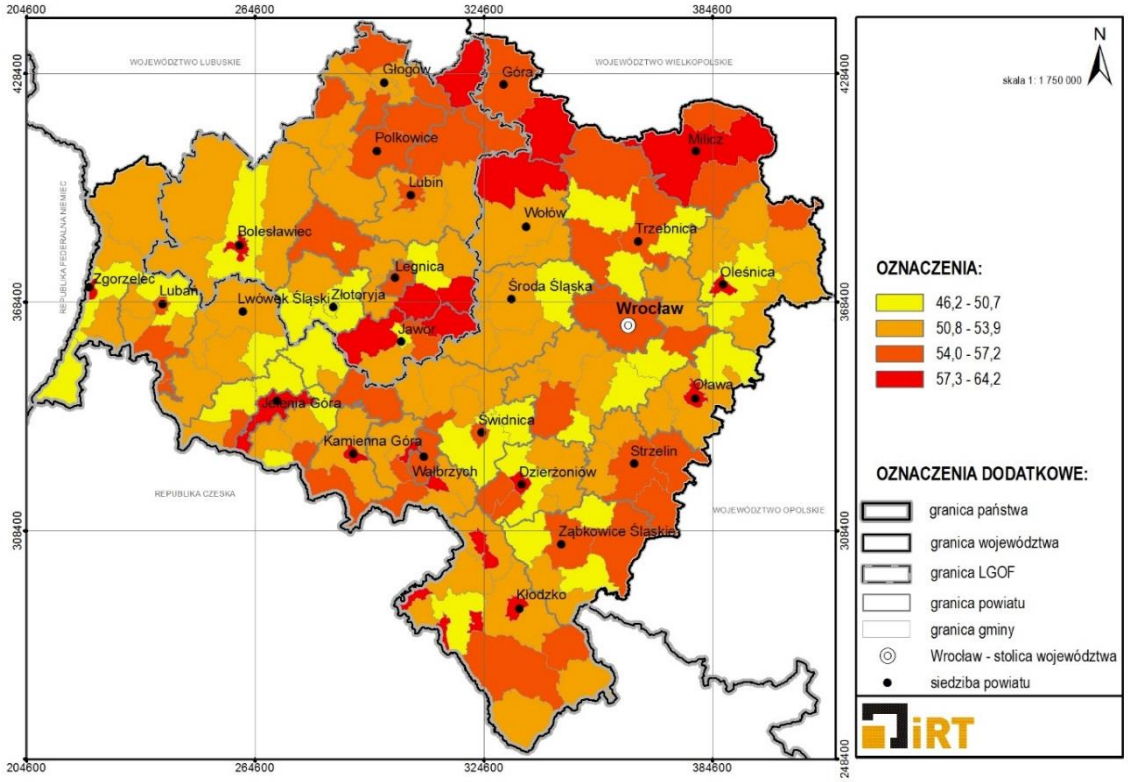

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego wystąpił w gminie Ruja (64,2) oraz w mieście Bolesławiec (58,4) i gminie Niechlów (58,3) (Mapa 8). Najniższy wskaźnik odnotowany został w gminie wiejskiej Bolesławiec, mieście i gminie wiejskiej Złotoryja, mieście Jawor (około 49,5), gminie Pielgrzymka, Kunice i mieście Chojnów (około 50,5).

DIAGRAM 3. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM I GMINACH LGOF W LATACH 2007-2012

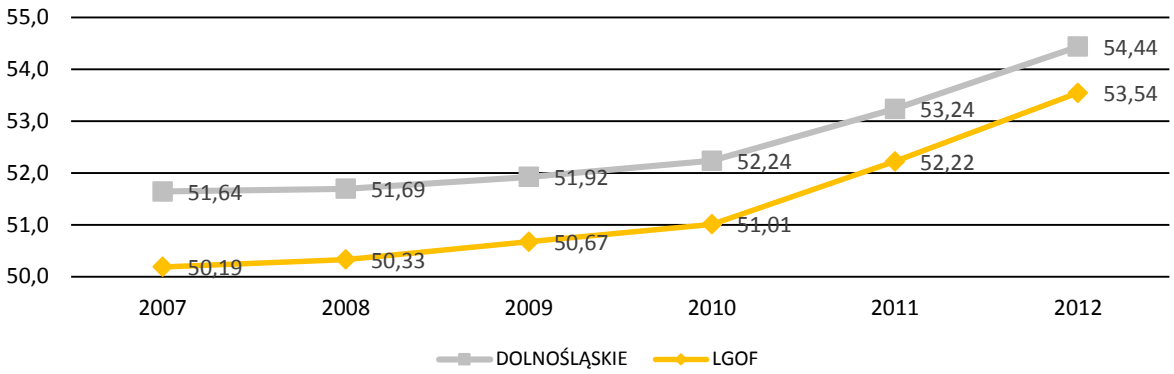

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 9. ZMIANY OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W GMINACH W LATACH 2007-2012

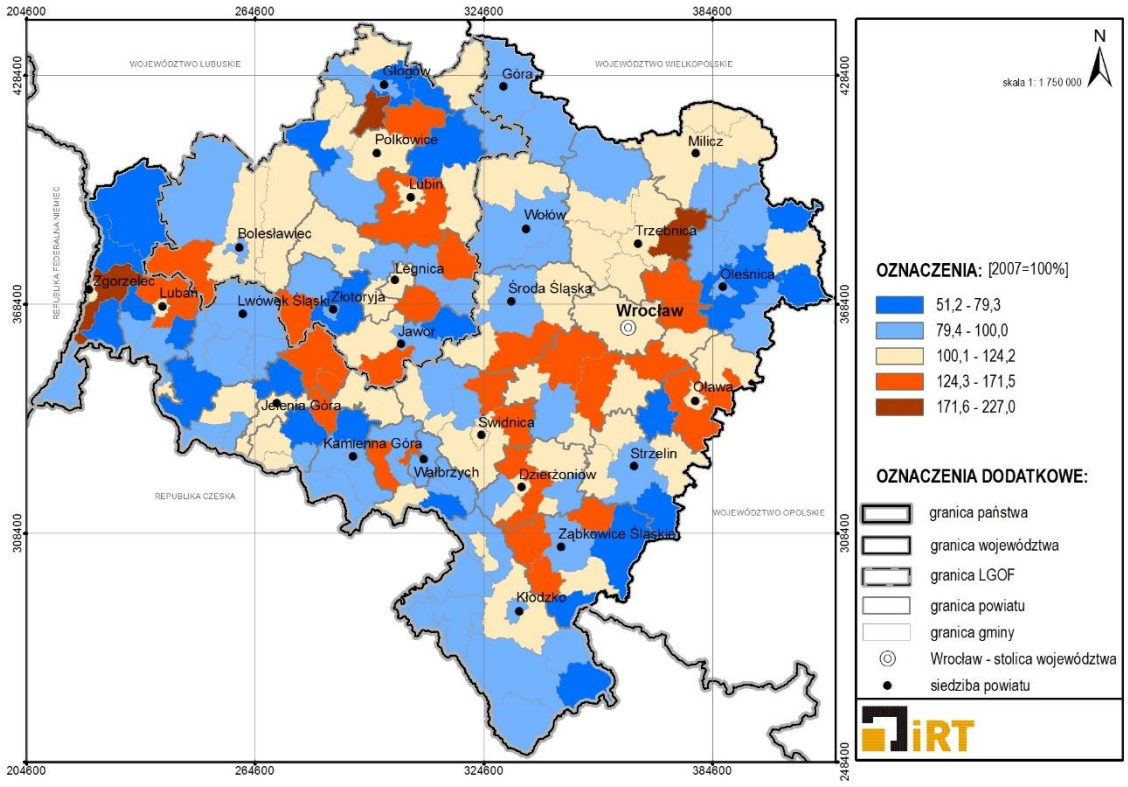

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Mimo, że dla LGOF w latach 2007-2012 notowano wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (Diagram 3), to zmiana wskaźnika w poszczególnych gminach jest zróżnicowana (Mapa 9). Wzrost obciążenia demograficznego nastąpił głównie w gminach miejskich: Lubin, Legnica, Złotoryja, Bolesławiec, Głogów oraz gminie Legnickie Pole (średnio o około 13%). Najwyższy wzrost odnotowało miasto Głogów, o prawie 22%. Największy spadek wskaźnika obciążenia demograficznego wystąpił w gminach: Głogów (gmina wiejska), Niechlów, Jemielno, Lubin (gmina wiejska), Kunice, Mściwojów, Gromadka, Chojnów (gmina wiejska), Nowogrodziec, Zagrodno, Pielgrzymka, Złotoryja

(gmina wiejska), Krotoszyce (średnio o około 7%). Największy spadek wśród gmin LGOF nastąpił w gminie wiejskiej Złotoryja, o prawie 12%.

1.2. RYNEK PRACY

W 2012 r. liczba pracujących w LGOF wynosiła ponad 142 tys. osób, co stanowiło około 20,4% ogółu pracujących w województwie dolnośląskim.

DIAGRAM 4. LICZBA PRACUJĄCYCH W LGOF W LATACH 2007-2012

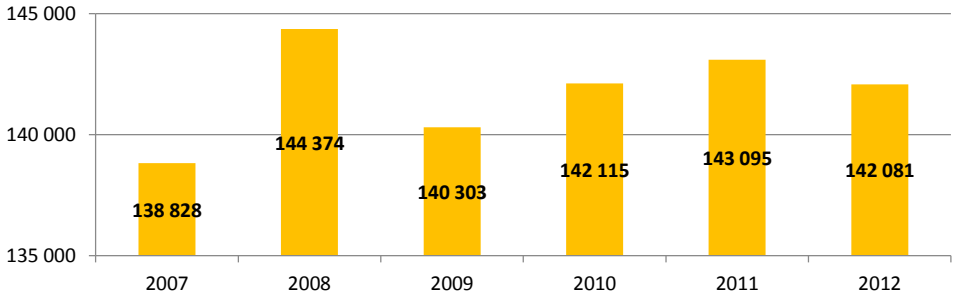

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 10. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH W GMINACH

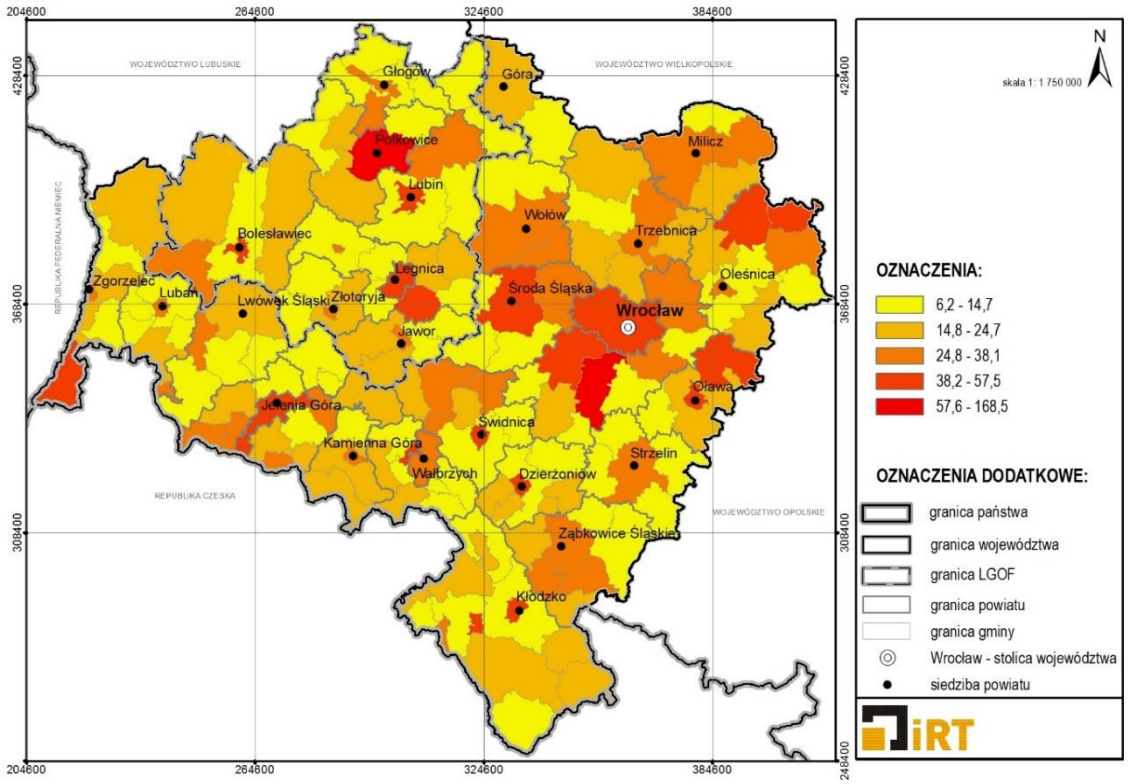

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Najwyższym wskaźnikiem pracujących na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wśród gmin LGOF, wynoszącym 142, charakteryzowała się gmina Polkowice. Wskazuje to na dużą liczbę pracujących, którzy mieszkają poza gminą. W 2012 r. w Polkowicach zatrudnionych było 17,5% ogółu pracujących w LGOF. Wysokie wartości wskaźnika zanotowano również w miastach Legnica (50,5), Lubin (46,0), w gminie Legnickie Pole (45,4) i Bolesławcu (43,0) (Mapa 10). Natomiast aż 20 gmin (48% gmin z LGOF) zanotowało wartości z najniższego przedziału (poniżej 15 osób na 100 pracujących w wieku

produkcyjnym). Najniższa wartość wskaźnika odnotowana została w gminie Pęcław (6,2) oraz w gminie Jemielno (7,3).

W latach 2007-2012 liczba pracujących w LGOF wzrosła o 2,3% (o 3 253 osoby) względem 2007 roku. Analiza zmian liczby pracujących w badanym okresie wskazuje na największy wzrost zatrudnienia w gminach: Jerzmanowa, Grębocice, Prochowice, Legnickie Pole, Paszowice, Pielgrzymka, Nowogrodziec i Lubin (gmina wiejska) średnio o około 56,3% (Mapa 11). W latach 2007-2012 wzrost liczby pracujących, przekraczający średnią dla województwa (3,4%), zaznaczył się również w gminach: Legnica, Polkowice, Gaworzyce, Ścinawa, Chojnów (gmina wiejska), Niechlów, Męcinka, Warta Bolesławiecka, Gromadka oraz w gminie wiejskiej Bolesławiec. Najwyższy wzrost liczby pracujących zanotowała gmina Jerzmanowa (118,3%). Natomiast największy procentowy spadek liczby pracujących (około 49%) wystąpił w gminie Przemków (z 1 409 pracujących osób w 2007 roku do 722 w 2012 roku). Do pozostałych gmin ze znacznym spadkiem liczby pracujących zaliczyć należy: Pęcław, Rudna, Wądroże Wielkie oraz gmina wiejska Złotoryja i Głogów.

MAPA 11. ZMIANA LICZBY PRACUJĄCYCH W LATACH 2007-2012 (2007=100%)

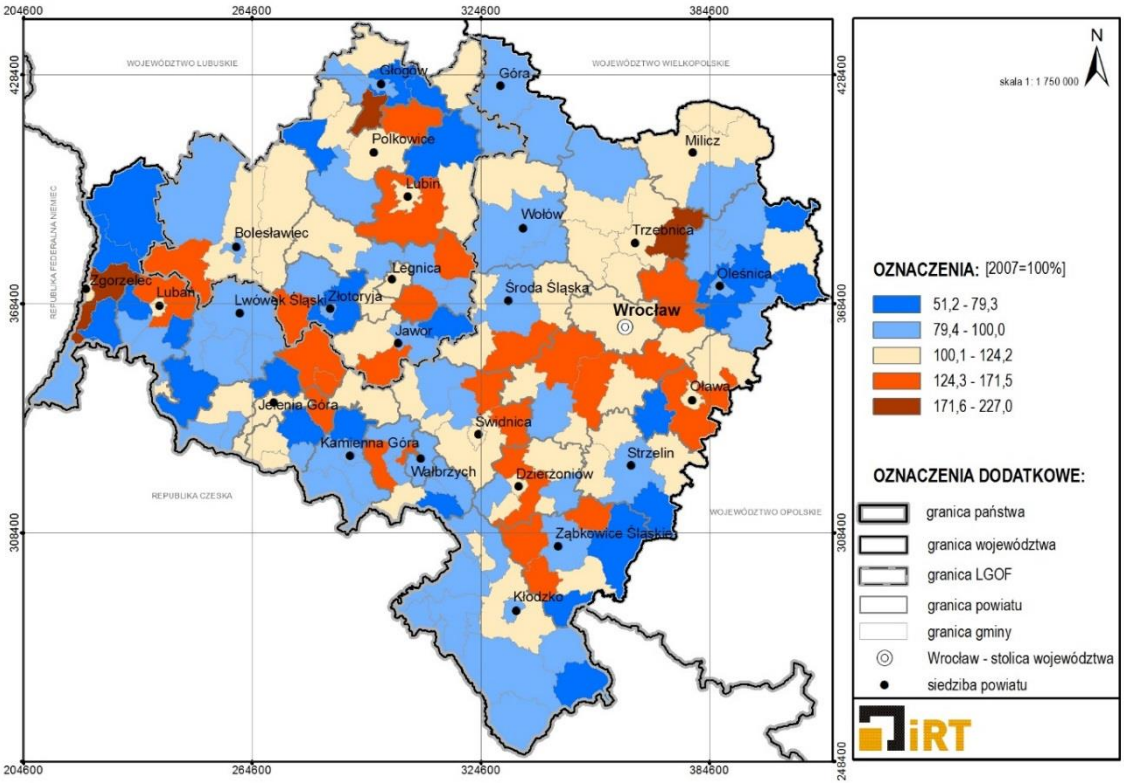

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Średnia liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 r. w LGOF wynosiła 10,7 i była niższa niż średnia wojewódzka, która wynosiła 12,3. Najwyższe wartości wskaźnika na Dolnym Śląsku notuje się w okolicach Wrocławia i Jeleniej Góry, a w LGOF: w Legnicy (13,7), mieście Złotoryja (13,4) oraz gminie Kunice (13,8). Poniżej średniej województwa znajdowało się 90% gmin LGOF. Najniższa wartość 5,2 odnotowana została w gminie Ruja (Mapa 12).

MAPA 12. LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2012 R.

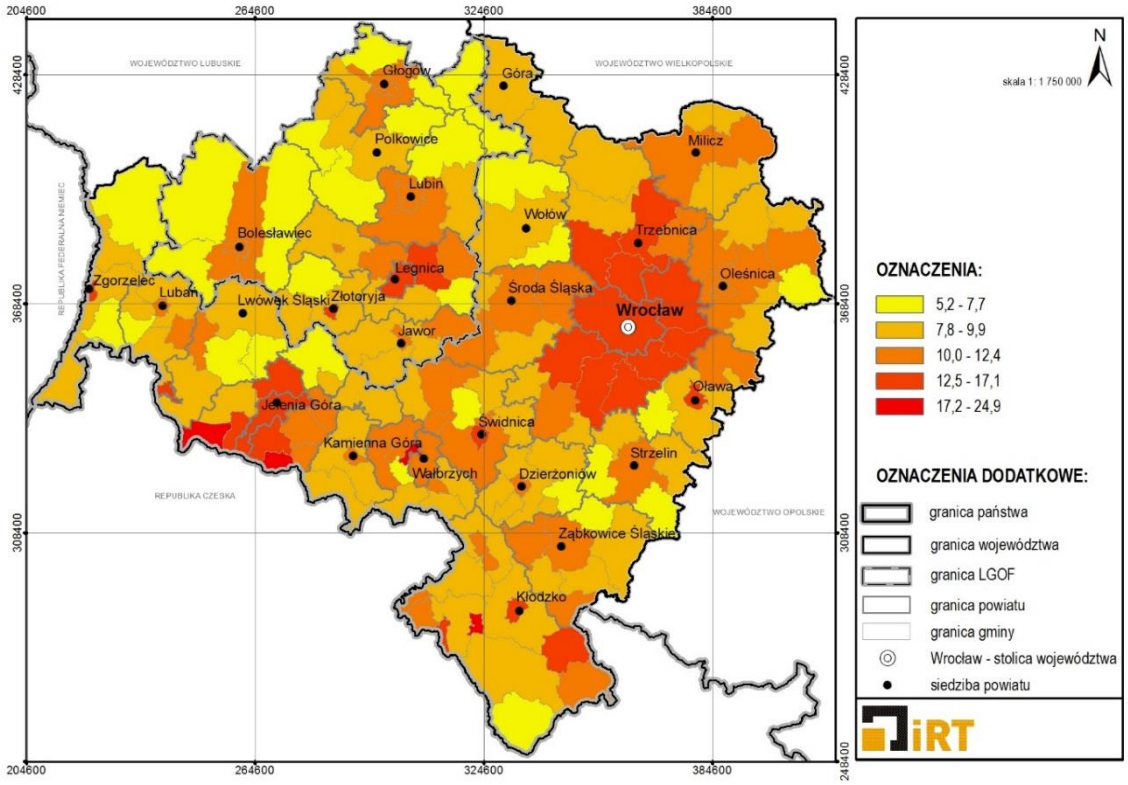

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 13. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W % W 2012 R.

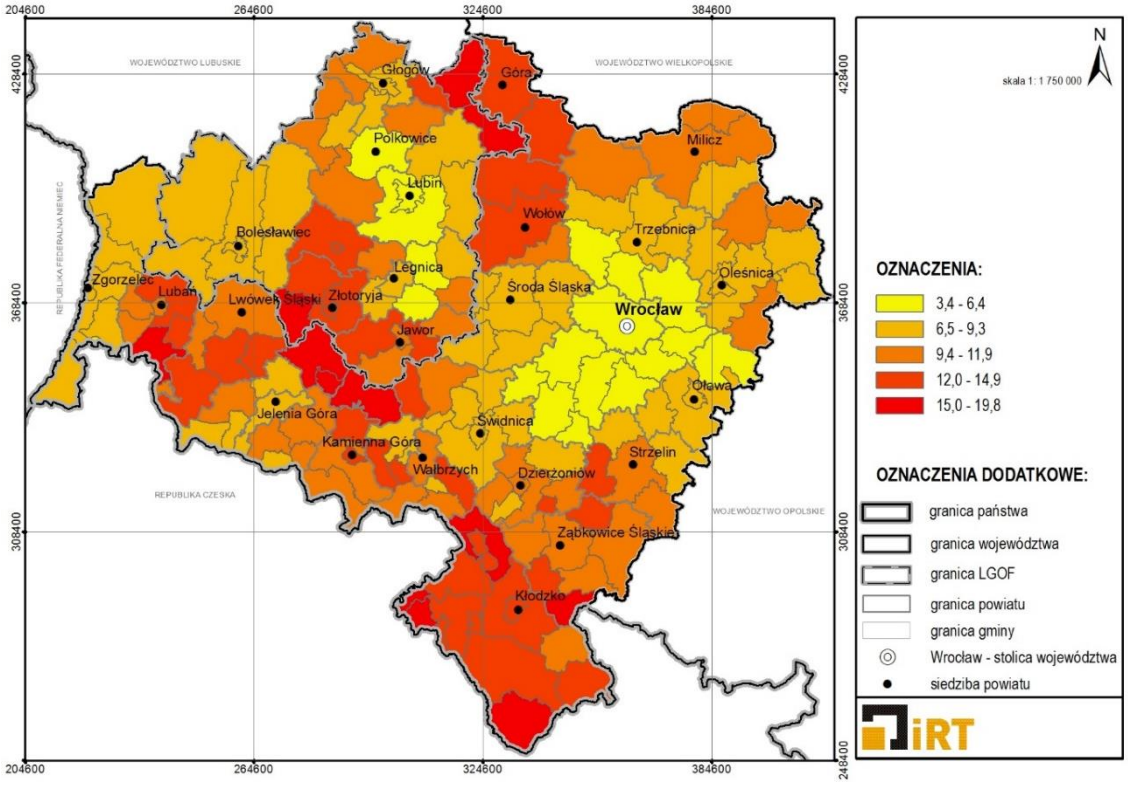

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

W 2012 roku średni udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w LGOF wynosił 8,3% (podobnie jak w województwie) Najwyższy udział bezrobotnych odnotowany został w gminie Jemielno (16,5%), Pielgrzymka (15,4%) i Niechlów (15,2%), najniższy natomiast w gminie wiejskiej i miejskiej Lubin (odpowiednio 5,4 i 5,6%), w gminie Legnickie Pole (5,9%) i Polkowice (6,1%) (Mapa 13).

W latach 2007-2012 liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie LGOF wzrosła o 23,6% – ponad 6,1 tys. osób. Podobny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano również dla województwa (23,4%). Największy wzrost względem roku 2007 zanotowano w gminie Prochowice (124%), Ruja (107,4%) oraz Krotoszyce (106,8%). Spadek liczby bezrobotnych odnotowany został jedynie w gminach: Gromadka (13,4%), Grębocice (7,2%) oraz gminie wiejskiej Złotoryja (1,5%) i Warta Bolesławiecka (1,2%) (Mapa 14).

MAPA 14. ZMIANA LICZBY ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W GMINACH W LATACH 2007-2012 (2007 ROK=100%)

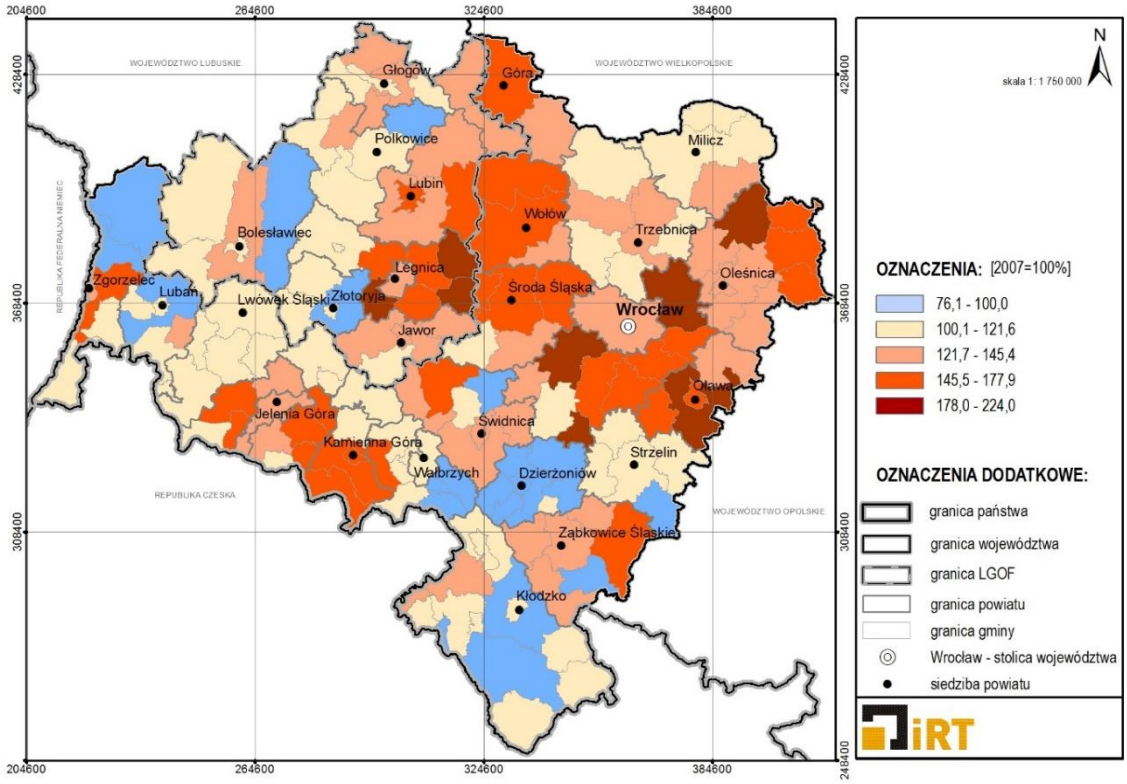

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

W powiatach polkowickim, lubińskim, głogowskim i wołowskim, występuje jeden z najwyższych w województwie wskaźników udziału osób w wieku poniżej 25 lat pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Średni wskaźnik w 2012 roku w województwie dolnośląskim wynosił 5,2%. Najwyższym udziałem charakteryzują się powiaty: polkowicki (8,1%), górowski (8,3%) oraz lubiński (7,8%) (Mapa 15). Najniższy udział notowany jest w powiecie bolesławieckim (4,9%) oraz w Legnicy (3,8%) i były to jedyne powiaty z LGOF charakteryzujące się wskaźnikiem poniżej średniej wojewódzkiej.

MAPA 15. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PONIŻEJ 25 LAT POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY PRZEZ OKRES DŁUŻSZY NIŻ 6 MIESIĘCY W OGÓLNEJ LICZBIE ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W 2012 R.

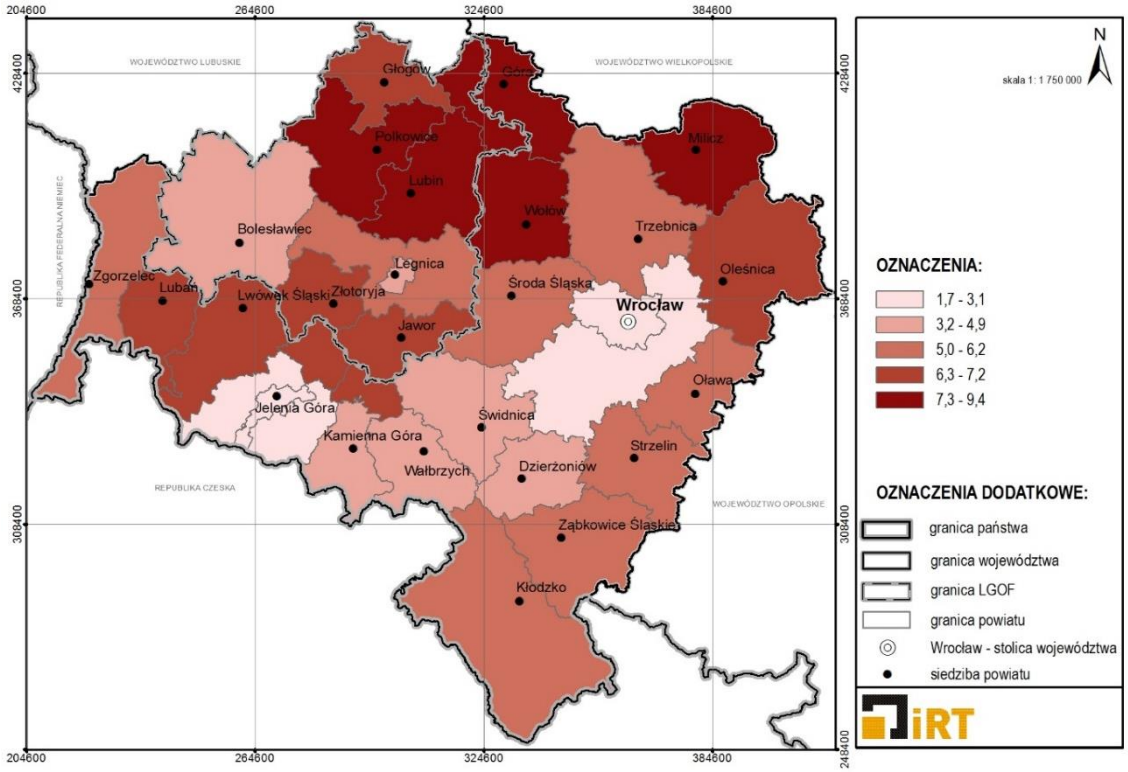

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 16. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU POWYŻEJ 54 LAT POZOSTAJACYCH BEZ PRACY PRZEZ OKRES DŁUŻSZY NIŻ 1 ROK W OGÓLNEJ LICZBIE ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W 2012 R.

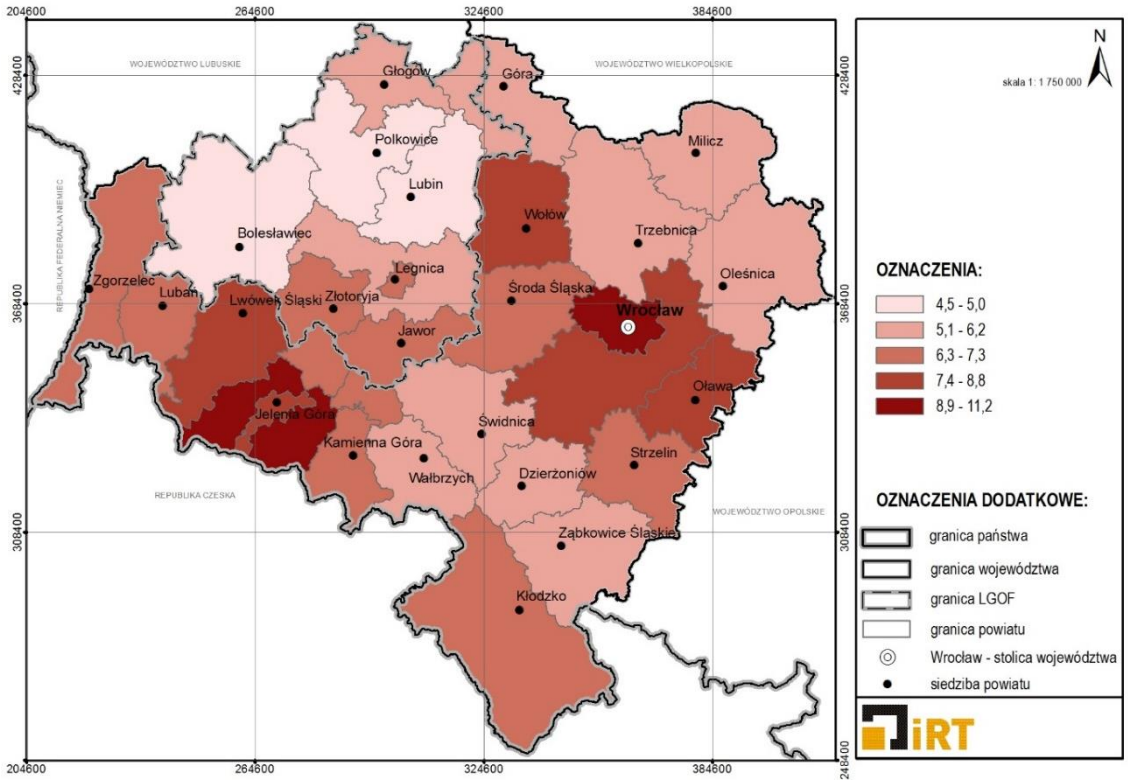

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Udział osób powyżej 54 lat pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2012 r. w LGOF jest niższy niż średnia wojewódzka (7,1%). Najniższe wartości wskaźnika w województwie notowane są w trzech powiatach LGOF: bolesławieckim (4,5%), polkowickim (5,0%) i lubińskim (4,5%) (Mapa 16). Wartość zbliżoną do średniej dla województwa posiada jedynie miasto Legnica (7,1%).

1.3. MIESZKALNICTWO

W 2012 r. największa w województwie liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 osób wystąpiła we Wrocławiu oraz w pasie gmin wokół Wrocławia (procesy suburbanizacyjne). Zauważalnie wyższe wartości wskaźnika zanotowane zostały również w gminach LGOF. Średni wskaźnik dla województwa wynosi 5,2 (ogółem ponad 15 tys. mieszkań oddanych do użytku), a dla gmin LGOF 2,9 (1 720 mieszkań oddanych do użytku) (Mapa 17). Najniższa wartość wskaźnika była w gminach: miasto Złotoryja, miasto Jawor, Ruja, Prochowice, Ścinawa, miasto Chojnów, Jemielno, Pęcław, Grębocice i Przemków (od 0,6 do 1,3).

Największą liczbę mieszkań na 1000 osób zanotowano w gminach: Kunice (9,8), Głogów (gmina wiejska; 9,5), Jerzmanowa (8,8), Lubin (gmina wiejska; 8,2) i Bolesławiec (gmina wiejska; 6,4). Wartości powyżej średniej dla województwa wystąpiły też w gminie Miłkowice (5,4) i Krotoszyce (5,2).

MAPA 17. LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKU NA 1000 OSÓB W 2012 R.

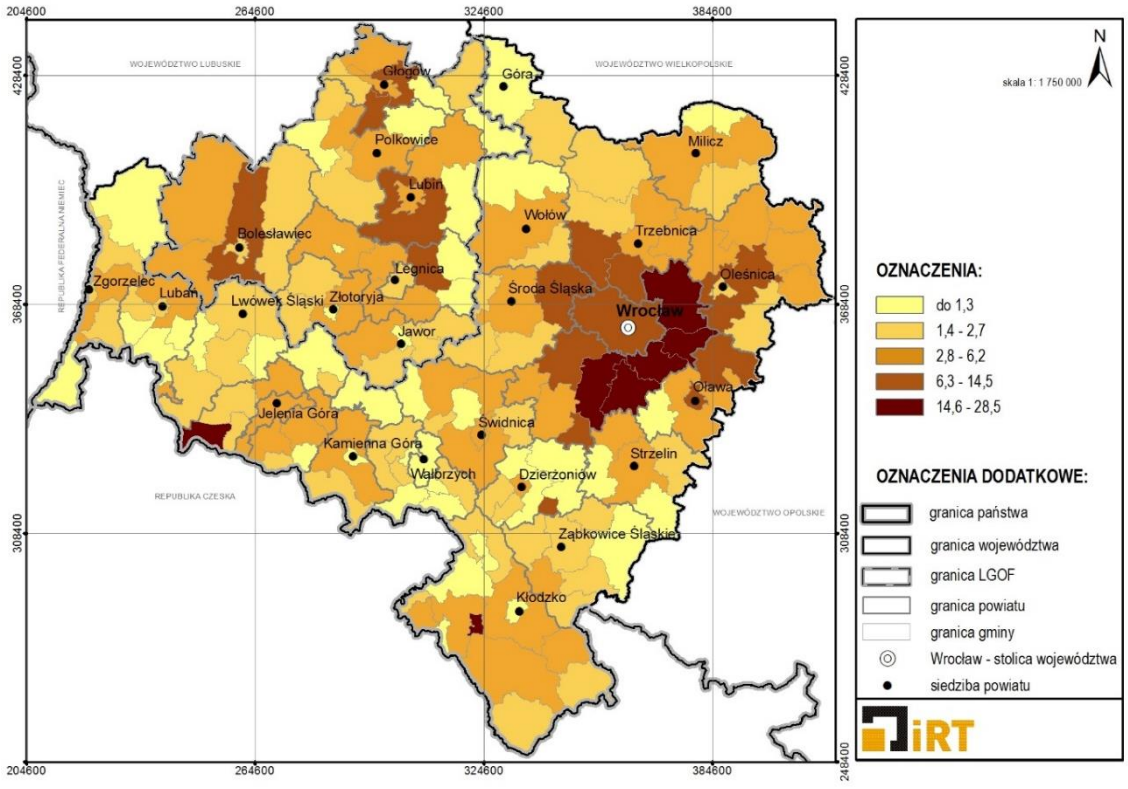

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 18. ŚREDNIA LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2007-2012

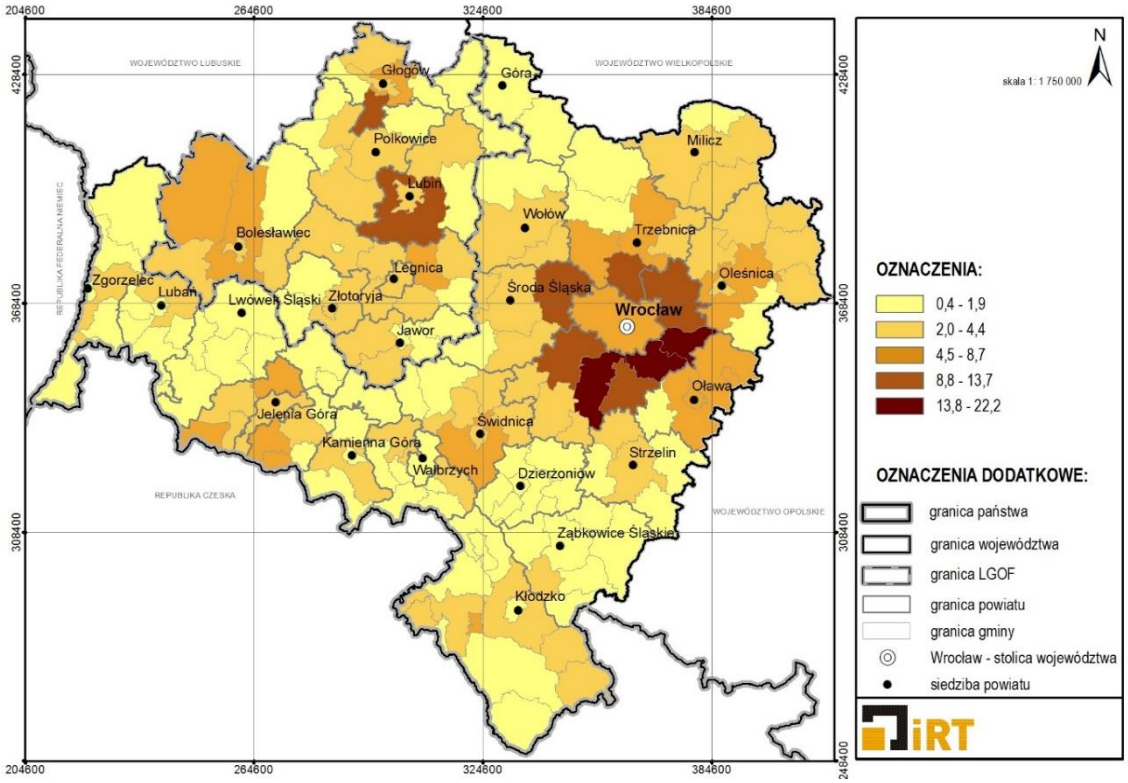

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

W latach 2007-2012 dla województwa średnia liczba mieszkań oddanych do użytkowania wynosiła 4,2 mieszkania na 1000 mieszkańców, dla LGOF natomiast 3,0. Najniższe wartości zanotowano przede wszystkim w gminach: Żukowice, Gaworzyce, Przemków, Gromadka, Pielgrzymka, Zagrodno, Mściwojów, Wądroże Wielkie, Ruja, Ścinawa, Jemielno, Grębocice, Pęcław, Niechlów (średnio około 1,1) oraz w mieście Chojnowie i Jaworze (0,7 i 1,6) (Mapa 18). Najwyższe wartości wystąpiły w gminach: wiejskiej Lubin i Jerzmanowa (11,2 i 10,1).

1.4. OCHRONA ZDROWIA

Jednym ze wskaźników opisujących jakość ochrony zdrowia w regionie jest liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dla LGOF najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w Legnicy (63,4), powiecie lubińskim (65,3) oraz złotoryjskim (57,0) (Mapa 19). Najniższa wartość wystąpiła w powiecie bolesławieckim (20,8) i jaworskim (16,0). W dwóch powiatach: polkowickim i legnickim nie ma szpitali.

MAPA 19. LICZBA ŁÓŻEK W SZPITALACH OGÓLNYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI W 2011 R.

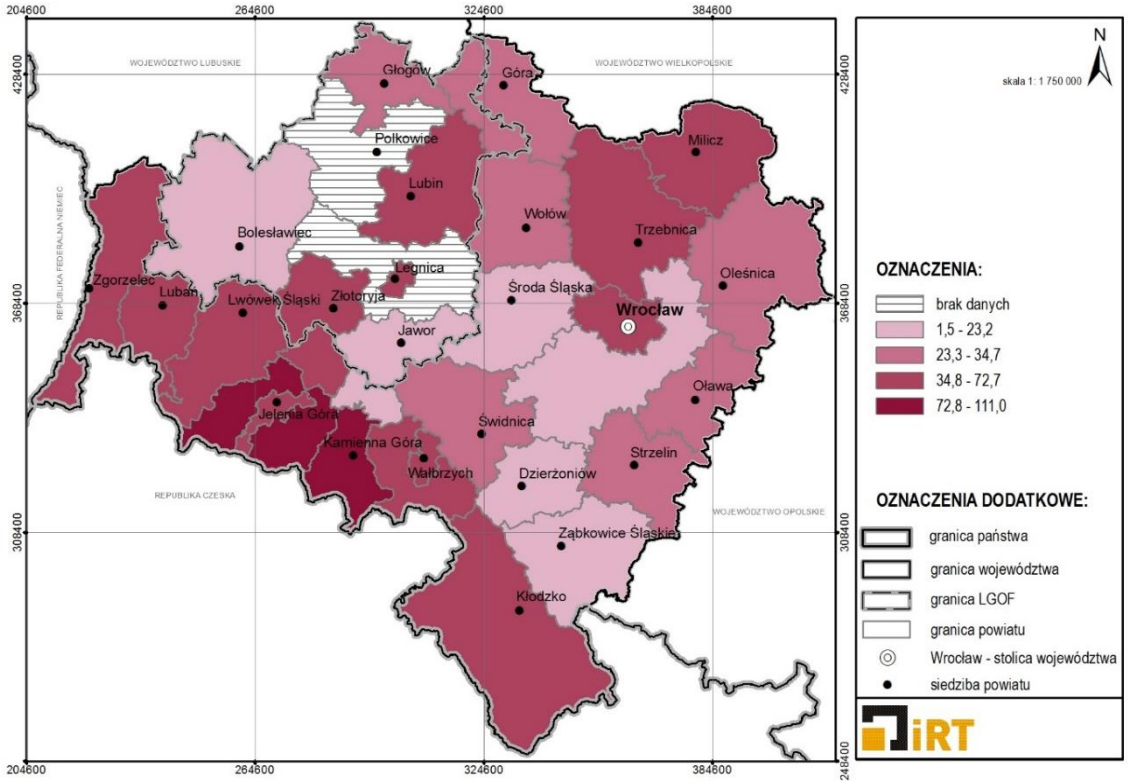

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 20. LICZBA PLACÓWEK OPIEKI ZDROWOTNEJ PRZYPADAJĄCA NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W 2012 R.

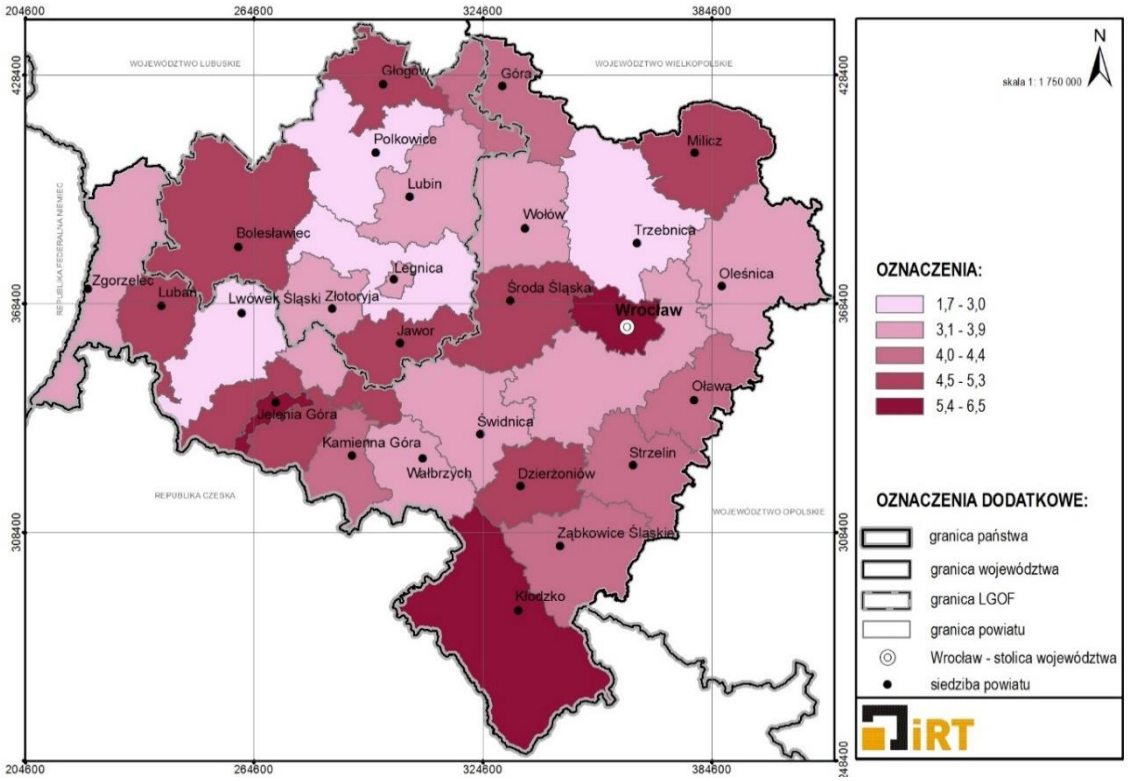

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Pod względem liczby placówek opieki zdrowotnej przypadającej na 10 tys. mieszkańców w roku 2012 w powiatach LGOF odnotowane zostały jedne z najniższych wartości w całym województwie. Najniższe wartości wskaźnik osiągnął w powiecie polkowickim (1,7) oraz legnickim (2,9) (Mapa 20). Najwyższa wartość wystąpiła w powiecie bolesławieckim (4,6), głogowskim (4,9) oraz jaworskim (4,6).

2. SFERA GOSPODARCZA

2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Kondycja działających podmiotów gospodarczych świadczy o potencjale gospodarczym obszaru. W 2012 r. na terenie LGOF w rejestrze REGON zarejestrowanych było ponad 56 tys. podmiotów gospodarczych ogółem, z czego 95,9% stanowił sektor prywatny. Najmniejsza ich liczba w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowana została w gminie Ruja (428,0), Grębocice (474,1), Kotla (509,1) i Niechlów (510,0) (Mapa 21). Najwyższe wartości odnotowane zostały natomiast w miastach: Legnica (1298,3), Lubin (994,3), Głogów (983,3), Bolesławiec (1108,1), Jawor (1094,4), Złotoryja (1443,4) oraz w gminie wiejskiej Kunice (1084,2).

MAPA 21. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W 2012 R.

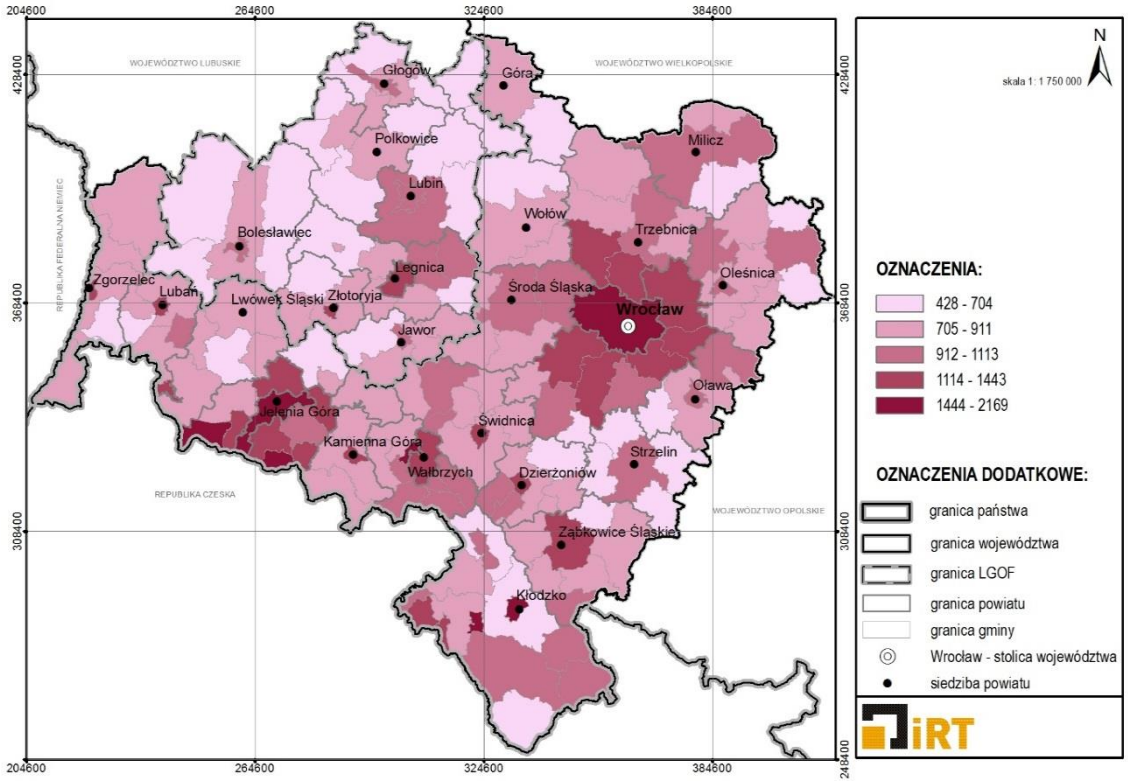

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

MAPA 22. ZMIANA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON W LATACH 2009-2012

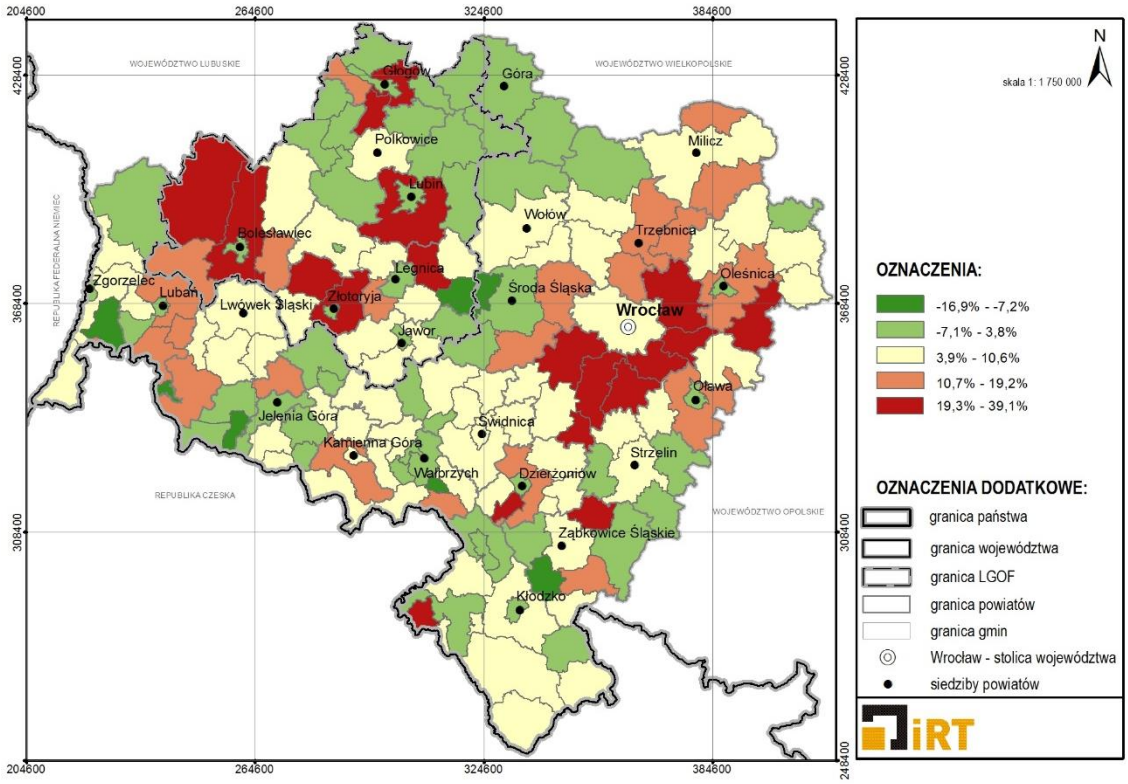

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON została przeanalizowana w latach 2009-2012 ze względu na dostępność danych. W tym okresie w województwie odnotowano wzrost o 6,3% w stosunku do roku 2009 r. Na terenie LGOF w 17 spośród 42 gmin, liczba podmiotów rosła szybciej niż średnio w województwie. Gminy o najwyższym wskaźniku to: Jerzmanowa (34,2%), Złotoryja gmina wiejska (25,9%), Kunice (25,8%), Zagrodno (24,7%), Osiecznica (23,1%) (Mapa 22)

Na terenie LGOF gminy o najniższym wskaźniku to: Ruja (-7,2%), Jawor (-2,7%), Chocianów (-1,9%), Głogów miasto (-1,2%), Gaworzyce (-1,1%).

Analizie poddano podmioty gospodarcze świadczące usługi wyższego rzędu w stosunku do ogółu podmiotów w 2012 r. Gminy o wysokim odsetku tych podmiotów to głównie miasta i w niewielkim stopniu gminy miejsko-wiejskie. W LGOF najwyższym wskaźnikiem charakteryzowały się miasta: Bolesławiec (43,6%) Złotoryja (41,4%), Legnica (40,2%), Lubin (36,6%) oraz gmina Chocianów (39,2%) (Mapa 23).

Gminy o niskim udziale podmiotów świadczących usługi wyższego rzędu to w większości gminy wiejskie i miejsko-wiejskie: Wądroże Wielkie (15,4%), Męcinka (15,9%), Gromadka (16,7%), Prochowice (17,9%), Nowogrodziec (20,0%).

MAPA 23. UDZIAŁ PODMIOTÓW USŁUG WYŻSZEGO RZĘDU W OGÓLNEJ LICZBIE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W 2012 R.

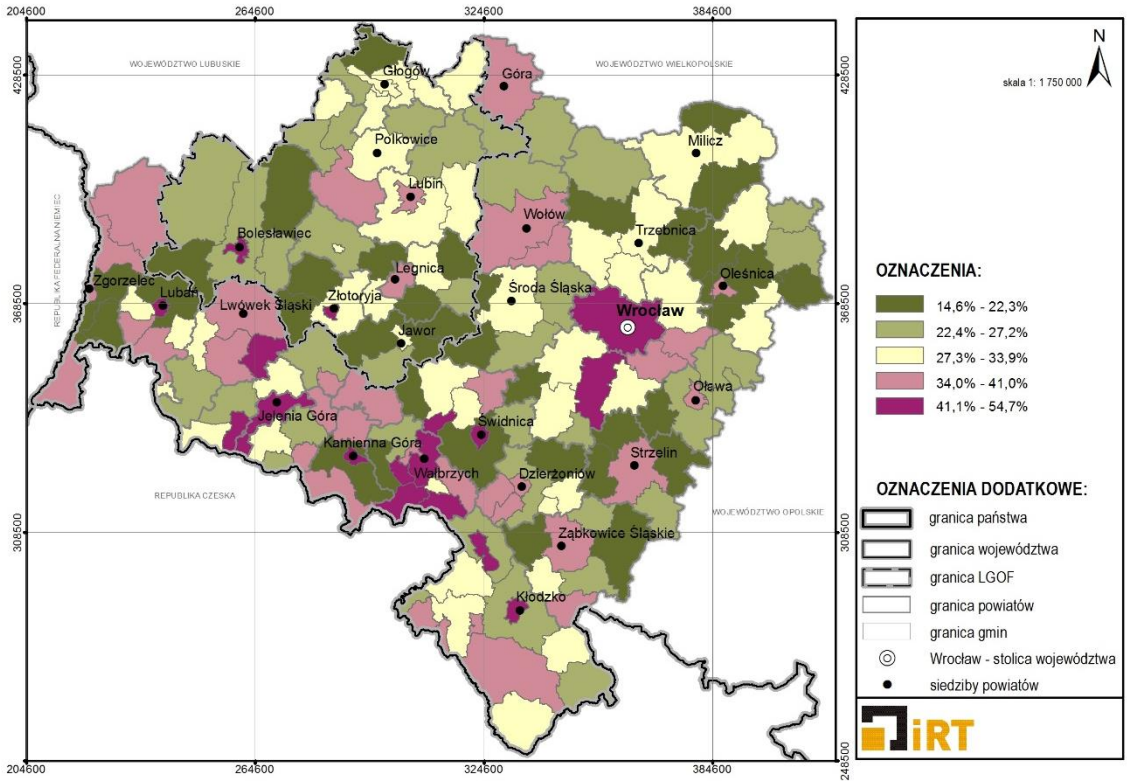

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Podmioty gospodarcze działające w sektorze przemysłu i budownictwa w 2012 r. stanowiły 20,4% ogółu. Średni udział zatrudnionych w przemyśle w ogólnej liczbie zatrudnionych w województwie dolnośląskim wynosił 37,6%, dla LGOF natomiast 46,6%. Najwyższa wartość notowana była w gminie Polkowice (79,6%). Wysokie wartości wystąpiły też w gminie Nowogrodziec (66,2%), Gromadka (62,6%), Męcinka (59,6%), Warta Bolesławiecka (57,6%), wiejskiej Głogów (57,6%), wiejskiej Złotoryja (55,2%), Rudna (54,7%) i Chocianów (53,4%). Najniższe wartości zanotowano w gminach: miejskiej Złotoryja (33,2%), Legnica (32,8%), Niechlów (31,2%), Gaworzyce (30,6%), Pielgrzymka (30,4%), Przemków (24,8%), Krotoszyce (21,6%), Wądroże Wielkie (16,7%), Żukowice (16,6%), Miłkowice (13,4%), Legnickie Pole (12,0%), Zagrodno (10,3%), Radwanice (8,3%) (Mapa 24).

MAPA 24. UDZIAŁ ZATRUDNIONYCH W PRZEMYŚLE W OGÓLE ZATRUDNIONYCH W 2012 R.

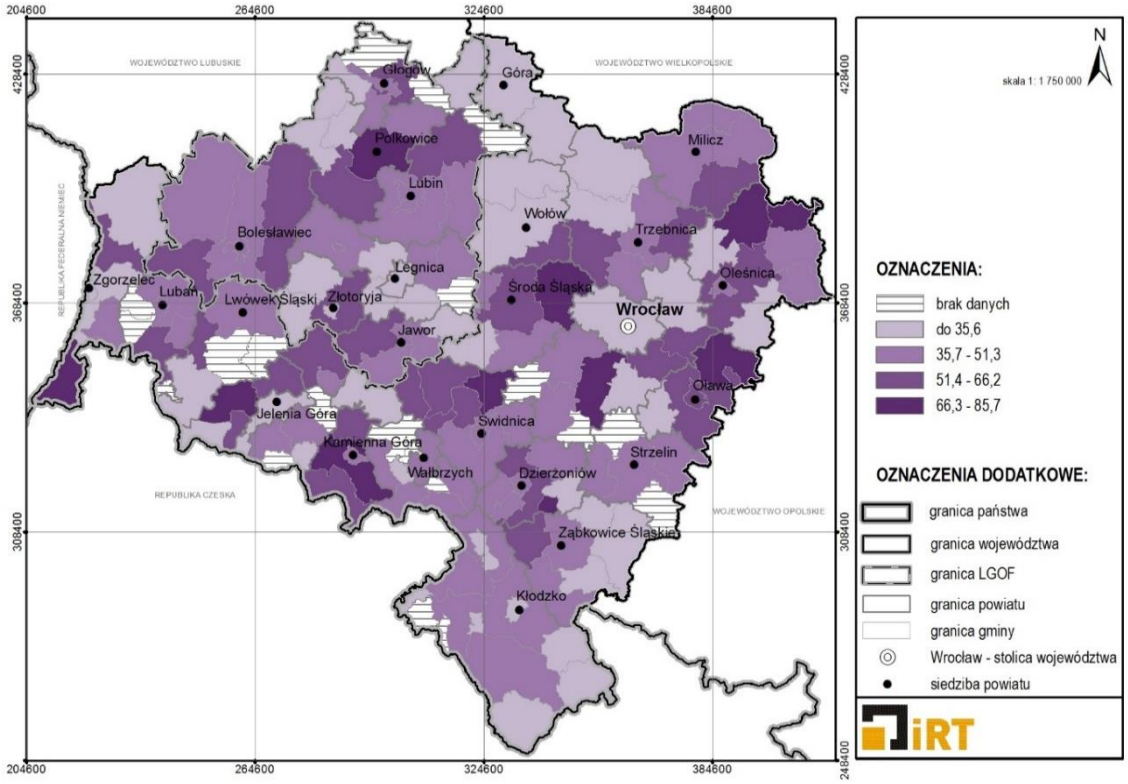

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej wg sekcji PKD 2007 w 2012 r. największą grupę stanowiły firmy z sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27,4%), a następnie w sekcji F – budownictwo (12,6%). Znaczący udział stanowiły również podmioty działające w sekcji L – informacja i komunikacja (8,2%) i M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,0%), a także sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (7,3%) (diagram 5).

DIAGRAM 5. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG SEKCJI PKD 2007 W LGOF W 2012 R.

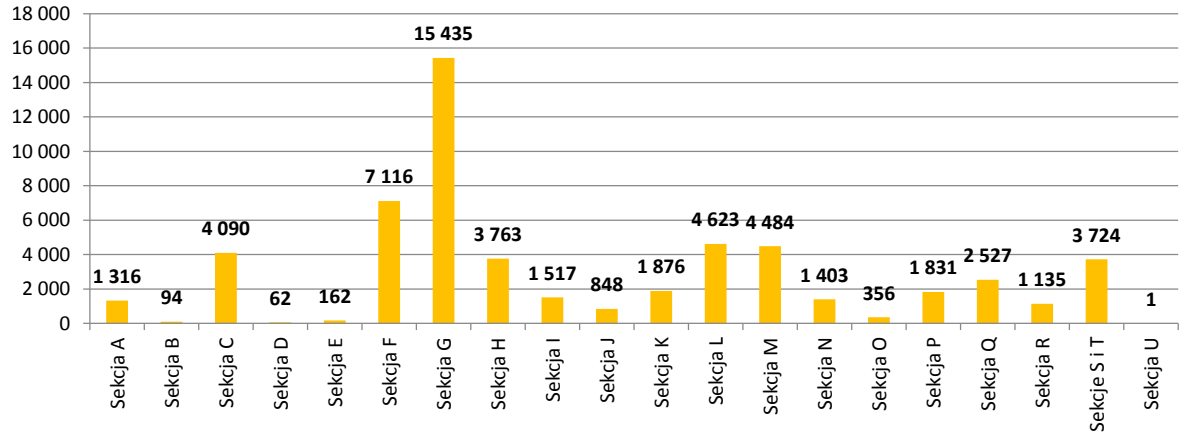

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

W strukturze wielkości przedsiębiorstw zdecydowanie dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników (96,1%), przedsiębiorstwa od 10-49 pracowników stanowiły 3,1%. Na terenie LGOF

funkcjonowało również 45 podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników i 15 podmiotów zatrudniających powyżej 1 000 osób. Swoją siedzibę mają tutaj największe przedsiębiorstwa Dolnego Śląska: KGHM Polska Miedź SA oraz Volkswagen Motor Polska, będące stymulatorami rozwoju gospodarczego i jednocześnie największymi pracodawcami regionu.

2.2. SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE, OBIEKTY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I INNOWACJI

W LGOF działają podstrefy trzech Specjalnych Stref Ekonomicznych (podstrefa Wałbrzyskiej SSE (Bolesławiec), podstrefa Kamiennogórskiej SSE Małej Przedsiębiorczości (Jawor) i 13 podstref Legnickiej SSE (Głogów, Polkowice, Przemków, Lubin, Prochowice, Legnica, Złotoryja, Chojnów, Okmiany, Krzywa, Legnickie Pole, Środa Śląska oraz Środa Śląska – Miękinia). W LFOF zlokalizowane są również: park przemysłowo-technologiczny (Polkowice), park technologiczny oraz centrum transferu technologii (Legnica) (Mapa 25).

MAPA 25. SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE, OBIEKTY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I INNOWACJI

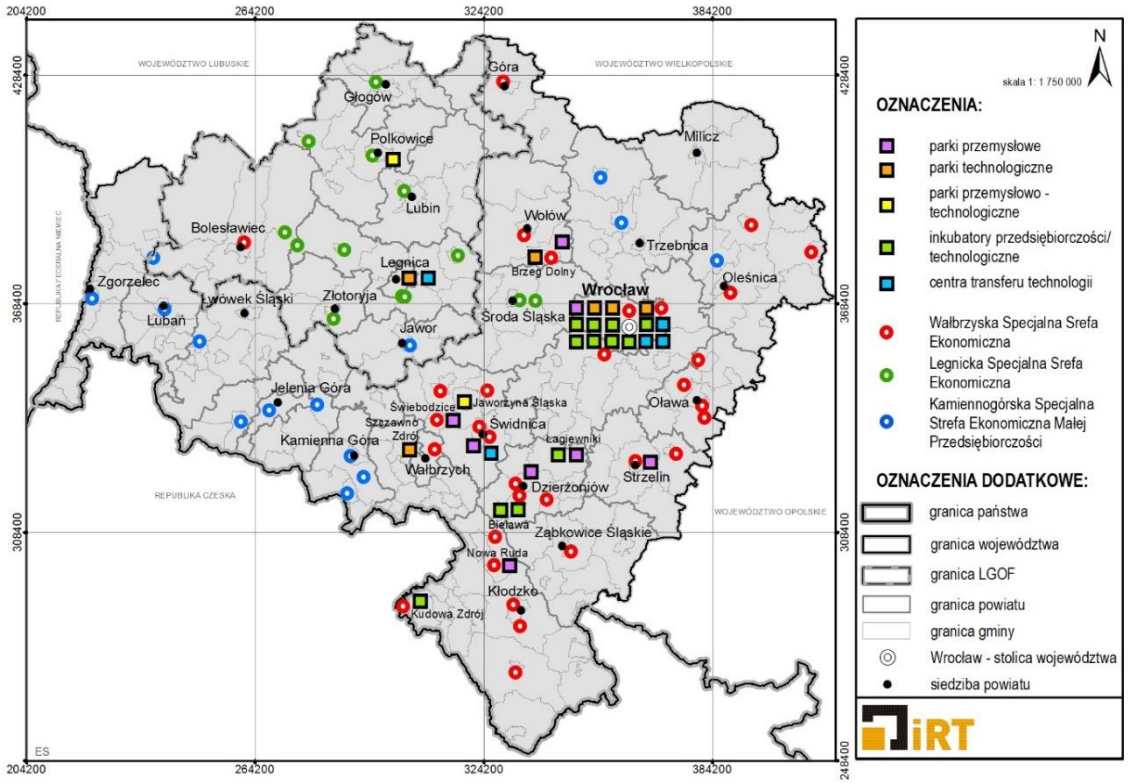

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

2.3. ROLNICTWO

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględnia: jakość gleb wg klas bonitacyjnych, agroklimat (całokształt stanów pogody w okresach długich na danym obszarze, oddziałujących na wzrost roślin i zwierząt), warunki wodne, rzeźbę terenu. Wartości wskaźnika charakteryzują się rozkładem pasmowym. Mediana (wartość środkowa, wartość przeciętna) wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla województwa dolnośląskiego wynosi 73,3 pkt. Najwyższe wartości wskaźnik notuje w pasie gmin w części centralnej województwa (od powiatu strzelińskiego do złotoryjskiego). Wynika to głównie z korzystnego ukształtowania terenu (Nizina Śląska) oraz wysokiej jakości gleb na tym obszarze. Wartość przeciętna (mediana) wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gmin LGOF jest wyższa od średniej dla województwa i wynosi

78,1. Najwyższa wartość zanotowana została w gminach: Jawor (100,6), Mściwojów (99,6), Legnickie Pole (93,2), Krotoszyce (92,8), wiejskiej i miejskiej Złotoryja (po 91,7), Wądroże Wielkie (91,0) oraz w Legnicy (90,2) (Mapa 26). Wartościami z najniższego przedziału klasowego charakteryzowały się gminy: Przemków (54,7), Osiecznica (55,2), Gromadka (57,1), Polkowice (58,5), Radwanice (60,5), Chocianów (63,9), Jemielno (63,3) oraz miasto Bolesławiec (64,4).

MAPA 26. WARTOŚĆ WSKAŹNIKA WALORYZACJI ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ (W PKT)

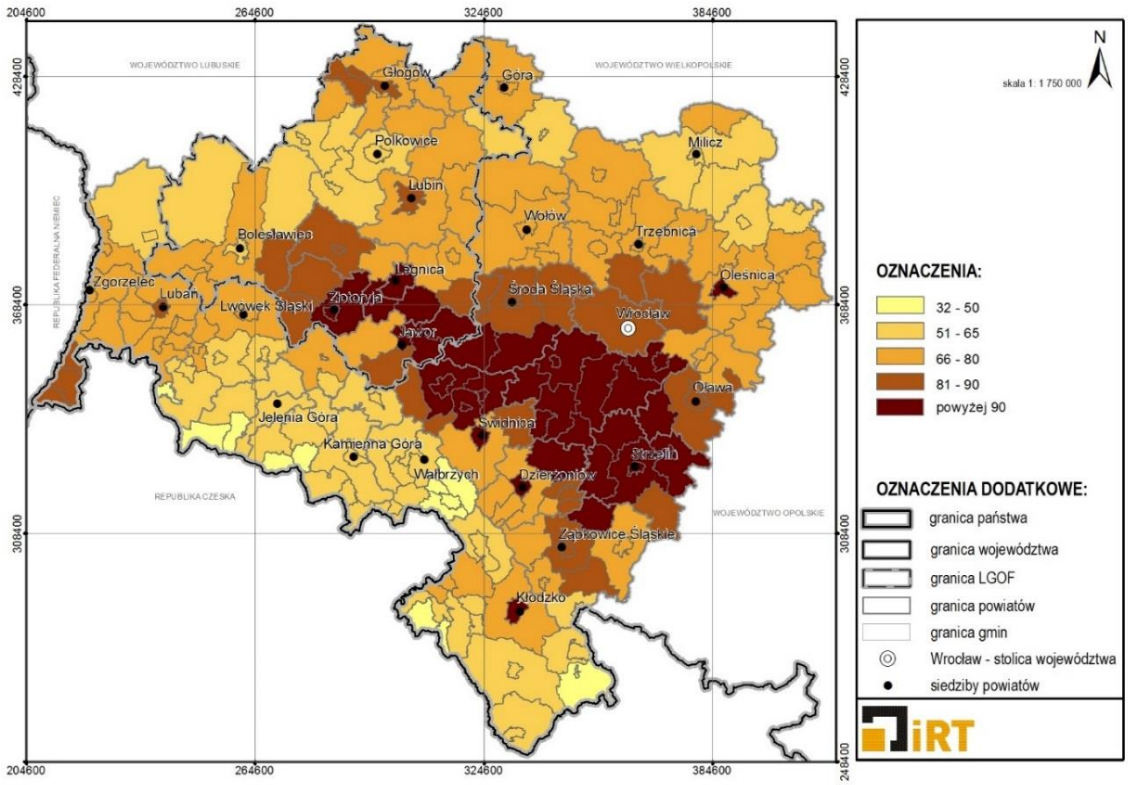

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

Rozkład przestrzenny wskaźnika udziału użytków rolnych w powierzchni ogólnej gmin jest analogiczny jak w przypadku rozkładu wartości wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Średni udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gmin dla województwa dolnośląskiego wyniósł 56,1%, natomiast dla LGOF był on poniżej tej średniej i wynosił 52,5%. Dla powiatów LGOF najwyższy udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gmin występuje w powiecie legnickim (71,7%) oraz złotoryjskim (69,7%) (Mapa 27). Najniższym udziałem charakteryzują się powiaty bolesławiecki (20,9%) oraz miasto Legnica (37,5%).

MAPA 27. UDZIAŁ UŻYTKÓW ROLNYCH W POWIERZCHNI OGÓLNEJ GMIN (W %)

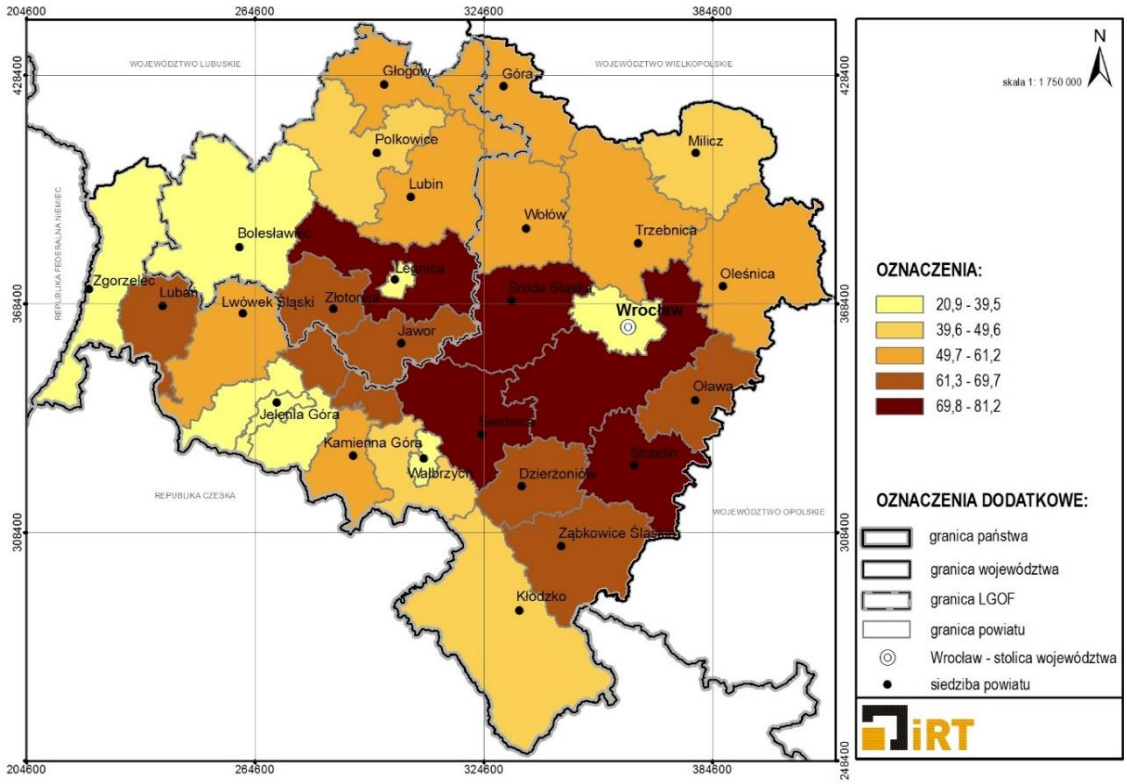

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

2.4. TURYSTYKA

Średnia liczba turystów (rezydentów) korzystających z obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania w przeliczeniu na miejsce noclegowe wyniosła na Dolnym Śląsku w 2012 roku 25,7. Natomiast dla LGOF średnia była wyższa i wynosiła 31,5. Najwyższe wartości notowane były w gminie Jerzmanowa (85,0), Legnickie Pole (57,2) oraz Przemków (52,3) (Mapa 28). Najniższe wartości zanotowano w gminie Ścinawa (3,1) oraz Zagrodno (4,4).

MAPA 28. TURYŚCI KORZYSTAJĄCY OGÓŁEM Z OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W PRZELICZENIU NA MIEJSCE NOCLEGOWE W 2012 R.

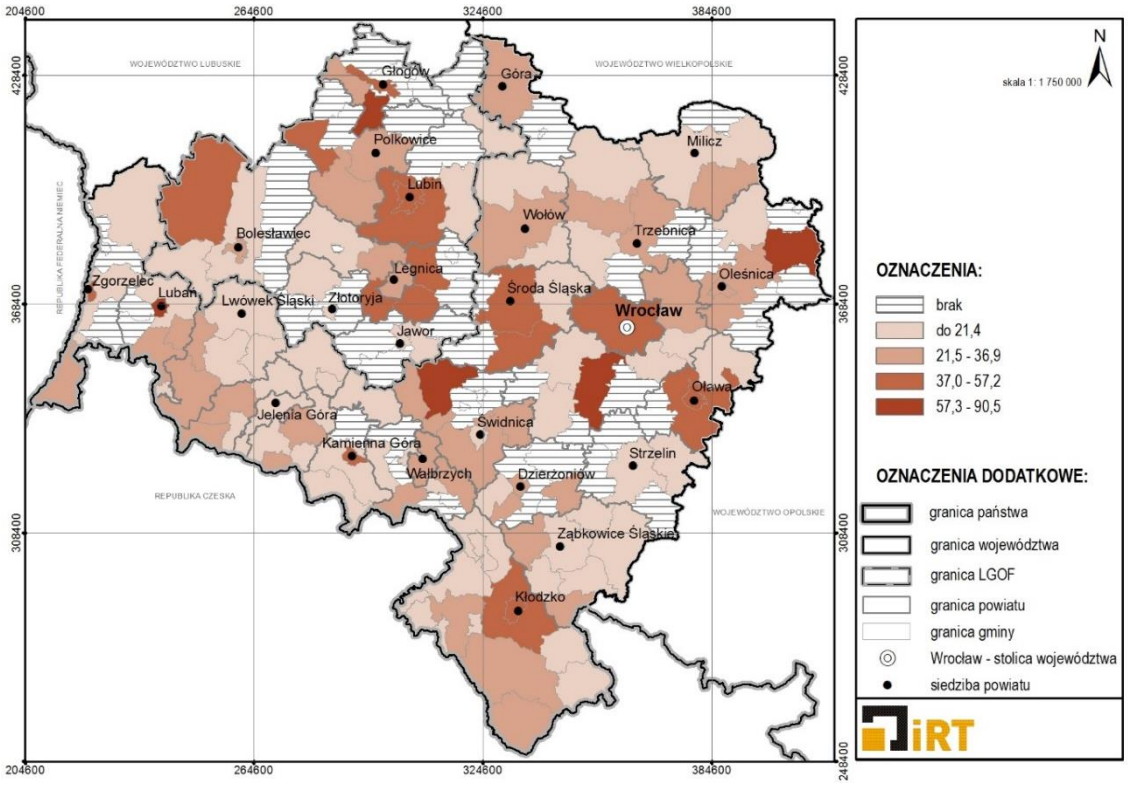

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

2.5. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Średnie wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w latach 2007-2012 dla województwa dolnośląskiego wyniosły 3 091 zł. Powyżej tej średniej znalazły się 22 gminy, w tym 10 gmin z LGOF. Największe wydatki na 1 mieszkańca w całym województwie poniosła gmina Polkowice (6 946 zł). Pozostałe gminy LGOF o wysokich średnich wydatkach na mieszkańca to gminy: Jerzmanowa (4 826 zł.), Rudna (4 528 zł.), Grębocice (4 481 zł.), Pęcław (3 419 zł.), Radwanice 3 392 zł., Lubin (gmina wiejska) 3 381 zł., Osiecznica 3 270 zł., Legnica 3 201 zł., Legnickie Pole 3 177 zł (Mapa 29). Gmina o najniższych średnich wydatkach w latach 2007-2012 na 1 mieszkańca w województwie dolnośląskim to gmina Pieszyce (1 839 zł.), a spośród gmin LGOF: gmina wiejska Bolesławiec (2 085 zł), miasto Chojnów (2 141 zł.), Jawor (2 161 zł.), Ścinawa (2 205 zł.), Nowogrodziec (2 207 zł).

MAPA 29. ŚREDNIE WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 2007-2012

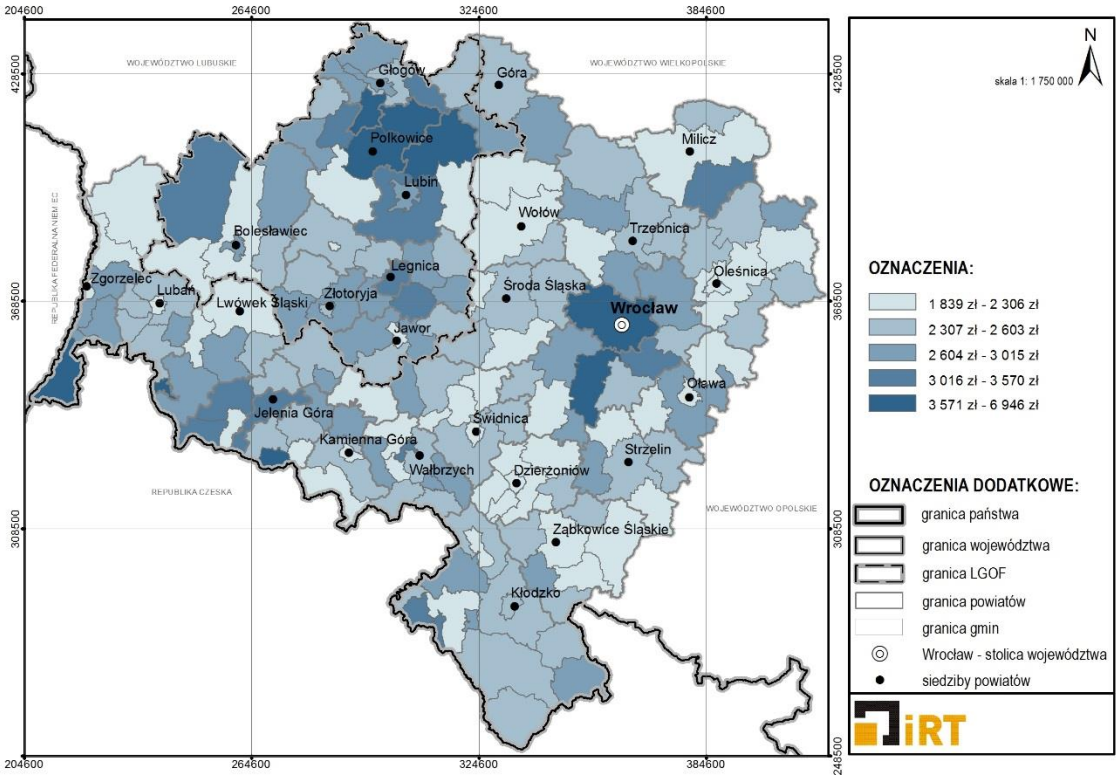

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS

3. SFERA ŚRODOWISKOWA

3.1. UŻYTKOWANIE TERENU

W strukturze użytkowania terenu LGOF przeważają grunty użytkowane rolniczo stanowiąc 53,3% obszaru (Tabela 1). Udział gruntów użytkowanych rolniczo w gminach zawiera się w przedziale od 6,3% do aż 89,8%. Najwyższy udział gruntów użytkowanych rolniczo występuje z reguły w gminach charakteryzujących się bardzo wysokim (powyżej 80 pkt) wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Są to gminy Ruja, Mściwojów, Wądroże Wielkie, Legnickie Pole, Krotoszyce, Zagrodno oraz Złotoryja.

Grunty leśne i zadrzewione stanowią 35,2%, z czego lasy – 34,5%. Lesistość omawianego obszaru jest wyższa od średniej dla województwa dolnośląskiego wynoszącej 30,6%. Do najbardziej zalesionych gmin obszaru należą: Osiecznica, Gromadka i Chocianów.

Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią 7,7%, a grunty pod wodami – 1,9%.

TABELA 1. UŻYTKOWANIE TERENU W LGOF I WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

	LGOF		WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE	
	ha	**%**	**ha**	**%**
Powierzchnia ogólna	**511 879**	**100,0**	**1 991 287**	**100,0**
Grunty użytkowane rolniczo (grunty orne, sady, trwałe użytki zielone)	**272 580**	**53,3**	**1 134 963**	**57,0**
Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione	**180 046**	**35,2**	**623 765**	**31,3**
w tym: lasy	176 375	34,5	609 754	30,6
Tereny zabudowane i zurbanizowane	**39 627**	**7,7**	**165 979**	**8,3**
w tym: grunty rolne zabudowane	6 687		29 350	
tereny zurbanizowane zabudowane	12 404		48 880	
tereny zurbanizowane niezabudowane	1 179		5 126	
tereny komunikacyjne	16 734		71 521	
tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	1 355		7 845	
użytki kopalne	1 268		6 257	
Grunty pod wodami (pod stawami, rowami i wodami powierzchniowymi)	**9 716**	**1,9**	**41 624**	**2,1**
Pozostałe grunty (użytki ekologiczne, nieużytki, tereny różne)	**9 910**	**1,9**	**24 956**	**1,3**

Źródło: opracowanie na podstawie danych WGIK UMWD (01.01.2013 r.)

W latach 2007-2012 nastąpiły pewne zmiany w użytkowaniu terenu. Powierzchnia gruntów użytkowanych rolniczo zmniejszyła się o około 2 300 ha, wzrosła natomiast o 1 858 ha powierzchnia lasów oraz o 88 ha – powierzchnia gruntów pod wodami. O 462 ha powiększyła się powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych, z czego 148 ha – to tereny mieszkaniowe.

MAPA 30. UŻYTKOWANIE TERENU

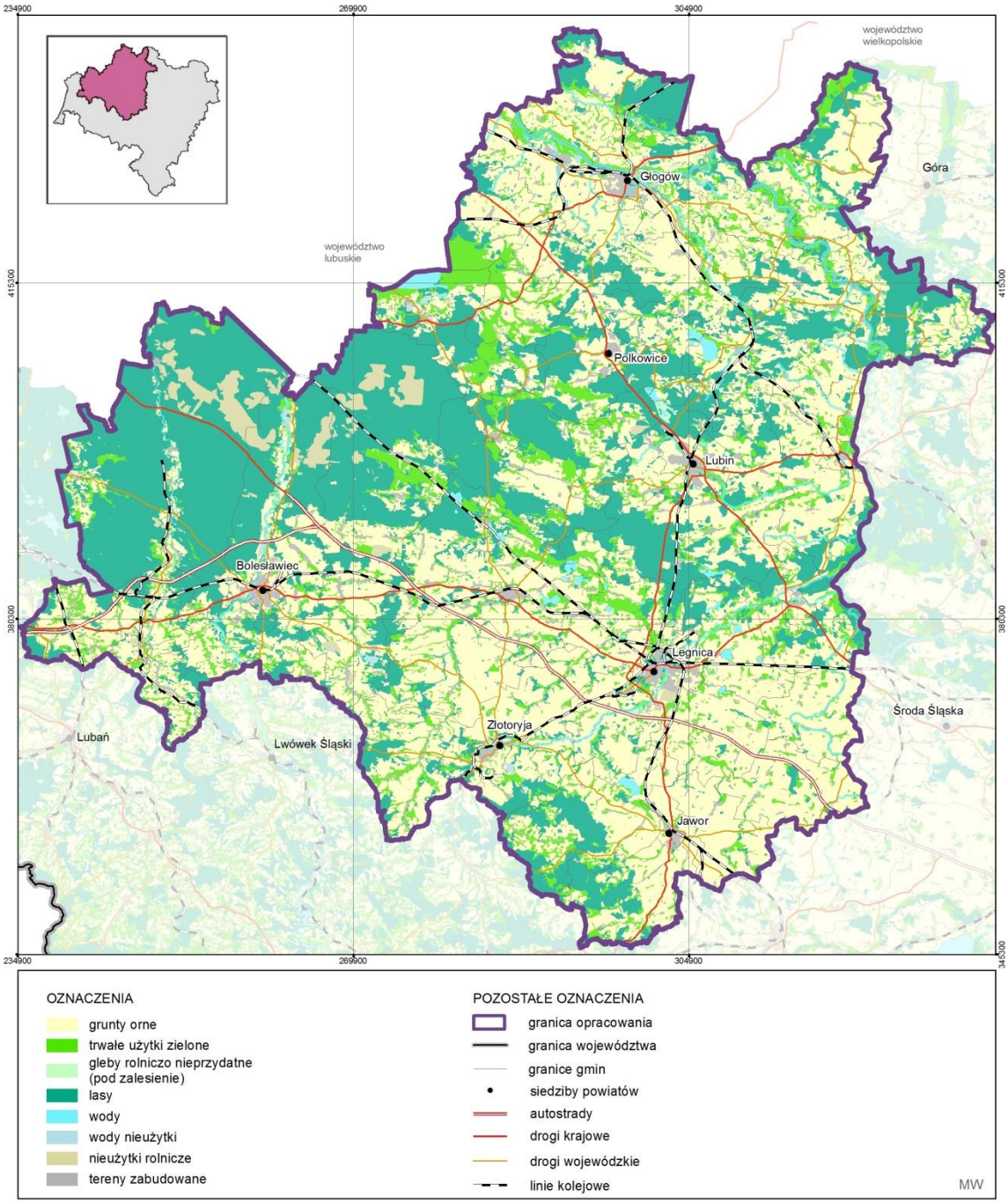

3.2. WODY POWIERZCHNIOWE

Grunty pod wodami zajmują powierzchnię 9 716 ha. Składają się na to wody powierzchniowe płynące i stojące (4 764 ha) oraz stawy rybne (2 530 ha) i rowy melioracyjne (2 422 ha) na użytkach rolnych.

Na system wód powierzchniowych płynących analizowanego obszaru składają się głównie lewobrzeżne dopływy Odry, stanowiącej częściowo zachodnią jego granicę. Są to: Bóbr z dopływami – Kwisą i Czerną Wielką, Kaczawa z dopływami – Wierzbiak, Czarna Woda, Jeziorna, Jagodziniec, Zimnica, Cicha Woda, Bobrek, Jastrzębia i Przychowska Struga oraz ich dopływy.

Do wód stojących zaliczyć można zbiorniki wodne o różnych funkcjach: zaopatrzenia w wodę (zb. Słup o pow. ok 490 ha na Nysie Szalonej – dopływie Kaczawy, gm. Męcinka), pozyskiwanie energii (zb. na

Kwisie – gm. Osiecznica), ochrona przeciw powodziowa, retencja wody (np. zb. Mściwojów o pow. 35 ha) oraz hodowla ryb.

Większe stawy rybne zlokalizowane są głownie w gminach: Przemków (kompleks Stawy Przemkowskie o łącznej powierzchni ok. 1000 ha), Kunice, Miłkowice, Lubin (w okolicy Raszówki) oraz Osiecznicy (okolice Parowej).

Na terenie gmin Kunice, Legnickie Pole i Miłkowice znajduje się grupa jezior polodowcowych tworzących Pojezierze Legnickie. Jest to najstarsze, najmniejsze oraz najdalej wysunięte na południe pojezierze powstałe wskutek działalności lądolodu w Polsce. Do największych należą Jezioro Kunickie (100 ha), Jezioro Koskowickie (55 ha) Jezioro Jaśkowickie (24 ha) i jezioro Tatarak (20 ha).

System uzupełniają liczne zbiorniki małej retencji oraz rowy melioracyjne.

3.3. OCHRONA PRZYRODY

Obszar objęty opracowaniem, pomimo intensywnego zagospodarowania i wykorzystywania dla celów gospodarczych, związanych głównie z eksploatacją i przetwórstwem złóż miedzi oraz kopalin towarzyszących, posiada również cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Najważniejsze z nich chronione są w ramach regionalnego systemu obszarów chronionych województwa dolnośląskiego (stanowiącego integralną część systemu krajowego) i obejmują następujące formy ochrony przyrody:

- 23 rezerwaty przyrody,
- 2 parki krajobrazowe,
- 7 obszarów chronionego krajobrazu.

Ponadto na omawianym obszarze występują liczne obszary o randze subregionalnej, istotne z punktu widzenia zachowania różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych:

- 31 użytków ekologicznych,
- 15 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Na terenie LGOF znajduje się również 20 obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 ustanowionych w celu ochrony i racjonalnego wykorzystywanie zasobów środowiska na obszarach zawierających najcenniejsze gatunki i siedliska na kontynencie. Są to 3 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), oznaczane symbolem PLB oraz 17 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO), oznaczane symbolem PLH – do czasu powołania odpowiednim aktem prawa krajowego, zwane także obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Korytarze ekologiczne zwane również migracyjnymi, chociaż nie są obecnie objęte ochroną prawną, stanowią niezwykle cenny element, niezbędny dla zapewnienia spójności i integralności środowiska przyrodniczego. Ich głównym celem jest przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali kraju oraz całego kontynentu europejskiego oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności zarówno na obszarach sieci NATURA 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej. Obecnie dąży się do uwzględniania korytarzy ekologicznych w dokumentach planistycznych różnego szczebla oraz obejmowania ich ochroną w ramach dopuszczalnych przepisami form ochrony przyrody – np. obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych itp. Pozwoli to na zapewnienie ich spójności i ciągłości do momentu wprowadzenia odpowiednich uregulowań prawnych.

Zgodnie z koncepcją „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce" wykonanego przez Zakład Badania Ssaków PAN Białowieża w 2005 r., przez obszar objęty opracowaniem przebiega jeden głównych korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000. Jest to główny korytarz Południowo-Centralny (GKPdC-9) łączący Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszczą Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, następnie schodzi do Lasów Lublinieckich i Borów Stobrawskich aż do Lasów Milickich, Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich (Mapa 31).

MAPA 31. SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

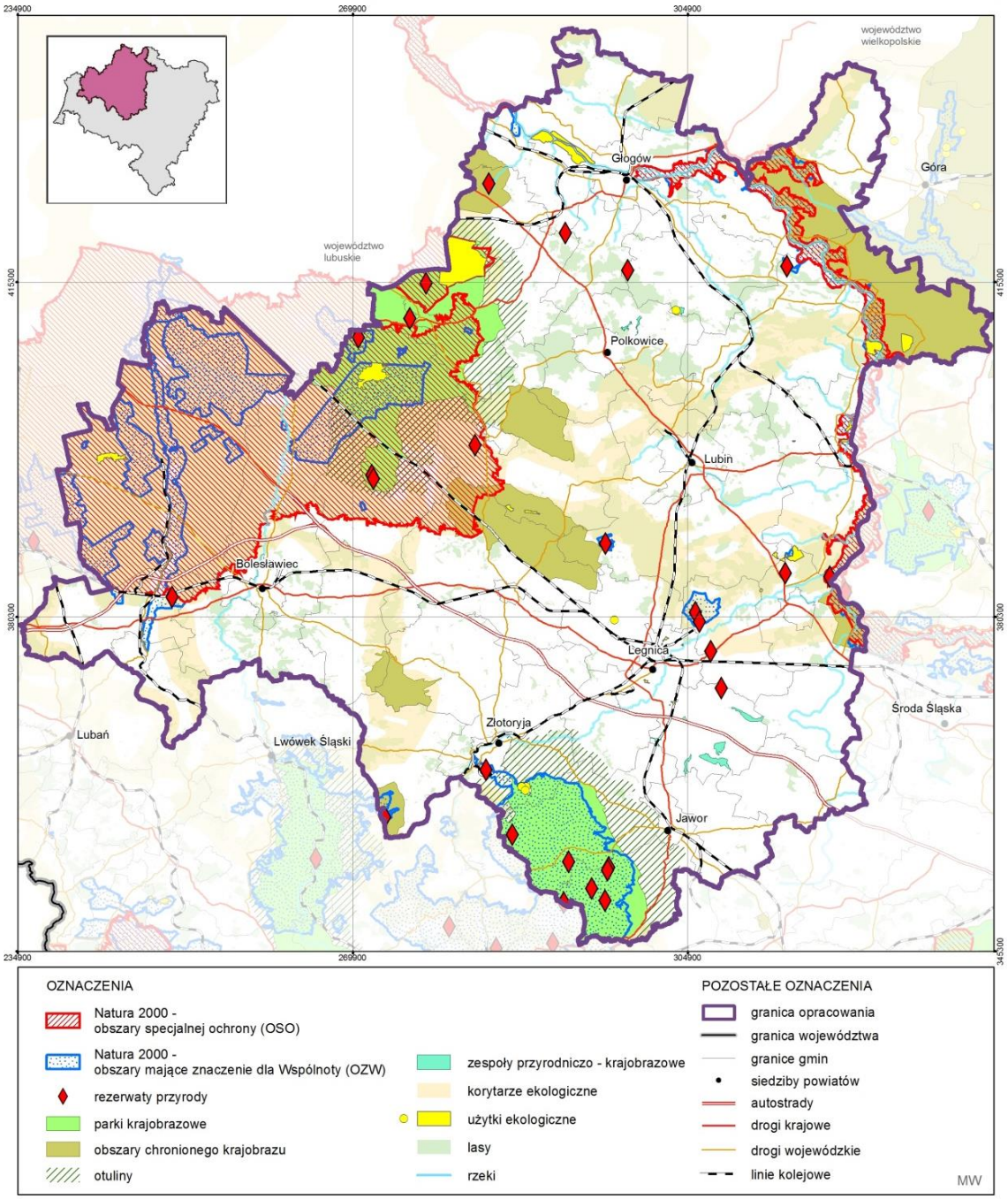

3.4. KOPALINY

W granicach opracowania udokumentowano złoża następujących kopalin: rudy miedzi i pierwiastków współtowarzyszących, węgla brunatnego, gazu ziemnego, barytu, soli kamiennej oraz różnorodnych surowców skalnych takich jak: gliny ceramiczne (biało wypalające się i kamionkowe), surowce ilaste ceramiki budowlanej, surowce kaolinowe, bentonity, gips i anhydryt, wapienie i margle, piaski i żwiry (w tym piaski szklarskie i piaski podsadzkowe), kwarc żyłowy, kwarcyt oraz kamienie łamane i bloczne: bazalt, granit, piaskowiec, sjenit.

Największe powierzchniowo nie eksploatowane dotychczas, udokumentowane złoża węgla brunatnego (Ścinawa, Ruja, Legnica pole Zachód, Legnica pole Wschód, Legnica pole Północ – Tabela 2) zalegają we wschodniej części LGOF w granicach 4 gmin wiejskich: Kunice, Lubin, Miłkowice, Ruja, 2 gmin miejskich Legnica i Lubin oraz 2 gmin miejsko-wiejskich Prochowice i Ścinawa (Mapa 32). Ich łączne zasoby geologiczne bilansowe[1] stanowi około 25% krajowych zasobów. Złoża Legnica, ze względu na jakość kopaliny oraz geologiczno-górnicze warunki eksploatacji, są od wielu lat przedmiotem zainteresowania w zakresie ich potencjalnego udostępnienia w przyszłości. Wybrane rankingi złóż węgla brunatnego z punktu widzenia możliwości ich zagospodarowania z lat 1996-2008 zestawione przez Ubermanna (2011) lokują złoże Legnica pole Zachód na pozycjach od 1 do 7 a złoże Legnica pole Wschód na pozycjach od 2 do 8. Szczegółową charakterystykę tych złóż zawarto m.in. w opracowaniu „Charakterystyka zasobów węgla brunatnego w rejonie Legnicy i uwarunkowania społeczno-gospodarcze oraz planistyczne ich ochrony" (IRT, 2014).

TABELA 2. CHARAKTERYSTYKA WAŻNIEJSZYCH NIEZAGOSPODAROWANYCH ZŁÓŻ WĘGLA BRUNATNEGO W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM (PIG, 2013)

Lp.	Nazwa złoża	Geologiczne zasoby bilansowe [tys. Mg]	Miąższość pokładów [m]	Głębokość spągu [m p.p.t.]	Stosunek N:W	Wartość opałowa [kcal/kg]	Popielność [%]	Śr. zaw. Siarki [%]
1.	Legnica p. Północ	1 723 049	22,0	207,2	8,7	2 194	18,72	1,42
2.	Legnica p. Wschód	839 312	19,8	136,3	7,3	2 206	19,05	1,33
3.	Legnica p. Zachód	863 638	21,0	158,8	6,6	2 371	20,10	0,76
4.	Ścinawa	1 766 983	20,2	207,1	8,9	2 021	21,67	1,18

[1] Zasoby złóż węgla brunatnego dokumentowane są do maksymalnej głębokości spągu złoża wynoszącej 350 m, minimalnej miąższości węgla brunatnego w pokładzie wynoszącej 3 m oraz maksymalnym stosunku grubości nadkładu do miąższości złoża (N:W) równym 12:1. Pozostałe, podstawowe kryteria bilansowości dla węgli energetycznych, najczęściej występujących w polskich złożach to: minimalna średnia ważona wartość opałowa w pokładzie równa 6,5 MJ/kg (przy wilgotności węgla 50%) oraz maksymalna średnia zawartość siarki całkowitej równa 2% dla pokładu węgla brunatnego wraz z przerostami przy wilgotności węgla 50% (PIG, 2013).

MAPA 32. LOKALIZACJA NAJWAŻNIEJSZYCH ZŁÓŻ KOPALIN W LGOF

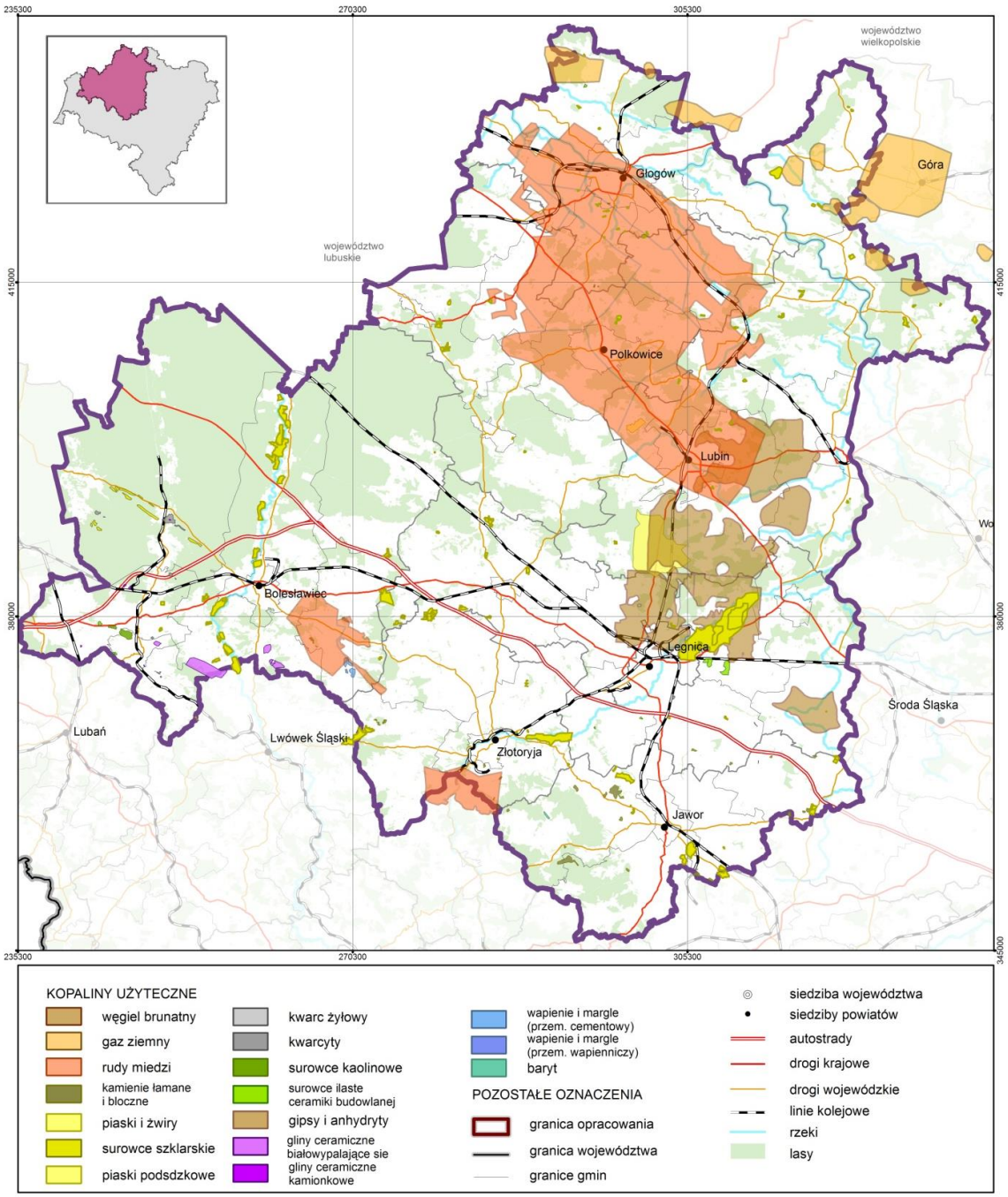

3.5. WODY PODZIEMNE

Biorąc pod uwagę podział kraju na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), czyli określone objętości wód podziemnych występujących w obrębie warstwy lub warstw wodonośnych i będące podstawowymi elementami gospodarowania tymi wodami, w LGOF znajduje się 11 takich JCWPd lub ich fragmentów.

W obszarze objętym opracowaniem znajdują się także następujące Główne Zbiorniki Wód Podziemnych lub ich fragmenty:

Udokumentowane (Mapa 33):

- czwartorzędowy GZWP nr 302 Pradolina Barycz-Głogów w północnej części LGOF,

- trzeciorzędowy GZWP nr 319 Subzbiornik Prochowice-Środa Śląska we wschodniej części LGOF,

Nie posiadające dokumentacji hydrogeologicznej:

- czwartorzędowy GZWP nr 306 Zbiornik Wschowa, którego południowy fragment znajduje się w północnej części opracowania,
- czwartorzędowy GZWP nr 303 Pradolina Barycz-Głogów (E), którego fragment przecina gminę Niechlów,
- czwartorzędowy GZWP nr 314 Pradolina rzeki Odra (Głogów) w całości w północno-wschodniej części obszaru,
- trzeciorzędowy GZWP nr 316 Subzbiornik Lubin w środkowej części LGOF,
- czwartorzędowy GZWP nr 318 Zbiornik Słup-Legnica na południe od Legnicy,
- czwartorzędowy GZWP nr 315 Zbiornik Chocianów-Gozdnica, w większości w północno-zachodniej części obszaru opracowania,
- kredowy GZWP nr 317 Niecka zewnątrzsudecka Bolesławiec w południowo-zachodniej części.

Średnia głębokość ujęć GZWP wnosi od 15 m dla GZWP nr 318 i 30-35 m dla GZWP nr 302 i 306 do 100-200 m dla GZWP w utworach starszych trzeciorzędowych (GZWP nr 316) i kredowych (GZWP nr 317).

Na całym obszarze opracowania głębokość użytkowego poziomu wodonośnego zawiera się w przedziale od kilku do ponad 150 metrów. Najgłębsze ujęcia występują wyspowo w obszarze między Legnicą a Głogowem. Najpłytsze związane są m.in. z utworami czwartorzędowymi dolin rzecznych Odry i jej dopływów. W niektórych rejonach, zwłaszcza w południowej części opracowania, brak jest użytkowego poziomu wód podziemnych. Granice GZWP na tle głębokości głównego użytkowego poziomu wodonośnego pokazano na Mapie 33.

MAPA 33. WODY PODZIEMNE

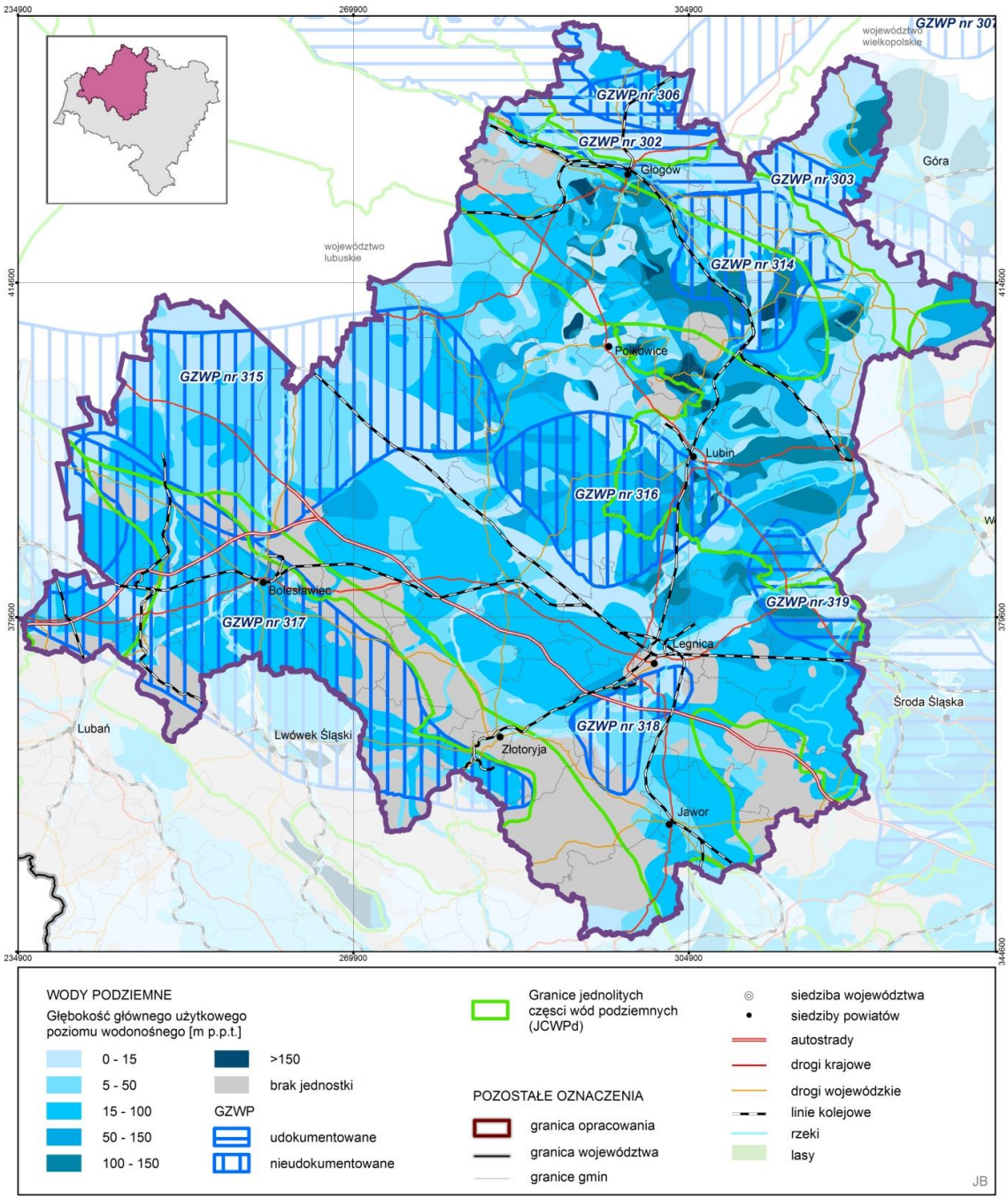

4. SFERA TRANSPORTOWA

Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny znajduje się w zasięgu III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Berlin/Drezno – Wrocław – Katowice – Kraków – Przemyśl – Lwów – Kijów, stanowiącego element osi, która powinna łączyć Europę Środkową z Ukrainą, Morzem Czarnym, Morzem Kaspijskim i krajami Azji oraz Środkowoeuropejskiego Korytarza transportowego – CETC relacji: Skania – Szczecin – Praga – Bratysława – Wiedeń – Budapeszt – Ljubljana – Triest.

Przez obszar opracowania przebiega autostrada A4 i A18 oraz 5 dróg krajowych: 3, 12, 18, 36 i 94. Dodatkowo występuje gęsta sieć dróg wojewódzkich: 104, 292, 297, 298, 305, 319, 321, 323, 324, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 345, 350, 363, 364, 365, 374, z których największym natężeniem ruchu odznaczają się następujące drogi:

- 292 (9240 poj./dobę): Głogów – DK3
- 297 (6281-11481 poj./dobę): A4 – Bolesławiec – gr. opracowania
- 319 (6897 poj./dobę): Głogów (DK12) – DK3
- 329 (12581-14469 poj./dobę): Głogów (DK12) – DW321
- 331 (6361 poj./dobę): Polkowice (w kierunku Chocianowa)
- 374 (7013-1264 poj./dobę): Jawor – gr. opracowania

W granicach LGOF znajdują się trzy linie kolejowe wchodzące w skład międzynarodowej sieci kolejowej, na podstawie:

- Umowy Europejskiej o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) sporządzonej w Genewie dnia 31 maja 1985 r.: linia E-30 (/Görlitz –/ Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Przemyśl – Medyka /– Mostiska/),
- Umowy Europejskiej o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących (AGTC) sporządzona w Genewie dnia 1 lutego 1991 r.: linia CE-30 (/Görlitz –/ Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Przemyśl – Medyka /– Mostiska/) i linia CE-59 (Świnoujście – Szczecin – Kostrzyn – Zielona Góra – Wrocław – Opole – Chałupki /– Bohumin/).

W Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym występują cztery przeprawy mostowe przez rz. Odrę, tj. w: Głogowie, Ciechanowie, Ścinawie i Lubiążu, które mają istotne znaczenie dla dostępności i spójności transportowej województwa.

Ponadto, w granicach obszaru opracowania występuje rozbudowana sieć linii kolejowych publicznych i prywatnych (Mapa 34), w tym:

- 14 Łódź Kaliska – Tuplice,
- 137 Katowice – Legnica,
- 273 Wrocław Główny – Szczecin Główny,
- 275 Wrocław Muchobór – Gubinek,
- 279 Lubań – Węgliniec,
- 283 Jelenia Góra – Łaszowa,
- 284 Legnica – Jerzmanice Zdrój,
- 289 Legnica – Rudna Gwizdanów,
- 296 Wielkie Piekary – Miłkowice,
- 331 Jawor – Bobrów,
- 303 Rokitki – Duniów,
- 342 Jerzmanice Zdrój – Wilków Złotoryjski,
- 382 Pątnów Legnicki – Legnica LG5.

Istotnym powiązaniem z punktu widzenia dobrego skomunikowania LGOF jest uruchomienie przewozów pasażerskich na linii kolejowej nr 289, po której aktualnie prowadzony jest ruch towarowy.

MAPA 34. ISTNIEJĄCA SIEĆ KOLEJOWA

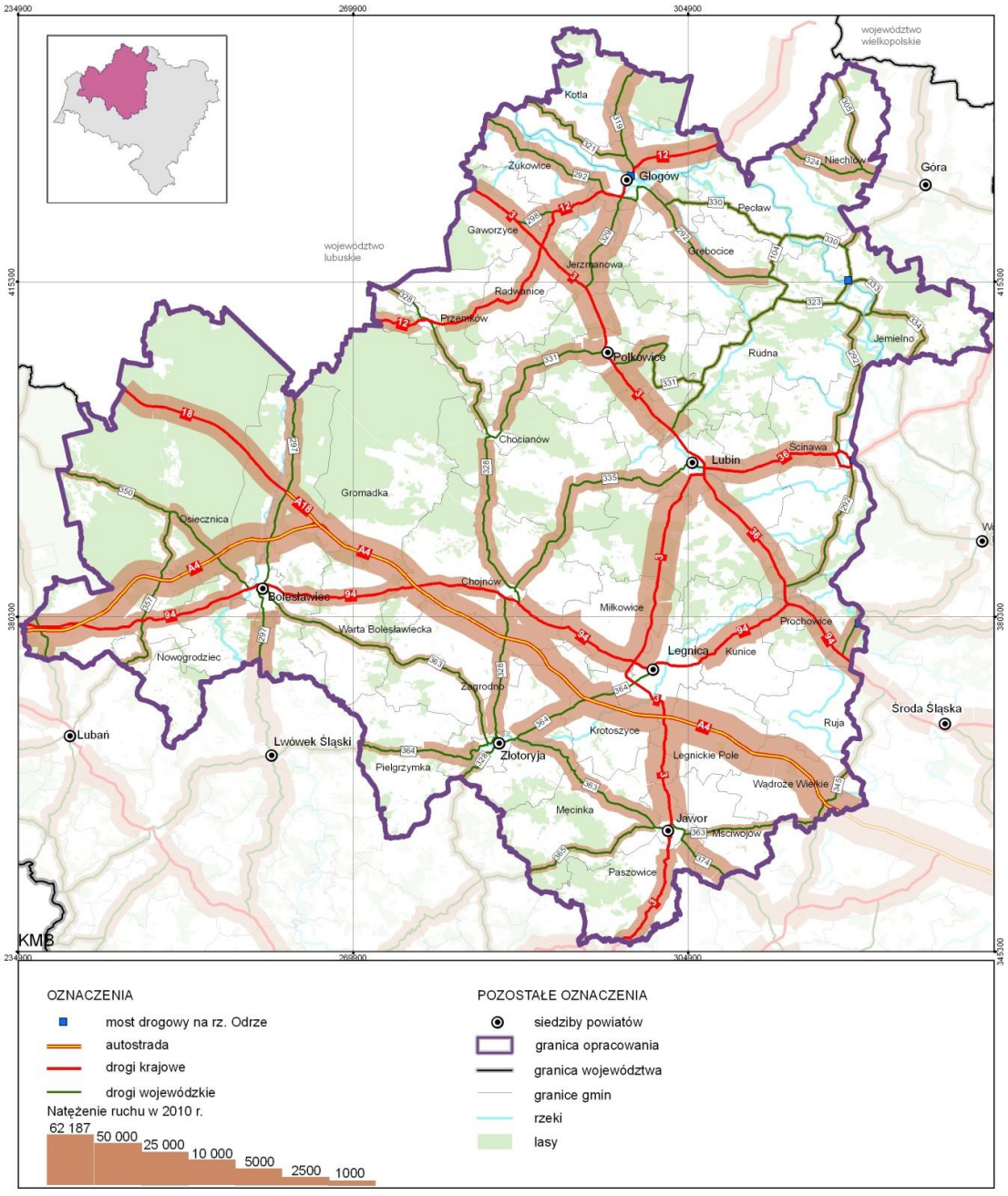

MAPA 35. ISTNIEJĄCA SIEĆ DROGOWA

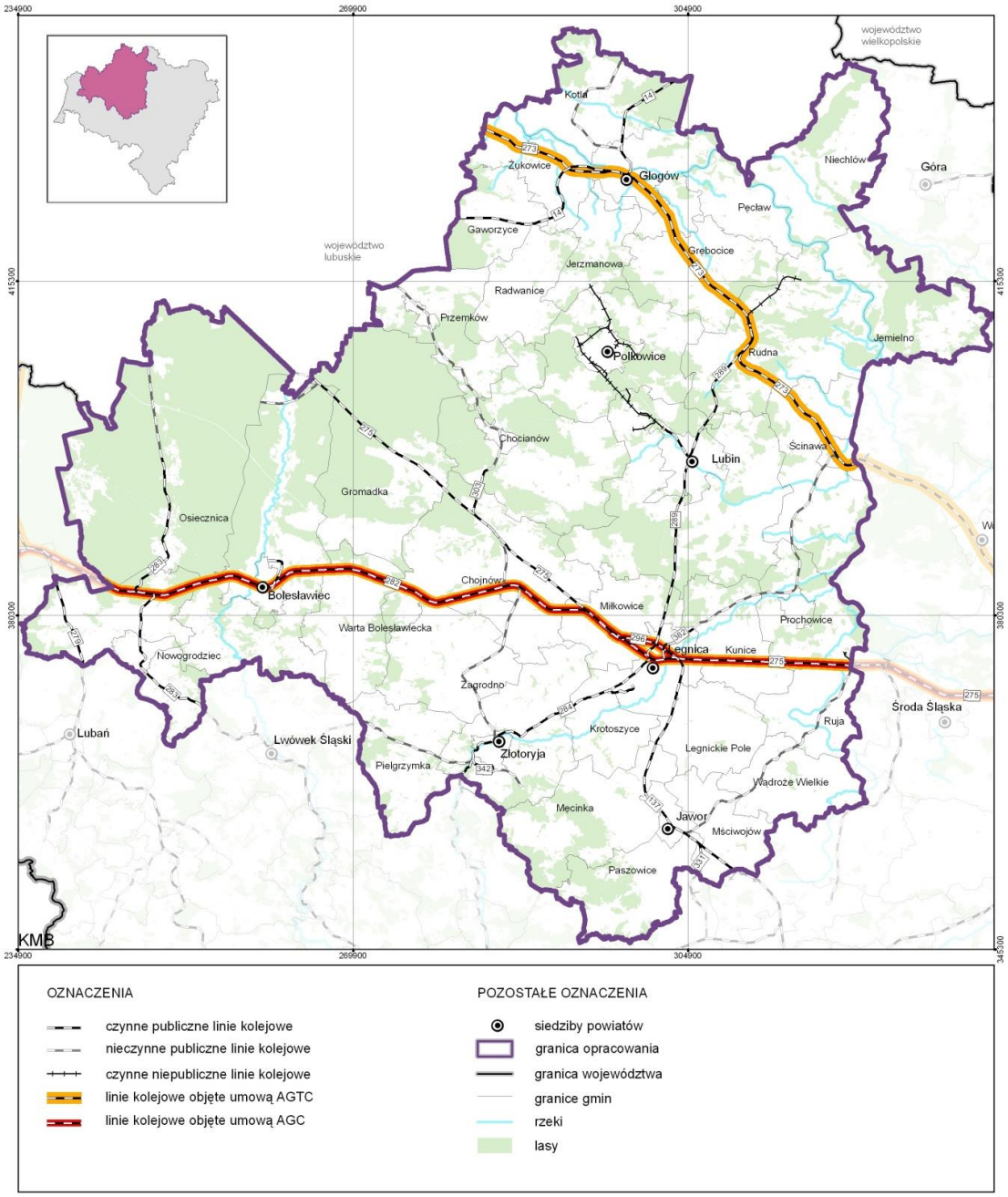

5. SFERA INFRASTRUKTURALNA

5.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zaopatrzenie w wodę

W granicach opracowania występują strefy ochronne ujęć wód podziemnych, związane z poborem wody odpowiedniej jakości, przeznaczonej do spożycia dla ludności. Obowiązujące strefy ochronne ujęć wód podziemnych zawierają tereny ochrony bezpośredniej i tereny ochrony pośredniej, na których obowiązują ograniczenia.

Zgodnie z danymi Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu na koniec 2012 r. na omawianym obszarze wszystkie miasta (7 gmin miejskich i 6 gmin miejsko-wiejskich) i 513 sołectw były wyposażone w zbiorczą sieć wodociągową. Wszystkie sołectwa są zwodociągowane w 5 gminach miejsko-wiejskich i 22 gminach wiejskich. Najmniejszy procent zwodociągowania występuje w gminach wiejskich: Gaworzyce – 69,2%, Paszowice – 75,0%, Męcinka i Krotoszyce – po 85,7%; Pielgrzymka 88,9%, Gromadka – 90,9%, Radwanice – 92,3% oraz w gminie miejsko-wiejskiej Chocianów– 83,3%;. W latach 2007-2012 sieć wodociągowa została zrealizowana w 12 sołectwach sześciu gmin (1 gmina miejsko-wiejska Ścinawa i 5 gmin wiejskich: Chojnów, Gromadka, Krotoszyce, Legnickie Pole i Męcinka).

MAPA 36. WYPOSAŻENIE GMIN W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ (STAN NA 2012 R.)

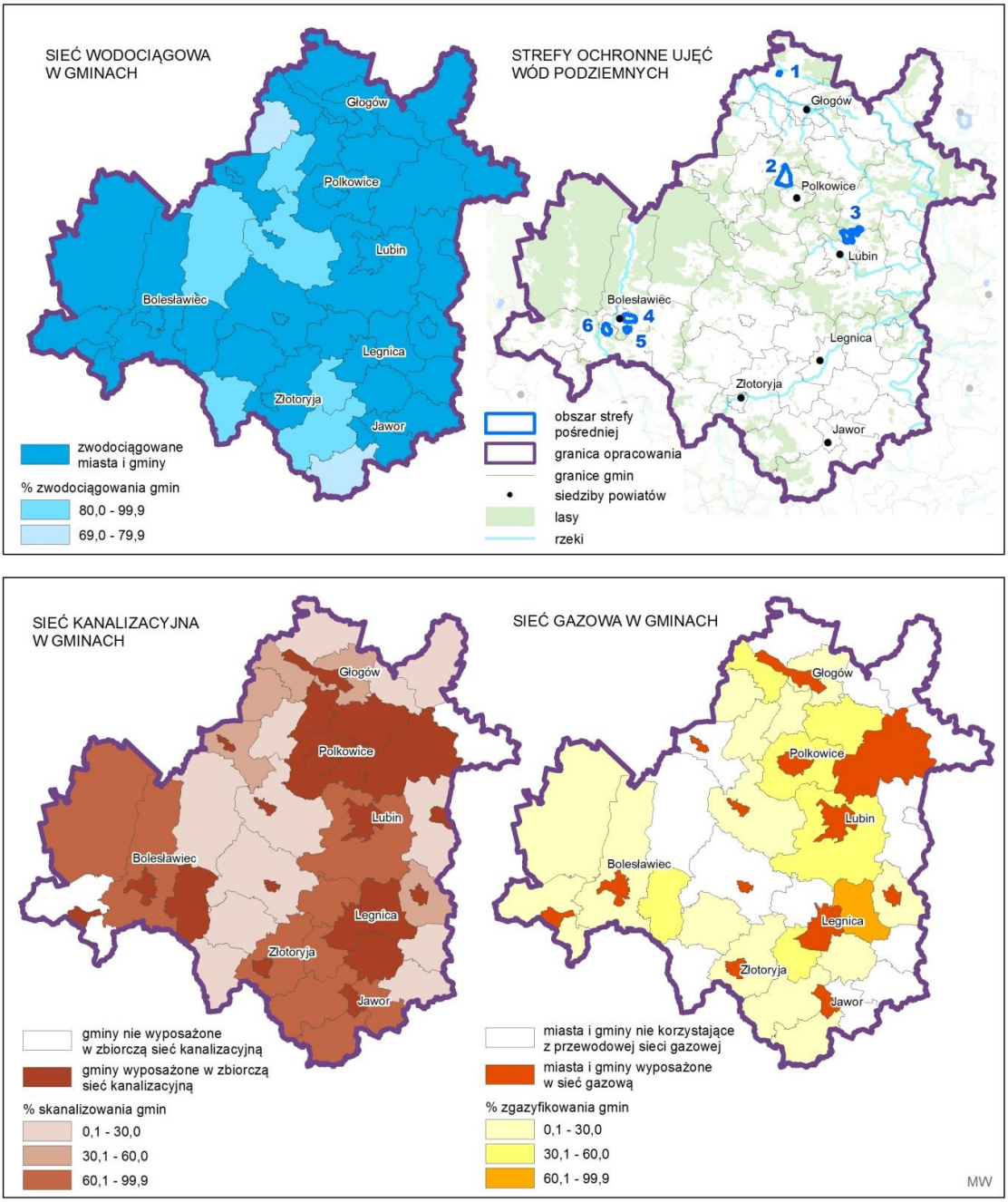

Ogólny procent zwodociągowania gmin omawianego obszaru wzrósł z 94,7% w 2007 roku (501 sołectw) do 97,0% w 2012 roku (513 sołectw). Do zwodociągowania pozostało 16 sołectw z 8 gmin, tj. 1 gminy miejsko-wiejskiej: Chocianów i 7 gmin wiejskich: Gaworzyce, Gromadka, Krotoszyce, Męcinka, Paszowice, Pielgrzymka i Radwanice.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych w gminach omawianego obszaru kształtuje się różnie. Sieć kanalizacji zbiorczej z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków występuje we wszystkich miastach Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zgodnie z danymi Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu na koniec 2012 roku sieć kanalizacji sanitarnej występowała we wszystkich sołectwach następujących gmin: miejsko-wiejskich: Polkowice oraz wiejskich: Grębocice, Jerzmanowa, Kunice, Legnickie Pole, Rudna i Warta Bolesławiecka. Są również gminy, gdzie procent skanalizowania obszarów wiejskich jest zerowy (Jemielno i Nowogrodziec) lub mały, a skanalizowane są 1 lub 2 sołectwa w gminie: Chocianów, Pielgrzymka, Pęcław, Gromadka, Kotla, Niechlów, Radwanice (Mapa 37).

Od 2007 roku ilość sołectw korzystająca z sieci kanalizacji sanitarnej wzrosła z 218 do 299 co stanowi wzrost skanalizowania omawianego obszaru z 41,2% do 56,5%. Ilość skanalizowanych sołectw wzrosła w 22 gminach LGOF, z czego w 4 gminach miejsko-wiejskich i 18 gminach wiejskich.

MAPA 37. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

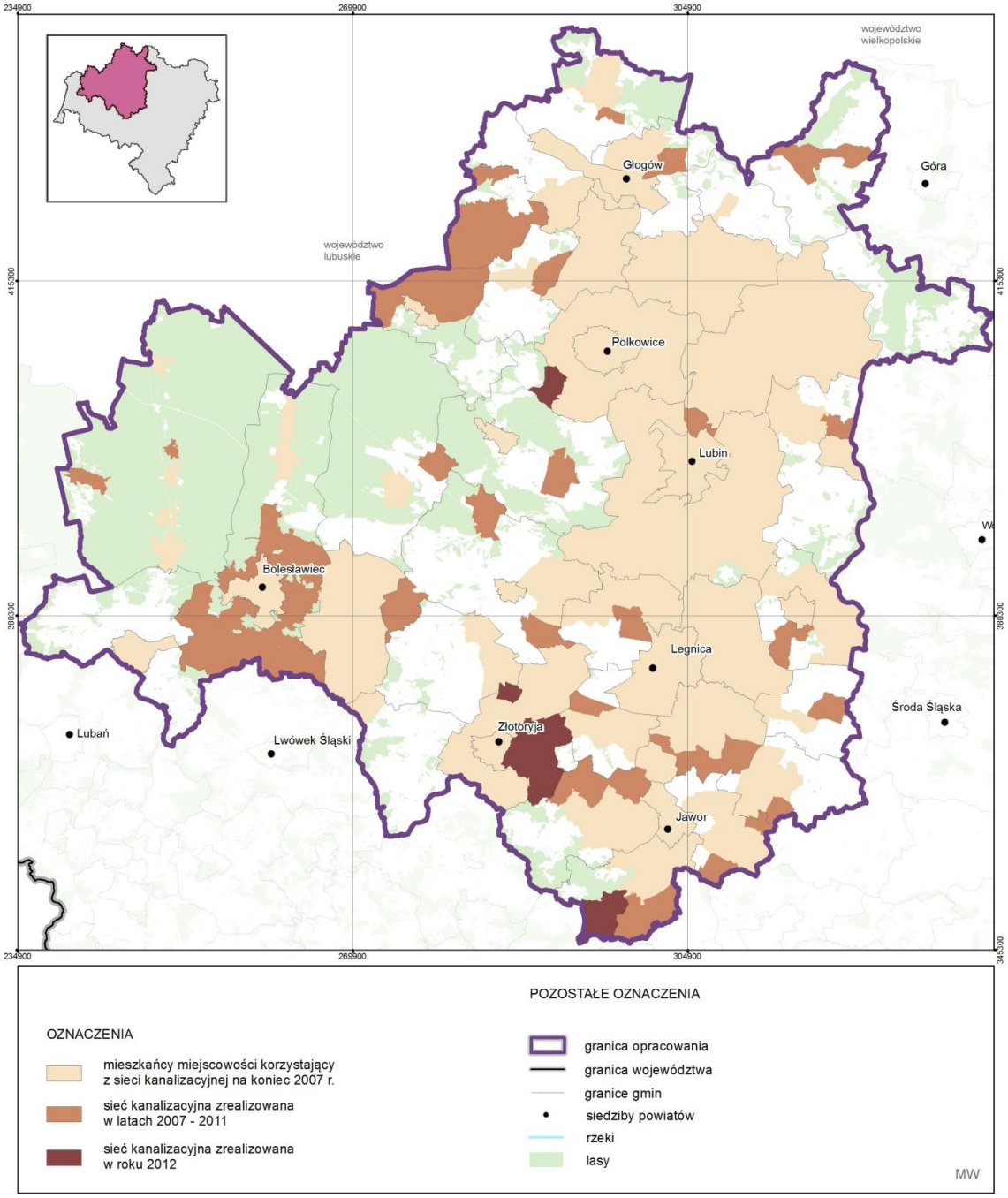

5.2. GOSPODARKA ODPADAMI

W 2012 roku na terenie LGOF zebrano w ciągu roku 172 992 ton zmieszanych odpadów komunalnych, co stanowi 20,87% wartości dla województwa. Największe ilości odpadów zebrano w miastach: Legnica, Lubin i Głogów, a najmniejsze w gminach wiejskich Jemielno, Pęcław, Ruja i Pielgrzymka.

W LGOF w 2012 roku na jednego mieszkańca przypadało 147,4 kg zmieszanych odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych, przy czym w województwie dolnośląskim ilość ta wynosiła 213,6. Najwięcej odpadów komunalnych przypadających na 1 mieszkańca (powyżej średniej wartości dla całego województwa) zebrano w miastach: Legnica, Jawor, Bolesławiec, Złotoryja i Głogów oraz

w gminie Polkowice (Mapa 38). Najmniej odpadów komunalnych przypadających na 1 mieszkańca zebrano w gminach wiejskich: Jemielno, Zagrodno i Pielgrzymka.

MAPA 38. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE W GMINACH

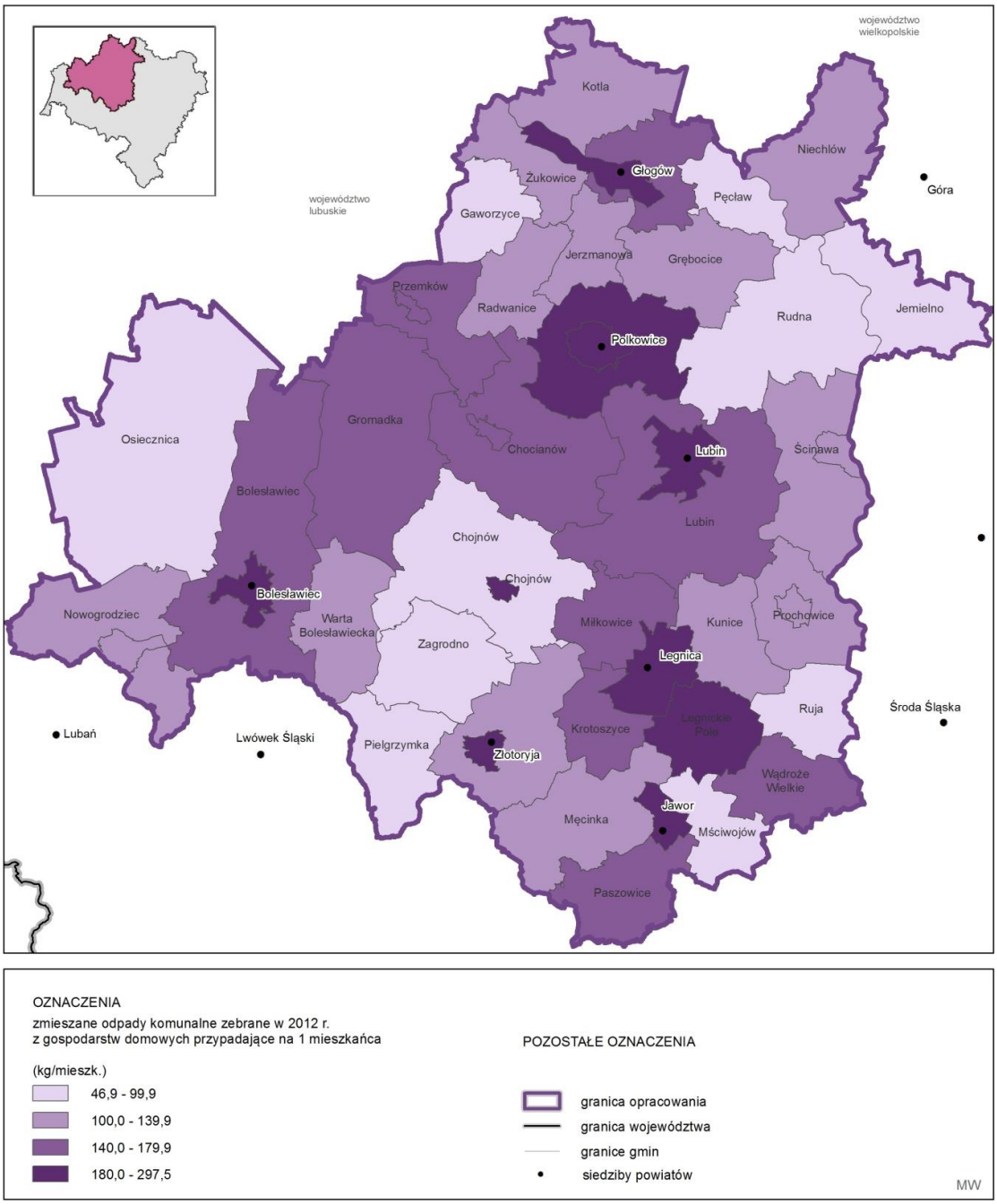

Na podstawie Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 obszar województwa został podzielony na 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi. Zgodnie z obecnie obowiązującym systemem gospodarki odpadami, wszystkie wytworzone odpady komunalne, selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, które zostały przeznaczone do składowania w granicach jednego regionu muszą być także odpowiednio przetworzone i zagospodarowane w tym regionie. Natomiast odpady selektywnie

zebrane mogą być przetwarzane i zagospodarowane poza granicami regionu, w którym zostały zebrane. LGOF znajduje się w 4 następujących regionach gospodarki odpadami (Mapa 39)

1. regionie północnym, w skład którego wchodzi 28 gmin położonych w LGOF;
2. regionie zachodnim, w skład którego wchodzi 20 gmin, w tym 6 gmin położonych w obszarze LGOF (m. Bolesławiec, gm. Bolesławiec, gm. Gromadka, m i gm. Nowogrodziec, gm. Osiecznica i gm. Warta Bolesławiecka);
3. regionie środkowosudeckim, w skład którego wchodzą 32 gminy, w tym 6 gmin położonych w LGOF (m. Jawor, gm. Męcinka, gm. Mściwojów, gm. Paszowice, gm. Pielgrzymka i gm. Wądroże Wielkie);
4. regionie północno-centralnym, w skład którego wchodzi 29 gmin, w tym 2 gminy położone w obszarze LGOF (gm. Jemielno i gm. Niechlów).

Instalacje regionalne to zakłady zagospodarowania odpadów, przyjmujące i przetwarzające odpady z obsługiwanego regionu przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technik lub technologii. Natomiast instalacje zastępcze zostały wyznaczone w celu zapewnienia zastępczej obsługi danego regionu w przypadku awarii regionalnej instalacji, a także obsługi regionu do czasu uruchomienia w regionie instalacji regionalnej.

MAPA 39. GOSPODARKA ODPADAMI

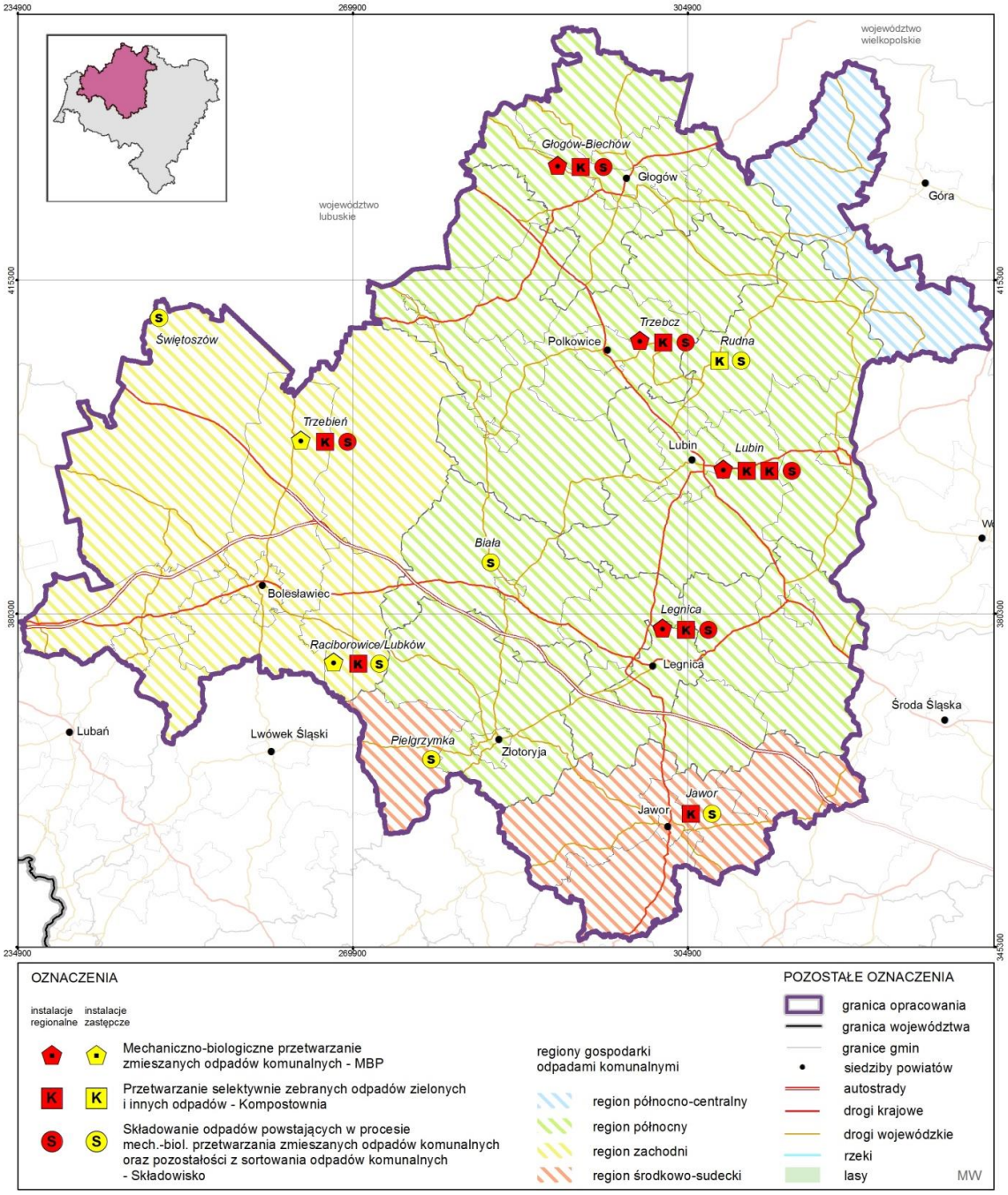

5.3. ENERGETYKA

Zgodnie z Ustawą z dnia 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 z późn.zm.) gmina ma obowiązek przyjęcia projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy. Dokument ten powinien określać m.in. ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na energię, oraz zakres współpracy z sąsiednimi gminami. Przyjęty uchwałą rady gminy projekt posiadają następujące gminy: Miasto Bolesławiec, Chocianów, Miasto Głogów, Jawor, Kotla, Miasto Lubin oraz gmina wiejska Lubin, Męcinka, Przemków i Miasto Złotoryja.

Elektroenergetyka

Na omawianym obszarze zlokalizowany jest:

- jeden Główny Punkt Zasilania 400/110 kV Czarna na terenie gminy wiejskiej Lubin. Jest on połączony elektroenergetyczną linią napowietrzną 400 kV z GPZ Mikułowa i GPZ Pasikurowice;
- dwa Główne Punkty Zasilania 220/110 zlokalizowane w mieście Polkowice oraz w gminie Żukowice;
- 49 GPZ-tów 110/20 kV.

Gminy wchodzące w skład opracowania zasilane są w energię elektryczną z sieci przedsiębiorstwa energetycznego TAURON Dystrybucja S.A. poprzez dystrybucyjne sieci elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia. Wszystkie miejscowości w gminach są zelektryfikowane.

Zgodnie z aktualizacją Planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2010-2025 w zakresie lat 2014-2018 (Projekt) Polskie Sieci Elektroenergetyczne planują budowę:

- dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 2x400 kV Mikułowa – Czarna i Czarna – Pasikurowice wraz z demontażem istniejącej linii. Istniejąca linia, jako fragment ciągu liniowego 400 kV Mikułowa – Czarna – Joachimów została wybudowana na początku lat sześćdziesiątych XX wieku i jest ona pierwszą linią w Polsce pracującą na napięciu 400 kV,
- dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 2x400 kV Czarna – Polkowice wariant 1 (północny) i wariant 2 (południowy) wraz z rozbudową stacji elektroenergetycznej Polkowice,
- dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 2x400 kV Polkowice – Zielona Góra,
- modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Polkowice – Plewiska.

Planowane inwestycje do roku 2025 przez TAURON Dystrybucja S.A. w zakresie napięć 110 kV to:

- planowane stacje 110/20 kV: Bolesławiec, Grębocice, Krzywa, Ustronie w m. Lubin, Nowogrodziec i Złotoryja,
- przebudowa istniejącej stacji elektroenergetycznej Kalinówka (gm. Rudna) z nową lokalizacją wraz z wcinką w linię S-421 i S-473 oraz dwutorowe linie napowietrzne relacji Kalinówka – wcinka w linię S-452 i Kalinówka – wcięcie w linię S-420,
- budowa linii napowietrznej 110 kV relacji Prochowice – Legnica Górka, Bolesławiec – Krzywa, Krzywa – Konrad, Złotoryja – Jelenia Góra i Jawor – Żarów,
- budowa dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji stacja Legnica Zosinek – wcinka w linię S-461 (połączenie linii S-433 z S-434) i stacja Brochocin – wcinka w linię S-340,
- budowa linii kablowej 110 kV relacji Legnica Przybków – Legnica Górka,
- przebudowa istniejącej dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji Wrocław Klecina – Kąty Wrocławskie – Legnica Przybków.

Zaopatrzenie w gaz

Na omawianym obszarze zlokalizowane są trasy gazociągów wysokiego ciśnienia relacji (Mapa 40):

- 8,4 MPa Taczalin – Radakowice – Gałów (DN 500),
- 6,3 MPa Jeleniów – Taczalin (DN 300),
- 6,3 MPa Legnica – Lubin – Polkowice (DN 200),
- 6,3 MPa odgałęzienie do Prochowic (DN 150),

- 6,3 MPa Kotowice – Głogów (DN 300),
- 6,3 MPa Głogów – Szprotawa (DN 250) i Głogów – Bytom Odrzański (DN 200).

Zrealizowany został również gazociąg PGNiG KGZ Kościan – Polkowice/Żukowice DN 400.

MAPA 40. ZAOPATRZENIE W GAZ

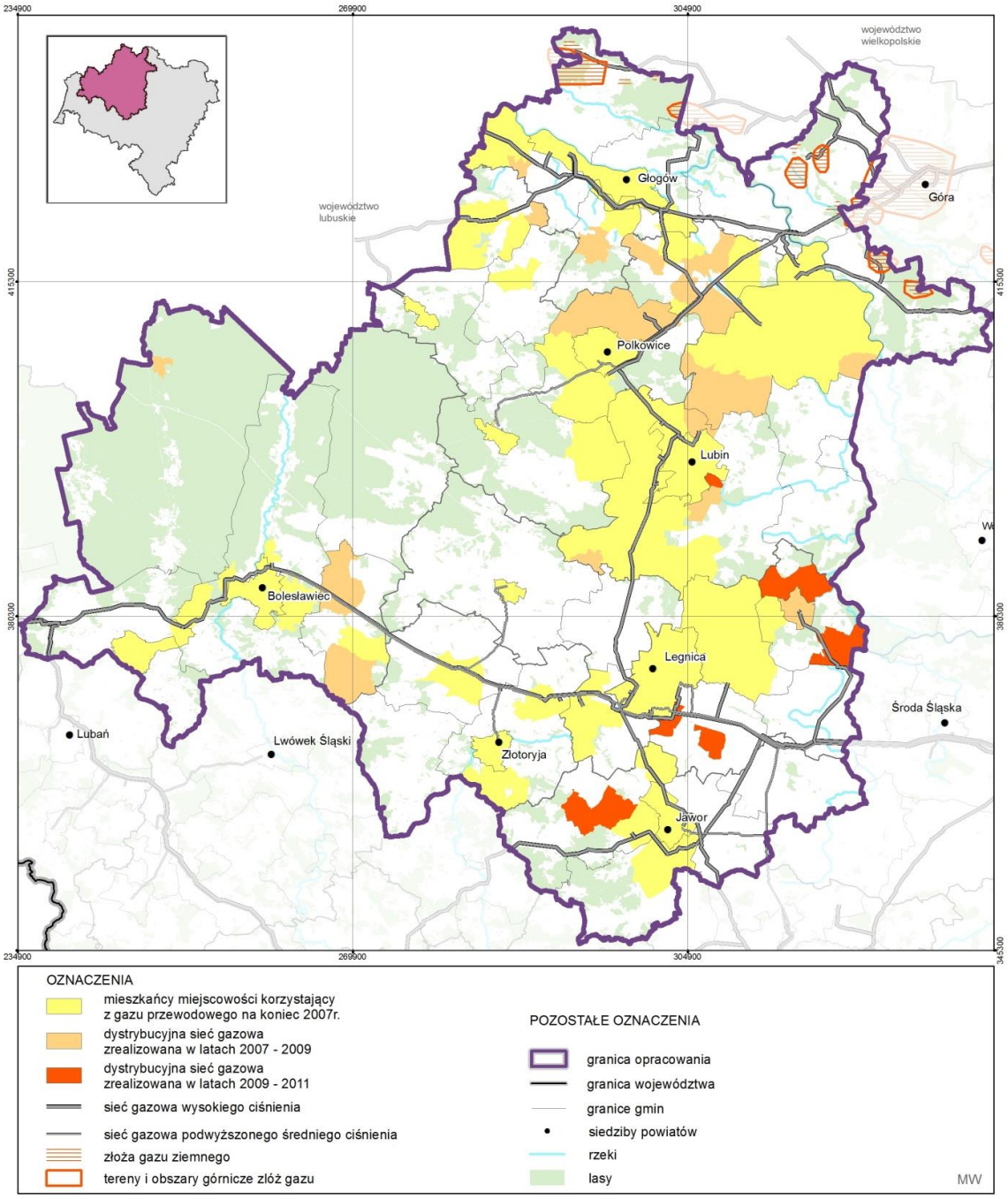

Ciepłownictwo

Scentralizowane systemy ciepłownicze w LGOF funkcjonują jedynie w większych miastach, tj. Legnicy, Lubinie, Głogowie, Polkowicach, Bolesławcu, a także w Złotoryi.

Na obszarze pozostałych gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich funkcjonują lokalne kotłownie lub indywidualne źródła ciepła opalane węglem, koksem lub gazem. Gminy planują sukcesywną eliminację przestarzałych instalacji grzewczych na korzyść rozwiązań przyjaznych dla środowiska.

CZĘŚĆ II. SZCZEGÓŁOWE ANALIZY WYBRANYCH ZAGADNIEŃ

1. ANALIZA ODLEGŁOŚCI OD RDZENI

W LGOF zidentyfikowano 5 miast rdzeniowych: Legnica – ośrodek regionalny, Głogów, Lubin, Polkowice i Bolesławiec – ośrodki subregionalne[2]. Poniższa analiza ma na celu zobrazowanie relacji przestrzennych pomiędzy miastami rdzeniowymi i ich otoczeniem. Odległość pomiędzy ośrodkami ma wpływ na siłę połączeń pomiędzy nimi, choć większy wpływ ma czas i koszt dojazdu.

TABELA 3. ODLEGŁOŚCI W LINII PROSTEJ POMIĘDZY CENTRAMI MIAST W KILOMETRACH

	Głogów	Polkowice	Lubin	Legnica	Bolesławiec
Głogów	x	18	30	51	57
Polkowice	18	x	15	33	44
Lubin	30	15	x	22	47
Legnica	51	33	22	x	42
Bolesławiec	57	44	47	42	x

Najmniejsza odległość w linii prostej, pomiędzy centrami miast-rdzeni występuje pomiędzy Polkowicami a Lubinem i wynosi 15 km (Tabela 3). Stosunkowo blisko siebie leżą również Głogów i Polkowice (18 km) oraz Lubin i Legnica (22 km). Razem miasta te tworzą szereg 4 silnych ośrodków. Bolesławiec jest najbardziej odizolowany. Jego centrum znajduje się 42 km w linii prostej od Legnicy, posiada jednak bezpośrednie połączenie kolejowe i autostradowe z tym miastem. Aż 57 km dzieli w linii prostej Bolesławiec od Głogowa, a w sieci drogowej odległość jest jeszcze większa (ok. 73 km).

Około 95% powierzchni LGOF znajduje się w promieniu 25 km od centrów miast-rdzeni. Najbardziej oddalona jest gmina Jemielno (22-35 km od Głogowa, Polkowic i Lubina) (Mapa 41). Niewiele bliżej położona jest gmina Niechlów. Obie odizolowane są dodatkowo Odrą.

Ponad 25 km od głównych ośrodków położone są także częściowo gminy Paszowice, Pielgrzymka i Osiecznica (wieś Świętoszów). W gminach Gromadka, Nowogrodziec, Przemków, Złotoryja (wiejska), Męcinka, Wądroże Wielkie i Rudna tak daleko położone są tylko tereny niezabudowane.

Podobne wnioski można wysnuć z analizy odległości od granic miast-rdzeni. Większość gmin LGOF znajduje się w promieniu 20 km od nich.

[2] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, Perspektywa 2020, załącznik nr 1 do uchwały nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.

MAPA 41. ODLEGŁOŚĆ OD CENTRÓW MIAST RDZENI (KM)

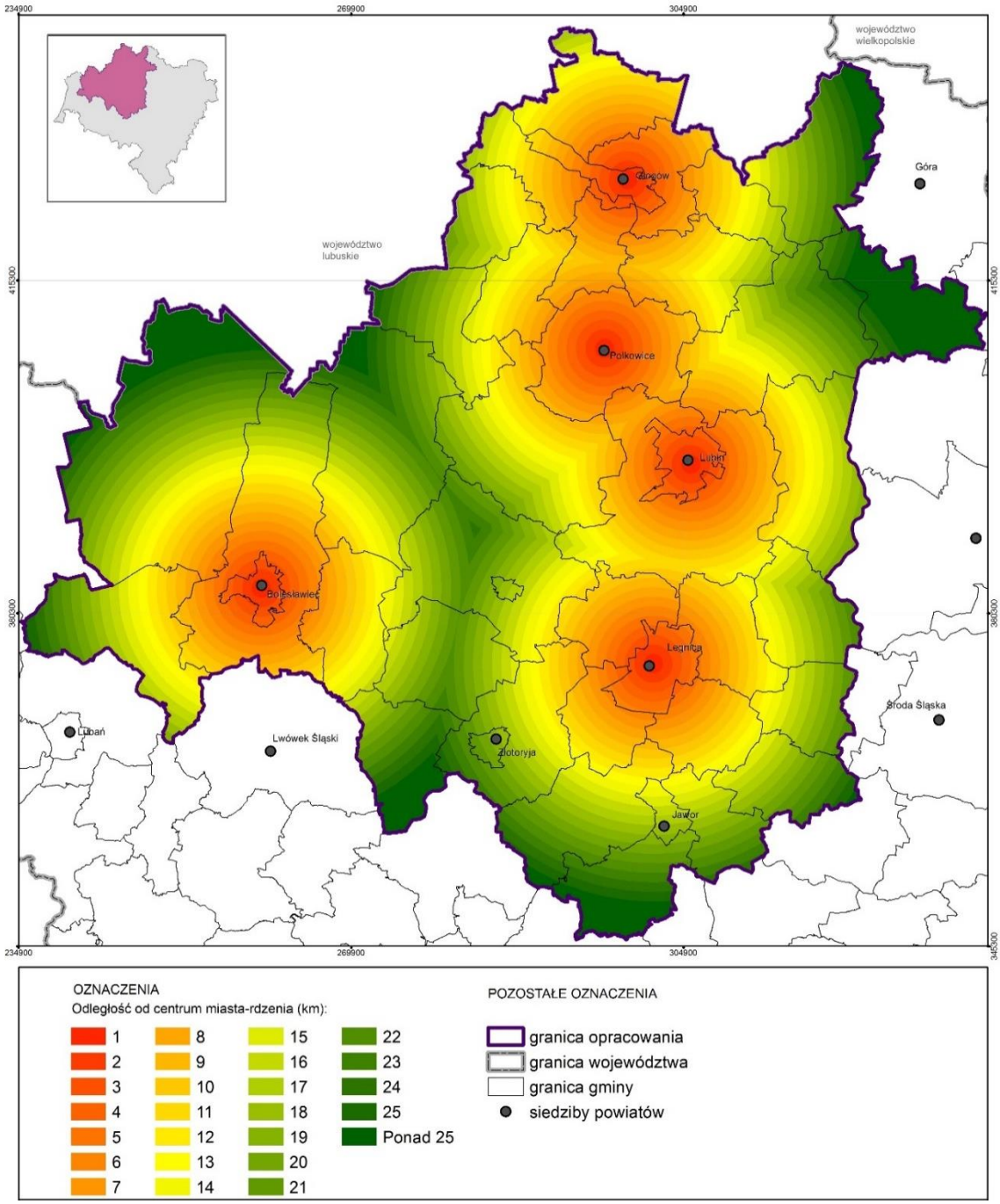

MAPA 42. ODLEGŁOŚĆ OD GRANIC MIAST-RDZENI (KM)

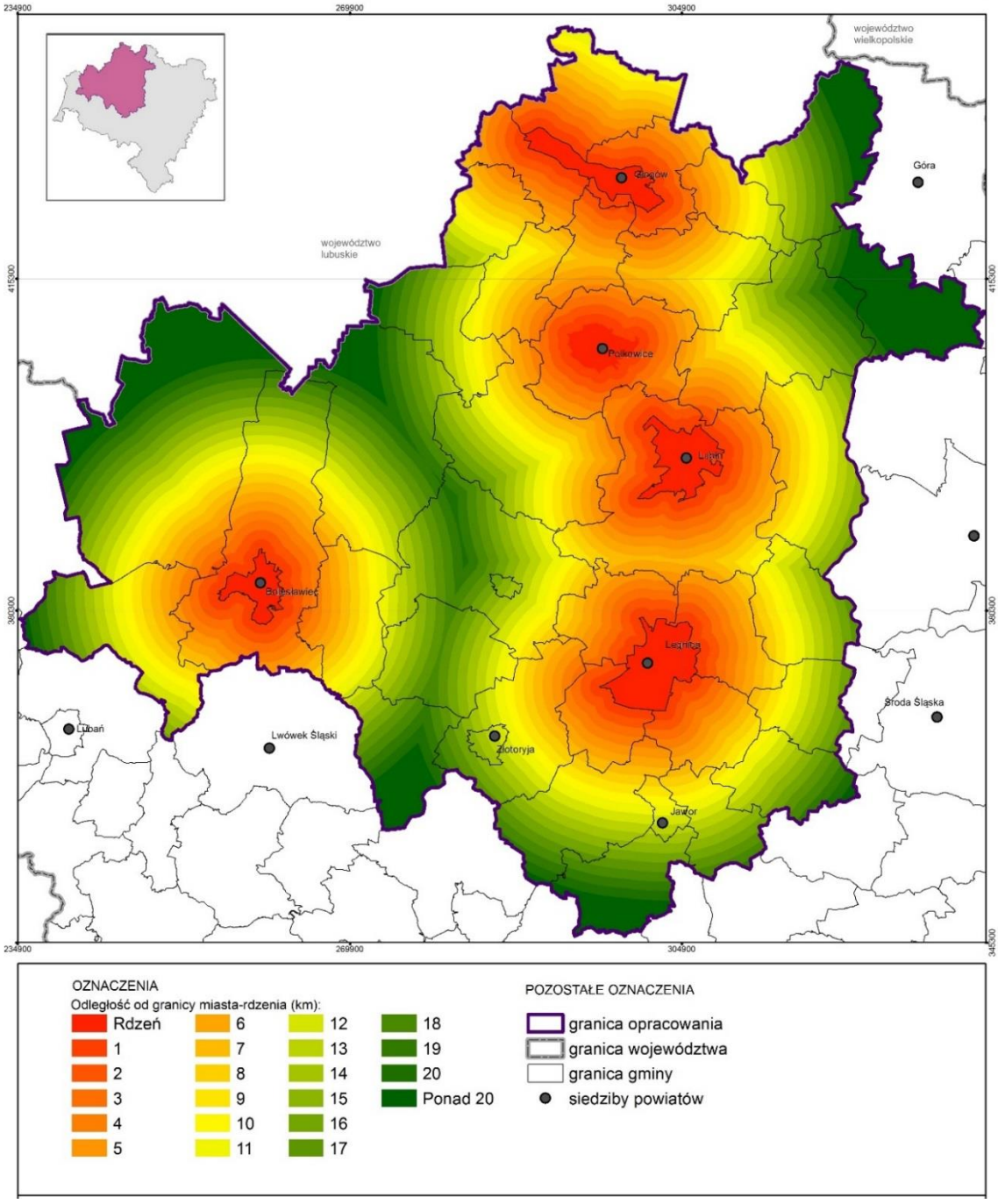

Dzieląc LGOF metodą Thissena[3] możemy sprawdzić, najbliżej którego z miast-rdzeni znajduje się dany obszar (MAPA 43). Największa część LGOF (29%) przypada na strefę Bolesławca, ale w dużej części są to tereny leśne. Najbliżej do Legnicy jest z 26% powierzchni obszaru. Leży tu aż 34% miejscowości, w tym dwa miasta powiatowe (Złotoryja i Jawor) oraz dwa gminne (Chojnów i Prochowice) (Tabela 4). Pozostałe trzy rdzenie położone są blisko siebie oraz granic LGOF, a co za tym idzie ich strefy są mniejsze.

TABELA 4. POWIERZCHNIA I MIEJSCOWOŚCI POŁOŻONE W POSZCZEGÓLNYCH POLIGONACH THISSENA

Rdzeń	Powierzchnia		Miejscowości	
	km2	%	liczba	%
Bolesławiec	1461	29%	92	17%
Legnica	1343	26%	184	34%
Lubin	799	16%	93	17%
Głogów	767	15%	110	20%
Polkowice	754	15%	66	12%
Suma	5124	100%	545	100%

[3] Poligony Thissena to metoda podziału obszaru pokrytego punktami wyjściowymi (w tym przypadku są to centra miast-rdzeni) na ich strefy bliskości. Strefy te to obszary, w których każdy punkt leży bliżej danego punktu wyjściowego niż innych punktów wyjściowych.
http://help.arcgis.com/en/arcgisdesktop/10.0/help/index.html#//000800000001m000000 (ang.), dostępne w Internecie, 24.02.2015

MAPA 43. POLIGONY THIESSENA. OBSZARY NAJBLIŻSZE OD CENTRÓW MIAST-RDZENI

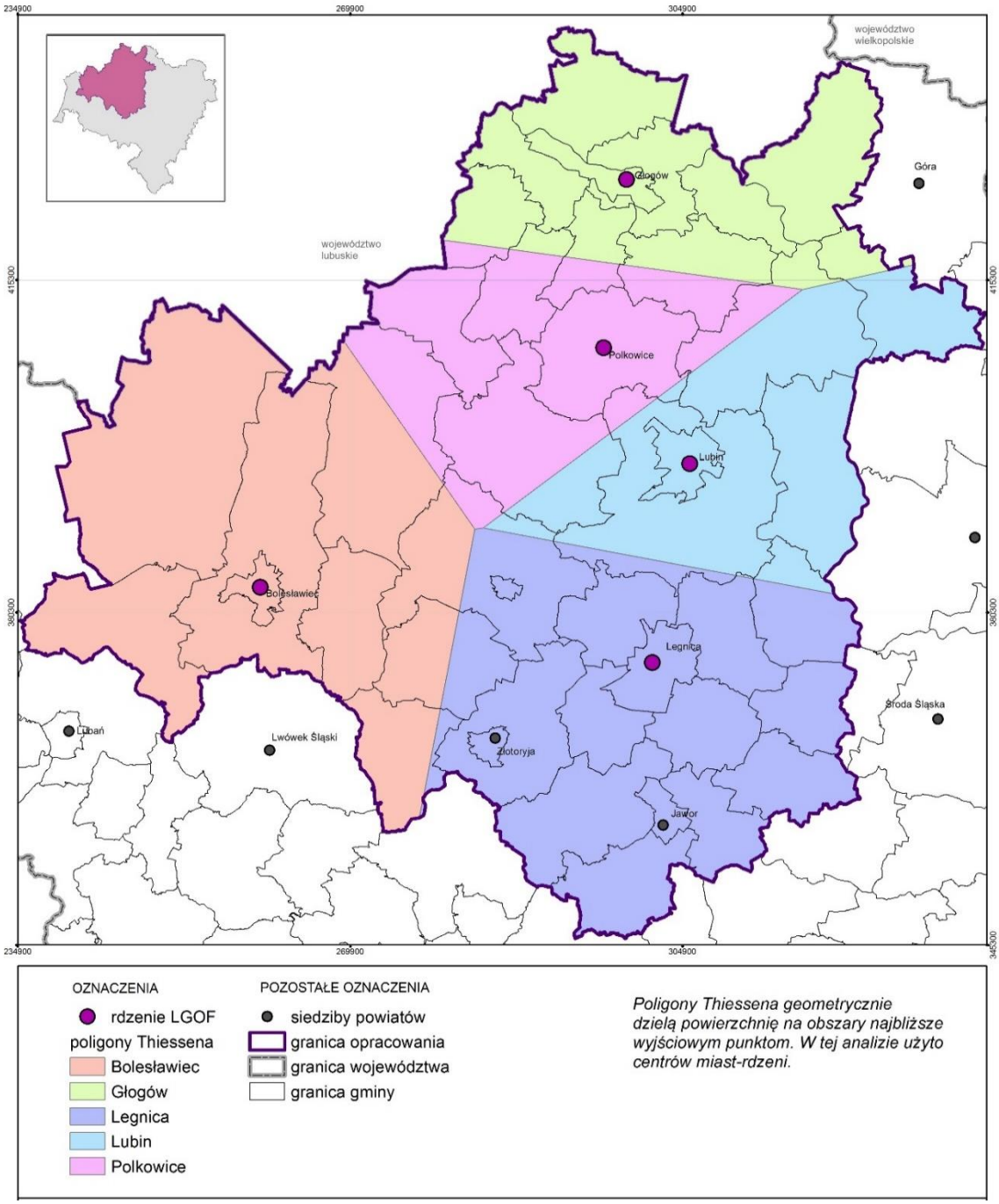

2. DOJAZDY DO PRACY

Dojazdy do pracy[4] posłużyły do wyznaczenia obszaru bezpośredniego ciążenia do miast-rdzeni LGOF: Legnicy, Lubina, Polkowic, Głogowa oraz Bolesławca, w których koncentruje się większość miejsc pracy.

[4] Źródłem danych do analiz były informacje z Izby Skarbowej we Wrocławiu zebrane na podstawie wskazanych w PIT-11 podwyższonych kosztów uzyskania przychodów.

Ośrodkiem generującym największą liczbę powiązań w zakresie dojazdów do pracy są Polkowice (gmina miejsko-wiejska). Na 29 tys. pracujących tu osób ponad 16 tys. dojeżdża do pracy, co stanowi 55,2% pracujących ogółem w gminie Polkowice. Na następnych pozycjach pod względem dojeżdżających do pracy znalazły się: Legnica z liczbą 8411 osób, co stanowi 19,2% ogółu pracujących w Legnicy, Lubin (8158 osób, 27,8%), Bolesławiec (3876 osób, 24,48%), Głogów (2824 osób, 16,5%).

Największa liczba osób wyjeżdżających do pracy do innej gminy w obszarze badań, dotyczy gminy miejskiej Lubin, z której do Polkowic wyjeżdża do pracy 4251 osób. Na kolejnych pozycjach znalazły się: miasto Głogów (3960 osób dojeżdżających do Polkowic), gmina wiejska Lubin (1464 dojeżdżających do miasta Lubina), gmina Chocianów (1287 dojeżdżających do Polkowic), gmina wiejska Bolesławiec (1281 dojeżdżających do Bolesławca).

Analiza powiązań funkcjonalnych w aspekcie dojazdów do pracy przeprowadzona została w oparciu o obliczony wskaźnik udziału dojeżdżających do pracy do głównych miast LGOF w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania w danej gminie.

Największy wskaźnik dojeżdżających do pracy do Legnicy odnotowano w gminie Krotoszyce (27,6%). W następnej kolejności w gminie: Miłkowice (23%), Kunice (22%), Legnickie Pole (21,5%), Ruja (16%), Męcinka (10,7%), Prochowice (10,4%) oraz w gminie miejskiej Chojnów (10,4%).

Do Lubina najwięcej powiązań generują dojeżdżający z gminy wiejskiej Lubin (23,5%). Na następnych pozycjach znalazły się: gmina Ścinawa (18,4%), Rudna (15,5%), Chocianów (10,2%), Złotoryja (9,8%), Wińsko (9,1%), gmina wiejska Chojnów (8,3%).

Wskaźnik dojeżdżających do Polkowic był najwyższy w gminie Radwanice i wyniósł ponad 29%. Kolejne pod względem wartości tego wskaźnika gminy, to: Przemków (27%), Grębocice (23,5%), Chocianów (22,7%), Jerzmanowa (20%), Gaworzyce (19,8%), Rudna (13,2%), gmina wiejska Lubin (13%), gmina miejska Głogów (12,6%), gmina miejska Lubin (12,5%), gmina wiejska Głogów (11,8%). Do Głogowa do pracy dojeżdżało 23% pracujących z gminy Pęcław, 20% z gminy wiejskiej Głogów, 18,5% z gminy Kotla, 18,2% z gminy Żukowice, 16,7% z gminy Jerzmanowa, 14,3% z gminy Gaworzyce, 13,7% z gminy Grębocice, 7,6% z gminy Radwanice.

Najwyższym wskaźnikiem w dojazdach do pracy do Bolesławca odznaczała się gmina wiejska Bolesławiec (26,1%), w następnej kolejności Warta Bolesławiecka (19,6%), Nowogrodziec (14,7%), Gromadka (14,5%).

Rozkład przestrzenny dojazdów do pracy[5] dla każdego z miast (Mapa 44-48) przedstawiony został przy zastosowaniu generalizacji w postaci progów wielkości dojazdów (5%, 10%, 20% udziału dojeżdżających do pracy w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania). Na mapie 49 pokazane zostało zestawienie analizy dojazdów do pięciu miast – rdzeni LGOF.

[5] Udział dojeżdżających do pracy w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania.

MAPA 44. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO BOLESŁAWCA W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

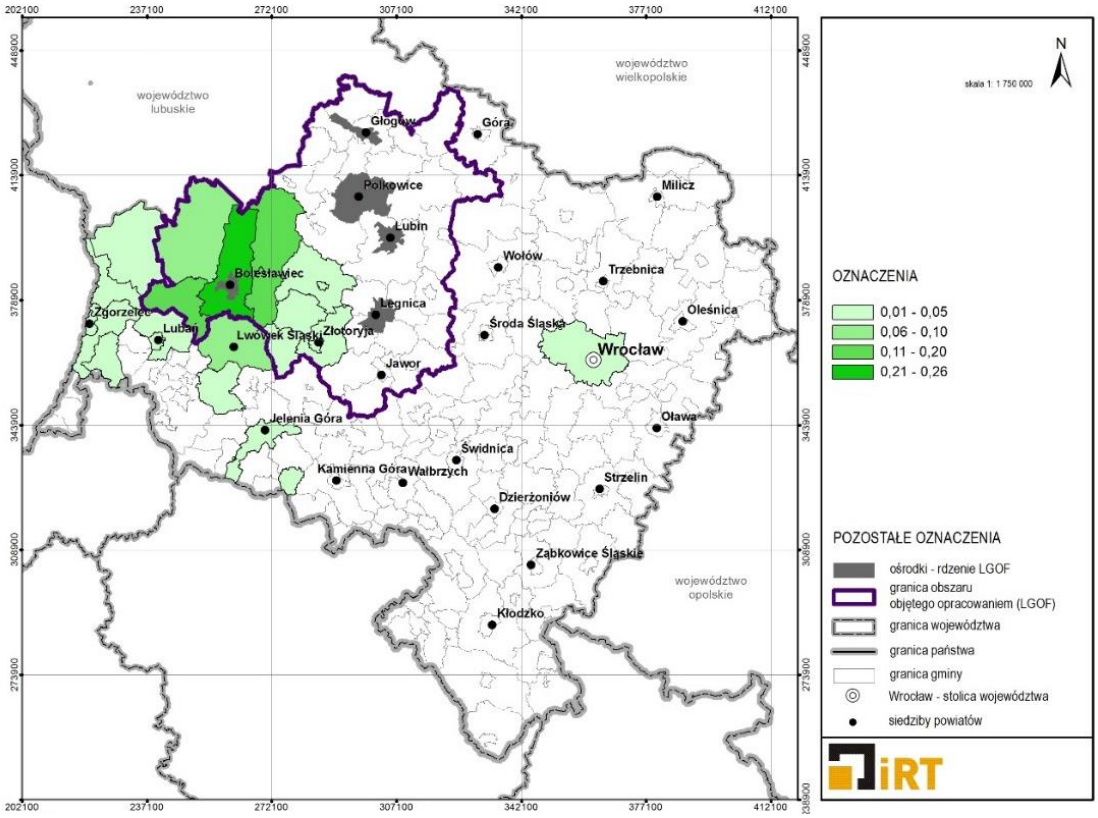

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

MAPA 45. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO GŁOGOWA W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

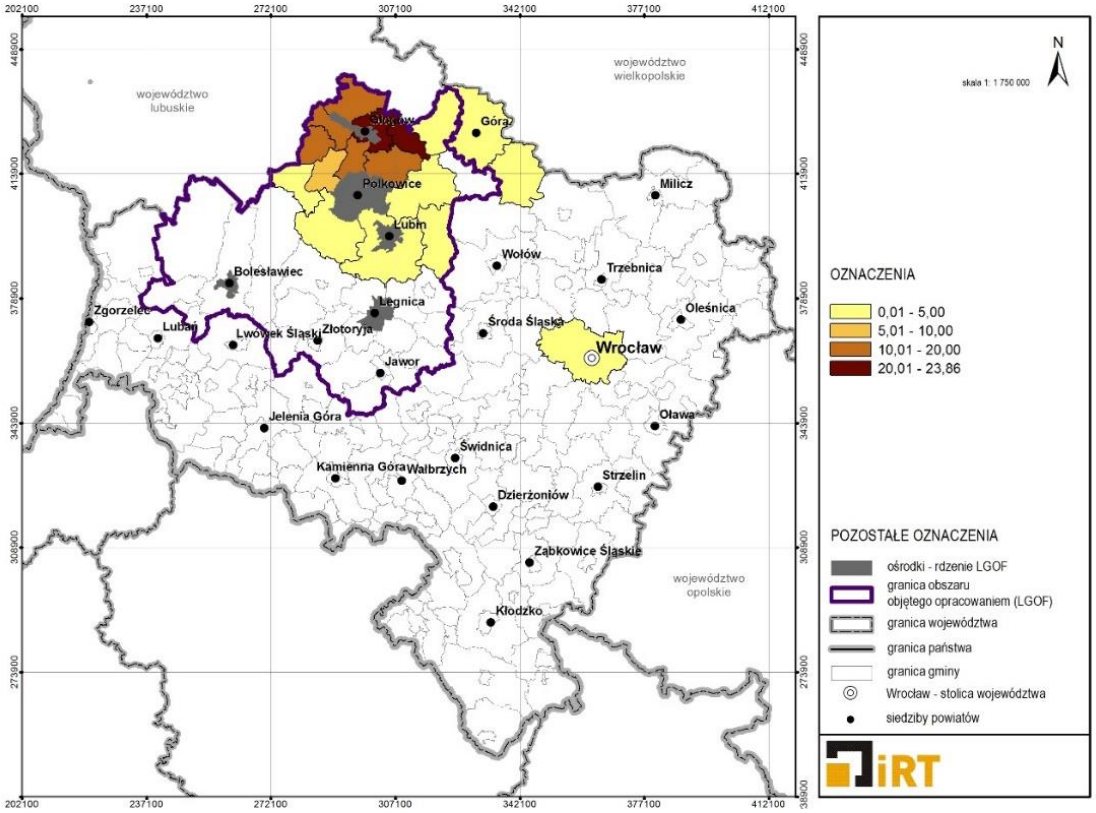

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

MAPA 46. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO LEGNICY W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

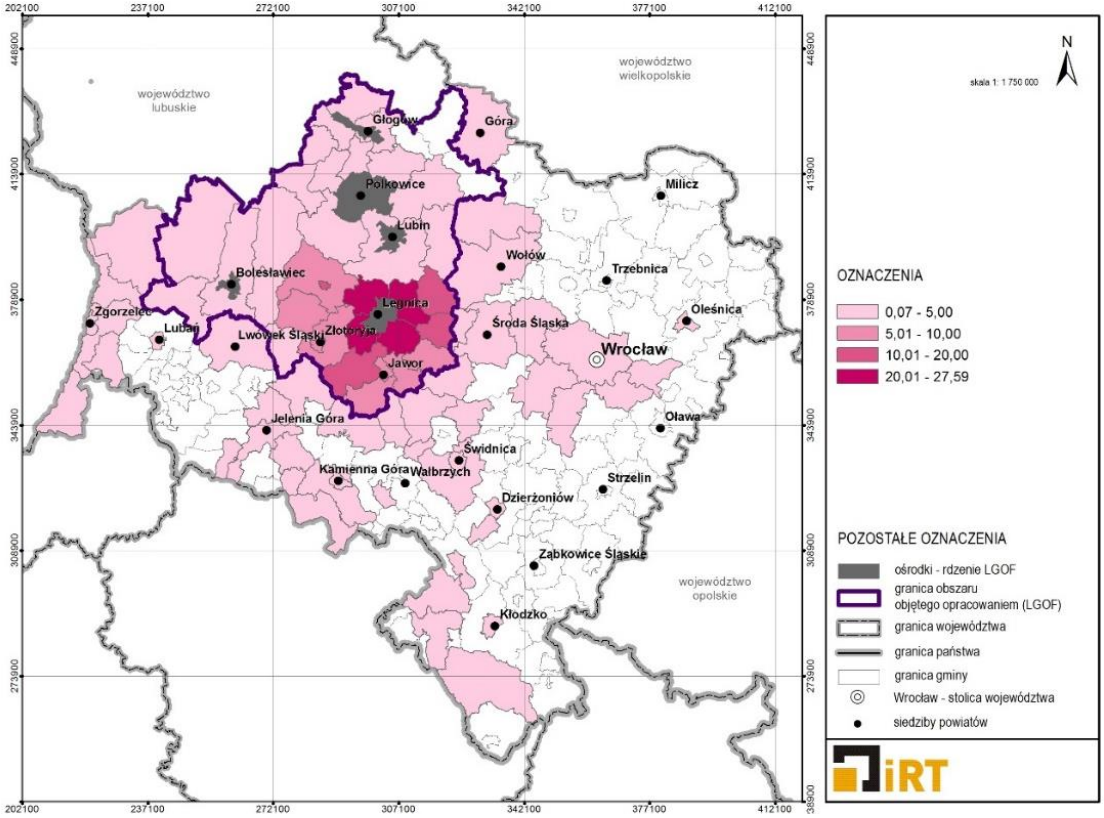

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

MAPA 47. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO LUBINA W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

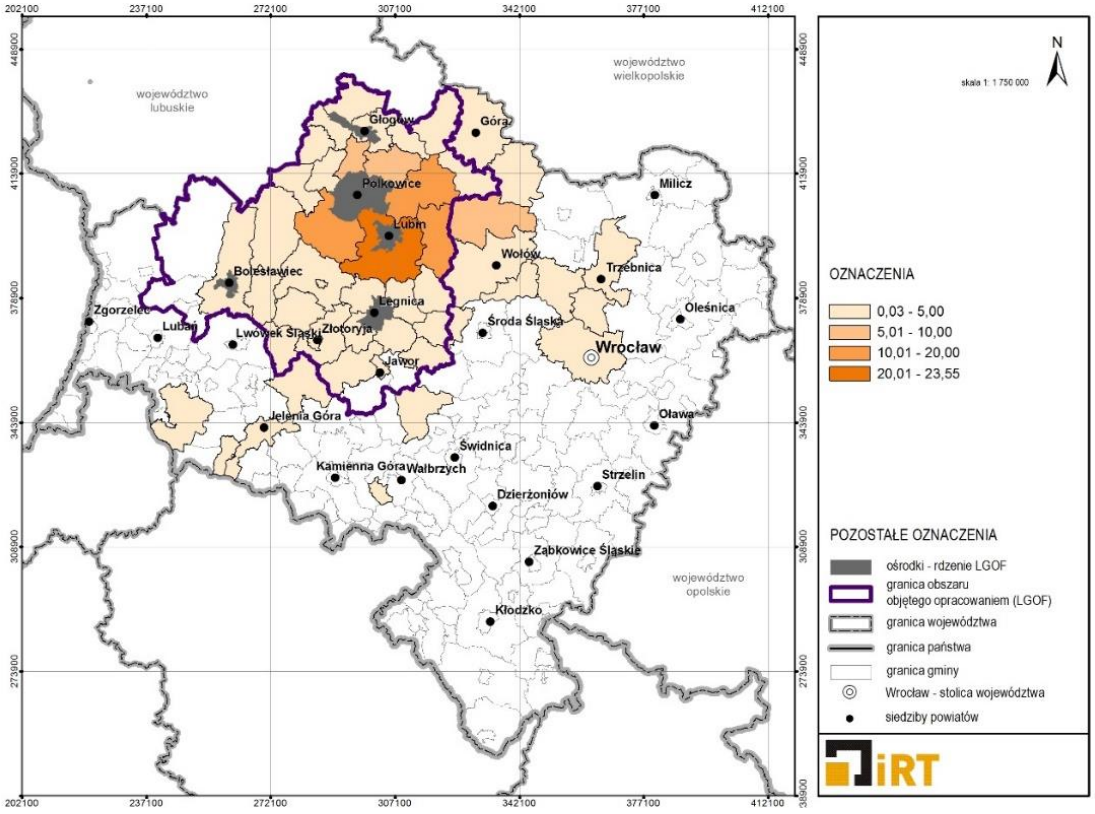

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

MAPA 48. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO GMINY POLKOWICE W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

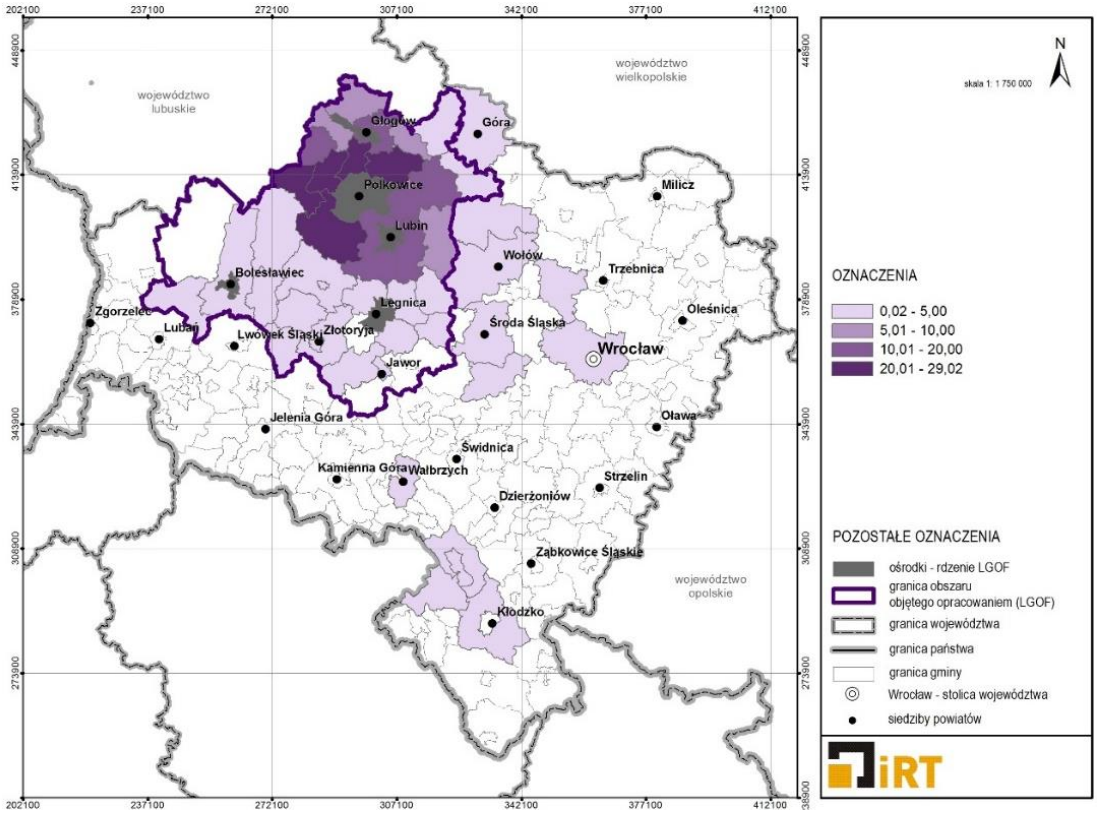

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

MAPA 49. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO GŁÓWNYCH OŚRODKÓW LGOF W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R. (%)

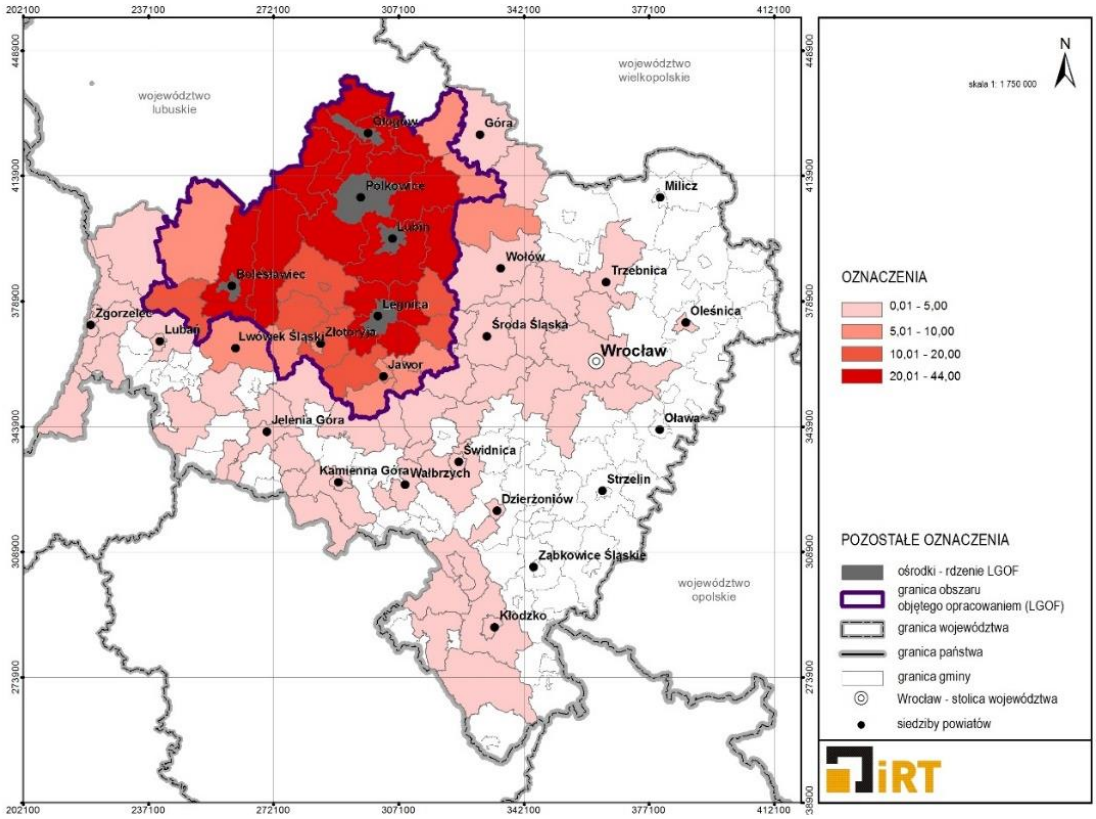

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej we Wrocławiu

3. DOJAZDY DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

W ramach przeprowadzonej analizy, dotyczącej dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w miastach-rdzeniach LGOF (liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników i zasadniczych szkół zawodowych), wyznaczono obszar bezpośredniego ciążenia do tych miast (Legnica, Lubin, Polkowice, Głogów, Bolesławiec). Analiza została wykonana na podstawie danych od organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne w każdym z miast, zebranych za rok szkolny 2013/2014 r. Prezentowane dane obejmują przepływy tylko z gmin zewnętrznych do największych miast, nie uwzględniając dojazdów wewnętrznych tj. uczniów z miast-rdzeni (Mapa 50-55).
Przyjazdy z największej liczby gmin następują do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w Legnicy tj. z 98 gmin, w tym z 24 spoza województwa dolnośląskiego. Na następnej pozycji znajduje się Lubin z liczbą 71 gmin z województwa dolnośląskiego oraz 22 spoza jego granic.

Liczba wszystkich dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych w obrębie LGOF wynosi ponad 15,3 tys. uczniów. Najwięcej uczniów przyjeżdża do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w Legnicy (4610 osób). W następnej kolejności znalazł się Głogów (3662 osób), Lubin (3511 osób), Bolesławiec (3027 osób) i Polkowice (615 osób).

Analiza powiązań funkcjonalnych w aspekcie dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych z innej gminy do głównych miast-rdzeni LGOF, przeprowadzona została w oparciu o obliczony wskaźnik udziału dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 1000 dzieci w wieku od 16 do 19 r. ż. w gminie zamieszkania.

W odniesieniu do miasta Głogowa największy wskaźnik osiągnęła gmina Pęcław (wskaźnik 760). W następnej kolejności wysokim wskaźnikiem charakteryzowała się gmina Kotla (751), Grębocice (749), gmina wiejska Głogów (745), Radwanice (723), Gaworzyce (719), Jerzmanowa (687), Żukowice (633).

Na pierwszym miejscu pod względem dojazdów do Legnicy znalazła się gmina Legnickie Pole, ze wskaźnikiem 708. Na następnej pozycji znalazła się gmina Ruja (641), Kunice (639), Miłkowice (621), Krotoszyce (619), Wądroże Wielkie (594), Prochowice (500) oraz gmina miejska Chojnów (343).

Najwyższy wskaźnik dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych do Bolesławca odnotowano w gminie Gromadka (700). Na następnej pozycji znalazły się gminy: wiejska Bolesławiec (694), Nowogrodziec (660), Gromadka (622), Osiecznica (548).

Do Polkowic – dojazdy do szkół ograniczyły się tylko do uczniów z gminy Polkowice.

W relacji do Lubina najwyższy wskaźnik zanotowano w gminie wiejskiej Lubin (679), Ścinawa (610), Rudna (512).

Na podstawie wskaźnika udziału dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 1000 dzieci w wieku od 16 do 19 r.ż., najsilniejsze powiązania z ośrodkami LGOF wykazały gminy bezpośrednio z nimi graniczące lub też położone w niewielkiej odległości od nich.

MAPA 50. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO BOLESŁAWCA NA 1000 DZIECI W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

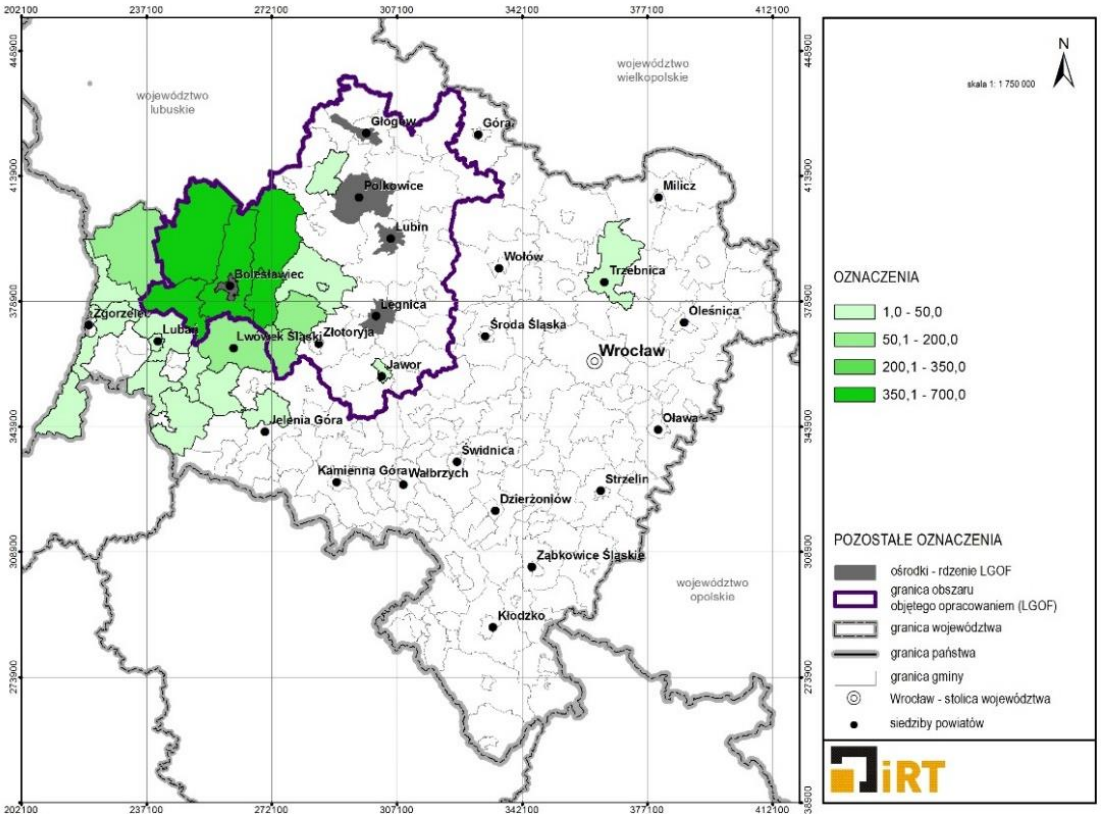

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

MAPA 51. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO GŁOGOWA NA 1000 DZIECI W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

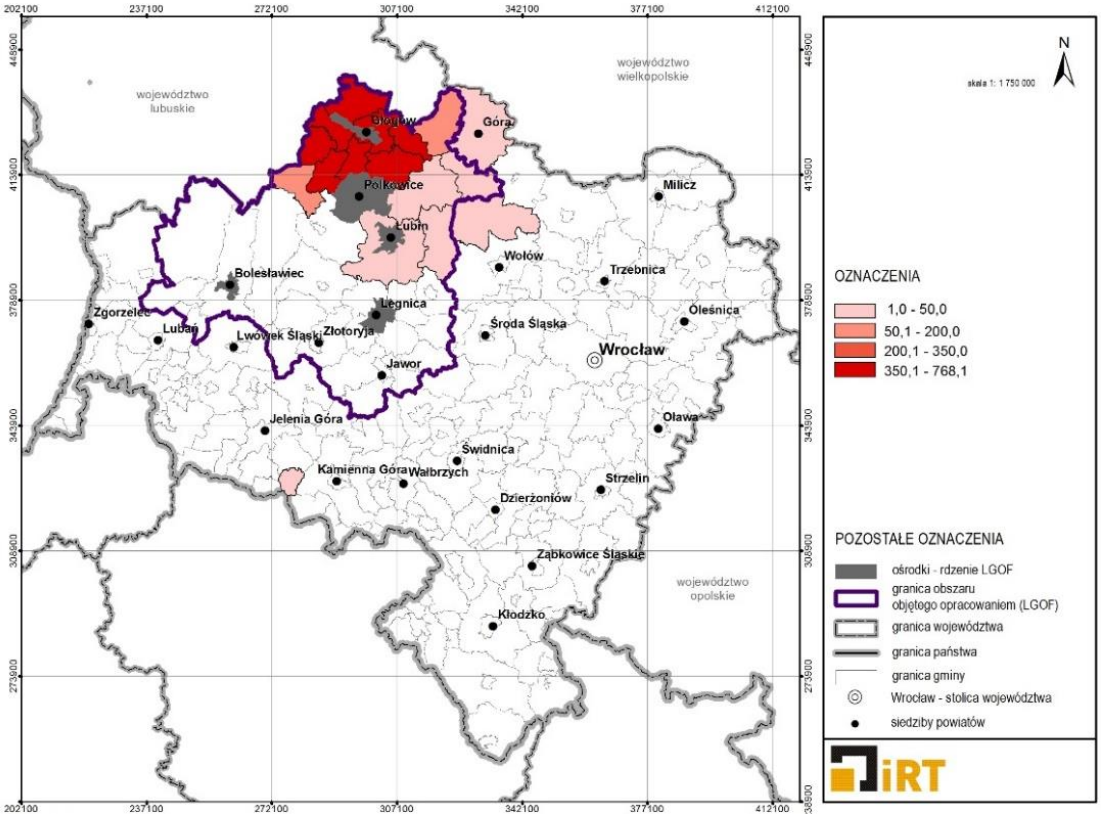

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

MAPA 52. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO LEGNICY NA 1000 DZIECI W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

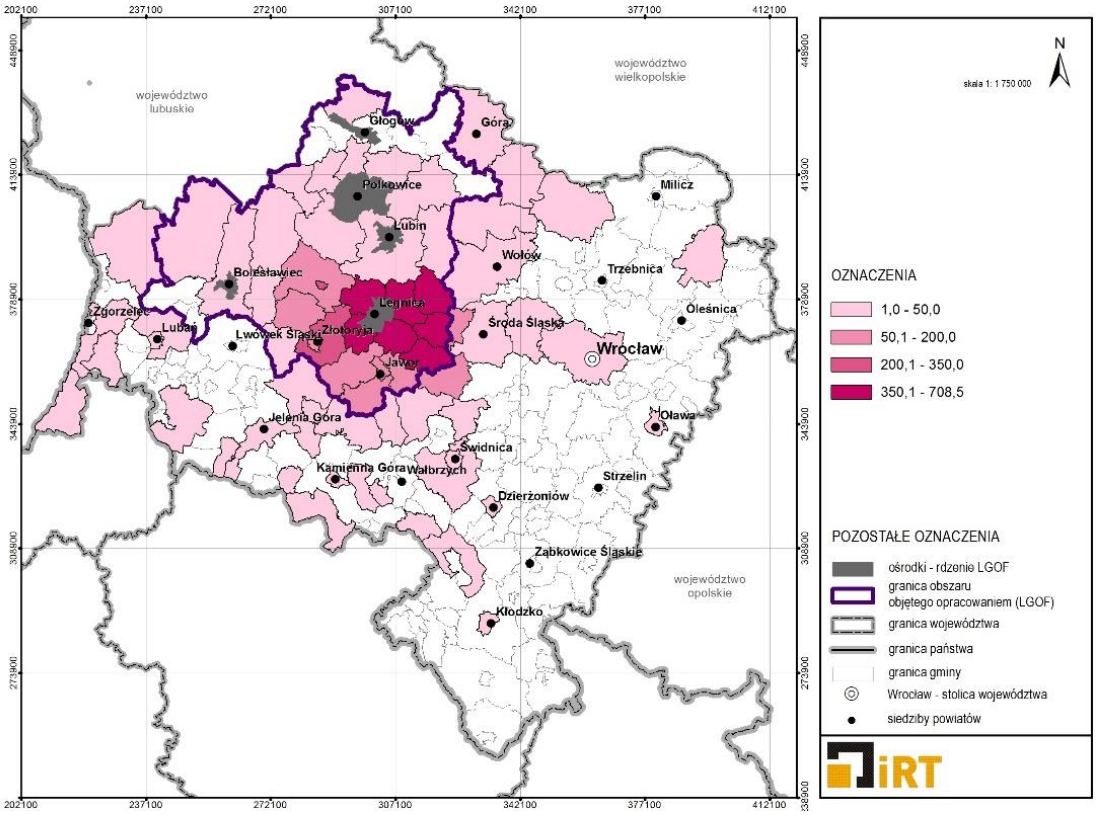

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

MAPA 53. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO LUBINA NA 1000 DZIECI W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

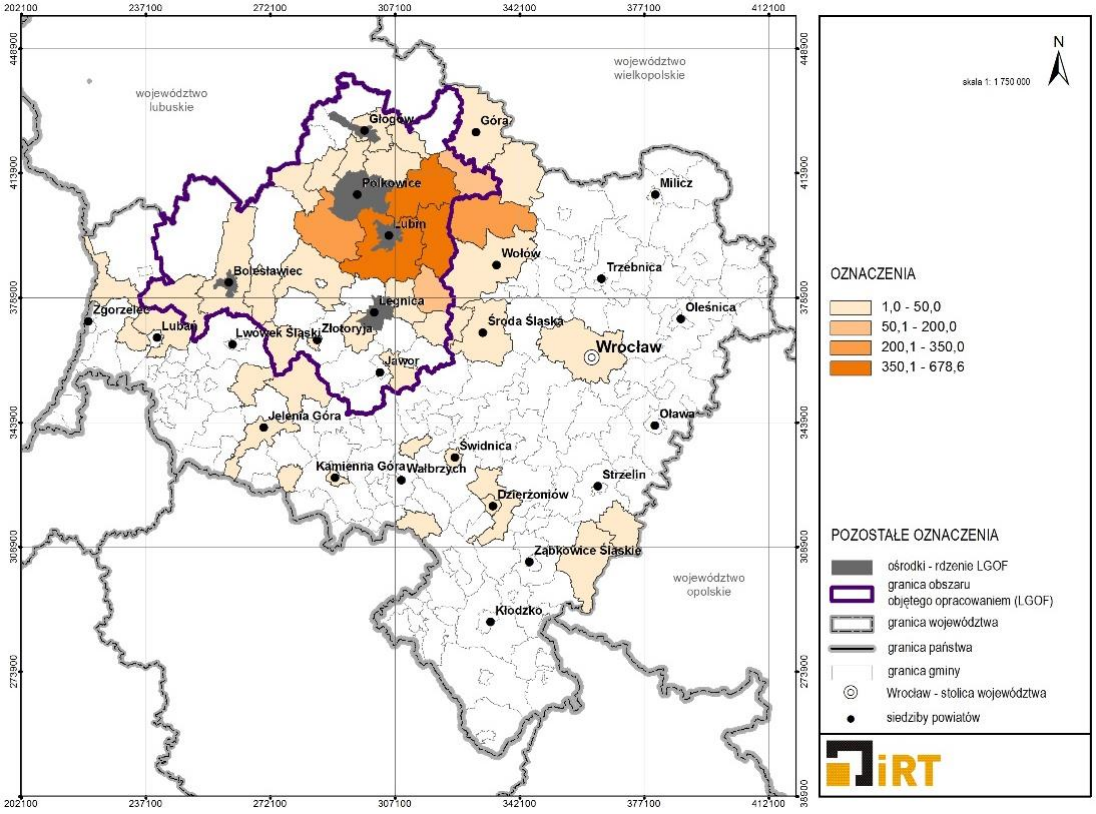

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

MAPA 54. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO POLKOWIC NA 1000 DZIECI W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

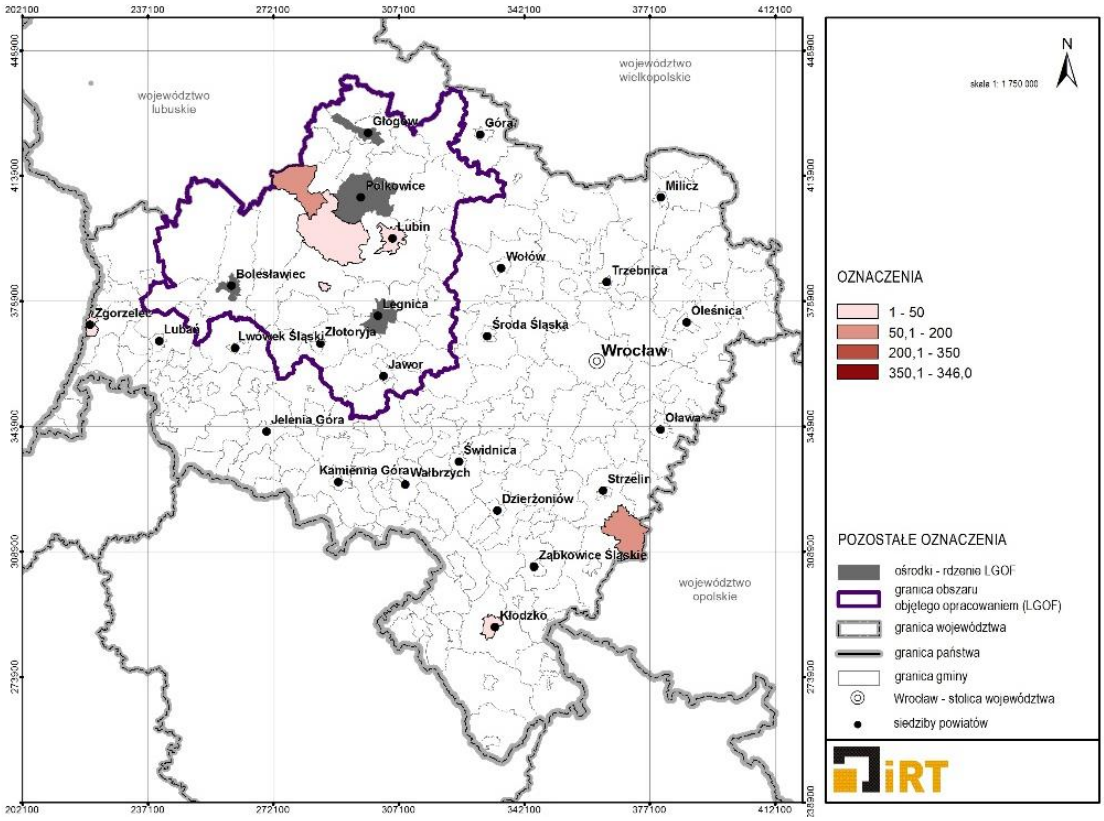

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

MAPA 55. LICZBA DOJEŻDŻAJĄCY DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DO GŁÓWNYCH OŚRODKÓW LGOF NA 1000 OSÓB W WIEKU OD 16 DO 19 LAT WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

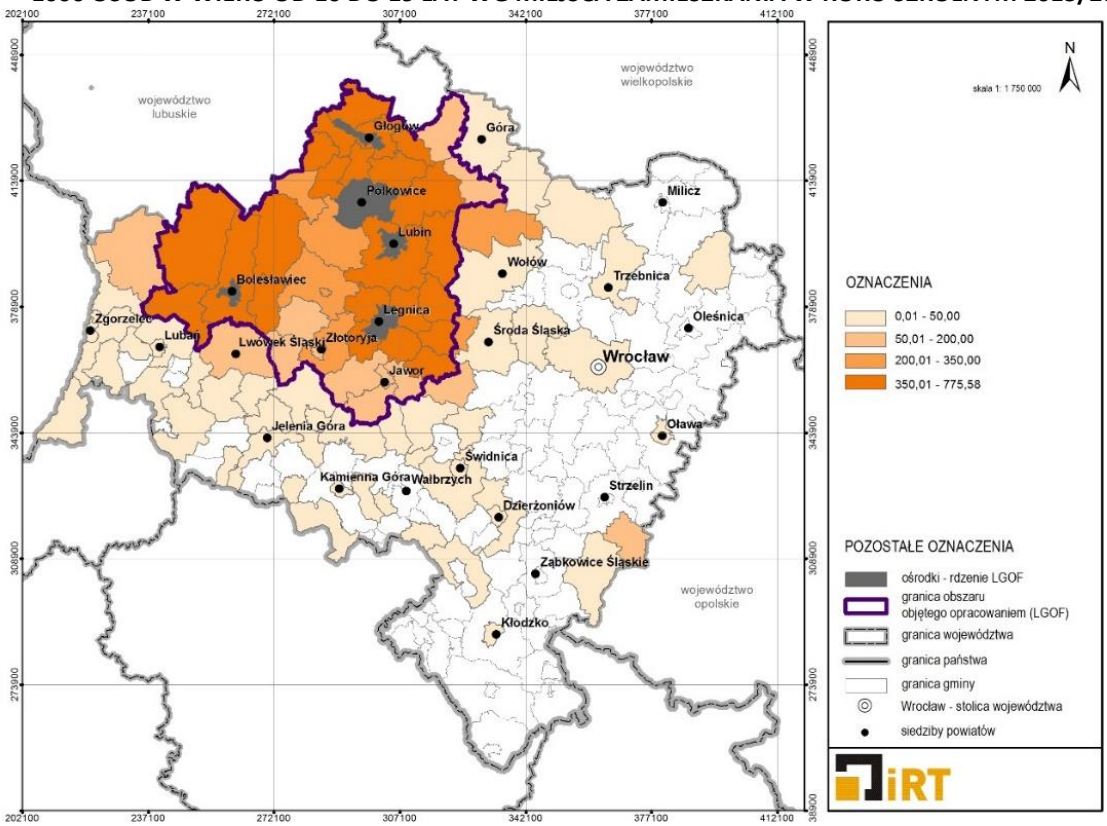

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne.

4. ODPŁYW LUDNOŚCI Z MIAST-RDZENI LGOF DO GMIN

Cechą charakterystyczną obszarów podmiejskich jest bardzo wysoki udział migracji z miast, głównie z miast-rdzeni. Aby przyjrzeć się bezpośrednim ruchom migracyjnym ludności na obszarach podmiejskich wokół głównych miast LGOF, przeanalizowano odpływ ludności z miast. Badanie przeprowadzono w oparciu o liczbę zameldowań z głównych ośrodków miejskich: Legnicy, Lubina, Głogowa, Polkowic, Bolesławca, w gminach województwa dolnośląskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Przeprowadzono je na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego. By ustrzec się przypadkowości danych i wnioskowania opartego na jednym wybranym roku, badania przeprowadzono uwzględniając średnie z okresu pięciu lat tj. 2008-2012.

W okresie 2008-2012 spośród pięciu analizowanych miast-rdzeni LGOF trzy odnotowały spadek liczby mieszkańców (Bolesławiec, Lubin, Legnica), natomiast dwa z nich wzrost (Głogów, Polkowice). Największy ubytek liczby ludności odnotowała Legnica (ponad 2700 osób), natomiast największy wzrost wystąpił w Polkowicach (518 osób).

Największy odpływ mieszkańców w latach 2008-2012 odnotowano w Lubinie – 5394 osoby[6], co daje średnio 1078 osób rocznie. Na kolejnych pozycjach znalazły się: miasto Legnica (4176), Głogów (3804), Bolesławiec (2139), Polkowice (1734).

Z kolei najwyższym średnim rocznym wskaźnikiem zameldowań z miast LGOF w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy w latach 2008-2012, charakteryzowała się gmina Jerzmanowa, w której wskaźnik zameldowań z Głogowa wyniósł 37,07. Na następnej pozycji znalazła się gmina wiejska Lubin, w której wskaźnik zameldowań z miasta Lubina wyniósł 34,45 (Mapa 59).

Szczegółowo średnio-roczna liczba zameldowań w latach 2008-2012 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy, zwana dalej wskaźnikiem napływu, wyglądała następująco:

- z miasta Głogowa, najwyższym wskaźnikiem napływu charakteryzowały się: gmina Jerzmanowa (37,06), gmina wiejska Głogów (27,80), gmina Kotla (12,28), gmina Radwanice (7,32), gmina Grębocice (7,49), gmina Pęcław (7,03), gmina Żukowice (7,13), gmina Gaworzyce (6,32);
- z miasta Lubina, najwyższym wskaźnikiem napływu charakteryzowały się: gmina wiejska Lubin (34,45), gmina Rudna (8,17), gmina Chocianów (3,77), gmina Ścinawa (3,91);
- z Legnicy, najwyższym wskaźnikiem napływu charakteryzowały się: gmina Kunice (26,68), gmina Miłkowice (13,21), gmina Krotoszyce (11,31), gmina Ruja (9,80), gmina Legnickie Pole (9,74), gmina Prochowice (4,09);
- z miasta Polkowice, najwyższy wskaźnik napływu wyniósł w gminie wiejskiej Polkowice (24,22);
- z miasta Bolesławca, najwyższym wskaźnikiem napływu charakteryzowały się: gmina wiejska Bolesławiec (13,84), gmina Warta Bolesławiecka (4,76).

Wielkość ruchów migracyjnych zależy od położenia względem miasta-rdzenia i jest najwyższa w gminach najbardziej atrakcyjnych dla nowych inwestycji. Zjawisko to widoczne jest w szczególności na obszarach podmiejskich położonych najbliżej miast-rdzeni (Mapa 61).

[6] Liczba osób podana łącznie dla okresu w latach 2008-2012.

MAPA 56. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z BOLESŁAWCA W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW DANEJ GMINY

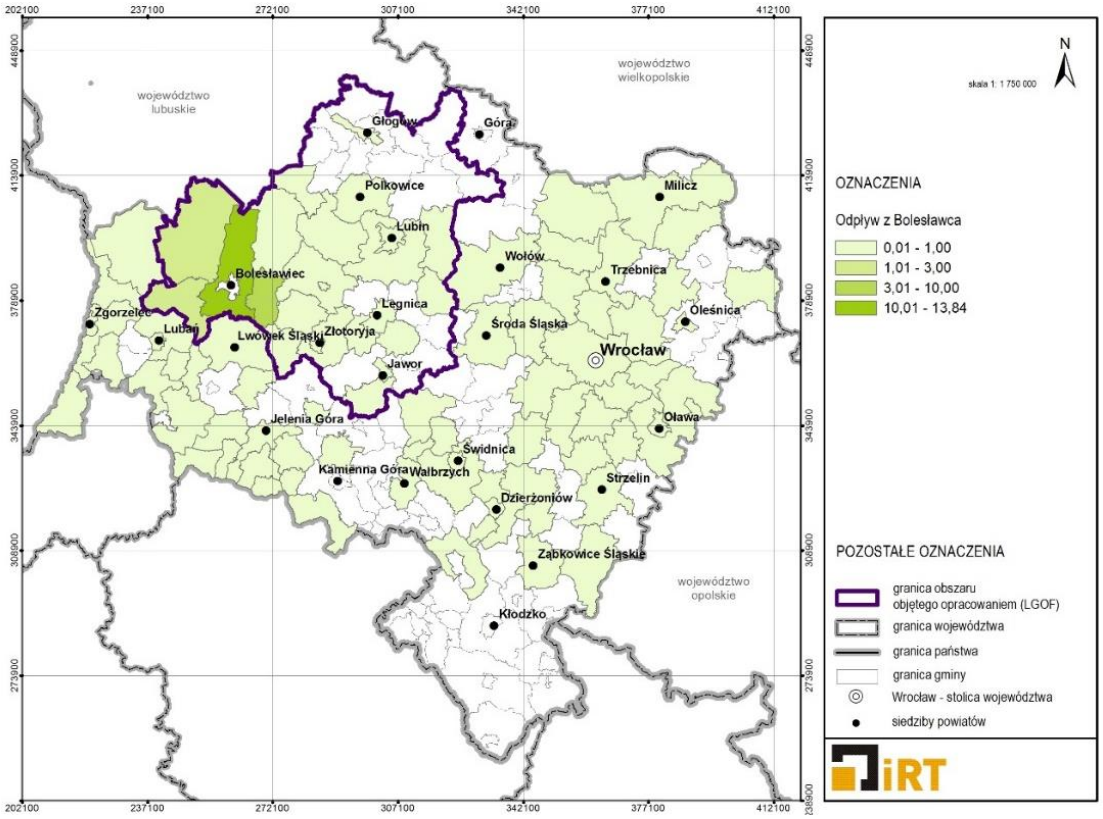

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

MAPA 57. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z GŁOGOWA W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

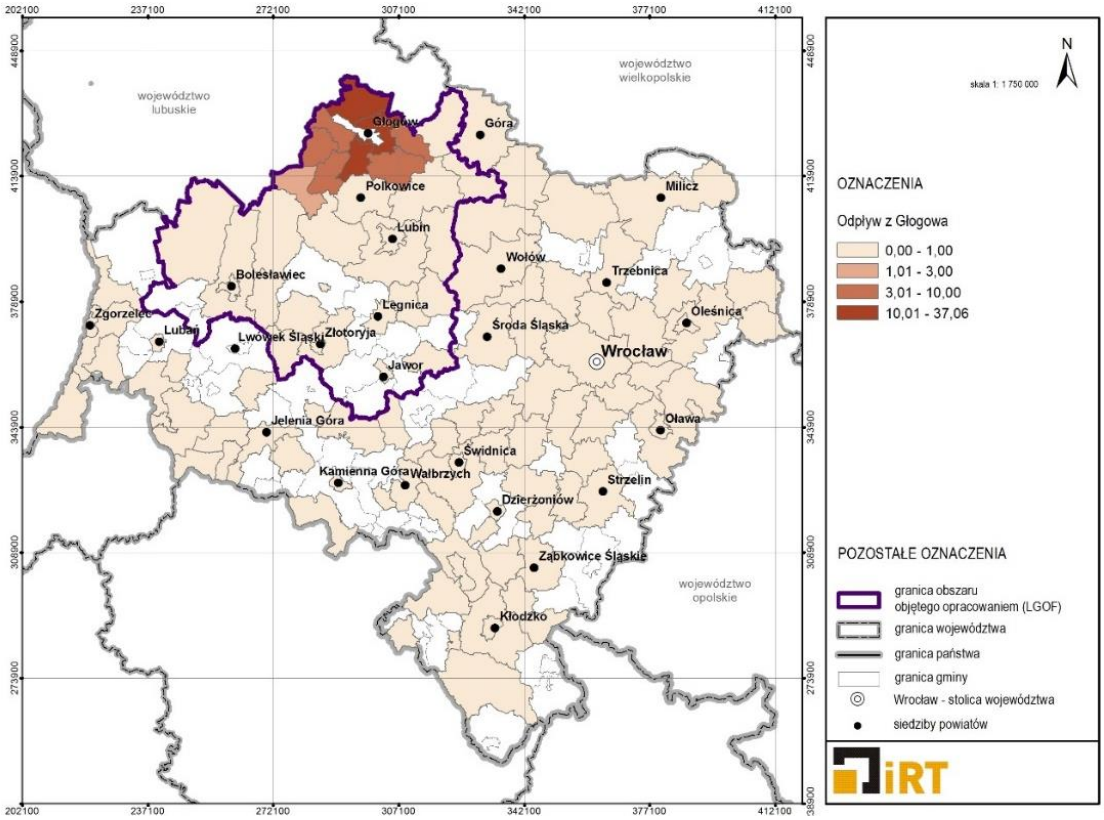

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

MAPA 58. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z LEGNICY W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

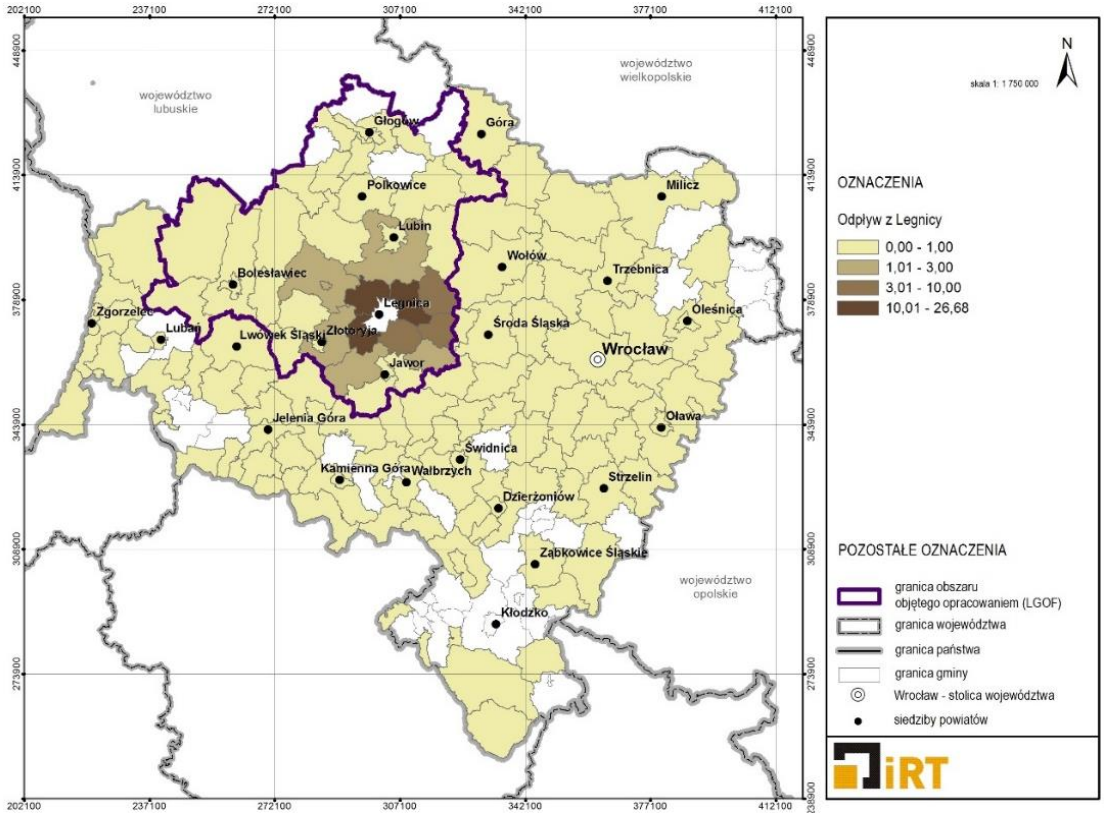

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

MAPA 59. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z LUBINA W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

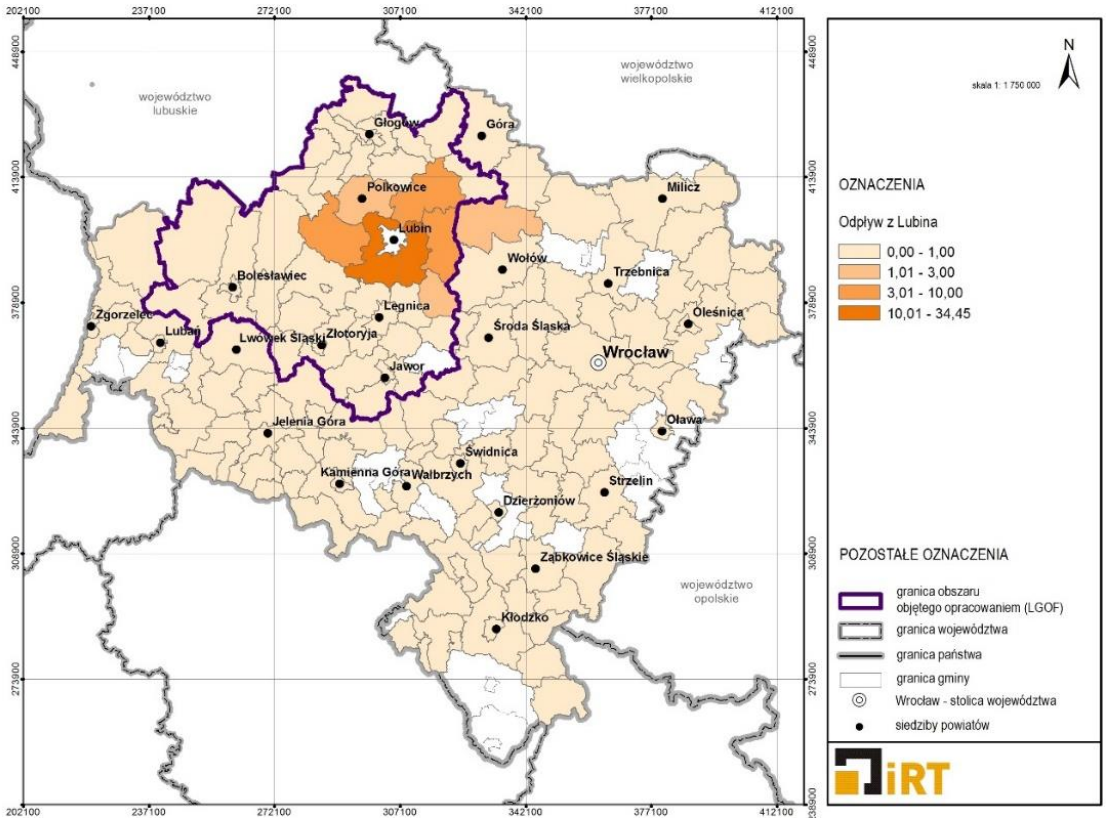

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

MAPA 60. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z POLKOWIC W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

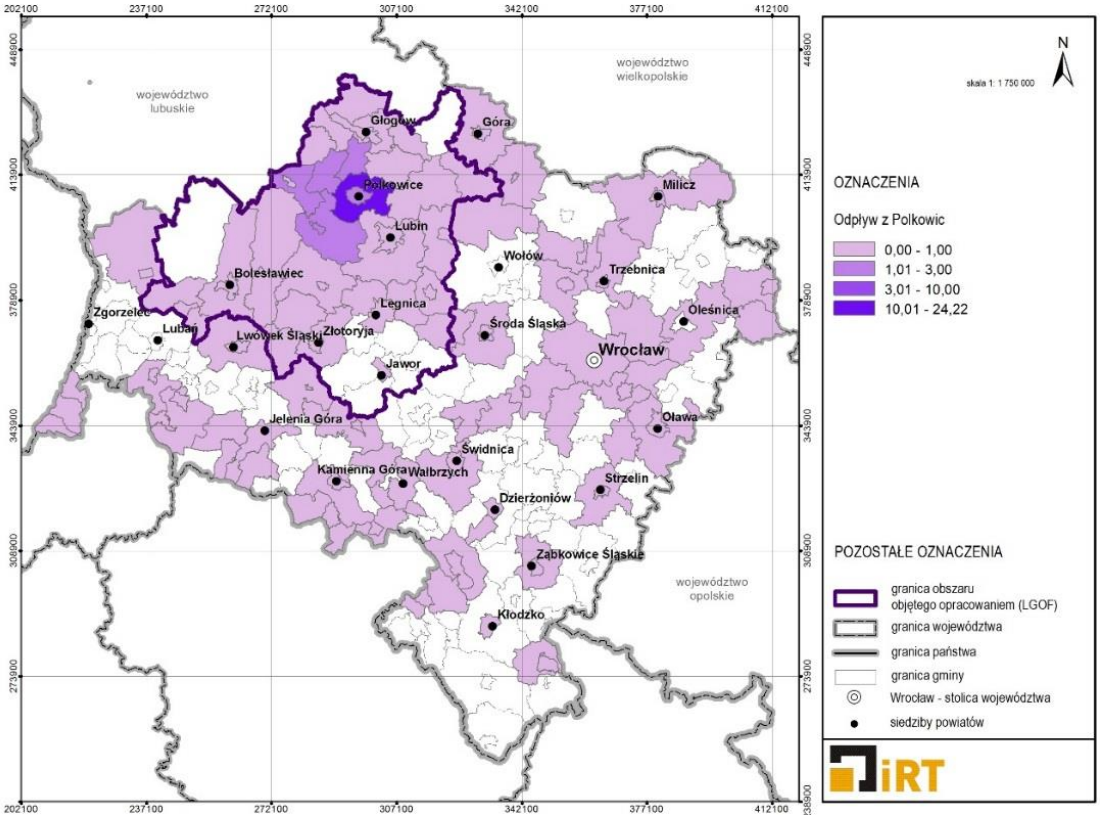

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

MAPA 61. ŚREDNIOROCZNA LICZBA ZAMELDOWAŃ DO GMIN Z OŚRODKÓW RDZENI LGOF W LATACH 2008-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

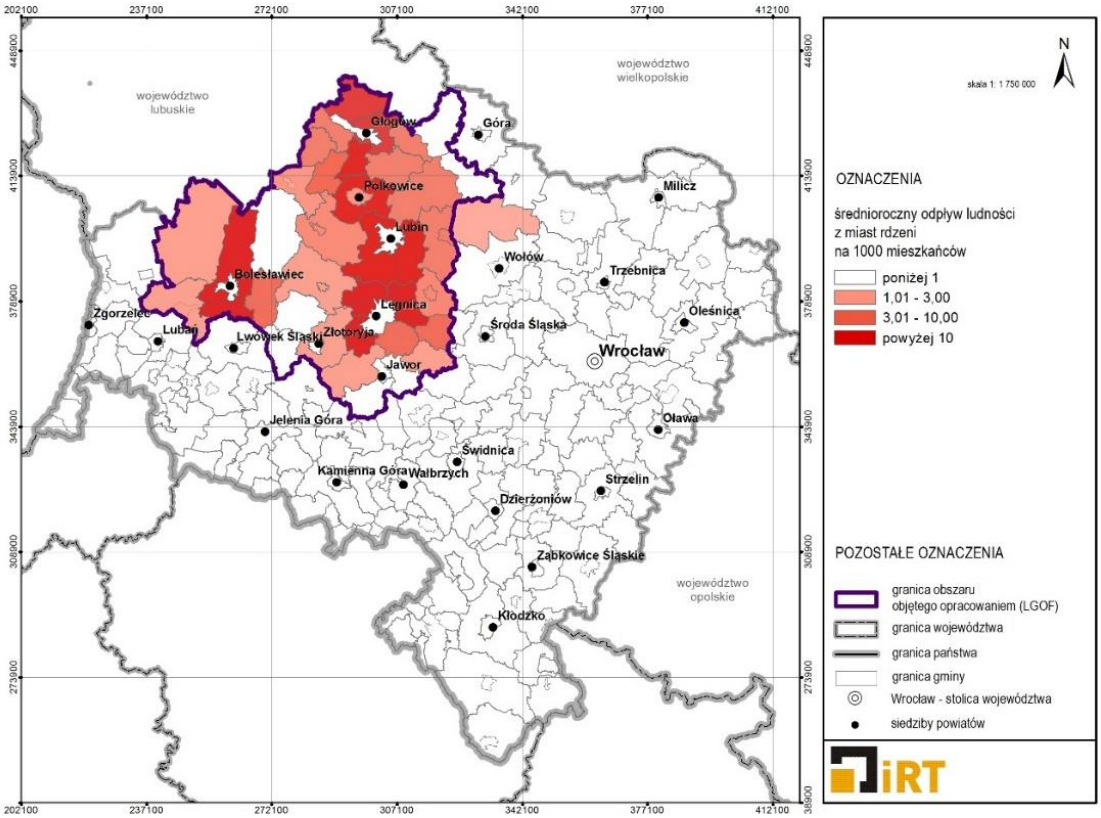

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5. ANALIZA SKUPIEŃ METODĄ K-ŚREDNICH

Prezentowane analizy stanowią jedną z podjętych prób wyznaczenia granic LGOF, która ostatecznie nie została wykorzystana do delimitacji, ale jej wyniki pozwalają na charakterystykę poszczególnych typów gmin LGOF.

Istotą analizy skupień metodą K-średnich jest wyróżnienie skupisk jednorodnych grup jednostek terytorialnych. W ramach analizy zostały utworzone skupienia gmin charakteryzujących się podobnymi cechami, w możliwie największym stopniu różniące się od siebie.

W trakcie analizy przetestowano kilka wariantów dla 3, 4, 5 i 6 skupień. Najbardziej obrazowy, w przypadku województwa dolnośląskiego, okazał się podział na 5 skupień. W przypadku samego LGOF zastosowano 4 skupienia.

Za pomocą wybranych cech przedstawiono potencjały wybranych jednostek samorządu terytorialnego.

W pierwszym etapie badanie przeprowadzono dla całego obszaru województwa dolnośląskiego w ujęciu 169 gmin, w drugim dla LGOF w ujęciu 42 gmin. Analizy wykonano w oparciu o wskaźniki statystyczne za okres 2007-2012 r., a w przypadku braku danych, w oparciu o najbardziej aktualne. Przeprowadzone badania, uwzględniały średnie w zakresie badanych cech z przyjętych przedziałów czasowych. Na tym etapie ze zbioru potencjalnych wskaźników diagnostycznych[7] dokonano eliminacji wskaźników charakteryzujących się niskim zróżnicowaniem, zbadanym przy wykorzystaniu klasycznego współczynnika zmienności opartego na odchyleniu standardowym Vs[8] oraz słabym skorelowaniem[9]. W ten sposób otrzymano finalny zestaw 5 wskaźników diagnostycznych, który jest bazą dalszej analizy.

Finalny zestaw wskaźników diagnostycznych:

- bilans liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców (2007-2012),
- zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (2009-2012),
- średnie wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2007-2012),
- liczba podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) (2012),
- gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) (2012).

5.1. ANALIZA SKUPIEŃ – OBSZAR WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

W wyniku przeprowadzonej symulacji (dla różnych K-skupień), wyodrębniono 5 skupień jednostek administracyjnych.

[7] Potencjalne wskaźniki diagnostyczne: gęstość zaludnienia, zmiana liczby ludności, bilans salda migracji, bilans liczby mieszkań oddanych do użytku, zmianę liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca, udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących oraz dział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni gminy.

[8] Przyjęto, że zbyt słabymi właściwościami diagnostycznymi odznaczają się cechy, dla których współczynnik zmienności jest mniejszy od wartości progowej V_S wynoszącej 10%.

[9] Dla każdego wyróżnionego aspektu badawczego obliczono współczynniki korelacji wszystkich par potencjalnych zmiennych i wybrano taki zestaw zmiennych, dla których współczynniki korelacji przyjmowały wartości niższe od przyjętej wartości progowej 0,7.

Jednostki administracyjne w każdym skupieniu były w możliwie największym stopniu do siebie podobne pod względem analizowanych wskaźników i jednocześnie maksymalnie różne od jednostek w pozostałych skupieniach.

W ten sposób otrzymana klasyfikacja jednostek administracyjnych jest odzwierciedleniem zróżnicowania województwa dolnośląskiego (Mapa 62).

MAPA 62. ANALIZA SKUPIEŃ METODĄ K-ŚREDNICH – OBSZAR WOJEWÓDZTWA

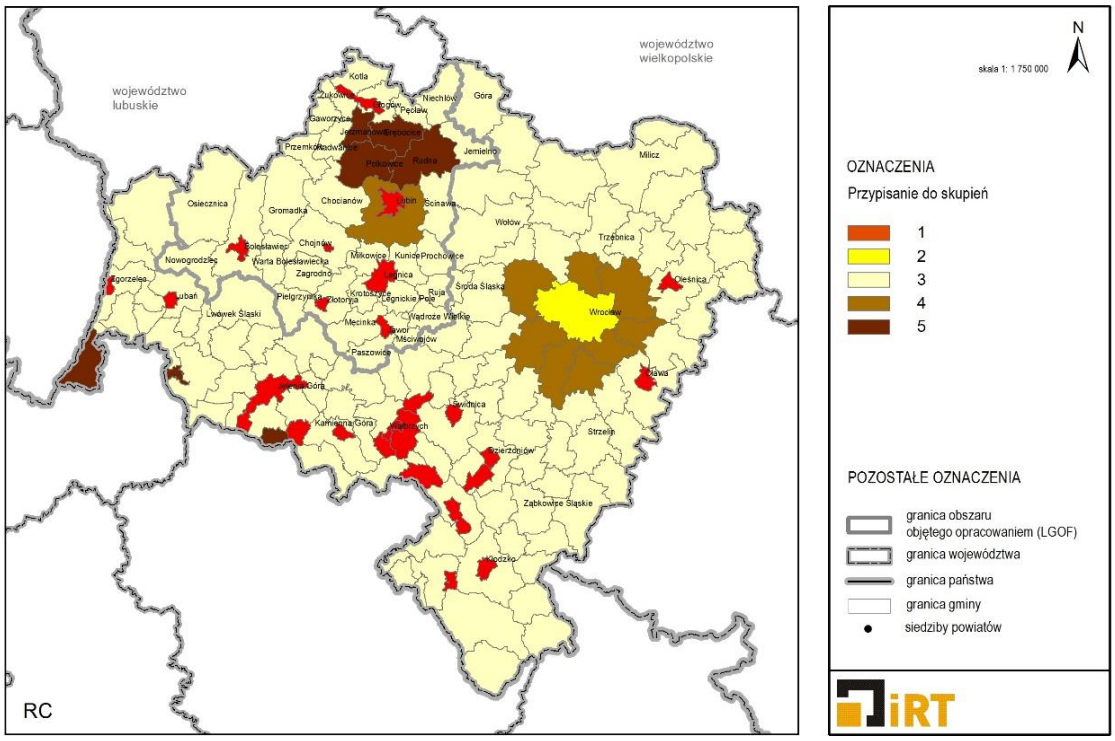

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Skupienie 1 – obejmuje 25 jednostek administracyjnych województwa dolnośląskiego. Wśród nich znalazły się w szczególności gminy miejskie, charakteryzujące się:

- wysoką gęstością zaludnienia;
- wysoką liczbą podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R);

Skupienie 2 – obejmuje tylko jedną jednostkę, izolowaną, mało podobną do pozostałych jednostek – miasto Wrocław.

Na tle pozostałych jednostek wyróżnia się:

- wysoką gęstością zaludnienia;
- wysokim bilansem mieszkań oddanych do użytku w latach 2007-2012 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- bardzo wysokim wskaźnikiem wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca, przypadającym średnio w latach 2007-2012;
- bardzo wysoką liczbą podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) w roku 2012;
- największym spadkiem liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2012 (2009=100%).

Skupienie 3 – obejmuje 127 gmin województwa dolnośląskiego. Jest to grupa najbardziej zróżnicowana pod względem analizowanych cech i trudno ją scharakteryzować.

Skupienie 4 – obejmuje 9 jednostek administracyjnych województwa dolnośląskiego. Są to gminy wiejskie i miejsko wiejskie, położone wokół Wrocławia oraz gmina wiejska Lubin, otaczająca miasto Lubin. Zachodzące zmiany wskazują na dokonujące się na tych terenach procesy suburbanizacji tj. przemieszczanie się ludności i podmiotów gospodarczych z miasta-rdzenia do strefy podmiejskiej.

Na tle pozostałych jednostek wyróżniają się:

- bardzo wysokim bilansem mieszkań oddanych do użytku w latach 2007-2012 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- bardzo wysokim wzrostem liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2012 (2009=100%);
- stosunkowo niską gęstością zaludnienia.

Skupienie 5 – obejmuje 7 jednostek administracyjnych Dolnego Śląska.

W grupie tej znalazły się gminy charakteryzujące się:

- bardzo wysokim wskaźnikiem średnich wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w latach 2007-2012.

5.2. ANALIZA SKUPIEŃ – LGOF

W wyniku przeprowadzonej symulacji, wyodrębniono 4 skupienia jednostek administracyjnych o następującym składzie i cechach charakterystycznych (Mapa 63):

Skupienie 1 – obejmuje 8 jednostek administracyjnych, wśród których znalazły się gminy miejskie LGOF: Jawor, Złotoryja, Legnica, Lubin, Głogów, Bolesławiec, Chojnów oraz gmina miejsko-wiejska Chocianów.

Skupienie 1 obejmuje gminy charakteryzujące się:

- bardzo wysoką gęstością zaludnienia, za wyjątkiem gminy Chocianów (średnia dla skupienia 1 wynosi 17,9, przy 4,1 dla LGOF oraz 3,6 dla województwa);
- bardzo wysoką liczbą podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R), (średnia dla skupienia 1 wynosi 36,7, przy 26,8 dla LGOF oraz 30,05 dla województwa);
- bardzo niską zmianą liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2012 (2009=100%), wynoszącą 0,1% przy średniej dla LGOF 7,9% i 7,4% dla województwa dolnośląskiego;
- niskim bilansem mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2007-2012.

Skupienie 2 – obejmuje 25 gmin LGOF: Ruja, Pęcław, Niechlów, Jemielno, Wądroże Wielkie, Zagrodno, Chojnów, Męcinka, Krotoszyce, Pielgrzymka, Paszowice, Złotoryja, Żukowice, Kotla, Mściwojów, Legnickie Pole, Gaworzyce, Radwanice, Ścinawa, Gromadka, Miłkowice, Warta Bolesławiecka, Prochowice, Nowogrodziec, Przemków. Jest to grupa najbardziej zróżnicowana pod względem analizowanych cech.

Cechą charakterystyczną jest dość niska gęstość zaludnienia (średnia dla tej grupy to 0,7 przy średniej dla województwa 3,6) oraz niską liczbą podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (średni wskaźnik dla tej grupy to 23,3 przy średniej dla LGOF 26,8 oraz 30,05 dla województwa) (Tabela 5).

Skupienie 3 – obejmuje 3 gminy LGOF: Grębocice, Rudna, Polkowice. W grupie tej znalazły się gminy charakteryzujące się bardzo wysokim wskaźnikiem średnich wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w latach 2007-2012 (Tabela 5).

Skupienie 4 – obejmuje 6 gmin LGOF: Kunice, Lubin, Bolesławiec, Głogów, Jerzmanowa, Osiecznica**.** To grupa gmin, wśród których znalazły się w szczególności gminy podmiejskie zlokalizowane w sąsiedztwie głównych ośrodków miejskich LGOF. Cechy skupienia 4, wskazują na procesy suburbanizacji.

Skupienie 4 obejmuje gminy charakteryzujące się:

- bardzo dużym bilansem (8,4) mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2007-2012;
- dużym wzrostem liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2013 (24,7% w stosunku do średniej dla LGOF wynoszącej 7,9% i 7,4% dla województwa);
- wysokimi, ponadprzeciętnymi wydatkami budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca, przypadającego na lata 2007-2012 (3127 zł w stosunku do 2985 zł dla jednostek LGOF i 2660 zł dla województwa).

MAPA 63. ANALIZA SKUPIEŃ METODĄ K-ŚREDNICH – LGOF

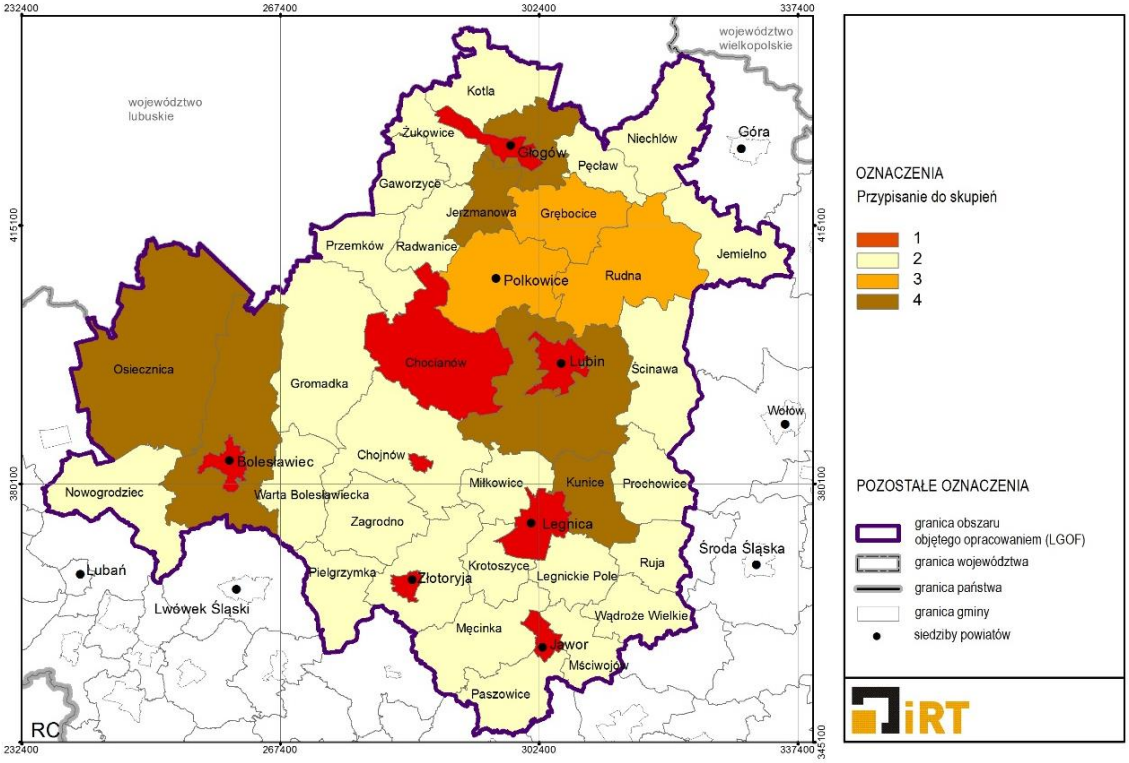

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABELA 5. WYNIKI ANALIZ SKUPIEŃ METODĄ K-ŚREDNICH DLA LGOF

Nazwa gminy	Bilans liczby mieszkań oddanych do użytku w latach 2007 – 2012 na 1000 mieszkańców	Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009 – 2012 (2009=100%)	Średnie wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w latach 2007 – 2012 r. [zł]	Liczba podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) (2012)	Gęstość zaludnienia bez wód i lasów 2012 r. [os./km2]	Skupienia
Bolesławiec (1)	2,1	1,2	2715,338	43,59	2236,3	**1**
Głogów (1)	3,5	-1,2	2668,834	32,22	2213,9	**1**
Jawor (1)	1,6	-2,7	2161,46	29,09	1318,9	**1**
Chojnów (1)	0,7	-0,1	2140,869	30,89	2753,9	**1**
Lubin (1)	2,9	1,3	2789,744	36,64	2112,3	**1**
Chocianów (3)	2,0	-1,9	2231,265	39,17	127,5	**1**
Złotoryja (1)	2,1	3,1	2406,209	41,43	1553,6	**1**
Legnica (1)	3,0	1,4	3200,834	40,25	2005,5	**1**
Gromadka (2)	1,4	8,6	2807,749	16,72	79,3	**2**
Nowogrodziec (3)	2,3	13,7	2206,899	19,96	119,8	**2**
Warta Bolesławiecka (2	3,0	18,1	2433,26	25,19	97,4	**2**
Kotla (2)	2,2	1,4	2629,091	21,52	59,9	**2**
Pęcław (2)	0,5	1,6	3418,919	27,91	43,7	**2**
Żukowice (2)	1,3	13,8	2748,591	24,70	59,2	**2**
Jemielno (2)	0,5	0,0	2933,253	23,08	47,1	**2**
Niechlów (2)	0,8	1,9	2468,978	29,28	47,0	**2**
Męcinka (2)	2,2	4,2	2941,214	15,94	53,4	**2**
Mściwojów (2)	1,6	4,2	2676,546	21,43	61,3	**2**
Paszowice (2)	2,2	5,7	2383,86	22,68	58,1	**2**
Wądroże Wielkie (2)	1,2	0,6	2408,619	15,41	48,5	**2**
Chojnów (2)	2,6	6,3	2318,93	22,81	52,8	**2**
Krotoszyce (2)	4,6	14,2	2713,198	28,11	53,9	**2**
Legnickie Pole (2)	2,6	9,2	3177,18	21,88	63,2	**2**

Miłkowice (2)	3,8	7,3	2337,2	20,45	85,8	**2**
Prochowice (3)	2,5	8,3	2439,806	17,95	114,8	**2**
Ruja (2)	0,9	-7,2	2626,099	24,14	38,6	**2**
Ścinawa (3)	1,5	1,2	2204,958	28,32	78,7	**2**
Gaworzyce (2)	1,8	-1,1	2484,079	29,21	63,5	**2**
Przemków (3)	0,8	0,9	2837,821	25,05	127,8	**2**
Radwanice (2)	2,8	3,4	3392,059	24,40	67,6	**2**
Pielgrzymka (2)	0,8	8,3	2870,523	21,53	55,9	**2**
Zagrodno (2)	1,0	24,7	2425,246	22,11	50,2	**2**
Złotoryja (2)	2,1	25,9	2677,551	32,85	58,5	**2**
Rudna (2)	2,6	3,1	4528,06	26,85	59,0	**3**
Grębocice (2)	1,0	0,0	4481,335	25,30	56,2	**3**
Polkowice (3)	4,3	4,8	6946	31,87	328,7	**3**
Bolesławiec (2)	5,7	22,3	2084,514	23,06	97,0	**4**
Osiecznica (2)	5,1	23,1	3270,104	25,86	140,0	**4**
Głogów (2)	6,5	22,0	2513,859	28,95	97,6	**4**
Jerzmanowa (2)	11,5	34,2	4826,229	32,10	99,0	**4**
Kunice (2)	9,1	25,8	2689,643	28,79	83,3	**4**
Lubin (2)	12,4	21,0	3380,945	28,79	83,7	**4**

6. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Opracowana dla 42 gmin LGOF prognoza demograficzną[10] do roku 2035, wskazuje na szereg niekorzystnych zjawisk, do których należą między innymi: znaczny spadek liczby mieszkańców i wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego związany ze starzeniem się społeczeństwa.

W latach 2013-2035 w LGOF ubędzie ponad 69 tys. mieszkańców. Skala zmian będzie zróżnicowana w zależności od rodzaju i położenia gminy. Największy spadek liczby mieszkańców nastąpi w gminach miejskich, w tym w miastach-rdzeniach. Natomiast wzrost ludności odnotuje jedynie 9 gmin wiejskich (Głogów, Bolesławiec, Lubin, Krotoszyce, Kotla, Jerzmanowa, Kunice, Miłkowice oraz Rudna) zlokalizowanych głównie w sąsiedztwie miast-rdzeni. Największy spadek odnotuje miasto Lubin (-20%). Z kolei największym wzrost, o 50%, widoczny będzie w gminie Jerzmanowa.

Prognozę demograficzną dla LGOF opracowano w czterech przekrojach czasowych 2020, 2025, 2030 i 2035 (diagram 6). W perspektywie do 2020 roku liczba mieszkańców LGOF zmniejszy się o 1,9% w stosunku do 2013 r., czyli zostanie odnotowany spadek z 590 tys. do 579 tys. osób. Do roku 2025 na terenie LGOF ubędzie ponad 14 tys. osób, co oznacza spadek o kolejne 2,5% w porównaniu do 2020 roku. W latach 2030-2035 prognozowany jest dalszy spadek liczby mieszkańców i w 2035 r. liczba mieszkańców wynosić będzie 521 tys. osób, czyli o ponad 24 tys. mniej niż w 2030.

DIAGRAM 6. LICZBA LUDNOŚCI W LATACH 2013, 2020, 2025, 2030 i 2035

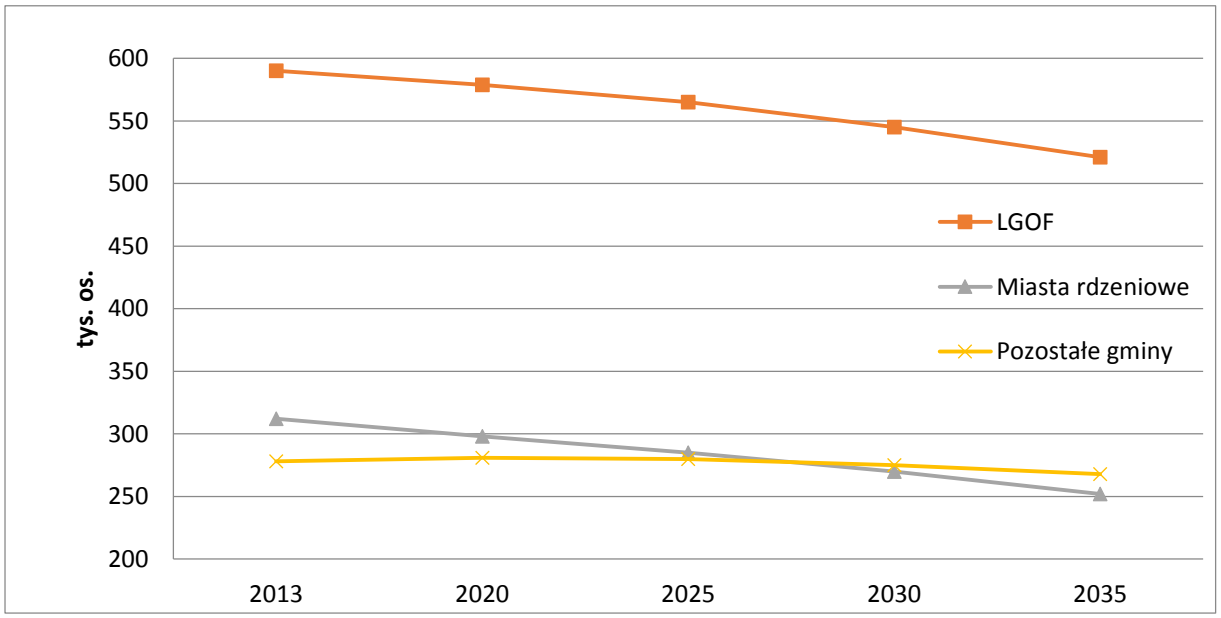

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

Największym przyrostem liczby mieszkańców w latach 2013-2020 r. będą się cechowały rejony wiejskie. Największy wzrost, o 20%, widoczny będzie w gminie Jerzmanowa. W perspektywie 2020-

[10] Prognoza demograficzna dla gmin województwa dolnośląskiego, Część 1. Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny wykonana w ramach projektu „Dolnośląskie Obserwatorium Rozwoju Terytorialnego" współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego – Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

2030 liczba ludności LGOF będzie się nadal zmniejszać a spadek w tym okresie wyniesie -5,9%. Największy wzrost liczby mieszkańców nastąpi w gminie Jerzmanowa (17%) a największy spadek w mieście Lubinie (-13,6%).

MAPA 64. PROGNOZOWANA ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2013 – 2020

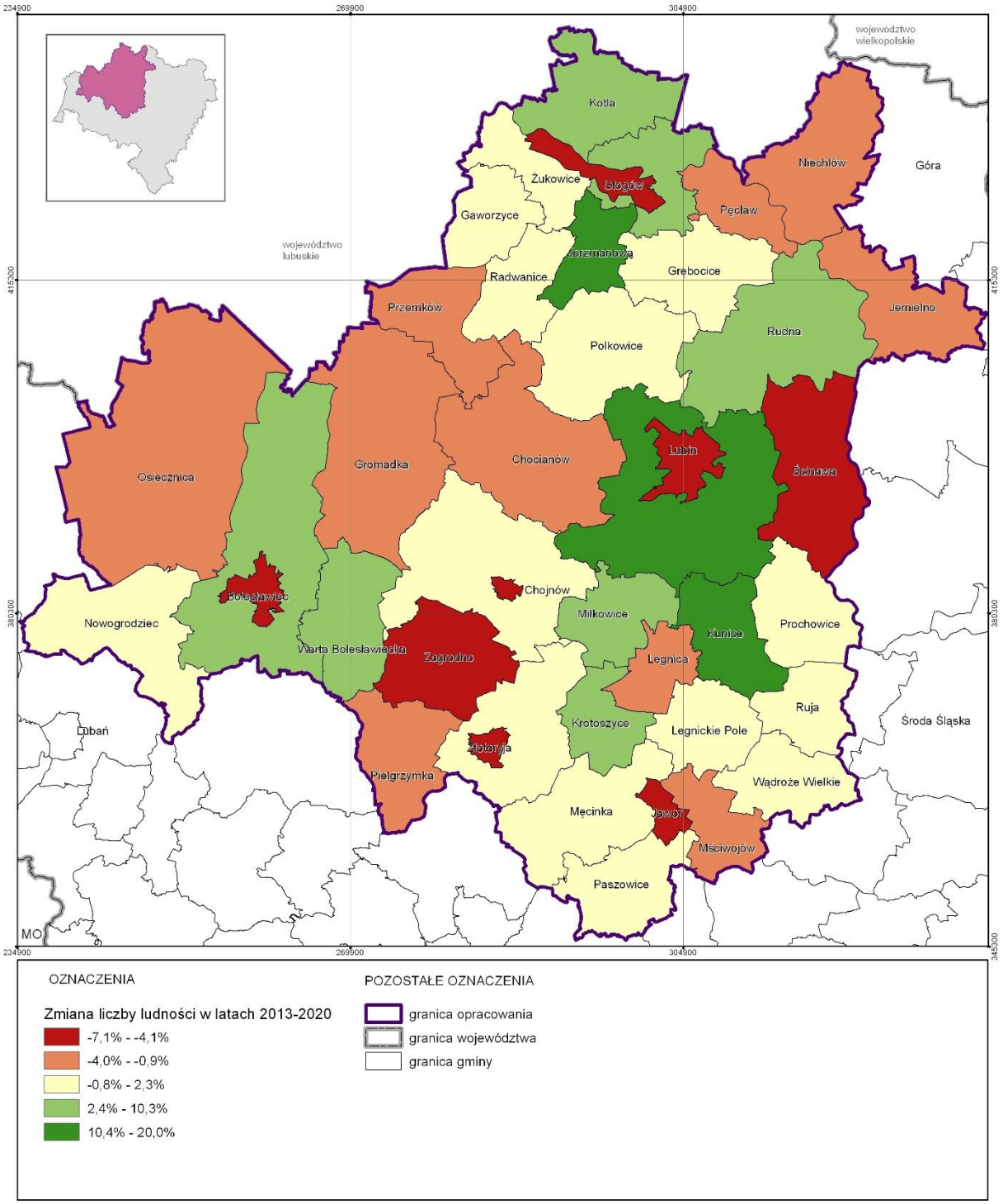

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

MAPA 65. PROGNOZOWANA ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2020 – 2030

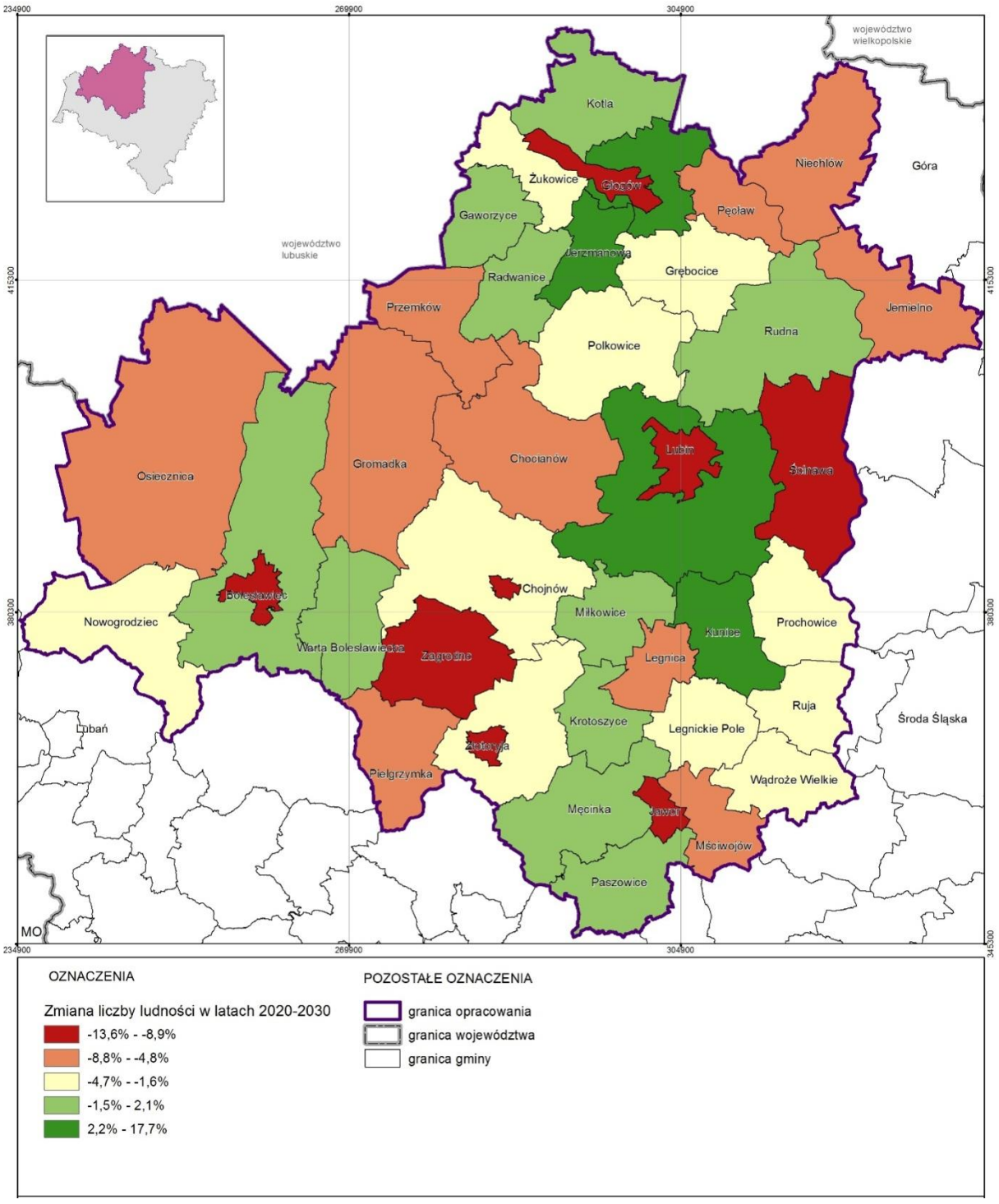

W 2013 roku na terenie LGOF udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) w ludności ogółem wyniósł 17,9%, w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety/ 64 lata mężczyźni) 64,6%, a wieku poprodukcyjnym 17,6% (Diagram 7). W latach 2013-2035 w strukturze wiekowej mieszkańców LGOF nastąpi spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym o 3,1% i produkcyjnym o 7,3% oraz wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym o 10,3%.

DIAGRAM 7. UDZIAŁ LUDNOŚCI WG GRUP EKONOMICZNYCH W LGOF

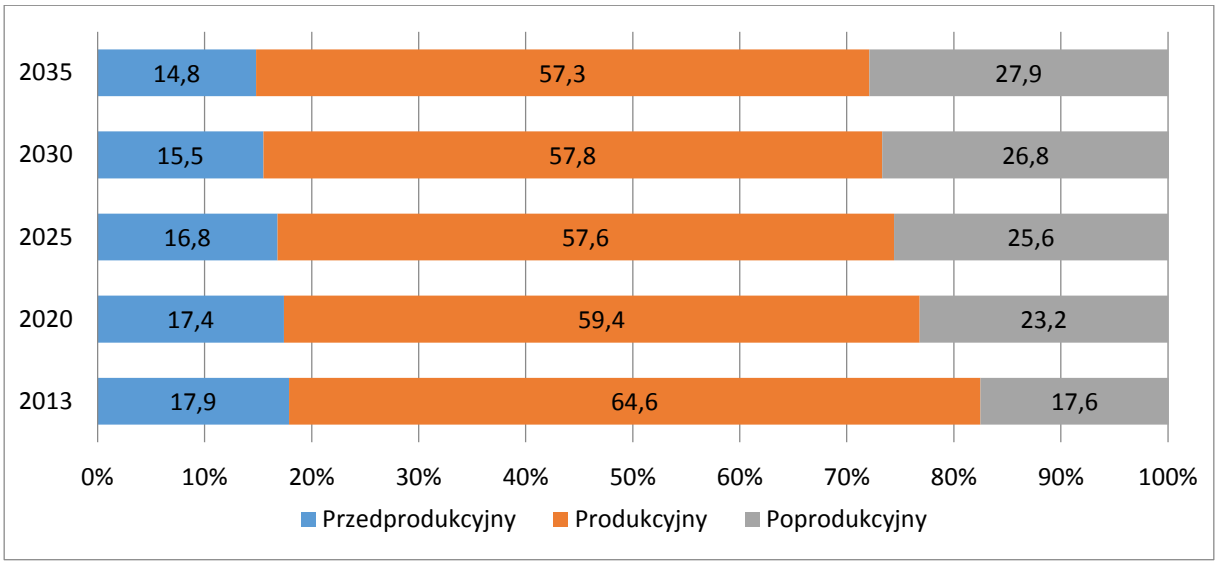

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

Najkorzystniejszą strukturę ludności wg ekonomicznych grup wieku, wśród gmin LGOF, będzie miała gmina Jerzmanowa. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym będzie wynosić 23,0% w 2020 r. i 20,9% w 2030 r., a w produkcyjnym odpowiednio 63,3% w 2020 r. (wyższy będzie tylko w gminie wiejskiej Bolesławiec 63,4%) i 62,8% w 2030 r. Najniższy będzie natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym: 13,7 % w 2020 r. i 16,3 % w 2030 r.

Niekorzystną strukturą wieku będą się charakteryzowały gminy miejskie, w szczególności dwa miasta-rdzenie: Bolesławiec i Lubin. Najniższy wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym w 2020 r. prognozowany jest w mieście Bolesławiec (15,2%), a w 2030 w mieście Lubin (13,1%). Lubin będzie charakteryzował się także najniższym udziałem osób w wieku produkcyjnym (56,4% w 2020 r. i 55,6% w 2030 r.). Gmina miejska Bolesławiec w 2020 r. będzie miała najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym (28%). Według prognozy do roku 2030, wskaźnik ten wzrośnie w obu miastach (Bolesławiec 30,7%, Lubin 31,3%).

Prognozowana zmiana udziału osób w wieku produkcyjnym w rozpatrywanych okresach 2013-2020 oraz 2020-2030 będzie ujemna we wszystkich gminach LGOF. Do roku 2020 największy spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym odnotują gminy miejskie: Złotoryja (-11,2%) oraz Jawor (-15,5%). Natomiast najmniejsze spadki odnotują gminy wiejskie Jerzmanowa (-2,1%) i Ruja (-1,8). Podobną sytuację zaobserwujemy w latach 2020-2030, gdzie najniższy spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym przewiduje się w gminie Zagrodno (-7,4%). Znacznie lepiej rysuje się perspektywa w gminie wiejskiej Ruja, wskaźnik będzie miał dodatnią wartość (1,3%).

MAPA 66. STRUKTURA LUDNOŚCI WG GRUP EKONOMICZNYCH W 2020 ROKU. ZMIANA UDZIAŁU OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2013-2020

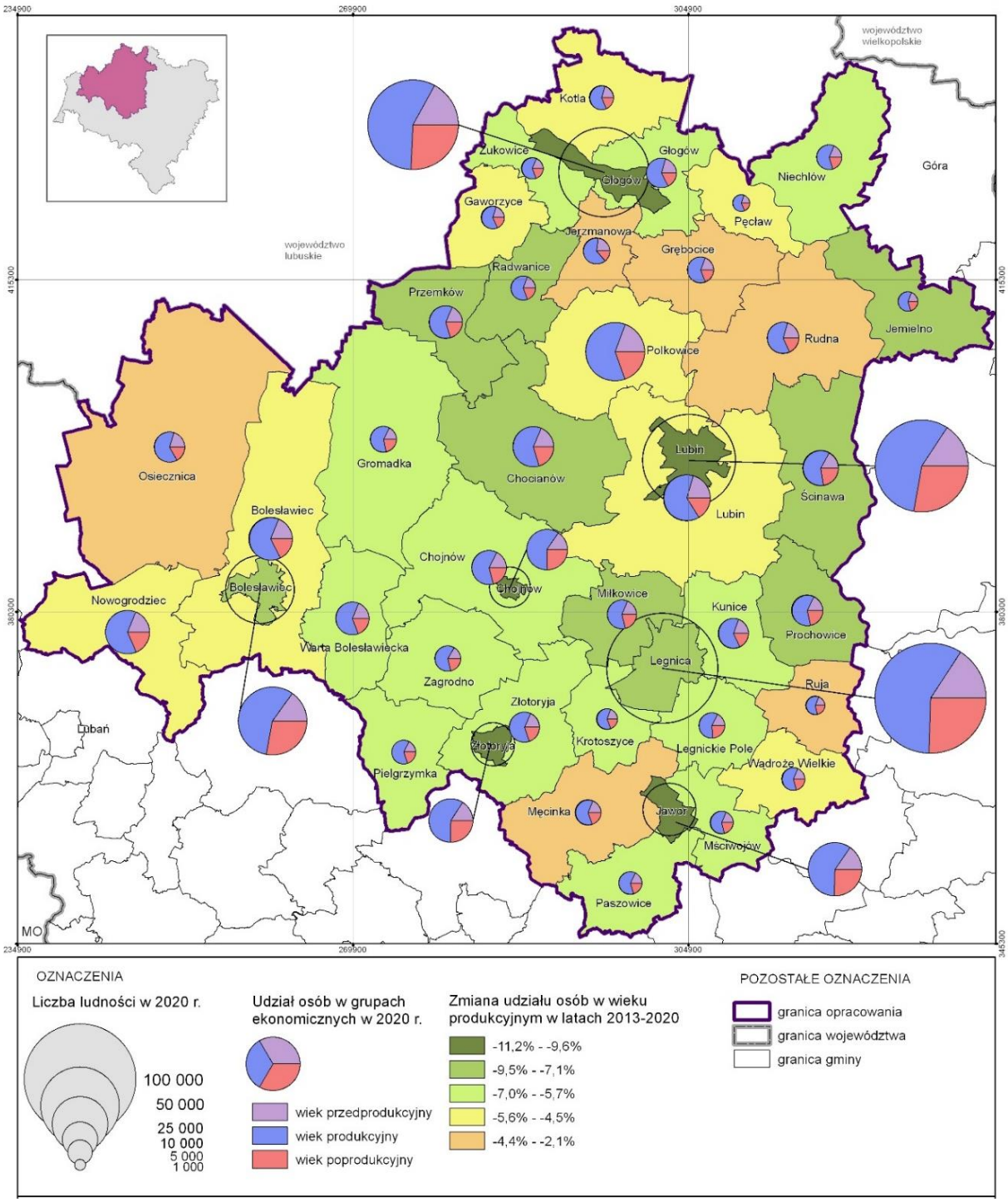

Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

MAPA 67. STRUKTURA LUDNOŚCI WG GRUP EKONOMICZNYCH W 2030 ROKU. ZMIANA UDZIAŁU OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2013-2030

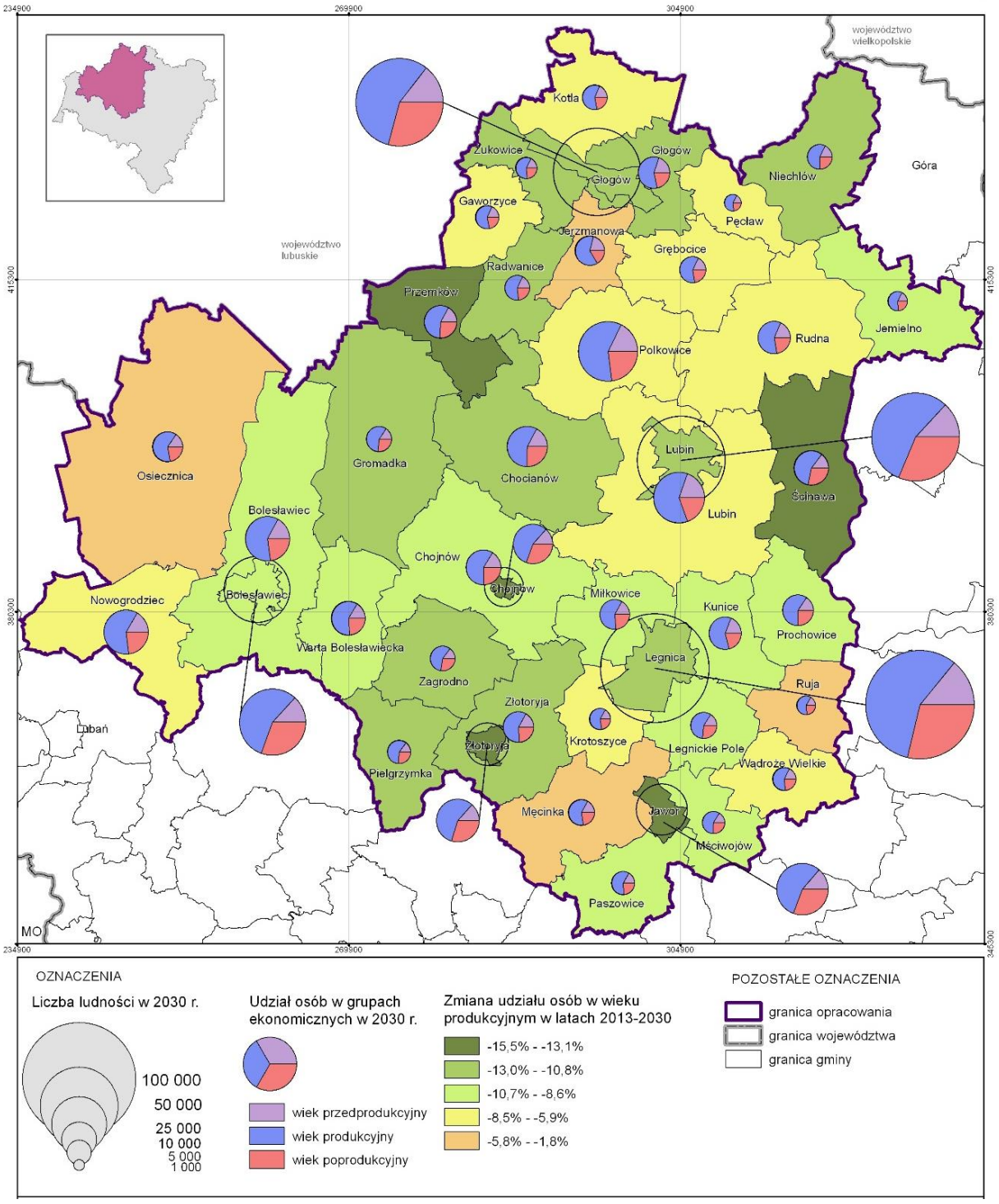

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

MAPA 68. STRUKTURA LUDNOŚCI WG GRUP EKONOMICZNYCH W 2030 ROKU. ZMIANA UDZIAŁU OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2020-2030

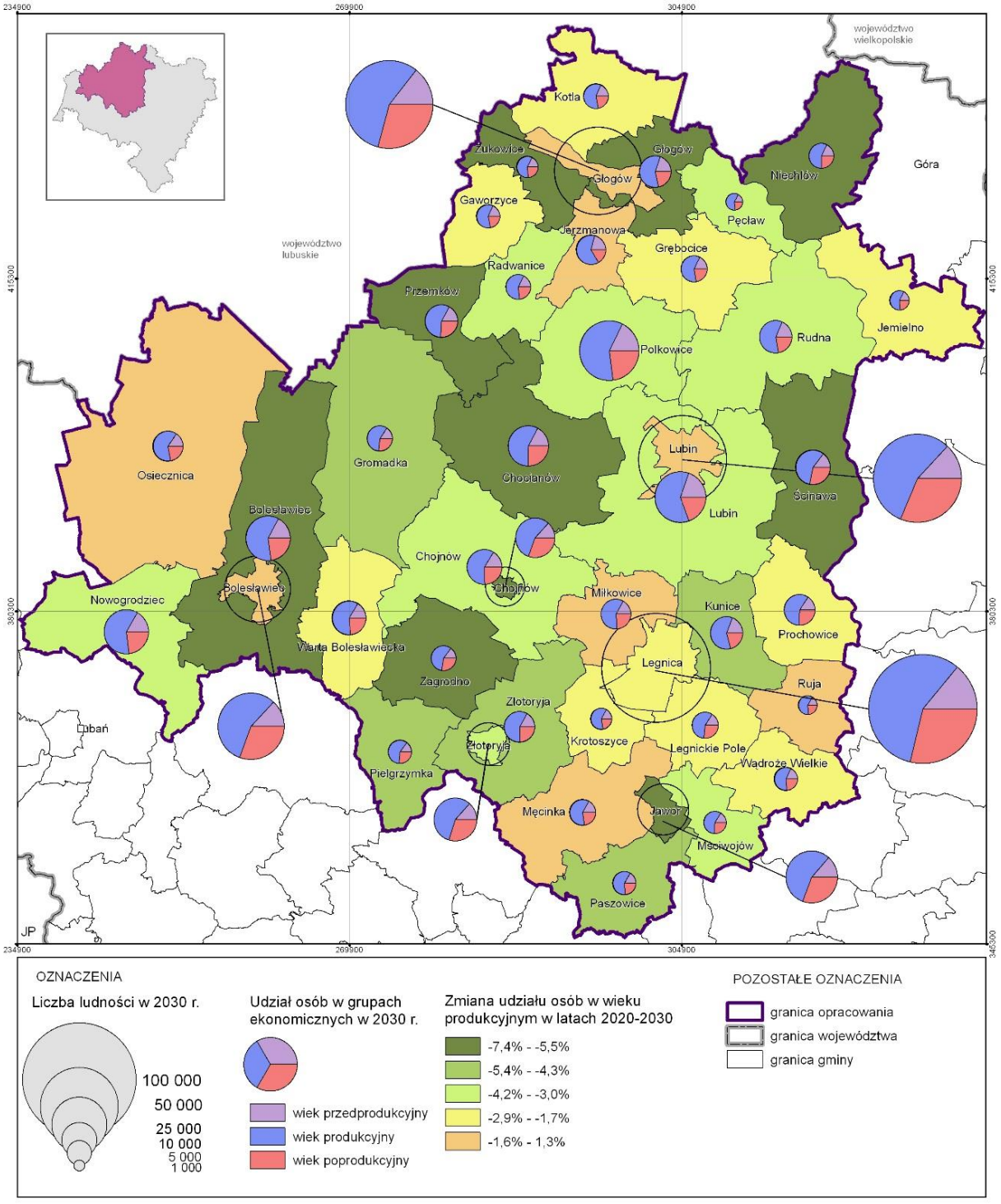

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

Jednym z czynników wpływających bezpośrednio na zmiany liczby ludności jest saldo migracji. W LGOF, w latach 2013-2035 utrzyma się ono nieprzerwanie na ujemnym poziomie i wyniesie -3059 osób. Gminy miejskie generalnie odnotują ujemne saldo migracji. Szczególnie duże ujemne saldo migracji prognozowane będzie w miastach: Lubin i Głogów. Z kolei w 19 z 29 gmin wiejskich bilans zjawiska

będzie dodatni. Najwyższe wartości osiągnie gmina Lubin (wiejska) i Kunice. Znacząco ujemny bilans osiągnie gmina Osiecznica.

DIAGRAM 8. SALDO MIGRACJI DLA LGOF

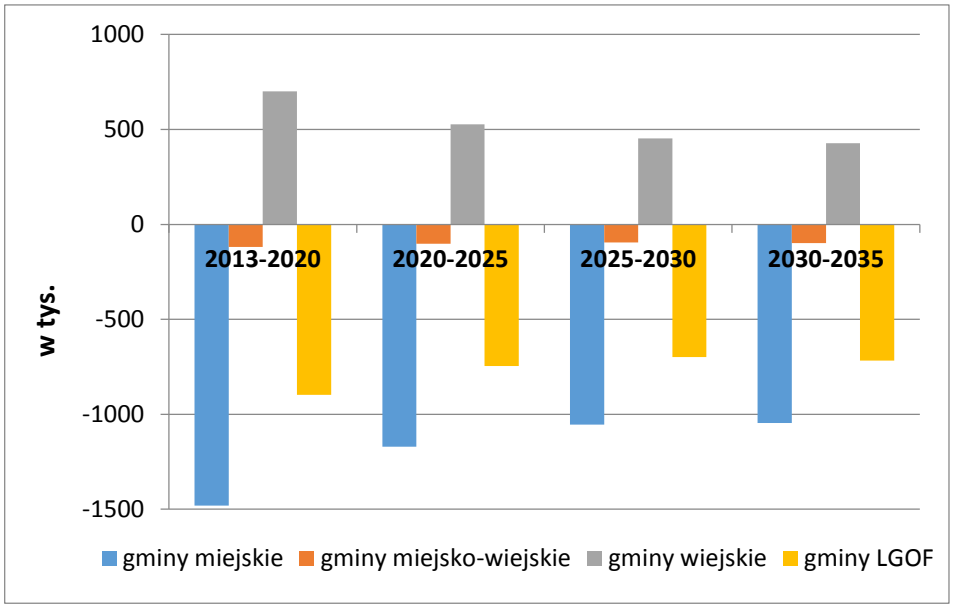

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy migracji

Współcześnie coraz częściej zwraca się uwagę na dynamicznie zmieniającą się sytuację demograficzną („kurczenie się") miast zwłaszcza w kontekście procesów suburbanizacji (migracji mieszkańców do strefy podmiejskiej). Tabela 6 przedstawia udział ludności migrującej w gminach LGOF.

TABELA 6. NAPŁYW I ODPŁYW LUDNOŚCI W LGOF

Wyszczególnienie	2013-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035
gminy miejskie				
Napływ	2 700	2 376	2 147	2 038
Napływ (w %)	41,2	42,2	42,5	42,5
Odpływ	4 181	3 546	3 203	3 084
Odpływ (w %)	**56,1**	55,7	55,8	55,9
gminy miejsko-wiejskie				
Napływ	998	851	762	725
Napływ (w%)	15,2	15,1	15,1	15,1
Odpływ	1 116	953	858	823
Odpływ (%)	15,0	15,0	14,9	14,9
gminy wiejskie				
Napływ	2 855	2 398	2 137	2 033
Napływ (w%)	**43,6**	42,6	42,4	42,4
Odpływ	2 154	1 872	1 683	1 606
Odpływ (w %)	28,9	29,4	29,3	29,1
gminy ogółem				
Napływ	6 553	5 625	5 046	4 796
Napływ (w%)	100	100	100	100
Odpływ	7 451	6 371	5 744	5 513
Odpływ (w%)	100	100	100	100

Źródło: Opracowanie na podstawie prognozy migracji

W latach 2020-2030 odpływ będzie znacznie wyższy (13 195 osób) niż w latach 2013-2020 (7 451 osób). W perspektywie 2020-2030 (Diagram 9) napływ mieszkańców nabierze na sile i wynosić będzie 11 599 osób. Prognozowana różnica napływu wyniesie 5 046 osób.

DIAGRAM 9: NAPŁYW I ODPŁYW W LGOF W LATACH 2013-2020 I 2020-2030

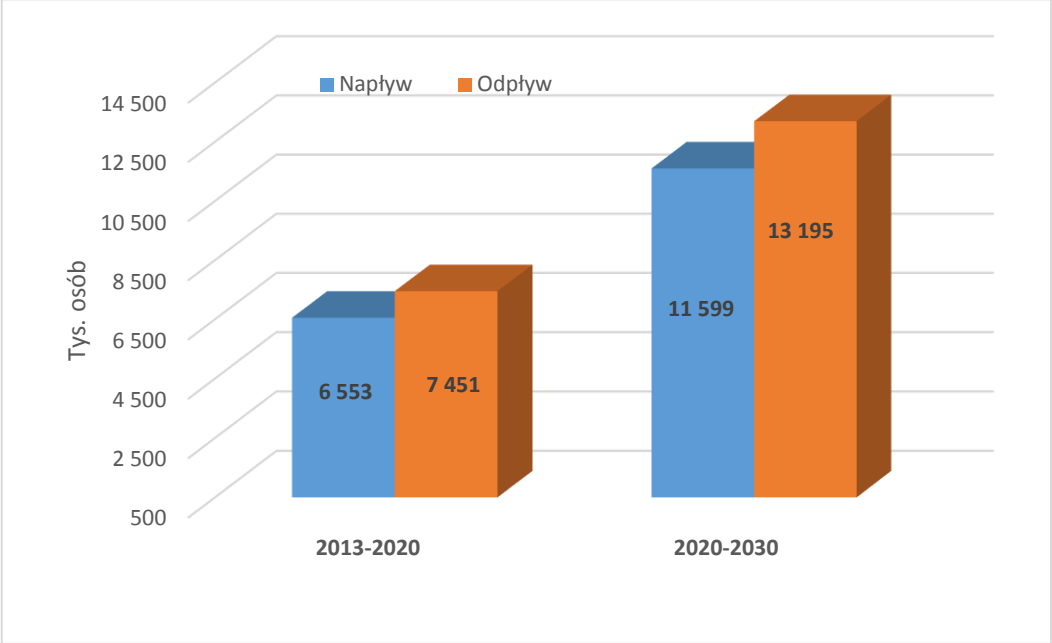

Źródło: Opracowanie na podstawie prognozy migracji dla LGOF

Migracje w przekroju gminnym wskazują, że najintensywniejszy ruch migracyjny występować będzie w dużych miastach. Cechują się one dużym napływem ludności, ale jeszcze większym odpływem. Najwyższy napływ zarejestrować ma Legnica: 750 osób w latach 2013-2020 i 1259 osób w latach 2020-2030 (Mapa 69 i 70). Natomiast natężenie ruchu migracyjnego w zakresie odpływu będzie zdecydowanie największe w gminie miejskiej Lubin i wyniesie 1171 i 1897 osób w analogicznych okresach. Drugą grupą gmin cechującą się wzmożonym ruchem migracyjnym będą te położone w bezpośrednim sąsiedztwie dużych miast, przy czym napływy będą tu większe od odpływów. Gmina wiejska Lubin będzie się cechować największym napływem wśród gmin wiejskich. Ciekawym przypadkiem jest gmina miejsko-wiejska Polkowice, gdzie saldo migracji będzie bliskie zera (lekko ujemne), ale występować będą duże ruchy migracyjne pomiędzy częścią miejską a wiejską.

MAPA 69. MIGRACJE W LATACH 2013-2020

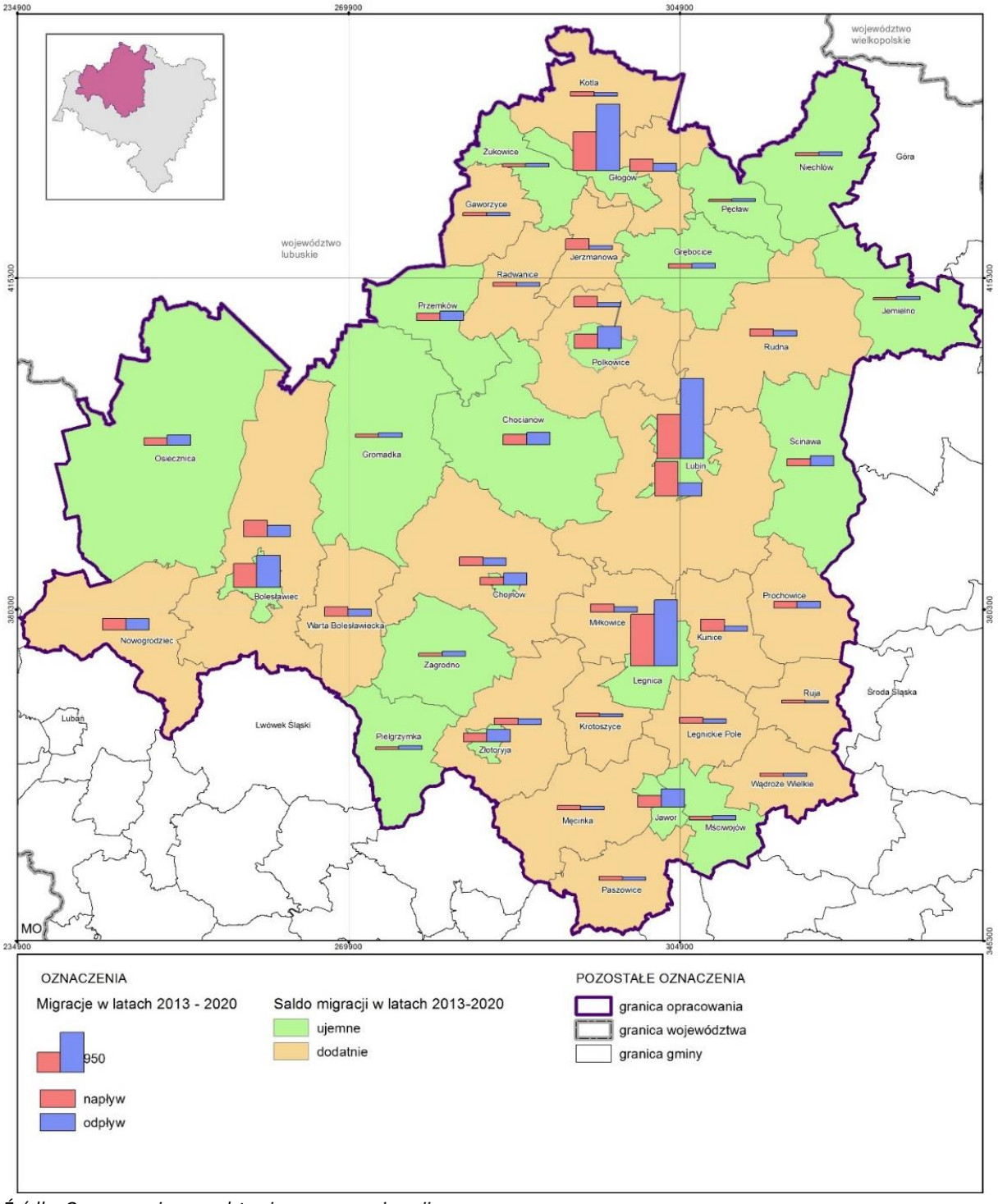

Źródło: Opracowanie na podstawie prognozy migracji

MAPA 70. MIGRACJE W LATACH 2020-2030

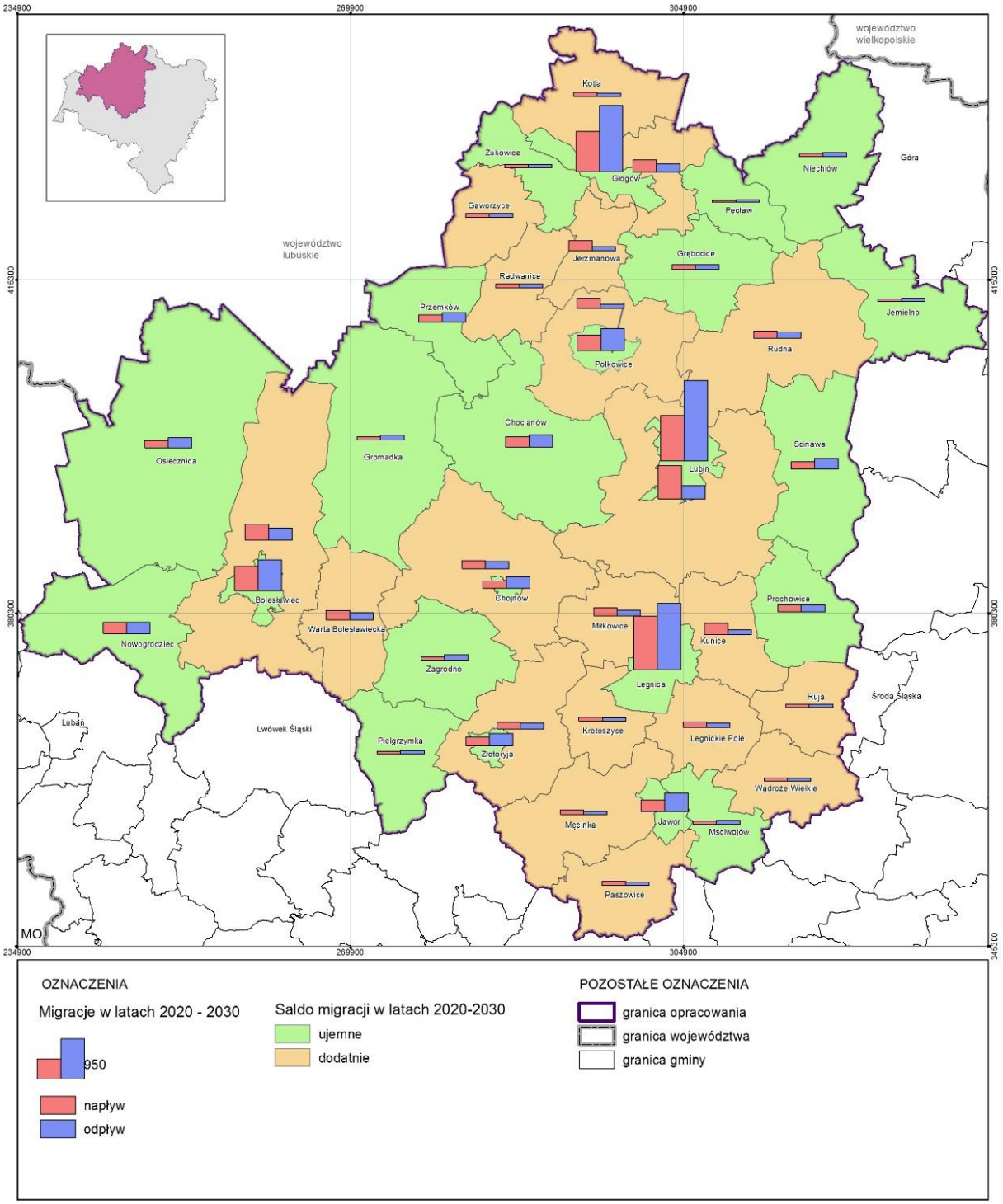

Źródło: Opracowanie na podstawie prognozy migracji

7. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH GMIN

Dane wejściowe

Zgodnie z definicją obszarów funkcjonalnych[11] charakteryzują się one wspólnymi celami rozwojowymi. Niewątpliwie cele te powinny być odzwierciedlone w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP/ studium). Brak spójności w tym zakresie widać już podczas oceny konstrukcji i zawartości dokumentów.

Najstarszy dokument obowiązuje w gminie Niechlów (20 grudnia 2001 r.) i został sporządzony na podstawie nieobowiązującej już ustawy[12]. Podobnie stare studia, ale z późniejszymi zmianami, obowiązują jeszcze w kilku gminach. Często załącznik graficzny do SUiKZP jest kolażem różnych technik. Z drugiej strony część gmin posiada nowe dokumenty z rysunkami sporządzonymi w technice GIS.

Różne jest również podejście do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według danych GUS w 2013 r. 16 z 42 gmin LGOF posiadało ponad 95% pokrycia planami miejscowymi, a 7 poniżej 10%. W gminie Pęcław nie obowiązuje żaden MPZP (Mapa 71)

Do określenia polityki przestrzennej gmin posłużono się ustaleniami SUiKZP ponieważ:

- określają kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczenia terenów,
- zapewniają pełne pokrycie gmin LGOF,
- liczba dokumentów do przeanalizowania jest mniejsza niż w przypadku MPZP,
- poziom abstrakcji lepiej odpowiada skali projektu.

W mieście Złotoryja i gminie Niechlów z powodu braku dostępnych załączników graficznych skorzystano z MPZP, a w Legnickim Polu konieczne okazało się uzupełnianie ustaleń studium planami (Tabela 7).

[11] Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa, 2012, str. 182.

[12] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym zastąpiona ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717).

MAPA 71. POKRYCIE MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W 2013 R.

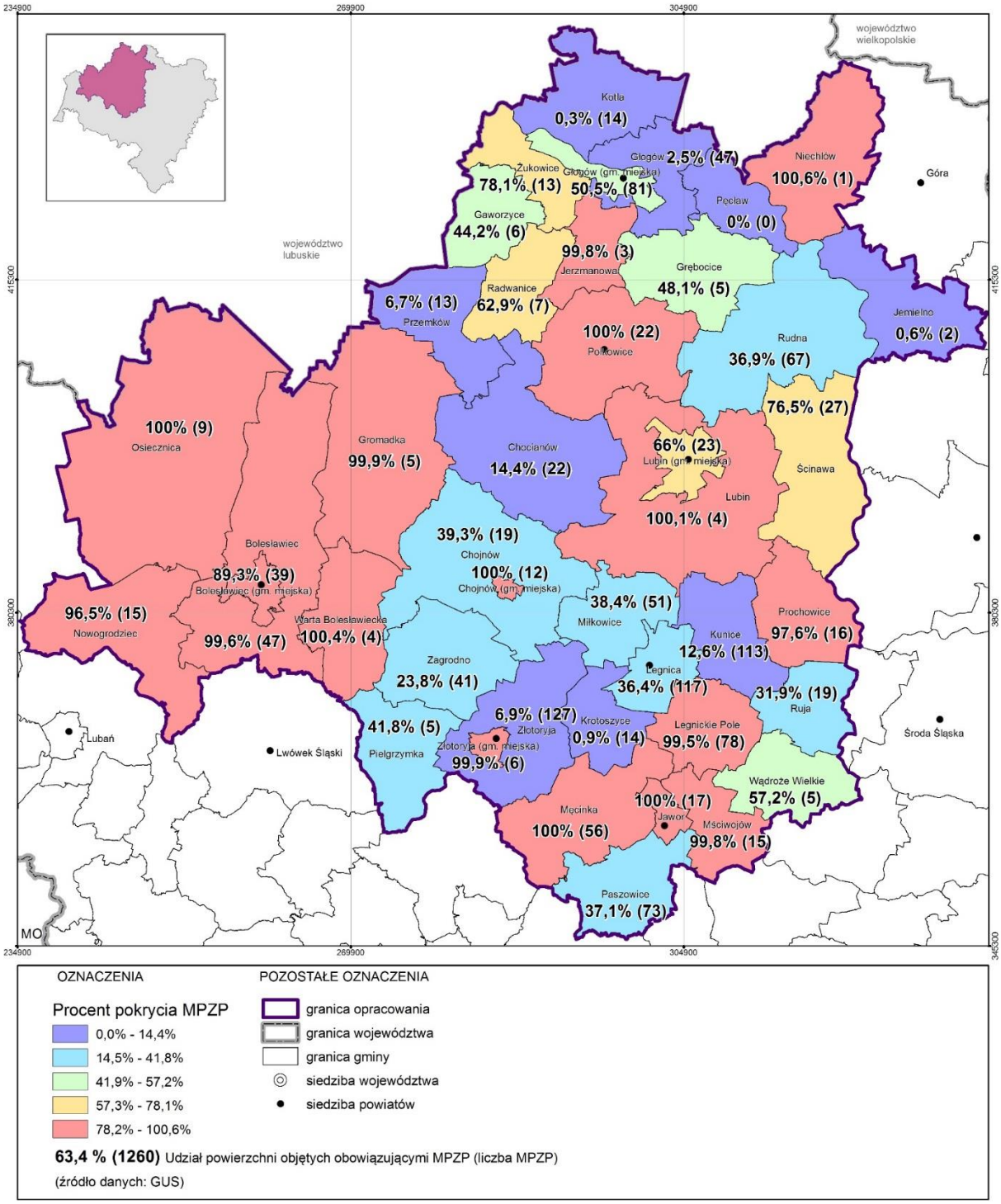

TABELA 7. WYKAZ DOKUMENTÓW WYKORZYSTANYCH DO ANALIZ

Gmina	Źródło	Data uchwały
Bolesławiec	SUiKZP	28 lutego 2013 r.
Bolesławiec (miasto)	SUiKZP	29 stycznia 2014 r.
Chocianów	SUiKZP	23 maja 2013 r.
Chojnów	SUiKZP	29 listopada 2012 r.
Chojnów (miasto)	SUiKZP	30 czerwca 2011 r.
Gaworzyce	SUiKZP	29 grudnia 2011 r.
Głogów	SUiKZP	28 września 2007 r.
Głogów (miasto)	SUiKZP	25 maja 2010 r.
Grębocice	SUiKZP	30 grudnia 2013 r.
Gromadka	SUiKZP	29 grudnia 2008 r.
Jawor (miasto)	SUiKZP	6 marca 2006 r.
Jemielno	SUiKZP	30 grudnia 2004 r.
Jerzmanowa	SUiKZP	19 grudnia 2012 r.
Kotla	SUiKZP	12 czerwca 2007 r.
Krotoszyce	SUiKZP	28 grudnia 2012 r.
Kunice	SUiKZP	31 marca 2014 r.
Legnica (miasto)	SUiKZP	29 września 2014 r.
Legnickie Pole	SUiKZP/MPZP	SUiKZP – 26 września 2013r. MPZP – różne
Lubin	SUiKZP	6 marca 2010 r.
Lubin (miasto)	SUiKZP	18 grudnia 2012 r.
Męcinka	SUiKZP	28 marca 2014 r.
Miłkowice	SUiKZP	10 stycznia 2014 r.
Mściwojów	SUiKZP	15 kwietnia 2008 r.
Niechlów	MPZP	28 maja 2007 r.
Nowogrodziec	SUiKZP	27 stycznia 2012 r.
Osiecznica	SUiKZP	25 lutego 2014 r.
Paszowice	SUiKZP	21 lutego 2012 r.
Pęcław	SUiKZP	30 stycznia 2012 r.
Pielgrzymka	SUiKZP	15 października 2010 r.
Polkowice	SUiKZP	16 kwietnia 2014r.
Prochowice	SUiKZP	28 listopada 2013 r.
Przemków	SUiKZP	30 listopada 2012 r.
Radwanice	SUiKZP	20 czerwca 2012 r.
Rudna	SUiKZP	23 grudnia 2013 r.
Ruja	SUiKZP	30 września 2013 r.
Ścinawa	SUiKZP	27 luty 2014 r.
Wądroże Wielkie	SUiKZP	26 czerwca 2013 r.
Warta Bolesławiecka	SUiKZP	14 marca 2011 r.
Zagrodno	SUiKZP	18 lutego 2013 r.
Złotoryja	SUiKZP	29 grudnia 2008 r.
Złotoryja (miasto)	MPZP	różne (8 grudnia 2004 r. dla większości miasta)
Żukowice	SUiKZP	30 kwietnia 2010 r.

Drugim źródłem danych wykorzystanym do analiz była baza danych obiektów topograficznych (BDOT) udostępniona przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, a konkretnie kompleksy pokrycia terenu[13]. Ich poziom dokładności jest zbliżony do większości załączników graficznych do SUiKZP gmin.

Udział powierzchni terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę w powierzchni gminy

Udział powierzchni terenów zabudowanych (kompleks przeznaczenia terenu w BDOT) w ogólnej powierzchni gmin wynosi ok. 2.6%. Wskaźnik zdecydowanie powyżej średniej mają gminy miejskie, (od 12,7% w Lubinie do 28,7% w Chojnowie) (Mapa 72). Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie cechują się wartościami od 0,5% (Osiecznica) do 3,6% (Nowogrodziec). Żadna z nich nie wykazuje więc morfologicznych cech miasta, choć może to dotyczyć ich części.

SUiKZP gmin LGOF dopuszczają funkcje związane z zabudową terenu (mieszkalnictwo, przemysł usługi, obiekty sportowe itp.) na dodatkowych 8% powierzchni gmin. W gminach miejskich udział terenów zabudowanych wzrósłby do poziomu 42-49%, co jest wartością właściwą dla miast, ale znacznie przewyższającą stan istniejący. W mieście Lubin przyrost jest prawie czterokrotny.

W przypadku zainwestowania zgodnie z przeznaczeniem w SUiKZP część gmin wiejskich cechowałaby się wyższym wskaźnikiem niż dzisiejsze miasta. Są to: Miłkowice, Chojnów, Kunice i Jerzmanowa. Najwyższy stosunek powierzchni terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę do obecnej powierzchni zabudowy ma gmina wiejska Chojnów (9,2). W dużej części są to „tereny aktywizacji usług turystycznych", ale także aktywność gospodarcza i mieszkalnictwo. Wysoki wskaźnik mają również gminy Grębocice (6,5), Miłkowice (6,2) i Osiecznica (6,2).

[13] Do „Kompleksów pokrycia terenu" zalicza się najważniejsze, powierzchniowe elementy sytuacyjne terenu, rozróżnialne przede wszystkim na podstawie ich zewnętrznego oglądu (cech fizjonomicznych), a nie pełnionych przez nie funkcji. Obiekty należące do tej klasy zachowują względem siebie relację sąsiedztwa i w sposób ciągły (kompletny) opisują cały teren. Za obiekt pokrycia terenu uznaje się spójny fragment terenu, stanowiący z punktu widzenia zadań TBD jednorodną powierzchnię.

MAPA 72. UDZIAŁ TERENÓW ZABUDOWANYCH W POWIERZCHNI GMINY

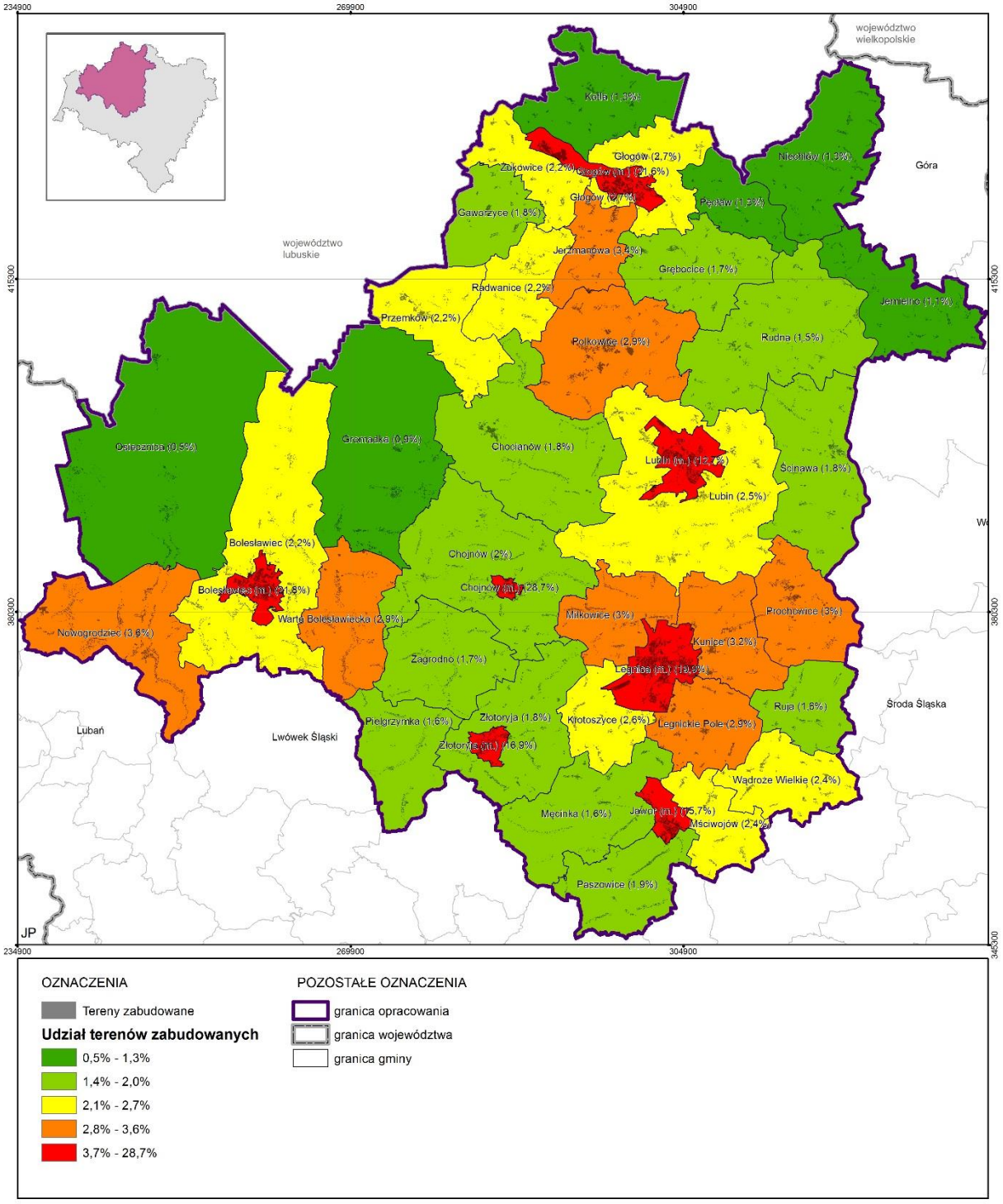

MAPA 73. UDZIAŁ TERENÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ W SUIKZP W POWIERZCHNI GMINY

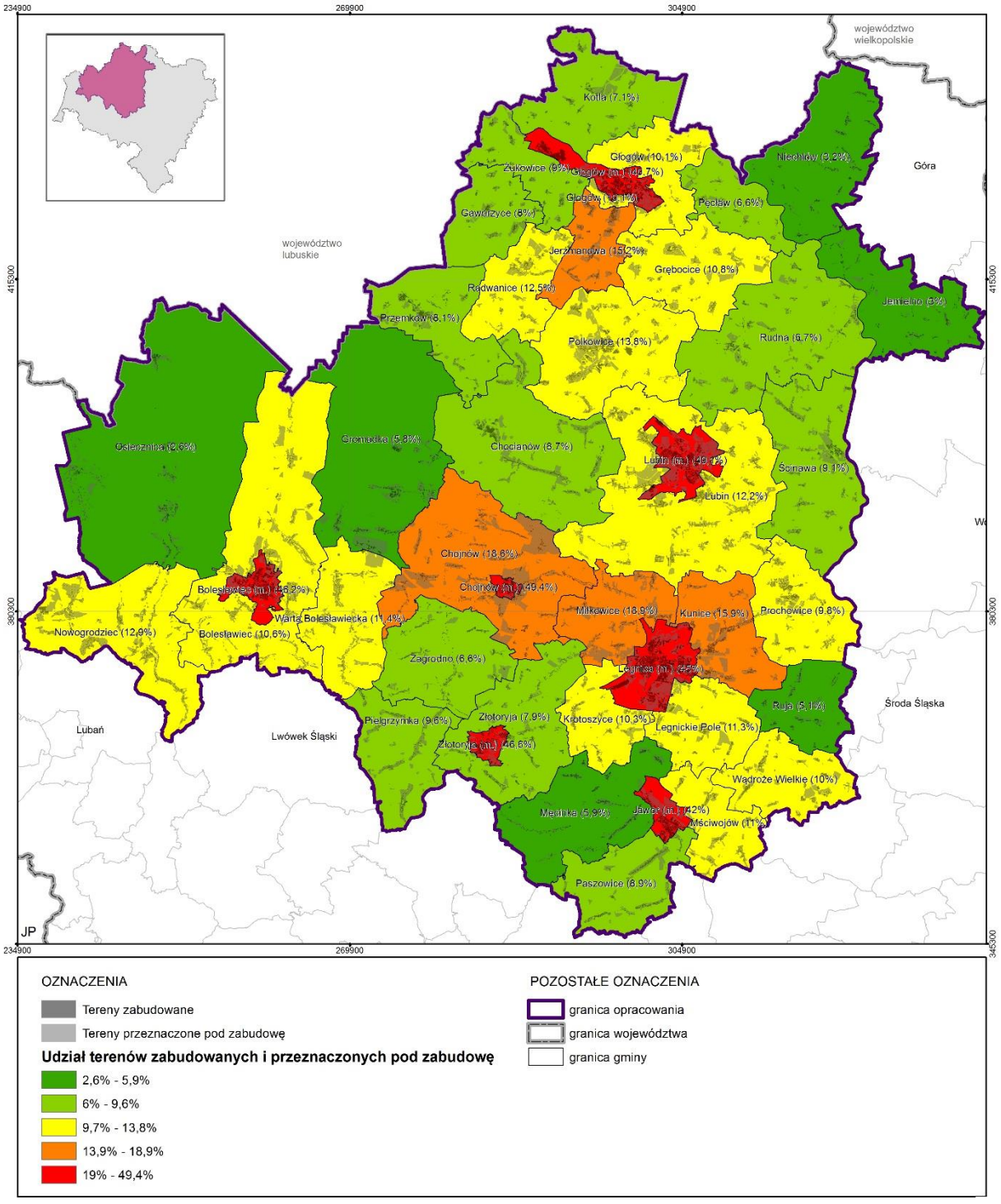

MAPA 74. STOSUNEK POWIERZCHNI TERENÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ W SUIKZP DO POWIERZCHNI TERENÓW ZABUDOWANYCH W GMINACH

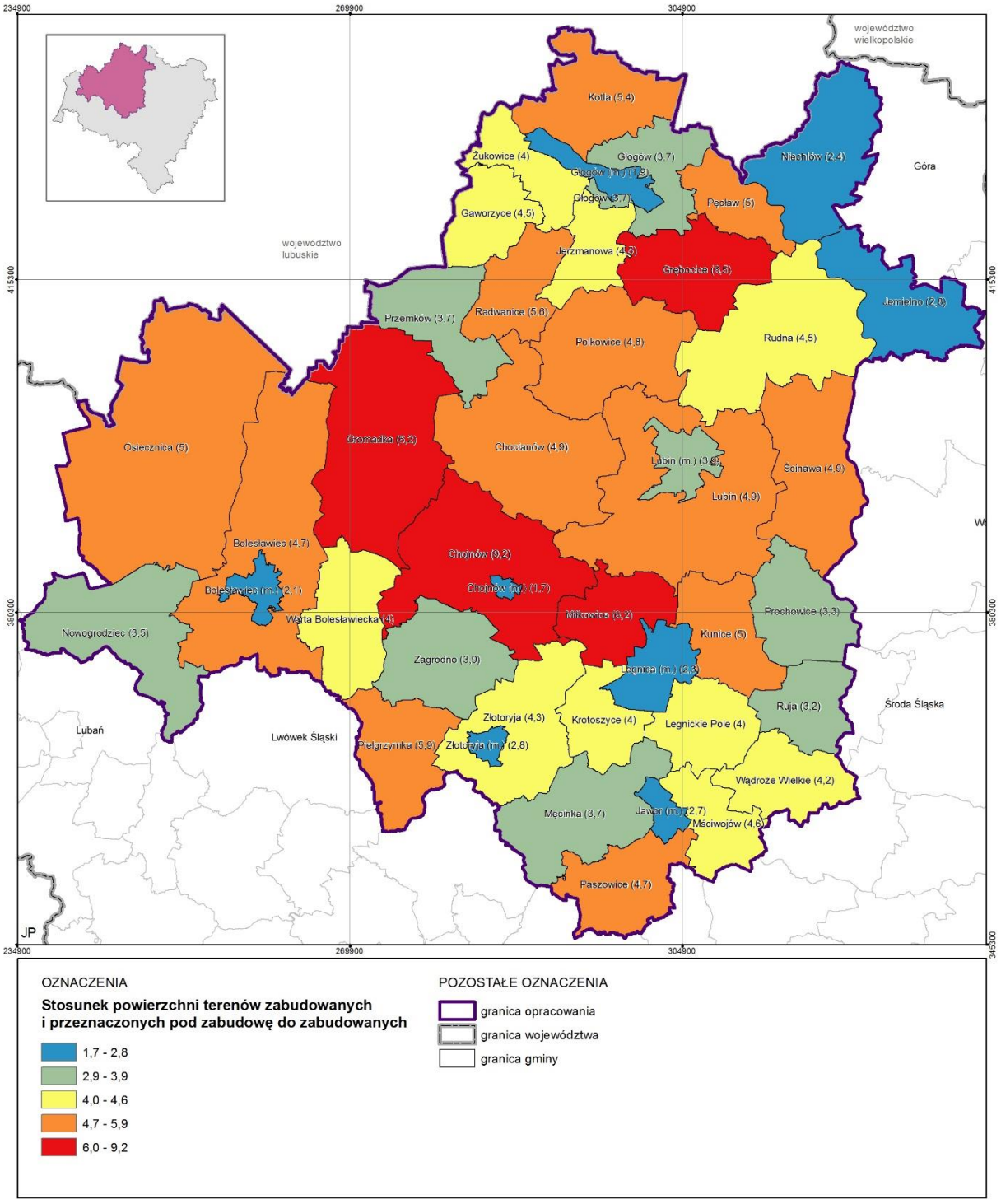

Intensywność zagospodarowania w zależności od odległości od miasta-rdzenia

W LGOF leżą 4 ośrodki subregionalne (Głogów, Lubin, Bolesławiec i Polkowice) oraz regionalny – Legnica. Są to miasta-rdzenie Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Udział powierzchni zabudowanych w powierzchni tych miast wynosi 17,6%. W buforze jednokilometrowym[14] od ich granic

[14] Bufor – określenie należy rozumieć jako pas terenu o stałej szerokości wokół jakiegoś obiektu. Pierwszy bufor kilometrowy oznacza pas od 0 do 1 km, a drugi od 1 do 2 km itd. Bufory pięciokilometrowe to pasy 0-5 km, 5-10 km itd.

(licząc łącznie) wskaźnik ten wynosi 4,1%, a dla odległości 1-2 km 2,8%, czyli można zauważyć ujemną korelację do odległości. W dalszych strefach nie da się zaobserwować prawidłowości. Biorąc pod uwagę każdy rdzeń osobno, najintensywniej zagospodarowane są strefy 1 km od Lubina (5,7%), Bolesławca (5,5%) i Legnicy (4,8%). Jednak są to wartości znacznie niższe niż w samych miastach.

Dla przedziałów pięciokilometrowych również najwyższy wskaźnik zaobserwowano najbliżej miast rdzeni gdzie wynosi on 2,5%. W podziale na strefy w zależności od bliskości miasta rdzenia (Mapa 75) widać, że wysoki wskaźnik dla 5 km miały Legnica (3,1%), Bolesławiec (2,9%) i Lubin (2,6%), natomiast wokół Głogowa (2,4%), a zwłaszcza Polkowic (1,5%) był on niższy. W Głogowie wpływ na wynik ma położenie przy Odrze. W Polkowicach natomiast urbanizacja skupia się w granicach miasta.

W strefie od 10 do 15 km od granic Legnicy znajduje się dość intensywnie zagospodarowany obszar (3,8% terenów zabudowanych). Leżą w nim Chojnów, Złotoryja, Jawor i Prochowice, które tworzą „wianuszek" miast wokół ośrodka regionalnego (w podobnej odległości znajduje się Lubin, ale został on zidentyfikowany jako osobny rdzeń z własną strefą) (Mapa 75).

Po uwzględnieniu założeń przyjętych w studiach gmin, udział terenów zabudowanych we wszystkich obszarach znacząco wzrasta (Mapa 76).
Najwyższy występuje w odległości 5 km od granic miast-rdzeni i wynosi średnio 12% w ogólnej powierzchni. Jest to 4,8 razy więcej niż obecnie. W okolicach Legnicy wskaźnik ten wyniósłby 16,3%, a w okolicach Polkowic ok. 8%.
Podsumowując można stwierdzić, że istnieje ujemna korelacja pomiędzy odległością od miast-rdzeni a ilością terenów przeznaczonych w SUiKZP gmin, ale jedynie w strefie kilku kilometrów. Im dalej tym większe znaczenie mają inne czynniki.

Polityka gmin wiejskich polegająca na skupianiu terenów rozwojowych w pobliżu dużych miast jest uzasadniona z punktu widzenia rozwoju transportu. Mniejsze odległości przyczyniają się do mniejszego obciążenia sieci, a także są korzystne dla rozwoju alternatywnych do samochodu sposobów przemieszczania się, czyli komunikacji zbiorowej, roweru oraz poruszania się pieszo. Nie jest to jednak warunek wystarczający. Z punktu widzenia komunikacji zbiorowej korzystne jest zagęszczenie zabudowy, aby przystanki obsługiwały jak największą liczbę mieszkańców, miejsc pracy czy usług. Bardzo duża powierzchnia terenów pod zabudowę sprzyja raczej jej rozpraszaniu. Dla komunikacji rowerowej i pieszej najważniejsze jest dobre kształtowanie przestrzeni publicznych, bezpieczna i przyjazna infrastruktura. Niestety nowe osiedla najczęściej są ich pozbawione.

Warto zauważyć, że same miasta rdzeniowe również mają bardzo duże rezerwy terenowe pod rozwój zabudowy. W Głogowie, Bolesławcu i Legnicy zaplanowano mniej więcej podwojenie powierzchni zabudowy (odpowiednio x1,9, x2,1 x2,3), a Lubinie i Polkowicach rezerwy są jeszcze większe. Miasta te mogłyby rozwijać się wyłącznie w granicach administracyjnych (Mapa 77).

Kolejnym problemem związanym z rozwojem przedmieść jest dopuszczenie nowej zabudowy również z dala od granic miast. Ponieważ ceny gruntów spadają wraz ze wzrostem odległości, zabudowa rozprasza się. Taka oszczędność wiąże się jednak z kosztami ukrytymi, w tym zwiększonymi kosztami i czasem dojazdu do pracy, szkoły i usług. Często koszty te ponoszone są przez wszystkich mieszkańców gminy i miasta: hałas, spaliny, korki.

MAPA 75. UDZIAŁ TERENÓW ZABUDOWANYCH W POWIERZCHNI PIĘCIOKILOMETROWYCH BUFORÓW OD GRANIC MIAST-RDZENI

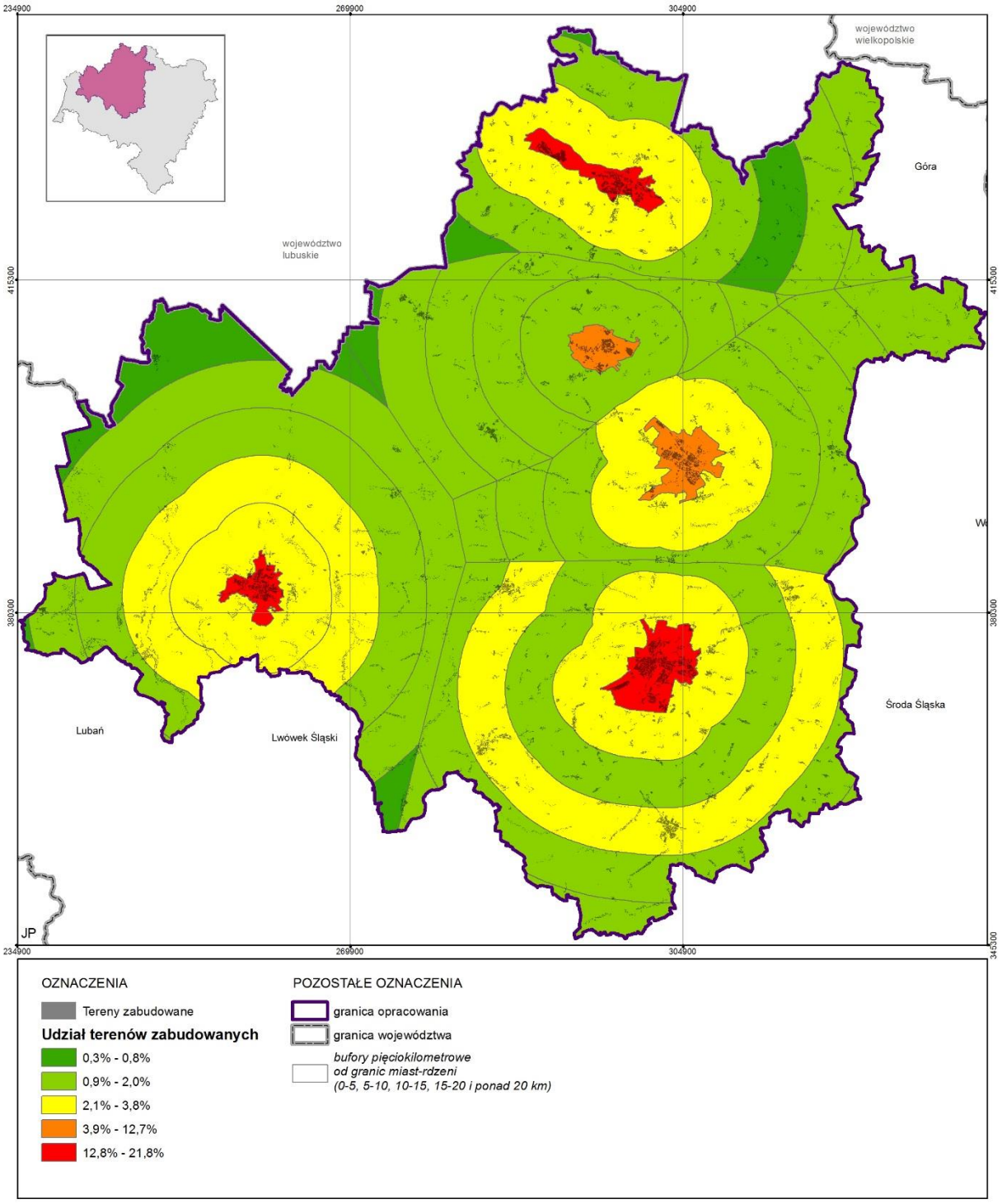

MAPA 76. UDZIAŁ TERENÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ W SUIKZP W POWIERZCHNI PIĘCIOKILOMETROWYCH BUFORÓW OD GRANIC MIAST-RDZENI

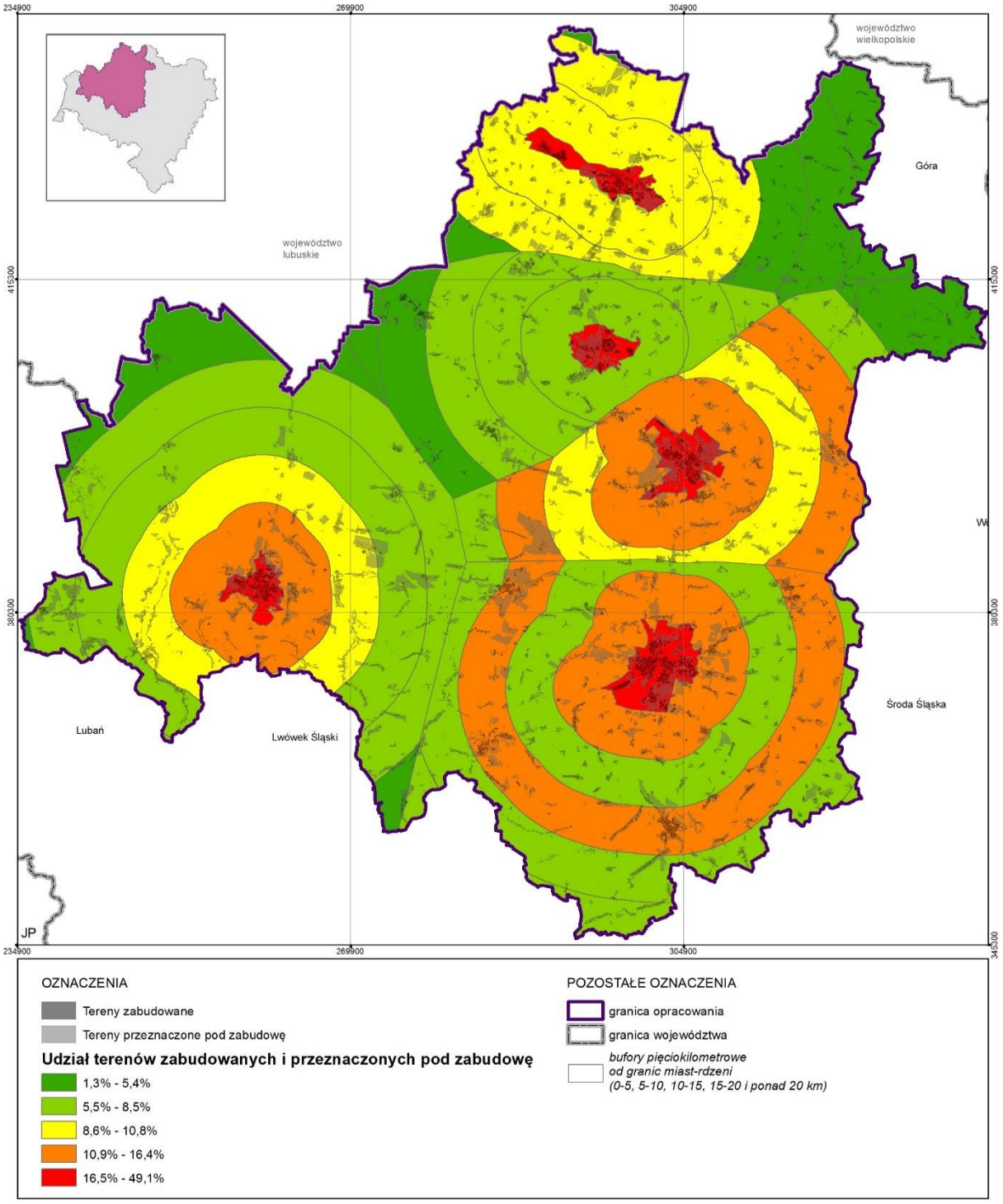

MAPA 77. STOSUNEK POWIERZCHNI TERENÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ W SUIKZP DO POWIERZCHNI TERENÓW ZABUDOWANYCH, W BUFORACH PIĘCIOKILOMETROWYCH OD GRANIC MIAST-RDZENI

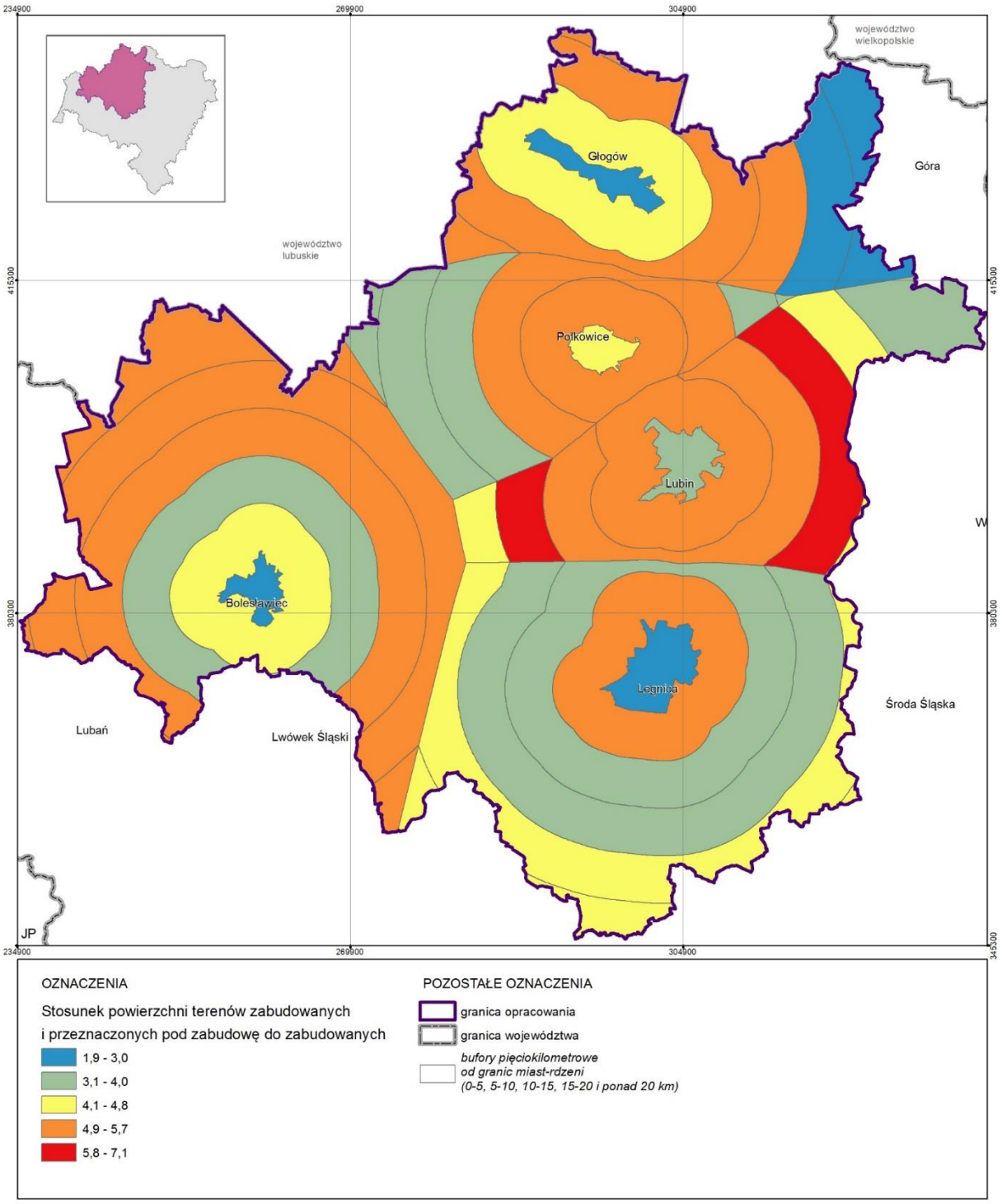

Szacowana liczba mieszkańców w gminach

Powierzchnia terenów zabudowanych i przeznaczenia terenów w SUiKZP posłużyły do oszacowania chłonności terenów mieszkaniowych i hipotetycznej liczby mieszkańców. Założono, że jest to stan docelowy zagospodarowania gminy, ale nieznany jest horyzont czasowy. Dla terenów obecnie zabudowanych, zbiorników wodnych oraz dróg i linii kolejowych założono, że zagospodarowanie się nie zmieni. Dla pozostałych założono liczbę gospodarstw domowych i średnią wielkość gospodarstwa domowego na podstawie dostępnych danych statystycznych i oceny zapisu w SUiKZP.

Przy założonych wskaźnikach, w LGOF mogłoby zamieszkać prawie milion nowych mieszkańców, co daje w sumie niecałe 1,6 mln i wzrost 2,6-krotny. Tymczasem według prognozy demograficznej na rok 2030 przewiduje się spadek liczby mieszkańców LGOF o ok. 8%. Najwięcej nowych mieszkańców pomieściłyby gminy Lubin – ok. 78 tys., Polkowice – 63 tys., Chocianów – 48 tys., Bolesławiec – 47 tys. miasto Lubin – 46 tys. i Legnica – 45 tys. (Mapa 78). Warto wspomnieć, że w gminie Chocianów oraz miastach Lubin i Legnica prognoza demograficzna przewiduje spadek liczby mieszkańców (Mapa 79). Oczywiście równolegle mogą zachodzić zmiany takie jak zmniejszenie średniej wielkości gospodarstwa domowego i wzrost wskaźnika powierzchni mieszkania na osobę, ale wątpliwe by były one na tyle silne by uzasadniać tak dużą nadwyżkę. W gminach Gaworzyce, Gromadka i Grębocice oszacowana chłonność terenów mieszkaniowych przekracza potrzeby na rok 2030 ponad siedmiokrotnie. Najmniejszy dysonans w tym zakresie występuje w gminach miejskich, a także w gminie Niechlów, gdzie szacowana liczba mieszkańców na podstawie SUiKZP jest od półtora do dwukrotnie większa niż według prognoz na 2030 r. Nawet w gminie Jerzmanowa, gdzie przewidziano największy wzrost liczby mieszkańców do 2030 r. (o 41%), rezerwa terenów mieszkaniowych jest o wiele za wysoka i wynosi 445%.

Szacowana liczba miejsc pracy w gminach

Liczbę miejsc pracy oszacowano analogicznie do liczby ludności. Założone wskaźniki dla różnych funkcji przeznaczenia terenu to całkowita powierzchnia zabudowy oraz powierzchnia przypadająca na pracownika. Niestety docelową liczbę miejsc pracy jest znacznie trudniej ustalić niż w przypadku liczby mieszkańców. Różne typy działalności gospodarczej znacznie różnią się terenochłonnością, a SUiKZP jej nie określają.

Jak oszacowano, na terenie LGOF pracę mogłoby znaleźć ponad milion osób czyli pięciokrotnie więcej niż obecnie. Oznacza to, że wzrost byłby nawet większy niż w przypadku liczby ludności. Wiązałoby się to z koniecznością poszukiwania pracowników nie tylko poza gminą, ale także poza LGOF. Największy wzrost liczby miejsc pracy (na podstawie SUiKZP) przewiduje się w gminie Polkowice – 59 tys., Bolesławiec – 59 tys., Chojnów – 58 tys., w mieście Legnica – 46 tys. i mieście Lubin – 45 tys. (Mapa 80). W gminie wiejskiej Chojnów oszacowana na podstawie SUiKZP liczba miejsc pracy jest aż 48,5 razy większa niż obecnie. Jest także wyższa niż obecna liczba pracujących w największych miastach LGOF. Również inne gminy wiejskie optymistycznie przeznaczają tereny pod aktywność gospodarczą, często przy węzłach autostrady A4 i planowanej drogi S3.

MAPA 78. SZACUNKOWA LICZBA LUDNOŚCI NA PODSTAWIE STUDIÓW GMIN W STOSUNKU DO 2013 R.

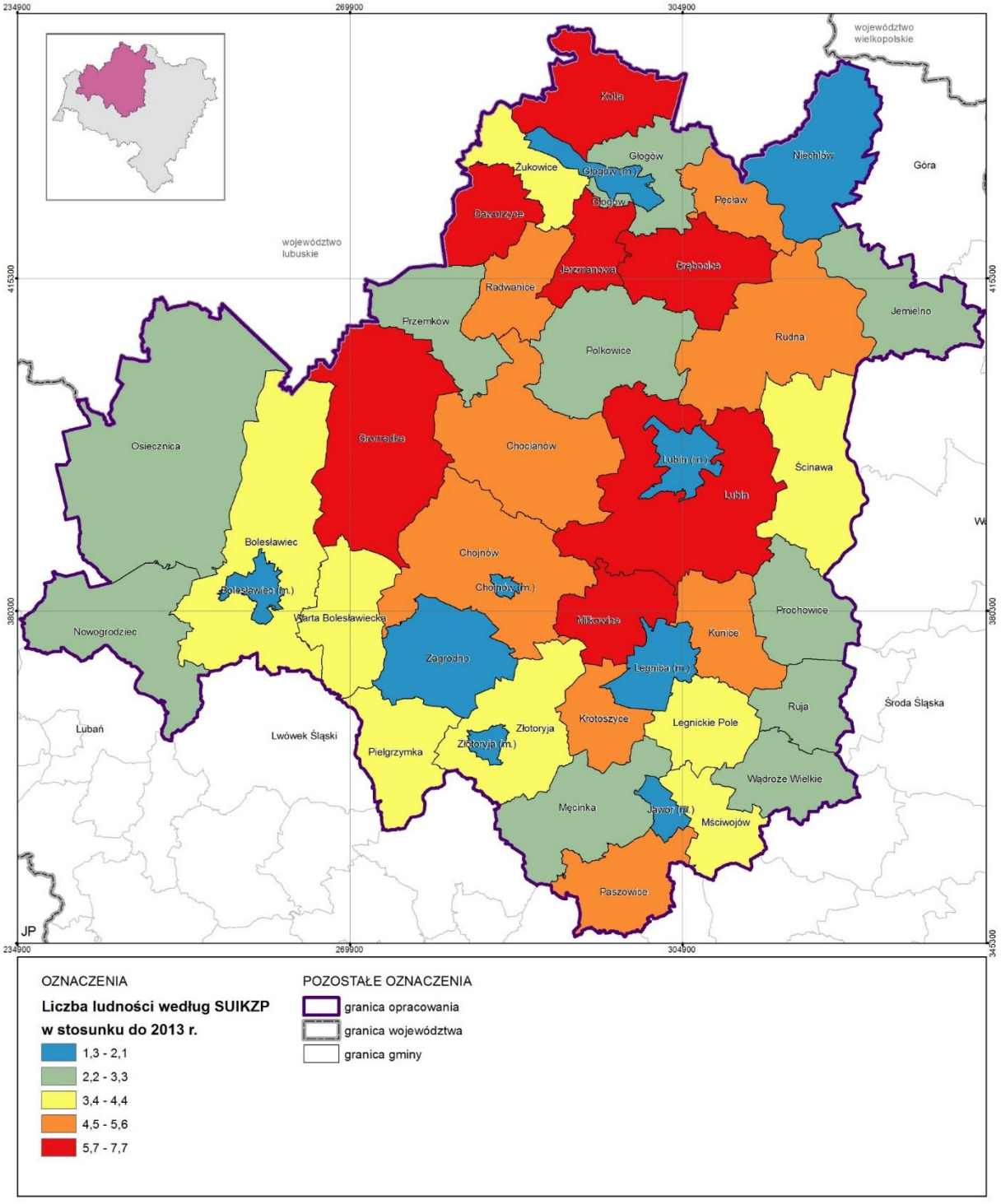

MAPA 79. SZACUNKOWA LICZBA LUDNOŚCI NA PODSTAWIE STUDIÓW GMIN W STOSUNKU DO PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ NA 2030 R.

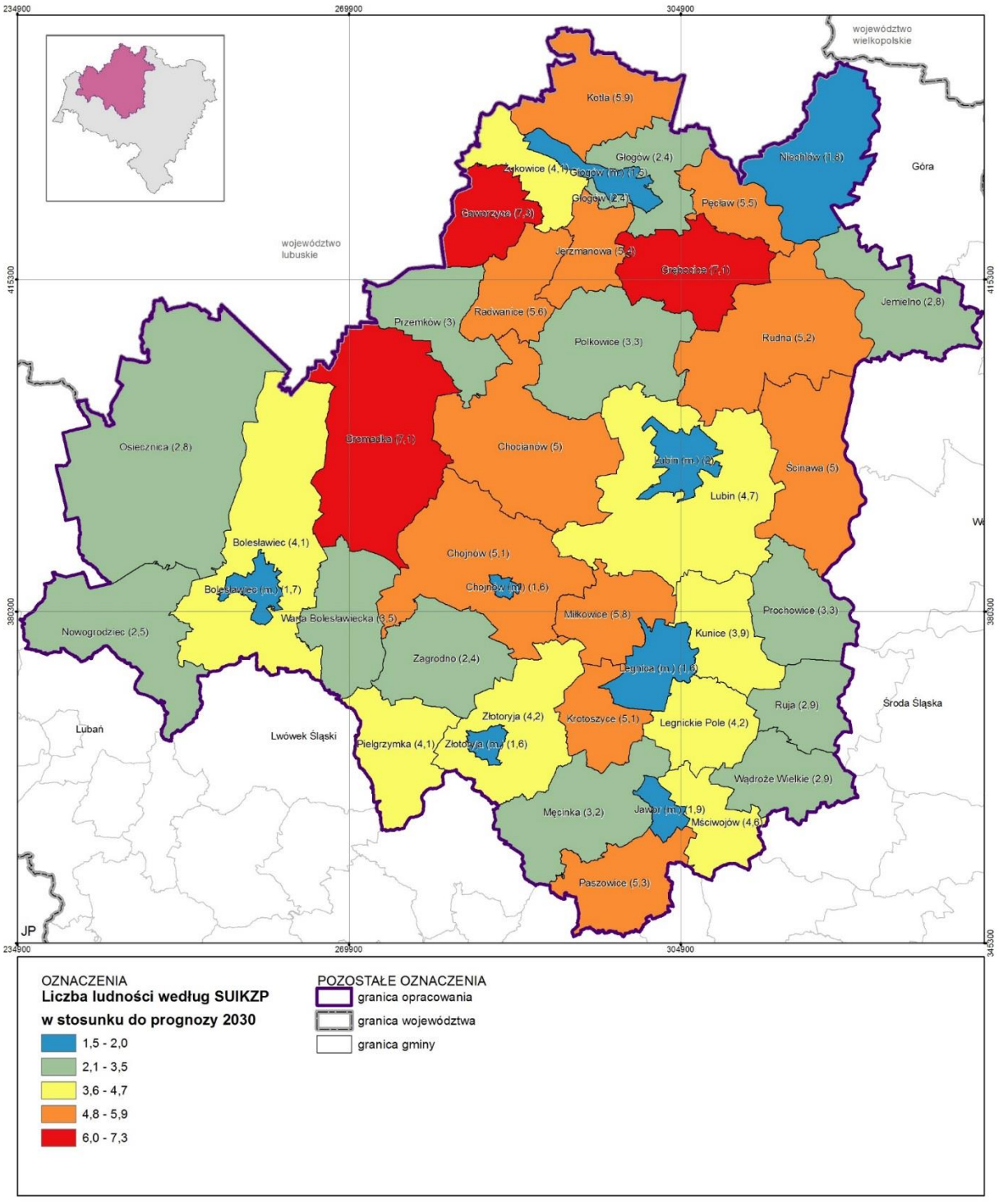

MAPA 80. SZACUNKOWA LICZBA MIEJSC PRACY NA PODSTAWIE STUDIÓW GMIN W STOSUNKU DO 2013 R.

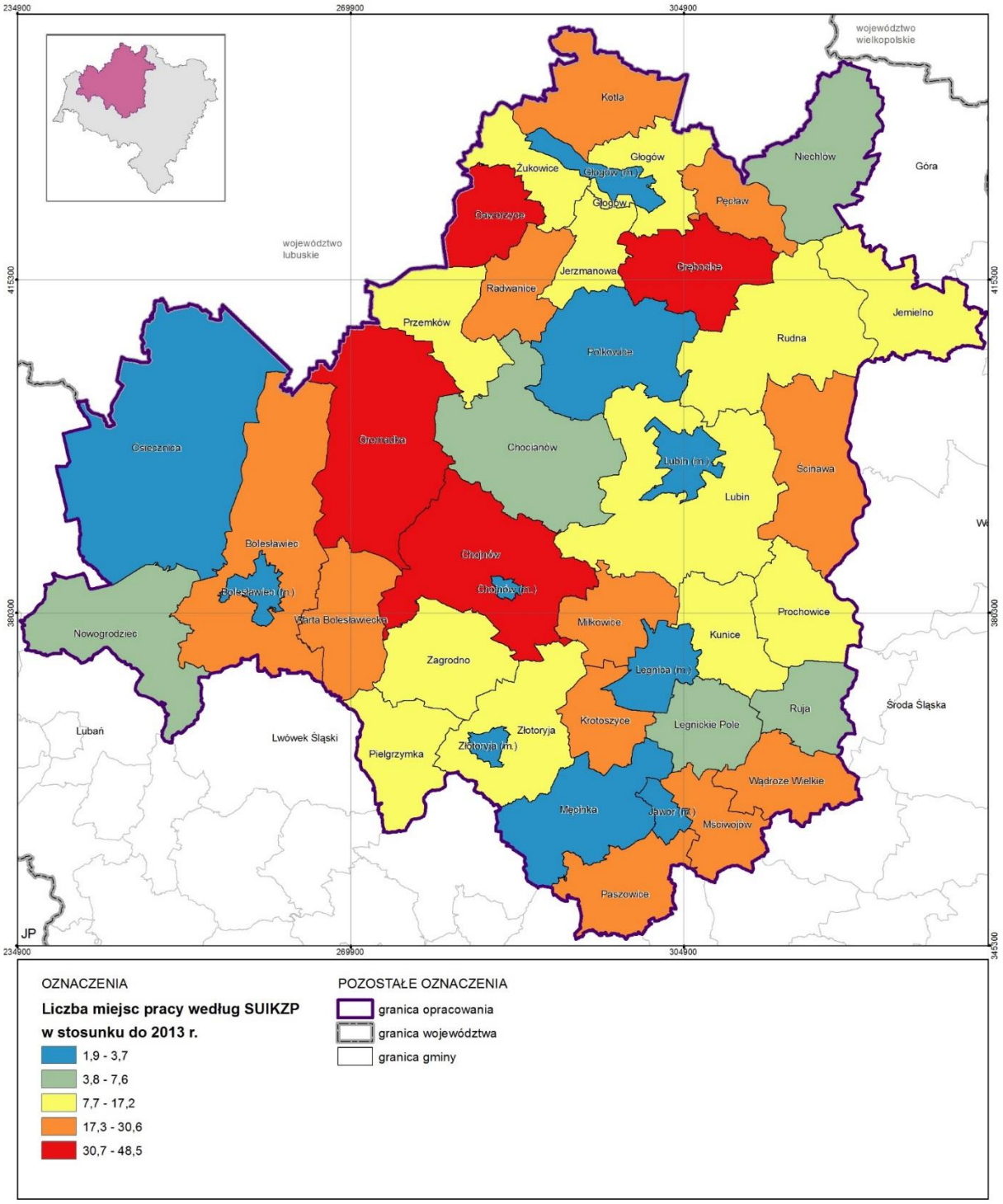

TABELA 8. LICZBA LUDNOŚCI W GMINACH LGOF

Gmina	Ludność 2013	Prognoza 2030	SUiKZP				
			Liczba	do 2013		do prognozy 2030	
				proporcja	różnica	proporcja	różnica
Bolesławiec	13995	15046	61557	4,4	47562	4,1	46511
Bolesławiec (miasto)	39603	33672	57514	1,5	17911	1,7	23842
Chocianów	13065	12320	61213	4,7	48148	5,0	48893
Chojnów	9502	9244	47530	5,0	38028	5,1	38286
Chojnów (miasto)	14065	11935	19446	1,4	5381	1,6	7511
Gaworzyce	4019	4056	29590	7,4	25571	7,3	25534
Głogów	6437	7621	18478	2,9	12041	2,4	10857
Głogów (miasto)	68997	58810	87047	1,3	18050	1,5	28237
Grębocice	5361	5222	37131	6,9	31770	7,1	31909
Gromadka	5496	4900	34969	6,4	29473	7,1	30069
Jawor (miasto)	23937	20497	39243	1,6	15306	1,9	18746
Jemielno	3154	2852	7913	2,5	4759	2,8	5061
Jerzmanowa	4597	6495	35390	7,7	30793	5,4	28895
Kotla	4391	4621	27488	6,3	23097	5,9	22867
Krotoszyce	3256	3377	17077	5,2	13821	5,1	13700
Kunice	6270	7990	31029	4,9	24759	3,9	23039
Legnica (miasto)	101992	90631	146623	1,4	44631	1,6	55992
Legnickie Pole	5129	5161	21622	4,2	16493	4,2	16461
Lubin	14435	19753	92761	6,4	78326	4,7	73008
Lubin (miasto)	74053	59378	119872	1,6	45819	2,0	60494
Męcinka	4968	5037	16060	3,2	11092	3,2	11023
Miłkowice	6427	6723	38992	6,1	32565	5,8	32269
Mściwojów	4181	3792	17342	4,1	13161	4,6	13550
Niechlów	5087	4692	8484	1,7	3397	1,8	3792
Nowogrodziec	15240	15038	37493	2,5	22253	2,5	22455
Osiecznica	7553	6777	18680	2,5	11127	2,8	11903
Paszowice	4015	4059	21558	5,4	17543	5,3	17499
Pęcław	2327	2149	11854	5,1	9527	5,5	9705
Pielgrzymka	4636	4180	17227	3,7	12591	4,1	13047
Polkowice	27318	27110	90481	3,3	63163	3,3	63371
Prochowice	7519	7261	24044	3,2	16525	3,3	16783
Przemków	8797	8074	24554	2,8	15757	3,0	16480
Radwanice	4680	4739	26410	5,6	21730	5,6	21671
Rudna	7649	7975	41415	5,4	33766	5,2	33440
Ruja	2695	2650	7798	2,9	5103	2,9	5148
Ścinawa	10375	9054	45561	4,4	35186	5,0	36507
Wądroże Wielkie	4097	4047	11860	2,9	7763	2,9	7813
Warta Bolesławiecka	8419	8705	30586	3,6	22167	3,5	21881
Zagrodno	5484	4716	11414	2,1	5930	2,4	6698
Złotoryja	7139	7116	29711	4,2	22572	4,2	22595
Złotoryja (miasto)	16167	14089	22636	1,4	6469	1,6	8547
Żukowice	3553	3463	14071	4,0	10518	4,1	10608
LGOF	590080	545027	1561724	2,6	971644	2,9	1016697

TABELA 9. LICZBA MIEJSC PRACY W GMINACH LGOF

Gmina	Pracujący 2013	SUiKZP		
		Liczba	do 2013	
			proporcja	różnica
Bolesławiec	2047	60573	29,6	58526
Bolesławiec (miasto)	15573	29634	1,9	14061
Chocianów	2369	13229	5,6	10860
Chojnów	1224	59350	48,5	58126
Chojnów (miasto)	3566	6663	1,9	3097
Gaworzyce	485	17672	36,4	17187
Głogów	921	12189	13,2	11268
Głogów (miasto)	22656	44306	2,0	21650
Grębocice	703	24986	35,5	24283
Gromadka	1139	38292	33,6	37153
Jawor (miasto)	7322	22745	3,1	15423
Jemielno	297	3414	11,5	3117
Jerzmanowa	1445	16284	11,3	14839
Kotla	589	13670	23,2	13081
Krotoszyce	407	12442	30,6	12035
Kunice	1418	19402	13,7	17984
Legnica (miasto)	46157	92048	2,0	45891
Legnickie Pole	3003	18451	6,1	15448
Lubin	2265	37639	16,6	35374
Lubin (miasto)	29103	73985	2,5	44882
Męcinka	798	2955	3,7	2157
Miłkowice	809	22985	28,4	22176
Mściwojów	659	15172	23,0	14513
Niechlów	653	3074	4,7	2421
Nowogrodziec	4022	27461	6,8	23439
Osiecznica	4241	8939	2,1	4698
Paszowice	538	15508	28,8	14970
Pęcław	206	5870	28,5	5664
Pielgrzymka	578	5976	10,3	5398
Polkowice	28433	87568	3,1	59135
Prochowice	1551	16418	10,6	14867
Przemków	1120	12084	10,8	10964
Radwanice	848	19457	22,9	18609
Rudna	1717	28712	16,7	26995
Ruja	304	2299	7,6	1995
Ścinawa	1426	29579	20,7	28153
Wądroże Wielkie	564	14763	26,2	14199
Warta Bolesławiecka	1257	27291	21,7	26034
Zagrodno	644	11100	17,2	10456
Złotoryja	1454	14128	9,7	12674
Złotoryja (miasto)	5708	12511	2,2	6803
Żukowice	546	6439	11,8	5893
LGOF	200765	1007263	5,0	806498

Wnioski

Zagospodarowanie LGOF zgodnie z założeniami SUiKZP gmin oznaczałoby niewątpliwie olbrzymi rozwój obszaru. Niestety, na podstawie powyższych analiz łatwo stwierdzić, że taka polityka przestrzenna nie jest możliwa do realizacji w ciągu najbliższych 15 lat czyli w horyzoncie czasowym objętym projektem. Jeśli nie zajdą znaczące zmiany mogące wpłynąć na demografię i rynek pracy w regionie, to mało prawdopodobne by zapisy te zostały zrealizowane także w dalszej przyszłości. Polityka przestrzenna powinna odpowiadać na aktualne wyzwania, a SUiKZP mogą zostać zmienione w razie potrzeby. Duża nadpodaż terenów przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe i aktywność gospodarczą może być efektem konkurencji gmin LGOF miedzy sobą. Jest to jednak konkurencja na ilość, a nie na jakość. Dopuszczenie zabudowy na tak dużej powierzchni prowadzi w praktyce do rezygnacji z planowania. Nie jest możliwe zaplanowanie optymalnego układu komunikacyjnego, usług publicznych, ani ładu przestrzennego. Sprzyja również rozpraszaniu zabudowy, co podnosi koszty infrastruktury technicznej i komunikacji. Gmina może jedynie reagować na zachodzące procesy suburbanizacyjne. W wielu gminach, gdzie liczba mieszkańców będzie spadać, mieszkalnictwo można ograniczyć do uzupełniania i kontynuacji zabudowy. Nowe tereny inwestycyjne pod osiedla mieszkaniowe i aktywność gospodarczą warto ograniczyć do najatrakcyjniejszych terenów i skupić na nich działania gminy. Mogą to być także tereny pełniące do tej pory inną funkcję, np. poprzemysłowe, pokolejowe czy powojskowe. Tereny otwarte powinny jak najdłużej spełniać swoje funkcje rolnicze, przyrodnicze i krajobrazowe oraz stanowić rezerwę na przyszłość.

CZĘŚĆ III. PROBLEMY I WYZWANIA LGOF

1. PROBLEMY

Niniejsza część przedstawia problemy obszaru funkcjonalnego LGOF, które jako wnioski zostały wykorzystane do opracowania wytycznych rozwoju zintegrowanego systemu transportu LGOF, a także wytycznych do dokumentów krajowych, regionalnych i lokalnych. Ponadto, w wyniku przeprowadzonych analiz określone i wyłonione zostały dwa kluczowe obszary położone na styku dwóch największych miast LGOF (Legnica i Głogów), dla których realizowane były projekty pilotażowe.

1.1. PROBLEMY OKREŚLONE NA PODSTAWIE ANALIZ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH ORAZ WARSZTATÓW, KTÓRE PODDANE ZOSTAŁY KONSULTACJOM SPOŁECZNYM[15]

TABELA 10. RANKING NAJWAŻNIEJSZYCH I WAŻNYCH PROBLEMÓW LGOF, WSKAZANYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW

Lp.	Problemy	Najważniejszy lub ważny problem (razem) %	Najważniejszy problem %
1.	Brak pracy / bezrobocie	94,72%	71,74%
2.	Przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane, w tym centra miast	92,86%	55,59%
3.	Zły stan infrastruktury kolejowej (długi czas przejazdu, zaniedbane dworce i przystanki, likwidacja połączeń)	92,55%	54,66%
4.	Słaba dostępność do opieki zdrowotnej	90,99%	53,73%
5.	Zanieczyszczenie powietrza (zanieczyszczenia pyłowe, gazowe, wyziewy z szybów kopalnianych – fetor przeszkadzający mieszkańcom)	89,13%	44,72%
6.	Mała ilość tras rowerowych w miastach, pomiędzy miejscowościami i tras turystycznych	84,47%	42,86%
7.	Brak pasażerskich połączeń kolejowych Lubina, Polkowic, Złotoryi	80,12%	39,13%
8.	Spadające znaczenie transportu zbiorowego i wzrastający ruch samochodów osobowych	79,19%	30,43%
9.	Brak przestrzeni publicznych (parków, placów) na nowych osiedlach i terenach wiejskich	77,64%	27,64%
10.	Niski poziom segregacji odpadów komunalnych	75,47%	23,60%
11.	Uciążliwość eksploatacji górniczej (m.in. osiadanie gruntu, wstrząsy, tąpnięcia, emisje pyłów, gazów)	73,60%	22,67%
12.	Dominacja KGHM jako pracodawcy i mała ilość innych przedsiębiorstw	69,57%	31,06%
13.	Zagrożenie płynności ruchu w miejskim układzie drogowym Legnicy po wprowadzeniu	68,63%	31,68%

[15] Raporty z warsztatów i konsultacji stanowią załączniki do opracowania.

	płatnej autostrady A4 i ograniczeniu jej dostępności		
14.	Brak szybkiego dostępu do Internetu	60,56%	18,63%
15.	Konflikt pomiędzy terenami rozwoju zabudowy a złożami węgla brunatnego	59,55%	16,77%
16.	Utrata terenów rolniczych na obszarach wiejskich (w wyniku realizacji zabudowy mieszkaniowej, eksploatacji surowców)	51,55%	9,94%
17.	Niewykorzystany potencjał terenu lotniska w Legnicy	51,24%	22,05%

Bezrobocie

W 2012 roku średni udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w LGOF wynosił 8,3% i był na poziomie średniej województwa. Pomimo tego, aż 72% ankietowanych zaliczyło bezrobocie do najważniejszych problemów LGOF a kolejne 23% do ważnych. Jedną z przyczyn takiego wyniku może być znaczny wzrost liczby bezrobotnych w przeciągu ostatnich lat (23,6% w stosunku do roku 2007). Ponadto występują znaczące różnice pomiędzy gminami: od 5,4% w gminie wiejskiej Lubin po 16,5% w gminie Jemielno. Można zauważyć prawidłowość, że najniższym bezrobociem charakteryzują się gminy leżące w paśmie od Legnicy i Legnickiego Pola, przez Lubin i Polkowice po Głogów. Stosunkowo niewielka liczba bezrobotnych jest również w okolicach Bolesławca. Gminy: Polkowice, Legnica, Lubin (miejska), Legnickie Pole oraz Bolesławiec (miejska) charakteryzują się również największym wskaźnikiem pracujących na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Najwyższe bezrobocie, znacznie powyżej średniej wojewódzkiej, występuje w gminach powiatu złotoryjskiego, jaworskiego i górowskiego oraz w gminie i mieście Chojnów.

Z danych dotyczących rynku pracy wynika, że pasmo od Legnicy do Głogowa stanowi główny obszar rozwoju LGOF. Duże dysproporcje powodują wzmożony ruch codzienny (dojazdy do pracy) oraz migracyjny. Rodzi to problemy związane z zapewnieniem odpowiedniego systemu komunikacyjnego oraz koordynacji z systemem zagospodarowania przestrzennego.

Przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane, w tym centra miast

Drogi o dużym natężeniu ruchu, a w szczególności prowadzące tranzytowy ruch towarowy, stwarzają uciążliwości tj.: hałas, drgania, zanieczyszczenia powietrza, pogorszenie bezpieczeństwa, dla terenów sąsiednich. Poprzez ograniczoną liczbę skrzyżowań i przejść dla pieszych stanowią także barierę przestrzenną. Współcześnie oczywistym jest, że należy unikać prowadzenia takich dróg przez tereny zabudowane. Niestety w wielu miejscach na terenie LGOF taka sytuacja występuje. Według 55% ankietowanych przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane jest jednym z najważniejszych problemów LGOF, a łącznie 93% uważa go za ważny.

Droga krajowa nr 3 przebiega przez centrum Jawora i przecina wiele wsi. W Legnicy, Lubinie i Polkowicach droga przebiega poza ścisłym centrum, jednak ruch lokalny miesza się z tranzytowym. Problem w dużej części zostanie rozwiązany po budowie drogi ekspresowej S3.

Szczególna sytuacja występuje w Głogowie gdzie na jedynym moście na Odrze kumuluje się ruch z drogi krajowej nr 12, dróg wojewódzkich (w tym obciążona bardzo dużym ruchem droga nr 329) i ruch lokalny. Koncentryczny układ drogowy nie sprawdza się i należy szukać sposobu przekształcenia go na bardziej odpowiadający potrzebom współczesnego transportu.

Inne problematyczne drogi to droga krajowa nr 94 w Legnicy, nr 36 w Ścinawie, droga wojewódzka nr 364 w Złotoryi czy nr 297 w Bolesławcu.

Zły stan infrastruktury kolejowej i brak połączeń pasażerskich

Pomimo rozbudowanej sieci kolejowej obszar ten odznacza się widocznymi niedostatkami w stanie infrastruktury. Poza magistralą E-30, dostosowaną do prędkości V=160km\h, pozostała część infrastruktury nie spełnia wymagań stawianych nowoczesnemu systemowi transportowemu i wymaga modernizacji bądź budowy nowych elementów. Linie kolejowe mogące tworzyć główne powiązania kolejowe w ramach obszaru funkcjonalnego tj. linie nr 289 i 284 oraz linia nr 14 (niezelektryfikowana) ze względu na bardzo niską prędkość handlową wyłączone zostały z ruchu pasażerskiego. Lata zaniedbań i brak jakichkolwiek działań doprowadziły do wysokiego stopnia degradacji infrastruktury i w konsekwencji do braku możliwości konkurowania z innymi formami transportu. W chwili obecnej prowadzony jest na nich jedynie ruch towarowy. Wyjątkowo niewykorzystany wydaje się potencjał linii kolejowej nr 289 (Legnica – Rudna Gwizdanów), która stanowi jedyny zelektryfikowany łączniki pomiędzy magistralami E-59 oraz E-30/CE-30 i jest alternatywą dla transportu drogowego. Linia ta stanowi podstawowy ciąg komunikacyjny dla najważniejszych miast Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który dodatkowo w całości znajduje się w Środkowoeuropejskim Korytarzu Transportowym CETC (Central European Transport Corridor).

Niewątpliwie pierwotnym problemem komunikacji kolejowej w LGOF jest zły stan infrastruktury (problem za najważniejszy lub ważny uważa 93% ankietowanych). Wtórnym z kolei jest brak pasażerskich połączeń (80% ankietowanych uważa go za ważny a 39% za najważniejszy). Przed ewentualnym przywróceniem ruchu osobowego konieczne będą inwestycje aby kolej mogła być konkurencyjna z transportem indywidualnym i autobusowym.

Słaba dostępność do opieki zdrowotnej

Według przeprowadzonych badań ankietowych jednym z najważniejszych problemów w LGOF jest słaba dostępność opieki zdrowotnej (91% ankietowanych uważa ten problem za ważny lub najważniejszy). W głównej mierze problem ten dotyka całego województwa i państwa. Warto jednak zwrócić uwagę, że powiaty: polkowicki oraz legnicki (ziemski) to jedyne w województwie, w których nie znajdują się szpitale ogólne, a w powiatach bolesławieckim i jaworskim liczba łóżek na mieszkańca należy do najniższych. W powiatach legnickim i polkowickim niski jest również wskaźnik liczby przychodni w stosunku do liczby mieszkańców.

Obsługę tych obszarów zapewniają sąsiednie ośrodki (głównie Legnica i Lubin) jednak niewątpliwie ich dostępność dla mieszkańców jest mniejsza. Dojazdy związane z opieką zdrowotną mogą być problemem dla osób starszych i chorych, które często nie dysponują samochodem, a komunikacja zbiorowa nie jest dostosowana do ich potrzeb (zwłaszcza oparta na busach).

Zanieczyszczenie powietrza

Według raportu o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2012 r. poziom zanieczyszczeń powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla czy benzenem nie przekraczał norm. W stacji pomiarowej w Legnicy przekroczony został poziom zanieczyszczeń ozonem. Najpoważniejsze zanieczyszczenia powietrza w LGOF wiążą się z pyłem zawieszonym PM10. Ich poziom przekraczał normy w Legnicy, Złotoryi i Polkowicach, jednak problem ten dotyczy również wielu innych miast, poza LGOF. Z dostępnych danych można wysunąć wniosek, że działalność KGHM „Polska Miedź”

SA nie ma dużego znaczenia dla poziomu zanieczyszczeń powietrza w LGOF. Ponadto w ostatnich latach przeprowadzono szereg inwestycji mających na celu zmniejszenie emisji. Większe znaczenie dla jakości powietrza w miastach ma indywidualne ogrzewanie domów i transport.

Szyby kopalni i huty są niestety źródłem nieprzyjemnych zapachów i pomimo badań wskazujących na brak negatywnego wpływu na zdrowie, mogą one być bardzo dokuczliwe i negatywnie wpływać np. na ceny nieruchomości.

Innym źródłem nieprzyjemnych zapachów jest rolnictwo, a problem z tym związany zgłaszali głównie mieszkańcy okolic Złotoryi. Rozwój zabudowy mieszkaniowej na terenach wiejskich może pogłębić ten problem.

Mała ilość tras rowerowych

Temat roweru jako środka transportu dopiero zaczyna funkcjonować w planowaniu przestrzennym, jednak pewnym jest, że jego popularność rośnie. Z badania ankietowego i spotkań konsultacyjnych wynika, że brak ścieżek rowerowych należy do najważniejszych problemów w LGOF. Brakuje tras turystycznych łączących ośrodki miejskie z terenami turystycznymi, które znajdują się na obrzeżach obszaru funkcjonalnego, a także dróg rowerowych umożliwiających szybki dojazd z obszarów podmiejskich i poruszanie się po miastach.

Ruch rowerowy, którego średnia prędkość wynosi ok. 15-25 km/h jest jednocześnie zbyt wolny by prowadzić go na jezdni jeśli prędkość pojazdów przekracza 50 km/h i zbyt szybki by łączyć go z pieszym. W zależności od klasy drogi konieczna jest budowa dróg dla rowerów, pasów rowerowych, lub uspokajanie ruchu.

1.2. PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE PO PRZEPROWADZENIU SZCZEGÓŁOWYCH ANALIZ

Zbyt duża powierzchnia terenów przeznaczona pod zabudowę

Zgodnie z polityką przestrzenną wyrażoną w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, udział terenów zabudowanych w LGOF w stosunku do powierzchni gmin miałby wzrosnąć z 2,6% do ok. 8%. Kilkukrotnie wzrosłaby chłonność terenów mieszkaniowych i działalności gospodarczej. Założenia te rozmijają się z obecnymi trendami i prognozą demograficzną (nawet w gminach, które rozwijają się najintensywniej). Prowadzi to do ograniczenia roli studium w planowaniu. Z tego samego powodu nierealistyczne są ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W gminach gdzie planów jest niewiele inwestycje realizowane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, które tym bardziej nie pozwalają na prowadzenie polityki przestrzennej.

Prognozowany spadek liczby ludności, w szczególności w miastach

Projekcja autorów prognozy demograficznej dla gmin Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego wskazuje, iż trudno oczekiwać wzrostu liczby ludności w jakichkolwiek wariantach prognozy, wobec utrzymujących się obecnych trendów demograficznych. Każda wersja zakłada postępujący spadek liczby ludności w LGOF. Według prognozy demograficznej w latach 2013-2035 ludność w LGOF zmniejszy się o 69,4 tys. osób, tj. o 11,8%.

W przypadku LGOF obserwujemy również typowe dla wielu gmin miejskich zjawiska związane z tzw. „kurczeniem się miast", czyli takich, w których w ciągu najbliższych lat z dużym prawdopodobieństwem wystąpią negatywne zjawiska demograficzne. Potwierdzeniem tego jest to, że o ile w 2013 roku gminy

miejskie LGOF zamieszkiwać będzie 338 814 osób, to w 2035 roku już tylko 269 183 osób. Zatem liczba mieszkańców spadnie o 69 631 osób. Zjawisko to będzie w dużym stopniu konsekwencją m.in. migracji w LGOF. Spadek liczby mieszkańców może spowodować zmniejszenie atrakcyjności miasta poprzez upadek wiodących do tej pory działalności ekonomicznych, ograniczenie inwestycji rozwojowych, czy też pojawienie się terenów poprzemysłowych bez wizji ich dalszego zagospodarowania.

Procesy depopulacyjne występują nie tylko w gminach miejskich, ale także w miejscowościach należących do pozostałych kategorii. We wszystkich występuje ujemna reprodukcja ludności. Gminy wiejskie w coraz mniejszym stopniu stanowią rezerwuar ludnościowy dla gmin miejskich.

2. WYZWANIA

Niniejsza część przedstawia wyzwania obszaru funkcjonalnego LGOF, które jako wnioski zostały wykorzystane do opracowania wytycznych rozwoju zintegrowanego systemu transportu LGOF, a także wytycznych do dokumentów krajowych, regionalnych i lokalnych. Ponadto, w wyniku przeprowadzonych analiz określone i wyłonione zostały dwa kluczowe obszary położone na styku dwóch największych miast LGOF (Legnica i Głogów), dla których realizowane były projekty pilotażowe.

2.1. WYZWANIA OKREŚLONE NA PODSTAWIE ANALIZ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH ORAZ WARSZTATÓW, KTÓRE PODDANE ZOSTAŁY KONSULTACJOM SPOŁECZNYM[15]

TABELA 11. NAJWAŻNIEJSZE I WAŻNE WYZWANIA LGOF, WG OCENY MIESZKAŃCÓW

Lp.	Wyzwania	Najważniejsze i ważne wyzwania razem. %	Najważniejsze wyzwania %
1.	Zmniejszenie bezrobocia w gminach poza głównymi ośrodkami (Legnicą, Lubinem, Polkowicami i Głogowem)	74,22%	47,20%
2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej	73,91%	39,44%
3.	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centra miast – budowa obwodnic	72,98%	44,41%
4.	Zwiększenia aktywizacji oraz mobilności zawodowej ludzi młodych poniżej 25 roku życia będących bez pracy	72,98%	46,58%
5.	Budowa zbiorników, wałów i innej infrastruktury przeciwpowodziowej	72,05%	40,37%
6.	Większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	69,88%	27,02%
7.	Zapewnienie dostaw energii zgodnie z zapotrzebowaniem	69,57%	22,98%
8.	Wykorzystanie sieci kolejowej do transportu towarowego (m. in.: „tiry na tory”)	69,25%	37,89%
9.	Reaktywacja w LGOF pasażerskich połączeń kolejowych i poprawa jakości kolei	67,08%	30,43%
10.	Zmniejszenie zanieczyszczeń gazowych powietrza związanych z tzw. niską emisją	66,15%	29,81%
11.	Budowa systemu transportu m.in.: - węzłów przesiadkowych - parkingów typu „Parkuj i Jedź”	64,91%	26,40%

	- synchronizacji rozkładów - wspólnej taryfy biletowej		
12.	Budowa kanalizacji w całym LGOF	63,98%	22,36%
13.	Dalszy rozwój specjalnych stref ekonomicznych	63,35%	24,22%
14.	Doprowadzenie gazu sieciowego do wszystkich gmin	63,35%	25,47%
15.	Uniezależnienie gospodarki regionu od przemysłu miedziowego	59,63%	17,08%
16.	Powstrzymanie procesu wyludniania miast	59,32%	27,64%
17.	Realizacja przestrzeni publicznych umożliwiających budowę więzi społecznych	55,59%	18,01%
18.	Zmiana negatywnego wizerunku obszaru, postrzeganego jako zdegradowany przez przemysł miedziowy	52,80%	11,80%
19.	Zabezpieczenie złóż węgla brunatnego pod Legnicą do ewentualnej eksploatacji	49,07%	13,98%
20.	Przekształcenie lotniska w Legnicy i strefy nalotów w Bartoszowie w tereny inwestycyjne (strefa aktywności gospodarczej, usługi, zabudowa mieszkaniowa)	44,10%	18,32%

Zmniejszenie bezrobocia w szczególności w gminach poza głównymi ośrodkami (Legnicą, Lubinem, Polkowicami i Głogowem)

Wyzwanie jest odpowiedzią na problem zdiagnozowany na podstawie analiz, które pokazują znaczne dysproporcje pomiędzy głównymi ośrodkami LGOF, a oddalonymi od nich gminami. Na etapie konsultacji społecznych 74% ankietowanych uznało wyzwanie, za ważne (w tym 47% za najważniejsze).

Zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawodowej ludzi młodych poniżej 25 roku życia będących bez pracy

Ludzie młodzi, do 25 lat stanowią stosunkowo wyskoki odsetek wśród bezrobotnych w LGOF. Powiaty: górowski, polkowicki, lubiński, złotoryjski i głogowski mają jedne z najwyższych wskaźników w województwie. Bezrobocie może być przyczyną emigracji tej grupy wiekowej, co mogłoby być przyczyną niekorzystnych zmian demograficznych. Wyzwanie, polegające na aktywizacji ludzi młodych na rynku pracy było czwartym najczęściej wskazywanym przez ankietowanych. Do ważnych dla LGOF zaliczyło je 73% pytanych, w tym prawie 47% do najważniejszych.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej

Do infrastruktury społecznej zaliczamy m.in. obiekty ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji, kultury i sportu. Zapewnienie dostępu do niej stanowi jedno z głównych zadań samorządów. Dla 74% ankietowanych mieszkańców jej modernizacja i rozbudowa stanowi ważne wyzwanie w LGOF, a dla 39% najważniejsze.

Miasta na ogół zaspokajają zapotrzebowanie na usługi publiczne, natomiast na terenach podmiejskich dostępne są jedynie usługi podstawowe, lub nie występują wcale. Z powodu mniejszej intensywności zabudowy i ograniczonym budżetem gmin wiejskich znacznie trudniej jest zapewnić dostęp do infrastruktury społecznej. Obserwowany rozwój zabudowy na tych terenach jedynie pogłębiają tę dysproporcję. Wyzwaniem dla gmin LGOF jest budowa infrastruktury na terenach podmiejskich lub zapewnienie dostępu do niej w ramach obszaru funkcjonalnego.

Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centra miast – budowa obwodnic

Przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane, w tym centra miast został zdiagnozowany jako jeden z głównych problemów w LGOF. Naturalnym, choć często niełatwym rozwiązaniem jest budowa obwodnic. W związku z budową odcinka S3 na terenie LGOF część ruchu tranzytowego przeniesie się z dróg Jawora, Lubina i Polkowic oraz mniejszych miejscowości. Problematyczne pozostaną droga krajowa nr 12 w Głogowie, droga krajowa nr 94 w Legnicy, droga krajowa nr 36 w Ścinawie droga wojewódzka nr 364 w Złotoryi i droga wojewódzka nr 297 w Bolesławcu. Współpraca samorządów może znacząco przyspieszyć realizację tych inwestycji. Według 73% ankietowanych budowa obwodnic tych miast stanowi ważne wyzwanie dla LGOF.

Należy pamiętać, że nie tylko ruch tranzytowy stwarza uciążliwości dla mieszkańców. Częstym zjawiskiem jest wzrost ruchu lokalnego, który wykorzystuje rezerwy przepustowości ulic po powstaniu obwodnicy. Jej budowa może być okazją do uspokajania ruchu w centrach miast, które może się odbyć bez pogorszenia warunków ruchu kołowego, a z korzyścią dla pozostałych uczestników ruchu i mieszkańców.

Budowa zbiorników, wałów i innej infrastruktury przeciwpowodziowej

Przez LGOF przepływa Odra i jej dopływy wciąż stanowiące realne zagrożenie powodziowe. Realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej pozwoliłaby na bezpieczny rozwój wielu miejscowości nad rzekami. Według 72% ankietowanych jest to ważne wyzwanie dla LGOF, a dla 40% bardzo ważne.

Równie istotna jak duże inwestycje jest realizacja Programu Małej Retencji[16], która wymaga dużego zaangażowania samorządów gminnych. Planowana jest budowa małych zbiorników przeciwpowodziowych, ale także wykorzystanie w celach retencyjnych stawów i naturalnych zbiorników. Znaczenie ma również poziom zalesienia oraz utrzymanie zieleni na terenach zabudowanych.

Większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Wyzwaniem dla LGOF, jak i dla całego kraju jest zwiększenie wykorzystania tzw. czystej energii. Najbardziej popularnym źródłem energii odnawialnej w LGOF jest wiatr. Zlokalizowane są tutaj, jedyne na Dolnym Śląsku elektrownie wiatrowe (gminy Zagrodno i Legnickie Pole). W LGOF nie przewiduje się budowy dużych elektrownie wodnych. Mogą jednak powstać mniejsze, również na istniejących progach wodnych. Wykorzystanie energii słonecznej w LGOF jest obecnie na bardzo niskim poziomie. Pełni rolę uzupełniającą w bilansie energetycznym budynków. W związku z warunkami klimatycznymi większe wykorzystanie będzie możliwe tylko przy dotacjach.

Budowa elektrowni wodnych i zapór wodnych często wiąże się protestami społecznymi, jednak nie ma to odzwierciedlenia w przeprowadzonej przez nas ankiecie. Blisko 70% respondentów popiera zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a 27% zalicza je do najważniejszych wyzwań dla LGOF.

[16] Program małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim.

2.2. WYZWANIA ZIDENTYFIKOWANE PO PRZEPROWADZENIU SZCZEGÓŁOWYCH ANALIZ

Racjonalne planowanie terenów rozwojowych

Wyzwaniem dla gmin LGOF jest prowadzenie polityki przestrzennej z uwzględnieniem realnych potrzeb i możliwości rozwojowych. Ograniczenie działań gmin na mniejszych powierzchniowo terenach ułatwiłoby skupienie środków w tych miejscach i przygotowanie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych. Planowanie gmin LGOF, a w szczególności miast i gmin przyległych do nich powinny być skoordynowane.

Powiązanie systemu osadniczego z systemem komunikacyjnym

Rozwój zabudowy bez dostępu do komunikacji zbiorowej, rozpraszanie zabudowy i rozdzielanie funkcji jest niekorzystny dla budowy zrównoważonego transportu. Wyzwaniem dla gmin jest planowanie sprzyjające poruszaniu się pieszo, korzystaniu z komunikacji zbiorowej i roweru. Ważne jest także unikanie konfliktów przestrzennych pomiędzy drogami wyższej klasy (hałas, spaliny, niebezpieczeństwo wypadków), a zabudową (ograniczenie przepustowości i prędkości).

Powstrzymanie procesu starzenia się społeczeństwa

Do najważniejszych, a jednocześnie najtrudniejszych wyzwań warunkujących możliwości rozwoju LGOF należy zapewnienie odpowiedniej liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Według prognozy demograficznej w perspektywie do 2035 roku dla gmin LGOF przewiduje się 17,4 procentowy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do poziomu z 2013 roku. Zadaniem dla gmin LGOF (podobnie jak dla całego kraju) jest skuteczne prowadzenie polityki prorodzinnej i zwiększenie liczby dzieci. Częściowym rozwiązaniem byłoby również osiągnięcie dodatniego salda migracji (zwłaszcza napływ ludzi młodych). Należy je jednak rozpatrywać w kontekście całego LGOF a nie poszczególnych gmin. Zbyt duża i niekontrolowana migracja z miast na obszary wiejskie może przyczynić się do upadku gospodarczego tych pierwszych, a co za tym idzie całego obszaru.

3. OBSZARY PROBLEMOWE

Ponieważ w ramach projektu nie ma możliwości szczegółowego zajęcia się wszystkimi problemami LGOF, zdecydowano o wyborze dwóch obszarów problemowych, ograniczonych tematycznie i przestrzennie. Za kluczowe uznano obszary na styku głównych ośrodków miejskich i przylegających gmin, gdzie współpraca JST jest szczególnie ważna.

Głogowski obszar problemowy (miasto Głogów oraz gminy: Głogów, Kotla, Jerzmanowa, Żukowice)

Problemy komunikacyjne i płynność transportu przy moście w Głogowie od wielu lat stanowiła problem zarówno dla samych mieszkańców jak i dla władz miasta. Koncepcji ich rozwiązania było kilka, jednak żadna z nich nie została dotychczas zrealizowana.

Przebieg drogi krajowej nr 12 przez centrum miasta wiąże się z szeregiem niedogodności. Nie ulega wątpliwości, że budowa obwodnicy miasta oraz drugiej przeprawy mostowej na Odrze jest priorytetem dla władz samorządowych Głogowa i okolicznych gmin. Wyzwanie to zgłaszane było zarówno na warsztatach jak i w trakcie konsultacji społecznych. Powstanie obwodnicy pozwoliłoby odseparować ruch tranzytowy od lokalnego, co przyniosłoby wiele korzyści. Prawdopodobne jest, że przedsięwzięcie

to nie rozwiąże wszystkich problemów komunikacyjnych miasta, w związku z powyższym w ramach projektu zostaną przeprowadzone uszczegółowione badania ruchu i preferencji transportowych mieszkańców, co posłuży stworzeniu lepszego modelu symulacyjnego. Pozwoli to prognozować wpływ ewentualnych zmian w systemie komunikacyjnym, a także w zagospodarowaniu przestrzennym na ruch. Dysponując tą wiedzą gminy będą mogły lepiej planować inwestycje i reagować z wyprzedzeniem na zmiany. Podstawowym wymaganiem jest zapewnienie spójności planowanych ciągów komunikacyjnych. Ważne jest planowanie terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem ich wpływu na sąsiednie gminy i system komunikacyjny. Istotne jest to szczególnie na styku ośrodków miejskich z rozwijającymi się przedmieściami.

Realizacja projektu pilotażowego ma na celu wypracowanie modelowej współpracy JST, w szczególności w zakresie planowania systemów komunikacyjnych. Stworzony model ruchu będzie mógł być wykorzystywany we wstępnej fazie przygotowywania inwestycji i ocenie ich zasadności.

Legnicki obszar problemowy (Legnica i Legnickie Pole)

Legnica postawiła przed sobą wyzwanie uwolnienia pod inwestycje terenu lotniska, które nie pełni już swojej funkcji. W celu wybrania najkorzystniejszego przeznaczenia, postanowiono gruntownie przebadać możliwe scenariusze. Za niezbędną uznano współpracę z sąsiednią gminą Legnickie Pole, gdzie znajduje się strefa nalotów i odlotów z lotniska.

Zmiana sposobu zagospodarowania tak dużego i ważnego terenu może nieść za sobą poważne konsekwencje, nawet w zasięgu całego LGOF. W ramach projektu pilotażowego zbadane zostaną skutki realizacji założeń studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dwóch gmin oraz warianty ich zmian. Ocenione zostaną pod kątem kosztów i zysków w tym wpływu na układ komunikacyjny. Obecnie najbardziej prawdopodobne jest przeznaczenie pod tereny aktywności gospodarczej co wiązałoby się z koniecznością zapewnienia bardzo dobrej dostępności. Rozwiązaniem mogłaby być wschodnia obwodnica miasta, łącząca A4 z drogą krajową 94, która biegłaby m.in. przez gminę Legnickie Pole. Jej przebieg należałoby uwzględnić w dokumentach planistycznych gminy.

Ważnym aspektem, który należy zbadać jest również wpływ przeznaczania terenów w studium gminy podmiejskiej na miasto centralne. Legnickie Pole zaplanowało intensywny rozwój mieszkalnictwa, głównie we wsi Bartoszów, leżącej przy granicy miasta i przy lotnisku. Założenia te zostaną skonfrontowane z danymi statystycznymi i prognozą demograficzną.

Obie gminy są w trakcie opracowania nowych SUiKZP, a celem projektu pilotażowego jest stworzenie wytycznych pozwalających skoordynować działania. Pozwoli to stworzyć model współpracy dla integrowanego planowania przestrzennego pomiędzy JST poziomu lokalnego, który będzie mógł być wykorzystany w całym LGOF.

CZĘŚĆ IV. DELIMITACJA LEGNICKO-GŁOGOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

1. WPROWADZENIE

Z dniem 13 grudnia 2011 r. uchwałą Rady Ministrów nr 239/2011 przyjęta została Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). W dokumencie tym przedstawiono nowy element polityki przestrzennej i społeczno-gospodarczej, jakim są obszary funkcjonalne.

Do obszarów funkcjonalnych zaliczone zostały obszary problemowe, tj. „obszary szczególnych zjawisk z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych", jak również obszary, które można określić, jako „zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju".

W odniesieniu do systemu osadniczego wyznaczone mają zostać miejskie obszary funkcjonalne, które zgodnie z zapisami KPZK 2030 są „(…) układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmują zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną (…)".

Powyższa definicja wskazuje na dwie podstawowe cechy miejskiego obszaru funkcjonalnego: dostatecznie **wysoki poziom zurbanizowania na zwartym terytorialnie obszarze oraz silne powiązania funkcjonalne**, bliżej nie określonego typu.

W lutym 2013 roku Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wydało publikację pn. „Kryteria delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF) ośrodków wojewódzkich". Jej autor, prof. Śleszyński, wyznaczył szereg wskaźników, za pomocą których możliwa jest porównywalna delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw[17].

Przedstawiona metodologia delimitacji odnosi się do największych ośrodków miejskich w kraju, w tym metropolitalnych, dlatego nie mogła być ona bezpośrednio zastosowana dla wyodrębnienia LGOF. Biorąc pod uwagę specyfikę i skalę ośrodków wchodzących w skład LGOF oraz lokalne uwarunkowania przyjęto autorską metodę delimitacji, która w znacznej części bazuje na rozwiązaniach proponowanych zarówno w publikacji Ministerstwa Rozwoju

[17] W opracowaniu pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)" (autorstwa prof. Przemysława Śleszyńskiego) przyjęto następujące kryteria:
I. Wskaźniki funkcjonalne
F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane za 2006 r.).
F2 – liczba zameldowań na pobyt stały z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców (dane za 2011 r.).
II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze
S1w – udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2002 r.). S2w – liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2011 r.). S3r – udział podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sekcjach J–R w ogólnej liczbie pomiotów wpisanych do rejestru REGON jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF (dane za 2011 r.).
III. Wskaźniki morfologiczne
M1w – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2011 r.). M2w – liczba mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2002–2011 na 1000 mieszkańców w 2011 r. jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej).

Regionalnego oraz analizach przeprowadzonych przez Instytut Rozwoju Terytorialnego na potrzeby delimitacji Wrocławskiego Obszaru Metropolitarnego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020[18].

2. ZAŁOŻENIA I ZASADY DELIMITACJI

Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny (LGOF) to strefa najbliższego sąsiedztwa miast, charakteryzujących się związkami ścisłymi i stałymi. Na strukturę wewnętrzną LGOF składa się strefa węzłowa obejmująca miasta rdzenie, do których należy pięć miast[19]: Legnica, jako ośrodek regionalny, Głogów, Lubin oraz Polkowice[20] i Bolesławiec jako ośrodki subregionalne oraz strefa ich bezpośredniego oddziaływania składająca się z 42 sąsiadujących ze sobą gmin, należących do 9 różnych powiatów (legnicki, lubiński, głogowski, jaworski, polkowicki, złotoryjski, górowski oraz bolesławiecki oraz Legnica – miasto na prawach powiatu).

Za podstawową jednostkę delimitacji przyjęto gminę (najniższą jednostkę statystyczną – NTS 5). Ze względu na dostępność danych obszar gmin miejsko-wiejskich analizowany jest razem, bez rozbijania na obszar wiejski i miejski. Dlatego też, w analizie powiązań funkcjonalnych do ośrodków rdzeni gmina Polkowice wskazana jest jako jeden ośrodek. Dla potrzeb wyznaczenia granic obszaru funkcjonalnego przyjęto, że granice obszaru funkcjonalnego są ciągłe i oparte o granice gmin.

Delimitację LGOF wykonano w trzech etapach. Identyfikacji zasięgu oddziaływania miast LGOF na tereny przyległe, dokonano w oparciu o mierniki strukturalne (etap I), zależności funkcjonalno-przestrzenne (etap II) oraz docelową strukturę LGOF (etap III).

W etapie I badanie identyfikacji zasięgu oddziaływania stref funkcjonalnych przeprowadzono dla całego obszaru województwa dolnośląskiego w ujęciu 169 gmin w oparciu o wskaźniki statyczne dla pięciolecia 2007-2012, a w przypadku braku danych, w oparciu o najbardziej aktualne. Przeprowadzone badania, uwzględniały średnie z okresów, odzwierciedlające trendy i kierunki przemian w gminach w zakresie badanych cech. Na tym etapie ze zbioru potencjalnych wskaźników diagnostycznych[21] dokonano eliminacji cech charakteryzujących się niskim zróżnicowaniem, wykorzystując klasyczny współczynnik zmienności oparty na odchyleniu standardowym V_s[22] oraz

[18] Delimitacja przeprowadzona przez prof. Śleszyńskiego opiera się na wartościach wskaźników w głównej mierze odwołujących się do danych za jeden rok, natomiast w delimitacji wykonanej przez Instytut Rozwoju Terytorialnego, w celu uchwycenia tendencji zmian większość wskaźników analizowana była w ujęciu dynamicznym.

[19] Wg KPZK 2030 obszary funkcjonalne obowiązkowo wyznacza się dla: ośrodków wojewódzkich, regionalnych oraz subregionalnych. Wg Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego Perspektywa 2020, za ośrodek regionalny, z obszaru objętego opracowaniem, zalicza się Legnicę, za ośrodki subregionalne powyżej 50 tys. mieszkańców: Głogów i Lubin oraz poniżej 50 tys. mieszkańców o szczególnym znaczeniu dla województwa: Polkowice i Bolesławiec.

[20] Ze względu na dostępność danych oraz specyfikę gminy Polkowice (kopalnie znajdujące się i przypisane do gminy wiejskiej Polkowice) do analizy jako rdzeń przyjęto gminę miejsko-wiejską Polkowice.

[21] Potencjalne wskaźniki diagnostyczne: gęstość zaludnienia, zmiana liczby ludności, bilans salda migracji, bilans liczby mieszkań oddanych do użytku, zmianę liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca, udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących oraz dział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni gminy.

[22] Przyjęto, że zbyt słabymi właściwościami diagnostycznymi odznaczają się cechy, dla których współczynnik zmienności jest mniejszy od wartości progowej V_S wynoszącej 10%.

współczynniku korelacji[23]. W ten sposób otrzymano finalny zestaw 5 wskaźników diagnostycznych, który jest bazą dalszej analizy.

W II etapie przeprowadzono badanie zasięgu oddziaływania stref funkcjonalnych ośrodków rdzeni LGOF. Przyjęto, że rdzeniem są główne ośrodki osadnicze województwa dolnośląskiego[24] położone w granicach obszaru objętego opracowaniem.

Dobór wskaźników etapu drugiego, które możliwie wyczerpująco charakteryzowałyby obszar funkcjonalny, został dobrany w oparciu o publikację Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „Kryteria delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF) ośrodków wojewódzkich", z której wykorzystano analizy prof. Śleszyńskiego z zakresu określenia zależności funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich[25] oraz wykorzystano analizy wykonane przez Instytut Rozwoju Terytorialnego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020 w zakresie delimitacji obszarów funkcjonalnych. Uwzględniając obydwie metodyki oraz dostępność i aktualność danych zmodyfikowano na potrzeby opracowania wybrane przez zespół autorski kryteria, na podstawie których dokonano delimitacji LGOF w etapie II.

Dla uwidocznienia charakteru rozważonych metodyk poniżej porównano zakres analiz wykonanych na potrzeby ww. delimitacji. Delimitacja przeprowadzona przez prof. Śleszyńskiego opiera się na wartościach wskaźników w głównej mierze odwołujących się do danych za jeden rok (tylko jeden wskaźnik – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców – został przedstawiony w ujęciu dynamicznym tj. w latach 2002-2011), natomiast w delimitacji wykonanej przez Instytut większość wskaźników zostało użytych w celu uchwycenia tendencji zmian. W niniejszej delimitacji skłoniono się do wykonania analiz w ujęciu dynamicznym, obrazujących trendy. Jedynie dwa z sześciu zastosowanych wskaźników (tj. gęstość zaludnienia oraz udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu) odnoszą się do danych za jeden rok.

Ponadto delimitacje różnią się również zakresem informacji, co do określenia zależności funkcjonalnych. Obydwie delimitacje uwzględniają informacje o dojazdach do pracy[26]. Prof. Śleszyński użył danych dotyczących liczby zameldowań z rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego (czyli np. Wrocławia) w danej gminie w 2009 r., obrazujące zjawisko suburbanizacji, co zostało wykorzystane w niniejszej delimitacji. Ponadto Instytut skupiając się na możliwych interakcjach przestrzennych, pomiędzy rdzeniem a strefą jego wpływów, przeanalizował m.in. uwarunkowania wynikające z dostępności drogowej oraz kolejowej. W niniejszej delimitacji ostatecznie, ze względu na braki danych do obliczenia ww. wskaźników nie wykorzystano ich.

W pierwszym założeniu analizy oddziaływania stref funkcjonalnych ośrodków rdzeni przeprowadzono osobno dla każdego ośrodka, co wskazywałoby na wykształcone obszary każdego z nich. Jednak ze względu na bliskie sąsiedztwo ośrodków rdzeni, obszary funkcjonalne każdego z nich w znacznym

[23] Dla każdego wyróżnionego aspektu badawczego obliczono współczynniki korelacji wszystkich par potencjalnych zmiennych i wybrano taki zestaw zmiennych, dla których współczynniki korelacji przyjmowały wartości niższe od przyjętej wartości progowej 0,7.

[24] Główne ośrodki osadnicze zostały wskazane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego Perspektywa 2020 w kierunkach i zasadach rozwoju osadnictwa.

[25] Prof. Śleszyński przyjął następujące wskaźniki funkcjonalne: F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2006), F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2009).

[26] Prof. Śleszyński użył danych GUS z 2006 r., w niniejszej delimitacji powołano się na dane pozyskane z Izby Skarbowej we Wrocławiu za 2012 r.

stopniu nakładały się, a gminy położone pomiędzy nimi wykazywały ciążenie do dwóch lub trzech ośrodków. W efekcie końcowym gmina wykazująca częściowe ciążenie do każdego z badanych ośrodków, nie wykazywała przynależności do żadnego z nich. Ostatecznie zdecydowano o zsumowaniu poszczególnych ciążeń gmin do ośrodków LGOF.

Efektem przeprowadzonych badań i analiz w etapie I i II jest etap III, polegający na określeniu docelowej struktury LGOF.

W III etapie skonstruowano 2 wskaźniki sumaryczne, będące wynikiem analiz przeprowadzonych w poprzednich etapach i określające liczbę kryteriów według cech strukturalnych i zależności funkcjonalno-przestrzennych. Podstawą przynależności danej gminy do pierwszej strefy (rdzenia) LGOF było spełnienie wartości progowych 4 z 8 analizowanych wskaźników oraz jako element dopełniający oddziaływania głównych miast LGOF co najmniej 2 spośród 8 badanych wskaźników.

Podstawą przynależności danej gminy do LGOF była również zasada bezpośredniego sąsiedztwa oraz dla zapewnienia spójności terytorialnej obszaru (etap III) zastosowano zasadę zwartości, tzn.: za wchodzące w skład LGOF uznano również te gminy, które nie spełniły kryteriów etapu I i II, ale graniczyły głównie z gminami, które je spełniły.

3. ANALIZA ZASIĘGU LGOF METODĄ WSKAŹNIKOWĄ

Etap I – obejmuje analizę oddziaływania miast LGOF w oparciu o cechy strukturalne.

O przynależności do obszaru funkcjonalnego świadczy stopień zaawansowania procesów urbanizacyjnych. Zostały one ocenione na podstawie niżej wymienionych kryteriów. Za spełniające dane kryterium uznano te gminy, w których wartość badanej cechy ukształtowała się w przedziale powyżej 3-go kwartyla (3Q).

W analizie rozpatrzono następujące kryteria:

1) bilans liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców (2007-2012), powyżej 3Q = 3,01,
2) zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (2009-2012), powyżej 3Q = 10,60,
3) średnie wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2007-2012), powyżej 3Q = 2715,33,
4) udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych (2012), powyżej 3Q = 36,69,
5) gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) (2012), powyżej 3Q = 211,13.

Istotą tak przeprowadzonej analizy było wyróżnienie gmin odznaczających się najwyższymi wartościami badanych wskaźników na tle Dolnego Śląska. Poszczególne wartości analizowanych wskaźników zobrazowano na mapach Cześć I. „Charakterystyka LGOF".

Wartości analizowanych w ramach etapu I delimitacji wskaźników spisano w załączniku nr 3 (Wykaz wskaźników wykorzystanych do delimitacji LGOF). Wyniki kartograficzne analizy wskaźnikowej etapu I obrazuje Mapa 81.

MAPA 81. ANALIZA WSKAŹNIKOWA – OBSZAR WOJEWÓDZTWA

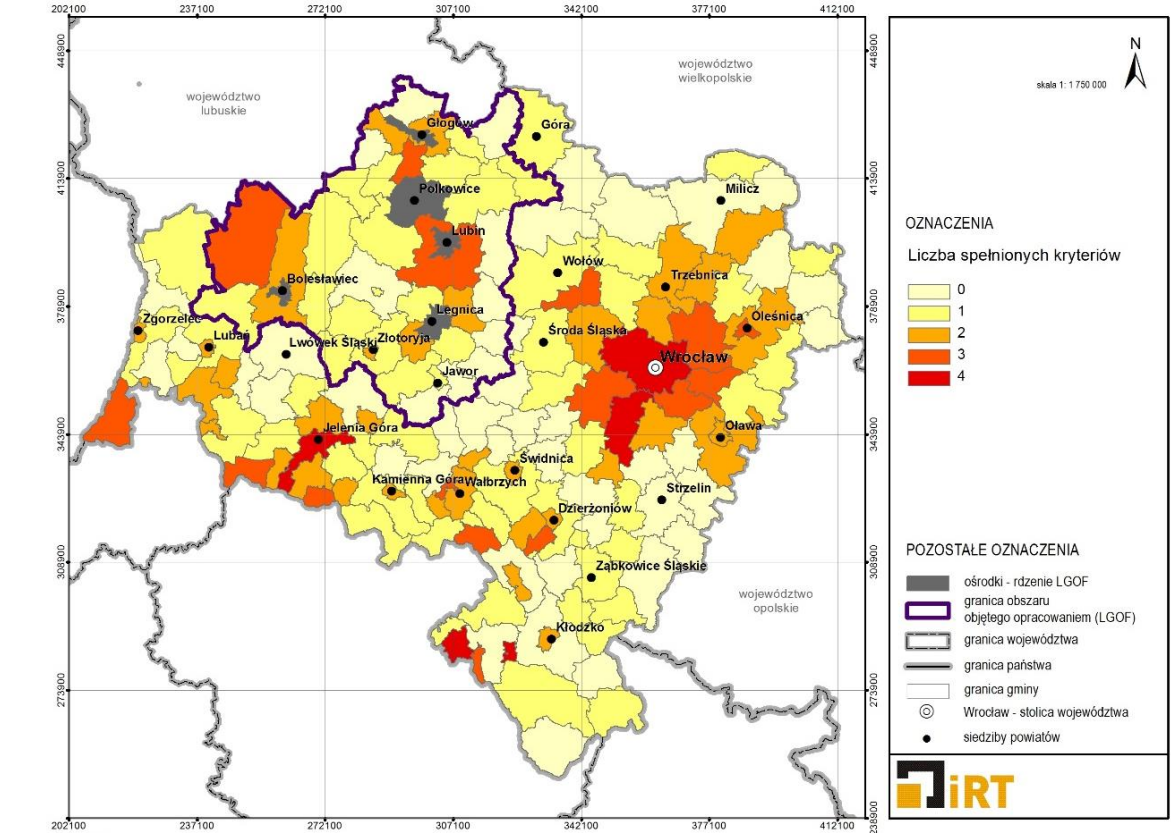

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wyniki delimitacji etapu I wskazują na niejednorodność obszaru województwa, w tym także badanego obszaru. Obserwuje się koncentrację rozpatrywanych cech w strefach podmiejskich miast. Co podkreśla stopień zaawansowania procesów urbanizacyjnych na tych terenach.

W granicach opracowania zauważa się kształtujące się pasmo miast rdzeni z okalającymi je obszarami wiejskimi. Na terenach podmiejskich miast odnotowuje się rozwój zabudowy mieszkaniowej (wysoki bilans liczby mieszkań oddanych do użytku w latach 2007-2012 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczonych jako średnia liczba mieszkańców w latach 2007-2012), a w szczególności pod Lubinem, gdzie wskaźnik ten w gminie wiejskiej Lubin wyniósł 12,36 oraz pod Głogowem w gminie wiejskiej Jerzmanowa (11,49) oraz gminie wiejskiej Głogów (6,51). Obserwuje się również wzrost aktywności gospodarczej (tj. przyrost liczby podmiotów gospodarki narodowej), szczególnie silnie zauważalny w gminie wiejskiej Jerzmanowa (34,2), co świadczy o zachodzącym na tym obszarze procesie suburbanizacji.

Wartości analizowanych w ramach etapu I delimitacji wskaźników spisano w załączniku nr 3 (Tabela 1). Wyniki analiz obrazuje również Mapa 81, na której na podstawie danych ilościowych określono stopień przynależności do LGOF. W etapie I żadna gmina w obszarze LGOF nie spełniała maksymalnej liczby kryteriów. Najwyższą wartość trzech punktów uzyskały kolejno gminy: Jerzmanowa, Osiecznica, Lubin. Dwa punkty uzyskały gminy: wiejska Bolesławiec, wiejska Głogów, Krotoszyce, Złotoryja.

4. ANALIZA ZASIĘGU LGOF W OPARCIU O ZALEŻNOŚCI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

Etap II – delimitacja właściwa – obejmuje identyfikację obszaru funkcjonalnego, jako strefy bezpośredniego oddziaływania ośrodków LGOF na tereny przyległe, charakteryzujące się związkami ścisłymi i stałymi. Jest to delimitacja przeprowadzona w oparciu o zależności funkcjonalno-przestrzenne.

Powiązania funkcjonalne ze strefą węzłową – ośrodkami LGOF – ustalono na podstawie analiz:

1) dojazdów do pracy (udział dojeżdżających do pracy do: Legnicy, Lubina, Polkowic, Głogowa, Bolesławca w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania w 2012 r.; wartość progowa – powyżej 10%);
2) dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych na 1000 dzieci w wieku od 16 do 19 r.ż. do każdego z ośrodków LGOF, w roku szkolnym 2013/2014; wartość progowa – wskaźnik powyżej 200;
3) średniej liczby zameldowań z rdzenia w gminach LGOF na 1000 mieszkańców (2008-2012) (napływ do gmin); wartość progowa – 3;

Analizy powyższych mierników zobrazowano na mapach 82-84, natomiast wynik na mapie 85. Wszystkie analizy przeprowadzono stosując algorytm Jenksa. Taka przyjęta metoda optymalizacji, minimalizuje funkcje sumy odchyleń standardowych wyznaczonych klas. Wskazuje powtarzające się schematy w zbiorze danych, tak by zminimalizować zmienność w każdej klasie. Zebrane dane podzielono na 4 klasy lokalizując granice przedziałów w taki sposób, aby w sposób naturalny odzwierciedlała przerwy w ich rozkładzie. Dane znajdujące się powyżej drugiego przedziału stanowiły wartość progową. Zgodnie z założeniami oddziaływanie stref funkcjonalnych ośrodków rdzeni przeprowadzono dla wszystkich gmin LGOF razem tj. zsumowano poszczególne ciążenia gmin do 5 ośrodków LGOF.

W ramach analizy kryterium, wyznaczającego obszar bezpośredniego ciążenia do miast centralnych LGOF: Bolesławca, Głogowa, Legnicy, Lubina i Polkowic, zbadano dojazdy do pracy[27]. Na podstawie zebranych danych zobrazowano udział dojeżdżających do pracy do ww. miast w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania (Mapa 82).

Wśród gmin, w których udział dojeżdżających do pracy do głównych ośrodków LGOF w liczbie pracujących wg miejsca zamieszkania wyniósł ponad 10% znalazły się: gmina wiejska Bolesławiec, Gromadka, Nowogrodziec, Warta Bolesławiecka, gmina wiejska Głogów, Jerzmanowa, Kotla, Pęcław, Żukowice, Męcinka, miejska i wiejska Chojnów, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice, Prochowice, Ruja, gmina wiejska Lubin, Rudna, Ścinawa, Gaworzyce, Grębocice, Przemków, Radwanice, gmina wiejska Złotoryja.

[27] Źródłem danych do analizy były informacje z Izby Skarbowej we Wrocławiu zebrane na podstawie PIT-11 za 2012 r.

MAPA 82. UDZIAŁ DOJEŻDŻAJĄCYCH DO PRACY DO GŁÓWNYCH OŚRODKÓW LGOF W LICZBIE PRACUJĄCYCH WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2012 R.

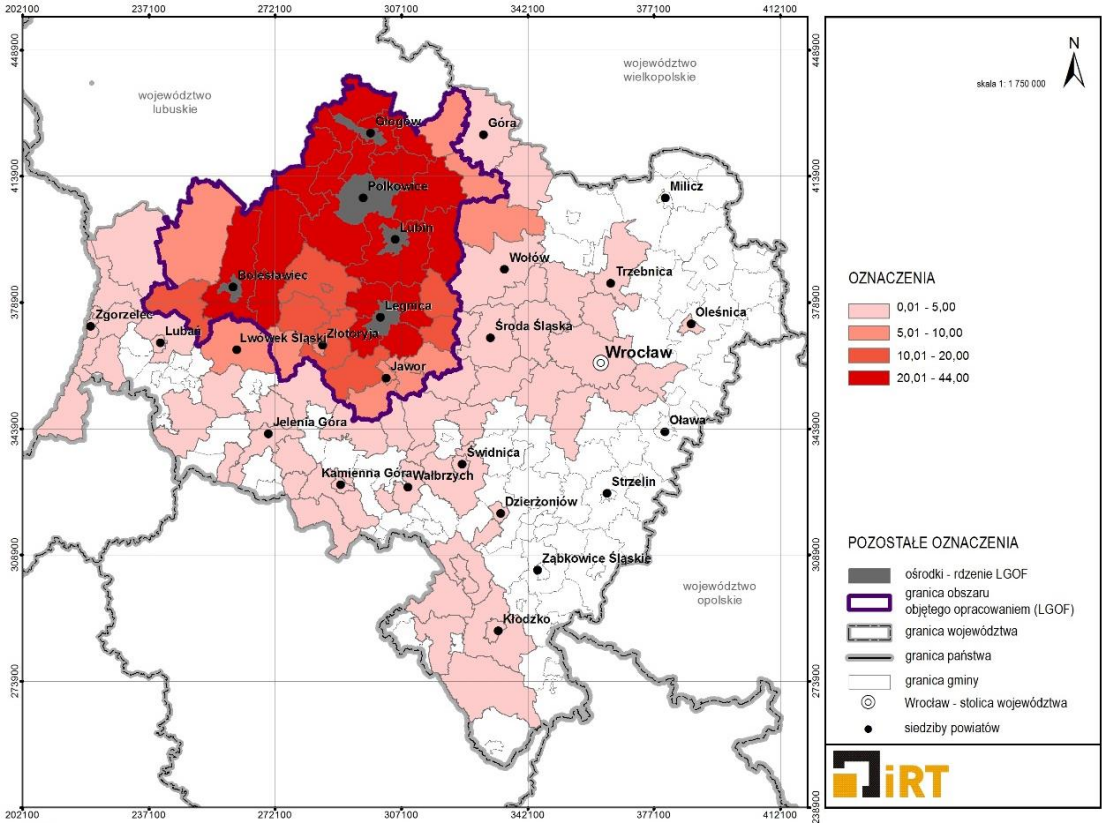

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej.

MAPA 83. DOJEŻDŻAJĄCY DO SZKÓŁ DO GŁÓWNYCH OŚRODKÓW LGOF NA 1000 DZIECI W WIEKU 16-19 R.Ż. W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

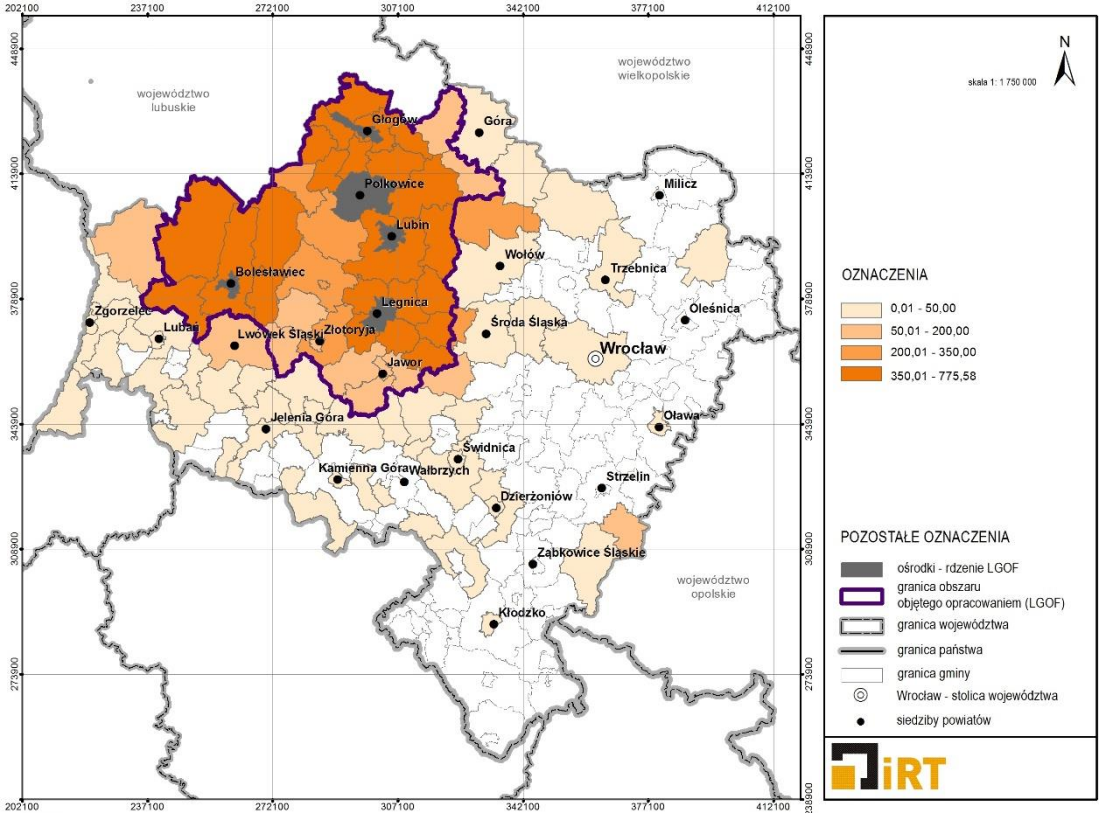

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ramach analizy kolejnego kryterium, wyznaczającego obszar bezpośredniego ciążenia do miast centralnych LGOF, zbadano również dojazdy do szkół ponadgimnazjalnych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku 16-19 lat w roku szkolnym 2013-2014.

W wyniku przeprowadzonej analizy zaobserwowano, że wśród gmin, w których wskaźnik dojazdów do szkół wyniósł powyżej 200, znalazły się gminy (kolejno od największego wskaźnika do najmniejszego): Grębocice, wiejska Głogów, Pęcław, Kotla, Radwanice, Gaworzyce, Lubin, Legnickie Pole, Warta Bolesławiecka, Jerzmanowa, wiejska Bolesławiec, Nowogrodziec, Ruja, Kunice, Gromadka, Ścinawa, Żukowice, Prochowice, Krotoszyce, Miłkowice, Wądroże Wielkie, Osiecznica, Rudna, gmina miejska i wiejska Chojnów, Przemków, Chocianów, Malczyce, gmina wiejska Złotoryja.

MAPA 84. ŚREDNIOROCZNY ODPŁYW LUDNOŚCI Z GŁÓWNYCH OŚRODKÓW LGOF W LATACH 2007-2012 NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY

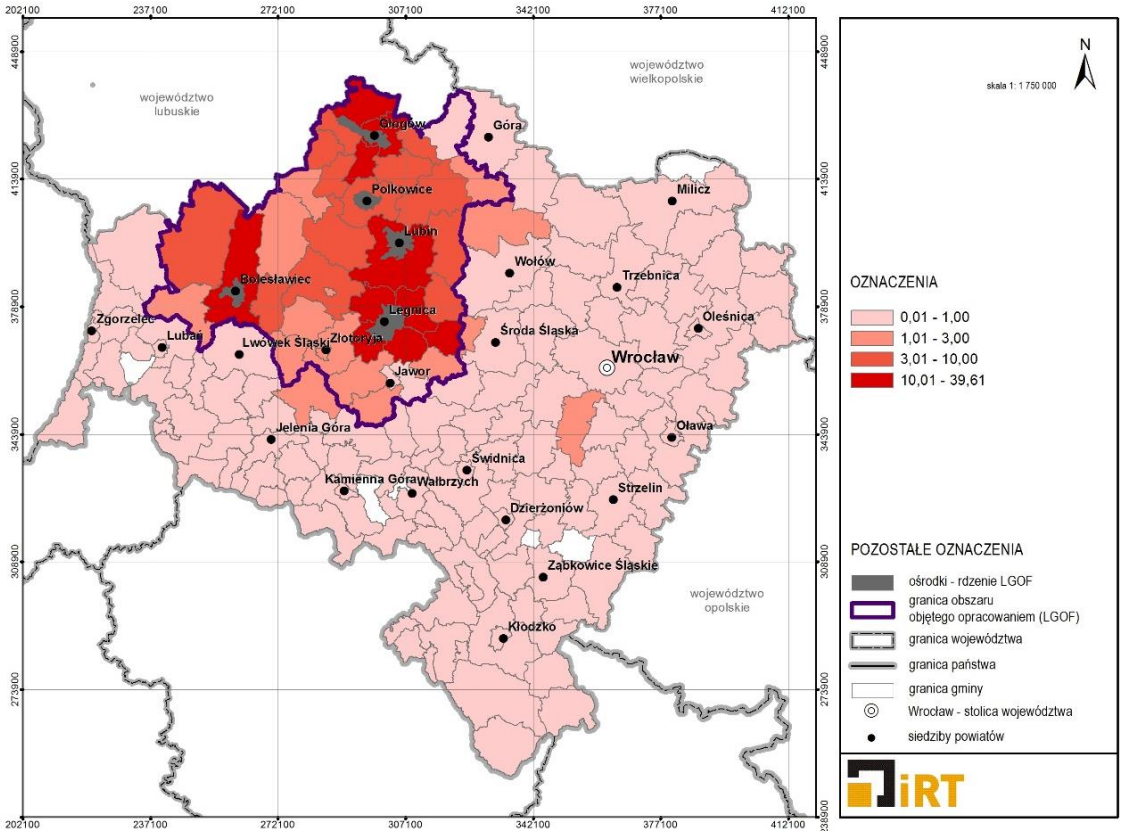

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ruchy migracyjne ludności na obszarach podmiejskich głównych miast LGOF, przeanalizowano na podstawie odpływu ludności z miast na tereny sąsiednich gmin. Badania przeprowadzono uwzględniając średnie z okresu pięciu lat tj. 2008-2012 roku.

Najwyższą liczbą zameldowań z ośrodka-rdzenia LGOF w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy, zanotowano w gminach (Mapa 84): Jerzmanowa (39,6), wiejska Lubin (38,47), wiejska Głogów (28,48), Kunice (27,80), Miłkowice (14,46), wiejska Bolesławiec, (14,32), Kotla (12,51), Krotoszyce (11,63), Ruja (10,90), Legnickie Pole (10,25), Rudna (9,95), Radwanice (9,44), Grębocice (8,81), Pęcław (7,97), Żukowice (7,35), Gaworzyce (7,03), Chocianów (6,39), Warta Bolesławiecka (6,17), Prochowice (6,01), Ścinawa (4,97), Osiecznica (3,21), Chojnów (3,10).

Z miasta Polkowice, najwyższy wskaźnik napływu odnotowano w części wiejskiej gminy Polkowice (24,22), jednak ze względu na przyjętą metodologię badań (rozpatrywanie gmin miejsko-wiejskich całościowo) nie mógł być uwzględniony;

MAPA 85. WYNIKI ANALIZ ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF W OPARCIU O ZALEŻNOŚCI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

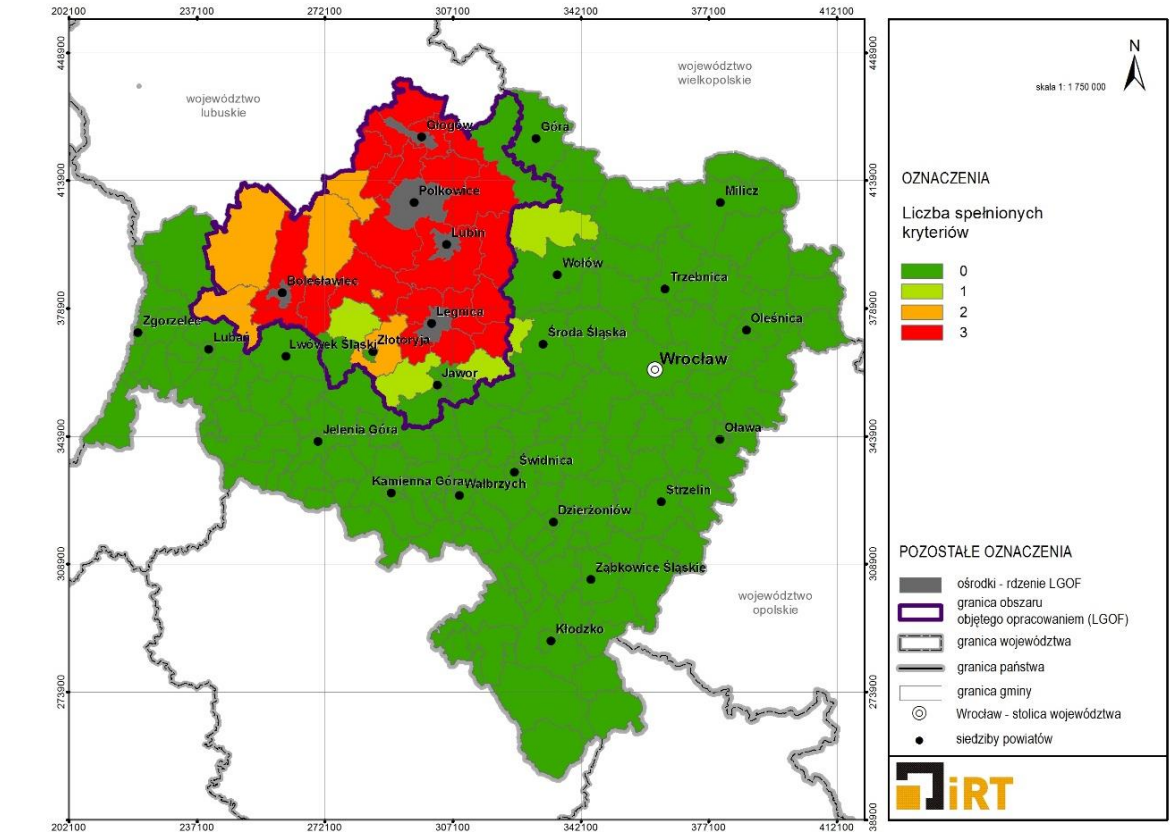

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki delimitacji etapu II przy przyjętych wartościach progowych analizowanych wskaźników, wskazują na najsilniejsze relacje koncentryczne w obrębie strefy podmiejskiej ośrodków.

Wartości analizowanych w ramach etapu II delimitacji wskaźników spisano w załączniku nr 3 (Tabela 2). Wyniki analiz obrazuje również Mapa 85, na której na podstawie danych ilościowych określono stopień przynależności do LGOF. Maksymalną liczbę spełnionych wartości progowych (3) mierników etapu II uzyskały gminy: wiejska Bolesławiec, Warta Bolesławiecka, wiejska Głogów, Jerzmanowa, Kotla, Pęcław, Żukowice, wiejska Chojnów, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice, Prochowice, Ruja, wiejska Lubin, Rudna, Ścinawa, Chocianów, Gaworzyce, Grębocice, Radwanice.

5. WYZNACZENIE GRANIC LGOF

Etap III – bazujący na wynikach analiz etapu I i II – określenie docelowej struktury LGOF.

Zgodnie z przyjętymi założeniami i zasadami delimitacji oraz wynikami analiz etapu I i II w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym znalazło się 35 gmin (Mapa 87), w tym:

- 6 gmin miejskich: Bolesławiec, Głogów, Chojnów, Lubin, Złotoryja, Legnica;

- 6 gmin miejsko-wiejskich: Polkowice, Chocianów, Nowogrodziec, Prochowice, Ścinawa, Przemków;
- 23 gmin wiejskich: Jerzmanowa, Lubin, Bolesławiec, Głogów, Żukowice, Krotoszyce, Kunice, Osiecznica, Warta Bolesławiecka, Pęcław, Legnickie Pole, Miłkowice, Rudna, Gręboce, Radwanice, Kotla, Chojnów, Ruja, Gaworzyce, Gromadka, Męcinka, Zagrodno, Złotoryja.

Szczegółowe wyniki poszczególnych analiz (liczba spełnionych kryteriów) zobrazowano na Mapie 86.

W załączniku nr 3 (Tabela 3) przedstawiono zestawienie realizacji wartości progowych mierników etapu I i II delimitacji z uwzględnieniem przyjętych założeń i zasad delimitacji. Kolor wierszy w tabeli odpowiada liczbie spełnionych kryteriów etapu I i II delimitacji zgodnie z informacją przedstawioną na Mapie 86.

MAPA 86. WYNIKI ANALIZ ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF ETAPU I I II

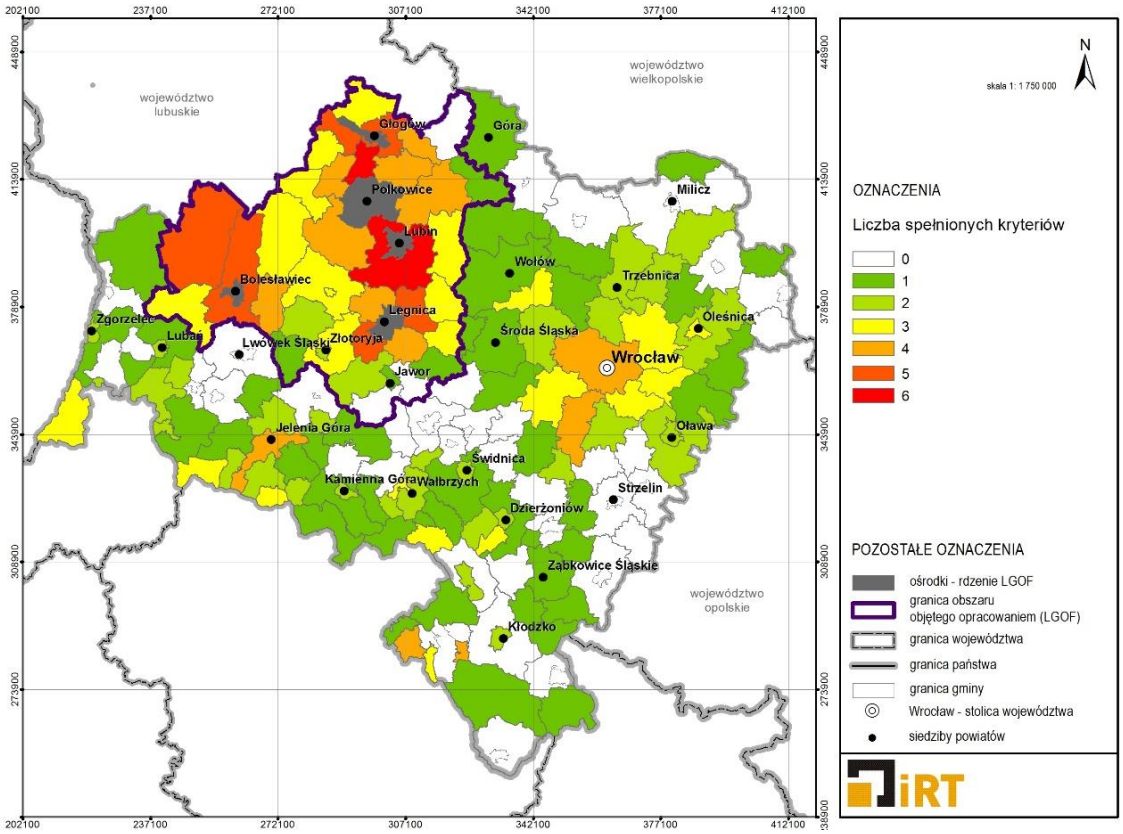

Źródło: opracowanie własne.

Określony na podstawie rezultatów etapu I i II delimitacji stopień przynależności do LGOF stanowił podstawę do wyznaczenia stref oddziaływania miast rdzeni.

Na podstawie wykonanych analiz etapu I i II w strefie bezpośredniego wpływu ośrodków rdzeni znalazły się gminy, których stopień przynależności został określony jako zróżnicowany poziom powiązań z miastami-rdzeniami. Dlatego w LGOF wydzielone zostały dwie strefy: strefa 1. o ścisłych powiązaniach i strefa 2. obejmująca gminy o nieco słabszej sile powiązań.

W strefie pierwszej znalazło się 16 gmin posiadających ścisłe związki z miastami-rdzeniami. Grupę tę tworzą gminy: Jerzmanowa, wiejska Lubin, wiejska Bolesławiec, Osiecznica, wiejska Głogów, Żukowice, Krotoszyce, Kunice, Warta Bolesławiecka, Pęcław, Legnickie Pole, Miłkowice, Rudna, Chocianów, Gręboce, Radwanice.

Strefę pierwszą tworzą dwa rozdzielne obszary. Pierwszy złożony z 13 gmin zlokalizowanych wokół czterech miast: Głogowa, Polkowic, Lubina oraz Legnicy i drugi złożony z 3 gmin zlokalizowanych wokół Bolesławca.

W grupie tej gminy spełniły kryterium minimum przynależności do LGOF, tj. suma spełnionych wartości progowych etapu I i II delimitacji wyniosła min. 4 z 8 analizowanych (Mapa 87).

Do drugiej strefy zakwalifikowały się gminy, w przypadku których wyniki analiz etapu I i II świadczą o niższym stopniu przynależności. Gminy te w większości na podstawie przyjętych zasad i założeń delimitacji nie znalazły się w I strefie LGOF.

W strefie tej znalazło się 14 gmin: Gromadka, Kotla, Męcinka, gmina miejska Chojnów, gmina wiejska Chojnów, Nowogrodziec, Prochowice, Ścinawa, Gaworzyce, Przemków, Zagrodno, gmina miejska Złotoryja, gmina wiejska Złotoryja, Ruja.

W granicach LGOF spośród gmin przyjętych wstępnie, na etapie składania wniosku, jako planowany obszar funkcjonalny tj. grupa jednostek samorządu terytorialnego objętych projektem, nie znalazły się gminy: Wądroże Wielkie, Jemielno, Niechlów, Pielgrzymka, Paszowice, Mściwojów oraz miasto Jawor.

Gminy te nie wykazały silnego powiązania ani w zakresie zachodzących procesów urbanizacyjnych ani połączeń funkcjonalnych z głównymi miastami-rdzeniami LGOF.

MAPA 87. GRANICA ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF

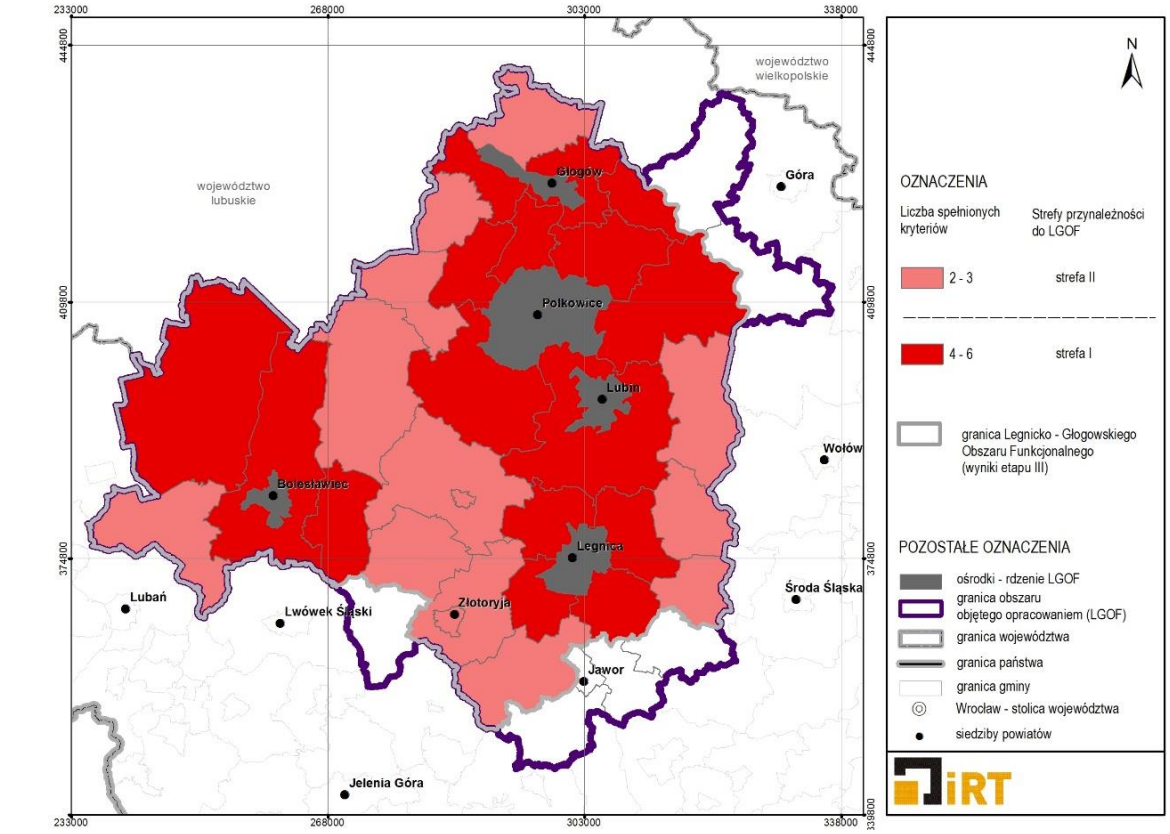

Źródło: opracowanie własne.

LITERATURA

1. http://help.arcgis.com/en/arcgisdesktop/10.0/help/index.html#//00080000001m000000 (ang.), dostępne w Internecie, 24.02.2016
2. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 KPZK 2030 (Monitor Polski z 2012 r. poz. 252).
3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego Perspektywa 2020, załącznik nr 1 do uchwały nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.
4. Program małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim, Sejmik Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, 12.10.2006 r.
5. Śleszyński P., Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich - ekspertyza wykonana dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 8 października 2012 r.
6. Ustawa z dnia 27 marca 2013 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 199).

ZAŁĄCZNIK NR 1 – RAPORT Z WARSZTATÓW DOTYCZĄCYCH PROBLEMÓW I WYZWAŃ

RAPORT Z WARSZTATÓW

Zintegrowany system powiązań miast w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym (LGOF)

Data: 14.02.2014 r.
Miejsce: Legnica w Letia Business Center

Liczba uczestników: 68 osób, przedstawiciele jst z LGOF i gmin/miast ościennych oraz przedstawiciele GDDKiA, PKP PLK SA, KGHM Polska Miedź SA, stowarzyszeń pozarządowych i pracownicy Instytutu Rozwoju Terytorialnego.

Moderator: Instytut EWT Monika Przeniosło

W pierwszej części przedstawiciele IRT (p. Agnieszka Wałęga oraz p. Jarosław Patron) zaprezentowali informacje o projekcie i celach warsztatów oraz zapoznali uczestników z ideą obszarów funkcjonalnych i metodami ich delimitacji.
Delimitacja obszarów metropolitalnych metodą prof. Śleszyńskiego:
Wskaźniki funkcjonalne:

- F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 30 (2006);
- F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2012);

Wskaźniki społeczno-gospodarcze

- S1 – udział pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2002);
- S2 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011)
- S3 – udział podmiotów gospodarczych należących do usług wyższego rzędu w liczbie podmiotów ogółem, jako stosunek do rdzenia MOF – powyżej 50% (2011);

Wskaźniki morfologiczne:

- M1 – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50% (2011);
- M2 – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%.

Na podstawie pozyskanych informacji uczestnicy pracowali w grupach roboczych nad własnymi kryteriami delimitacji. Poproszono o wskazanie wskaźników i kryteriów świadczących o powiązaniach funkcjonalnych w LGOF. Jednocześnie uczestnicy warsztatów szkicowali na mapach, jaki ich zdaniem wyglądają granice LGOF.
Kryteria delimitacji zaproponowane przez uczestników (spis propozycji):

- czas dojazdu (do 30 minut) od miejsca zamieszkania do pracy, która będzie na obszarach związanych z wydobyciem przede wszystkim miedzi (oprócz obecnych obszarów, w tym Legnicy – prognozowane obszary m.in. Wardowice i Warta Bolesławiecka)
- możliwość obsługi przez transport KGHM
- dojazd linią kolejową Legnica – Zgorzelec
- obszary objęte LGD (obszar zamykający się od Wrocławia do Bolesławca i od Głogowa do Bolkowa)
- turystyka i rekreacja mieszkańców LGOM, w szczególności turystyka wodniacka i wzdłuż rzek (obszar zawierający: Bory Dolnośląskie, Góry Kaczawskie, Park Krajobrazowy Dolina Jezierzycy i pas lasów pomiędzy Lubinem i Legnicą,

- dziedzictwo kulturowe (obszar obejmujący: Jawor, Legnickie Pole, Legnica, Lubiąż, Głogów, Środa Śląska)
- zasięg funkcjonowania KGHM i podległe spółki – wydobycie obecne i planowane (obszar wg kryterium administracyjnego: powiaty z byłego województwa legnickiego oraz powiat bolesławiecki, a także województwo lubuskie i wielkopolskie, w celu ułatwienia transportu)
- liczba NGO na liczbę ludności
- zasięg partnerstw LGD
- dojazdy do szkół ponadgimnazjalnych
- dojazdy do szpitali
- zasięg działania Fundacji Zielona Akcja
- ciążenie do największych przedsiębiorców KGHM, Huta Głogów, Kamieniołomy bazaltu oraz przedsiębiorców w Specjalnych Strefach Ekonomicznych
- gospodarka odpadami (3 wysypiska śmieci)
- obszary dobrze skomunikowane – połączenie Głogowa z Polkowicami, ale również z Wrocławiem
- obszary administracyjnie funkcjonalne, np. księgi wieczyste
- służba zdrowia i usługi medyczne
- rekreacja (obszary z dobrym dojazdem do miejsc rekreacyjnych)
- były Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy (od Bolkowa, Jawor, Legnica, Lubin, Polkowice, Głogów)
- edukacja i służba zdrowia (od Wołowa do Bolesławca)
- obszar z największą liczbą pracodawców i pracowników (byłe województwo legnickie)
- powinien zawierać obszary turystyczne
- powiązanie z Legnicą i Głogowem oraz Wrocławiem
- szkolnictwo
- konsumpcja, usługi, kultura
- kapitał społeczny (zdolność do partnerstw, w tym międzysektorowych)
- dobrze zorganizowany masowy transport publiczny (kolejowy)
- ciążenie do usług, do pracy i do szkoły

Podsumowując pracę grup wskazać należy subiektywny charakter kryteriów przedstawianych przez uczestników. Obszar definiowano głównie o kryteria miejsc, których nie może zabraknąć w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym (LGOF).
Uczestnicy brali pod uwagę terytorium niezbędne w zakresie świadczenia pracy, wraz z ważnym czynnikiem jakim jest możliwość dojazdu publiczną komunikacją zbiorową, ze szczególnym uwzględnieniem obecnych oraz planowanych (oczekiwanych) połączeń kolejowych. Obszar zdefiniowano jako obejmujący 30 minutowy dojazd z domu do miejsca pracy. (Szczególną uwagę zwrócono również na jakość, a także przepustowość dróg oraz prędkość kolei.) Jedną z propozycji było także objęcie LGOF terenu, który jest obsługiwany przez transport KGHM.
Ważnym kryterium również ściśle związanym z komunikacją podawanym przez uczestników była także dostępność i czas dojazdu do usług (głównie medycznych i administracyjnych) i placówek edukacyjnych.
Wszystkie grupy wskazywały jako główny czynnik integracji obszaru dobrą komunikację drogową i kolejową.
Niewątpliwą zaletą warsztatów był udział a nich mieszkańców z całego obszaru LGOM oraz terenów przyległych, co pozwoliło na wypracowanie kompleksowych kryteriów. Jednym z nich było objęciem obszarem LGOF terenów, które w całości obejmowałyby obszar funkcjonowania Lokalnych Grup Działania.
Uczestnicy warsztatów zwracali również uwagę na konieczność włączenia niezbędnych obszarów atrakcyjnych turystycznie i kulturowo (np. Jawor, Legnickie Pole, Legnica, Lubiąż, Głogów, Środa Śląska) oraz przyrodniczo (np. Bory Dolnośląskie, Góry Kaczawskie, Park Krajobrazowy Dolina Jezierzycy i pas

lasów pomiędzy Lubinem i Legnicą). Zwracano także szczególną uwagę na turystykę wodniacką i wzdłuż rzek.

W dalszej części p. Jarosław Patron przedstawił analizy dotyczące obszaru LGOF w zakresie:

- zmian liczby ludności w latach 2007-2012,
- przyrostu naturalnego w latach 2007-2012 na 1000 mieszkańców,
- salda migracji w latach 2007 -2012 na 1000 mieszkańców,
- udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012,
- liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców 2007-2012,
- specjalnych stref ekonomicznych i instytucji wspierających przedsiębiorczość,
- użytkowania terenu,
- waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- lesistości,
- ochrony przyrody,
- kopalin,
- gazyfikacji,
- kanalizacji,
- zaopatrzenia w wodę,
- gospodarki odpadami,
- sieci drogowej,
- sieci kolejowej.

Kolejnym punktem warsztatów było określenie problemów i wyzwań dla LGOF, nad którymi uczestnicy pracowali w grupach.
Najczęściej poruszane były kwestie związane z problemami obszaru:

- problem ochrony środowiska, który wpływa na osadnictwo – zanieczyszczenie powietrza (wyziewy z szybów kopalnianych – fetor przeszkadzający mieszkańcom, a będzie powstawało więcej szybów w kierunku Głogowa)
- złej jakości powiązania kolejowe powodujące wydłużenie czasu przejazdu
- brak mostu drogowego w Głogowie
- złej jakości droga 329 - wymagana jest modernizacja
- brak połączenia z przyszłą S3 na trasie Potoczek – Jerzmanowa – Głogów (największe obciążenie drogi w całym województwie 13 tys. pojazdów na dobę)
- wysokie bezrobocie
- brak obwodnic miast Jawor, Głogów i innych miejscowości
- budowa S3 tylko do Głogowa, a powinna być aż do Lubawki
- brak połączeń kolejowych powoduje niszczenie dróg przez pojazdy wożące kruszywa
- brak ścieżek rowerowych, zaplecza hotelowego, ścieżek turystycznych, zarówno w Przemkowskim Parku Krajobrazowym jak i na Przedgórzu Kaczawskim i innych obszarach turystycznych (np. Wąwóz Myśliborski)
- w perspektywie – konieczność poruszania się płatnymi drogami A4 i S3 przez publiczny transport kołowy
- większość dróg i przejazdów – skrzyżowania kolizyjne jednopoziomowe
- brak dywersyfikacji przemysłu (wszystko oparte ma miedzi)
- nie wszystkie miejsca wykorzystują swój potencjał turystyczny, w szczególności ze względu na słabo rozwiniętą komunikację publiczną
- niezadowalający stan układu komunikacyjnego
- brak centrów przesiadkowych w Legnicy i innych miastach
- brak prospektywnego myślenia w zakresie – co zrobić jak złoża się skończą (konieczność rozbudowy sieci połączeń w celu umożliwienia dojazdu do innej pracy)

- nierozwinięta sieć ścieżek rowerowych
- brak zintegrowanego transportu publicznego uniemożliwia podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania, konieczność przesiadek w Legnicy

Jako wyzwania wskazano:

- zagospodarowanie zasobów węgla brunatnego i pokładów rudy miedzi w okolicach Bolesławca i Głogowa, (niepewność czy to szansa czy zagrożenie)
- dalszy rozwój SSE
- reaktywację pasażerskich połączeń kolejowych na linii Legnica – Lubin – Polkowice – Głogów
- brak systemowego myślenia, konieczność opracowania biznesplanu analizującego kompleksowo sytuację powiązań komunikacyjnych w odniesieniu do potrzeb
- poprawę dostępności komunikacyjnej jako sposób walki z bezrobociem (Złotoryja)
- transport – szybko, tanio, wygodnie i bezpiecznie

Jako silne strony wskazano:

- lokalizacja na skrzyżowaniu ważnych dróg
- dobry klimat (niedaleko gór i jednocześnie morza)
- potencjał naukowy własny oraz położenie blisko Wrocławia

Wszyscy uczestnicy warsztatów byli bardzo zaangażowani w pracę. Dyskusje były burzliwe, najwięcej kontrowersji budziły rozwiązania transportowe, w szczególności obecny i planowany oraz oczekiwany ☺ kształt połączeń kolejowych na obszarze LGOF. Uczestnicy zwracali także uwagę na ochronę środowiska, w szczególności w aspekcie miejsca zamieszkania i jego atrakcyjności. Konieczne są inwestycje zwiększające atrakcyjność turystyczną obszaru, ale duży nacisk położono także na przedsięwzięcia dotyczące mieszkańców, jak np. budowa ścieżek rowerowych.
Uczestnicy warsztatów widzą duży potencjał w obszarze LGOF. Pełna integracja obszaru pozwoli je w pełni wykorzystać.

Bardzo dziękuję wszystkim uczestnikom za intensywną pracę. Współpracownikom z IRT gratuluję perfekcyjnego przygotowania warsztatów. Czekam z niecierpliwością, aż wszystkie pomysły na projekty się zmaterializują i obszar LGOF będzie Państwa wymarzonym miejscem życia i pracy. Do zobaczenia!

Monika Przeniosło

ZAŁĄCZNIK NR 2 – RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NT. PROBLEMÓW I WYZWAŃ

W dniach 26.03.2014 – 18.04.2014 r. w ramach projektu „Zintegrowany system powiązań miast w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym (LGOF)" odbyły się konsultacje społeczne. Uczestnikami konsultacji byli mieszkańcy LGOF, a w szczególności miast: Głogowa, Legnicy, Jawora, Złotoryi i Lubina, którzy zachęcani do dyskusji oraz wypełniając ankietę, mieli okazję wypowiedzieć się na temat problemów i wyzwań ważnych dla LGOF.

Konsultacje społeczne prowadzone były z wykorzystaniem różnorodnych form komunikacji:

- strona WWW – na której została zamieszczona ankieta. Stworzyła możliwość łatwego dostępu do projektu oraz zamieszczonej tam ankiety;

- spotkanie konsultacyjne / warsztaty zorganizowane w dniu 26 marca 2014 r. w Złotoryi – dały możliwość bezpośredniego kontaktu i dyskusji osobom zainteresowanym problematyką LGOF;

- poczty elektronicznej i tradycyjnej umożliwiającej wypowiedzenia się na temat problemów i wyzwań ważnych dla LGOF,

- osobiście w punktach konsultacyjnych.

W procesie konsultacji społecznych, w badaniu ankietowym udział wzięły 322 osoby. Najaktywniejsi okazali się mieszkańcy Legnicy (102 osoby) oraz Głogowa (100 osób). 207 osób spośród 322 charakteryzowało się wykształceniem wyższym, 84 średnim lub pomaturalnym. Dwieście pięćdziesiąt pięć badanych pracowało zawodowo, a tylko 21 było osobą bezrobotną lub nie pracującą.

Analiza ankiet wykazała, że istotnym problemem dla mieszkańców LGOF jest problem bezrobocia. Spośród 322 ankietowanych 305 uczestników wskazało go jako najważniejszy i ważny, co stanowi łącznie blisko 95% wszystkich głosów. Co ciekawe, wśród ankietowanych przeważały osoby pracujące zawodowo (142 osoby), natomiast osób bezrobotnych było 21 spośród 322 badanych. Obecnie na obszarze LGOF udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 9,8% przy średniej dla woj. 10,2%. Co znaczy, że sprawa bezrobocia mimo, że nie obejmuje samych badanych nadal jest sprawą dość istotną/problematyczną dla społeczeństwa w szczególności na terenach podmiejskich, na co wskazali ankietowani w wyzwaniach.

Jako drugi najbardziej istotny problemem, zauważony przez blisko 93% badanych, wskazano przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane, w tym centra miast. Problem ten zauważali w szczególności mieszkańcy Głogowa i Legnicy.

Na zły stan infrastruktury kolejowej zwróciło uwagę ponad 92% badanych, a za najważniejszy problem uznało 55,59% ankietowanych.

TABELA. 1. RANKING NAJWAŻNIEJSZYCH I WAŻNYCH PROBLEMÓW OBSZARU LGOF, WSKAZANYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW

Lp.	Problemy	Razem – najważniejsze i ważne problemy %	najważniejszy problem %
1.	Brak pracy / bezrobocie	94,72%	71,74%
2.	Przebieg dróg krajowych przez tereny zabudowane, w tym centra miast	92,86%	55,59%
3.	Zły stan infrastruktury kolejowej (długi czas przejazdu, zaniedbane dworce i przystanki, likwidacja połączeń)	92,55%	54,66%

4.	Słaba dostępność do opieki zdrowotnej	90,99%	53,73%
5.	Zanieczyszczenie powietrza (zanieczyszczenia pyłowe, gazowe, wyziewy z szybów kopalnianych – fetor przeszkadzający mieszkańcom)	89,13%	44,72%
6.	Mała ilość tras rowerowych w miastach, pomiędzy miejscowościami i tras turystycznych	84,47%	42,86%
7.	Brak pasażerskich połączeń kolejowych Lubina, Polkowic, Złotoryi	80,12%	39,13%
8.	Spadające znaczenie transportu zbiorowego i wzrastający ruch samochodów osobowych	79,19%	30,43%
9.	Brak przestrzeni publicznych (parków, placów) na nowych osiedlach i terenach wiejskich	77,64%	27,64%
10.	Niski poziom segregacji odpadów komunalnych	75,47%	23,60%
11.	Uciążliwość eksploatacji górniczej (m.in. osiadanie gruntu, wstrząsy, tąpnięcia, emisje pyłów, gazów)	73,60%	22,67%
12.	Dominacja KGHM jako pracodawcy i mała ilość innych przedsiębiorstw	69,57%	31,06%
13.	Zagrożenie płynności ruchu w miejskim układzie drogowym Legnicy po wprowadzeniu płatnej autostrady A4 i ograniczeniu jej dostępności	68,63%	31,68%
14.	Brak szybkiego dostępu do Internetu	60,56%	18,63%
15.	Konflikt pomiędzy terenami rozwoju zabudowy a złożami węgla brunatnego	59,55%	16,77%
16.	Utrata terenów rolniczych na obszarach wiejskich (w wyniku realizacji zabudowy mieszkaniowej, eksploatacji surowców)	51,55%	9,94%
17.	Niewykorzystany potencjał terenu lotniska w Legnicy	51,24%	22,05%
18.	Przerwy w dostawach prądu	48,45%	11,8%

Za mało istoty problem (nieważny), z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców LGOF, został uznany problem związany z przerwami w dostawach prądu oraz procesem suburbanizacji na terenach podmiejskich. Mieszkańcy nie wykazywali również niedogodności związanych z zapotrzebowaniem na szybki Internet. W ogólnym ujęciu badanych mieszkańców LGOF, niewykorzystany potencjał lotniska również nie stanowi problemu. Jednak łącznie dla 62,64% mieszkańców Legnicy jest on ważny (35,16%) lub najważniejszy (27,47%).

Najważniejszym wyzwaniem wskazanym przez ankietowanych jest rozwiązanie (wskazanego również przez ankietowanych) problemu bezrobocia. Potwierdziło to 74,22% badanych. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej stanowiła drugie co do ważności wyzwanie i wyniosło łącznie (najważniejsze i ważne wyzwania) 73,91%. Potwierdza to fakt, iż 90,99% badanych zauważa problem słabej dostępności do opieki zdrowotnej oraz 77,64% brak przestrzeni publicznych.

TABELA. 2. NAJWAŻNIEJSZE I WAŻNE WYZWANIA OBSZARU LGOF, WG OCENY MIESZKAŃCÓW

Lp.	Wyzwania	Razem. Najważniejsze i ważne wyzwania %	najważniejsze wyzwania %
1.	Zmniejszenie bezrobocia w gminach poza głównymi ośrodkami (Legnicą, Lubinem, Polkowicami i Głogowem)	74,22%	47,20%
2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej	73,91%	39,44%
3.	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centra miast – budowa obwodnic	72,98%	44,41%
4.	Zwiększenia aktywizacji oraz mobilności zawodowej ludzi młodych poniżej 25 roku życia będących bez pracy	72,98%	46,58%
5.	Budowa zbiorników, wałów i innej infrastruktury przeciwpowodziowej	72,05%	40,37%
6.	Większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	69,88%	27,02%
7.	Zapewnienie dostaw energii zgodnie z zapotrzebowaniem	69,57%	22,98%
8.	Wykorzystanie sieci kolejowej do transportu towarowego (m. in.: „tiry na tory”)	69,25%	37,89%
9.	Reaktywacja w LGOF pasażerskich połączeń kolejowych i poprawa jakości kolei	67,08%	30,43%
10.	Zmniejszenie zanieczyszczeń gazowych powietrza związanych z tzw. Niską emisją	66,15%	29,81%
11.	Budowa systemu transportu m.in.: – węzłów przesiadkowych – parkingów typu „Parkuj i Jedź” – synchronizacji rozkładów – wspólnej taryfy biletowej	64,91%	26,40%
12.	Budowa kanalizacji na całym obszarze LGOF	63,98%	22,36%
13.	Dalszy rozwój specjalnych stref ekonomicznych	63,35%	24,22%
14.	Doprowadzenie gazu sieciowego do wszystkich gmin	63,35%	25,47%
15.	Uniezależnienie gospodarki regionu od przemysłu miedziowego	59,63%	17,08%
16.	Powstrzymanie procesu wyludniania miast	59,32%	27,64%
17.	Realizacja przestrzeni publicznych umożliwiających budowę więzi społecznych	55,59%	18,01%
18.	Zmiana negatywnego wizerunku obszaru, postrzeganego jako zdegradowany przez przemysł miedziowy	52,80%	11,80%
19.	Zabezpieczenie złóż węgla brunatnego pod Legnicą do ewentualnej eksploatacji	49,07%	13,98%
20.	Przekształcenie lotniska w Legnicy i strefy nalotów w Bartoszowie w tereny inwestycyjne (strefa aktywności gospodarczej, usługi, zabudowa mieszkaniowa)	44,10%	18,32%

Podsumowując przebieg i efekty konsultacji należy podkreślić korzyści wynikające z tego procesu.

Przede wszystkim zorganizowanie konsultacji pozwoliło na zdiagnozowanie poziomu społecznego zadowolenia. Zakończony proces konsultacji społecznych należy uznać za cenne źródło opinii społecznej na temat życia na obszarze LGOF.

ZAŁĄCZNIK NR 3 – WYKAZ WSKAŹNIKÓW WYKORZYSTANYCH DO DELIMITACJI LGOF

TABELA. 1. WSKAŹNIKI DIAGNOSTYCZNE. WYNIKI ANALIZ ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF METODA WSKAŹNIKOWĄ (3Q – III KWARTYLI)

Lp.	Jednostka terytorialna	Bilans liczby mieszkań oddanych do użytku w latach 2007-2012 na 1000 mieszkańców	Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2012 (2009=100%)	Średnie wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w latach 2007-2012 r. [zł]	Liczba podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) (2012)	Gęstość zaludnienia bez lasów i wód	Liczba spełnionych kryteriów
1.	Bolesławiec (1)	2,08	1,2	2715,3375	**43,59**	**2236,3**	2
2	Bolesławiec (2)	**5,70**	**22,3**	2084,51375	23,06	97,0	2
3	Gromadka (2)	1,42	8,6	**2807,74875**	16,72	79,3	1
4	Nowogrodziec (3)	2,33	**13,7**	2206,89875	19,96	119,8	1
5	Osiecznica (2)	**5,09**	**23,1**	**3270,10375**	25,86	140,0	3
6	Warta Bolesławiecka (2)	3,01	**18,1**	2433,26	25,19	97,4	1
7	Bielawa (1)	0,91	**21,2**	2305,61375	**39,39**	**1372,3**	3
8	Dzierżoniów (1)	1,84	2,0	2290,24625	**38,05**	**1747,1**	2
9	Pieszyce (1)	1,31	7,4	1839,06625	**41,01**	**268,4**	2
10	Piława Górna (1)	1,58	6,4	1968,5475	31,89	**335,1**	1
11	Dzierżoniów (2)	1,46	**12,7**	2136,34125	24,25	79,1	1
12	Łagiewniki (2)	1,21	10,0	2172,2425	20,79	76,4	0
13	Niemcza (3)	0,79	9,6	2400,915	32,75	103,8	0
14	Głogów (1)	**3,53**	-1,2	2668,83375	32,22	**2213,9**	2
15	Głogów (2)	**6,51**	**22,0**	2513,85875	28,95	97,6	2
16	Jerzmanowa (2)	**11,49**	**34,2**	**4826,22875**	32,10	99,0	3
17	Kotla (2)	2,17	1,4	2629,09125	21,52	59,9	0
18	Pęcław (2)	0,50	1,6	**3418,91875**	27,91	43,7	1
19	Żukowice (2)	1,31	**13,8**	**2748,59125**	24,70	59,2	2
20	Góra (3)	1,22	-0,3	2417,42	**36,71**	109,2	1
21	Jemielno (2)	0,48	0,0	**2933,2525**	23,08	47,1	1
22	Niechlów (2)	0,78	1,9	2468,9775	29,28	47,0	0
23	Wąsosz (3)	1,48	1,4	2666,91875	24,62	53,1	0
24	Jawor (1)	1,64	-2,7	2161,46	29,09	**1318,9**	1

25	Bolków (3)	0,75	6,3	2126,11375	**38,11**	105,7	1
26	Męcinka (2)	2,16	4,2	**2941,21375**	15,94	53,4	1
27	Mściwojów (2)	1,63	4,2	2676,54625	21,43	61,3	0
28	Paszowice (2)	2,17	5,7	2383,86	22,68	58,2	0
29	Wądroże Wielkie (2)	1,19	0,6	2408,61875	15,41	48,5	0
30	Karpacz (1)	**8,72**	4,4	**5136,30375**	25,23	**569,0**	3
31	Kowary (1)	0,78	3,0	2047,41375	**39,84**	**924,4**	2
32	Piechowice (1)	2,30	-9,4	2210,91625	**41,43**	**460,3**	2
33	Szklarska Poręba (1)	**7,71**	1,1	**3392,63**	33,28	**602,4**	3
34	Janowice Wielkie (2)	1,96	9,6	2649,76625	**39,56**	128,3	1
35	Jeżów Sudecki (2)	**6,46**	**16,7**	2332,37375	31,09	107,4	2
36	Mysłakowice (2)	**3,32**	2,4	2393,05125	27,15	203,2	1
37	Podgórzyn (2)	**5,94**	6,2	2371,2475	28,16	**224,2**	2
38	Stara Kamienica (2)	2,40	-0,2	**3109,3775**	26,69	79,9	1
39	Kamienna Góra (1)	0,70	7,3	2185,22	**45,52**	**1382,9**	2
40	Kamienna Góra (2)	2,95	**17,8**	2420,05625	21,83	85,6	1
41	Lubawka (3)	1,52	6,6	2132,28375	**37,50**	166,2	1
42	Marciszów (2)	1,21	5,1	2642,095	34,58	95,9	0
43	Duszniki-Zdrój (1)	1,00	10,6	**3053,25375**	**39,17**	**573,4**	3
44	Kłodzko (1)	1,59	0,1	2389,12375	**42,27**	**1193,4**	2
45	Kudowa-Zdrój (1)	2,29	-0,9	2546,88	23,78	**594,5**	1
46	Nowa Ruda (1)	0,61	2,6	2004,08125	**44,53**	**780,2**	2
47	Polanica-Zdrój (1)	**7,23**	4,2	**3014,51375**	**38,43**	**835,1**	4
48	Bystrzyca Kłodzka (3)	1,94	8,6	2379,535	**37,96**	111,5	1
49	Kłodzko (2)	2,40	9,6	2409,975	25,09	93,8	0
50	Lądek-Zdrój (3)	2,03	-1,2	2581,99625	29,45	157,7	0
51	Lewin Kłodzki (2)	**4,06**	**34,8**	**3369,4475**	**36,69**	72,8	4
52	Międzylesie (3)	1,82	5,0	2417,26875	29,17	60,6	0
53	Nowa Ruda (2)	1,45	-0,4	2417,44625	22,44	152,6	0
54	Radków (3)	1,53	4,7	**2934,56875**	30,76	107,5	1
55	Stronie Śląskie (3)	2,99	4,1	2659,6125	27,20	**241,9**	1

56	Szczytna (3)	2,64	1,8	2169,51625	29,76	162,7	0
57	Chojnów (1)	0,73	-0,1	2140,86875	30,89	**2753,9**	1
58	Chojnów (2)	2,57	6,3	2318,93	22,81	52,8	0
59	Krotoszyce (2)	**4,63**	**14,2**	2713,1975	28,11	53,9	2
60	Kunice (2)	**9,07**	**25,8**	2689,6425	28,79	83,3	2
61	Legnickie Pole (2)	2,57	9,2	**3177,18**	21,88	63,2	1
62	Miłkowice (2)	**3,77**	7,3	2337,2	20,45	85,8	1
63	Prochowice (3)	2,46	8,3	2439,80625	17,95	114,8	0
64	Ruja (2)	0,92	-7,2	2626,09875	24,14	38,6	0
65	Lubań (1)	1,64	0,9	2182,5225	**45,54**	**1458,3**	2
66	Świeradów-Zdrój (1)	1,82	-7,7	**4595,57375**	32,77	**383,9**	2
67	Leśna (3)	0,74	**11,9**	2506,97875	**36,89**	138,4	2
68	Lubań (2)	2,37	**12,0**	2471,8425	20,53	60,7	1
69	Olszyna (3) *	1,29	**12,0**	**3009,11**	32,56	184,5	2
70	Platerówka (2)	0,79	1,0	2379,47875	**36,73**	57,0	1
71	Siekierczyn (2)	1,82	6,8	2513,2075	31,21	113,6	0
72	Lubin (1)	2,95	1,3	**2789,74375**	36,64	**2112,3**	2
73	Lubin (2)	**12,36**	**21,0**	**3380,945**	28,79	83,7	3
74	Rudna (2)	2,60	3,1	**4528,06**	26,85	59,0	1
75	Ścinawa (3)	1,52	1,2	2204,9575	28,32	78,7	0
76	Gryfów Śląski (3)	1,08	5,7	2041,87625	29,15	210,2	0
77	Lubomierz (3)	0,99	4,2	2686,19875	36,52	64,4	0
78	Lwówek Śląski (3)	1,23	9,3	2238,40375	35,56	105,0	0
79	Mirsk (3)	1,19	**11,8**	2655,24	25,04	111,9	1
80	Wleń (3)	0,67	8,4	2473,2925	**44,17**	83,7	1
81	Cieszków (2)	1,25	**13,5**	2543,95375	16,67	71,3	1
82	Krośnice (2)	2,10	**12,6**	**3324,9675**	21,15	78,2	2
83	Milicz (3)	2,56	10,1	2275,2375	31,77	104,5	0
84	Oleśnica (1)	**3,34**	0,1	2274,14	**37,06**	**1809,7**	3
85	Bierutów (3)	1,34	**24,1**	2334,8125	30,62	94,1	1
86	Dobroszyce (2)	**4,48**	6,5	2592,63375	21,10	88,5	1

87	Dziadowa Kłoda (2)	2,49	10,0	2574,07875	21,51	56,2	0
88	Międzybórz (3)	2,75	-2,7	**2729,18625**	25,14	107,5	1
89	Oleśnica (2)	**7,33**	**14,9**	2283,45375	21,60	68,4	2
90	Syców (3)	2,79	8,2	2113,68875	25,00	168,6	0
91	Twardogóra (3)	2,87	6,7	2603,4675	28,82	148,2	0
92	Oława (1)	**6,31**	0,7	2290,0625	34,27	**1317,9**	2
93	Domaniów (2)	1,09	8,8	2244,70625	21,94	57,7	0
94	Jelcz-Laskowice (3)	**7,11**	9,0	2237,70125	26,16	211,1	1
95	Oława (2)	**4,95**	**18,9**	2667,88125	22,46	83,2	2
96	Chocianów (3)	2,01	-1,9	2231,265	**39,17**	127,5	1
97	Gaworzyce (2)	1,79	-1,1	2484,07875	29,21	63,5	0
98	Grębocice (2)	0,97	0,0	**4481,335**	25,30	56,2	1
99	Polkowice (3)	**4,25**	4,8	6946	31,87	328,7	3
100	Przemków (3)	0,81	0,9	**2837,82125**	25,05	127,8	1
101	Radwanice (2)	2,81	3,4	**3392,05875**	24,40	67,6	1
102	Borów (2)	1,98	6,4	2199,9875	22,13	57,0	0
103	Kondratowice (2)	0,40	-3,3	**2821,33875**	17,99	50,9	1
104	Przeworno (2)	0,87	0,0	2193,84	23,47	58,0	0
105	Strzelin (3)	2,80	9,6	2447,94625	34,33	144,7	0
106	Wiązów (3)	1,18	0,4	2453,3075	19,14	55,9	0
107	Kostomłoty (2)	2,45	**13,9**	2286,3425	23,26	52,3	1
108	Malczyce (2)	2,11	-8,1	2112,30375	22,30	133,3	0
109	Miękinia (2)	**11,35**	**19,2**	2565,49625	25,11	100,9	2
110	Środa Śląska (3)	3,72	1,0	2531,23625	33,49	113,5	1
111	Udanin (2)	0,93	0,7	2527,3225	14,63	51,9	0
112	Świdnica (1)	2,73	5,6	2170,1825	**43,06**	**2843,3**	2
113	Świebodzice (1)	2,78	-0,4	2226,4225	**41,18**	**868,0**	2
114	Dobromierz (2)	0,92	-3,6	2686,32375	18,81	78,1	0
115	Jaworzyna Śląska (3)	2,13	5,9	1999,97375	31,85	169,1	0
116	Marcinowice (2)	2,22	9,3	2550,96375	23,11	75,3	0
117	Strzegom (3)	1,67	4,9	2412,53	30,62	209,6	0

118	Świdnica (2)	**5,34**	10,1	2516,96	21,49	106,3	1
119	Żarów (3)	2,28	9,6	2187,52125	34,83	164,6	0
120	Oborniki Śląskie (3)	**7,74**	8,5	2161,47	32,47	202,9	1
121	Prusice (3) *	1,94	4,7	**2888,19375**	20,81	79,3	1
122	Trzebnica (3)	**5,41**	**11,6**	2519,15625	33,90	143,7	2
123	Wisznia Mała (2)	**10,57**	**16,4**	2662,69875	27,81	108,8	2
124	Zawonia (2)	**3,63**	**17,4**	2379,80875	21,79	80,2	2
125	Żmigród (3)	1,49	-2,2	2562,20875	26,94	75,2	0
126	Boguszów-Gorce (1)	0,37	-3,2	2296,15375	**54,70**	**1073,7**	2
127	Jedlina-Zdrój (1)	0,85	-15,5	2712,35125	28,45	**607,1**	1
128	Szczawno-Zdrój (1)	2,65	3,4	**3467,02625**	**39,89**	**784,3**	3
129	Czarny Bór (2)	1,35	5,1	**2838,1025**	20,72	117,0	1
130	Głuszyca (3)	0,47	11,1	**2350,425**	**48,04**	**319,0**	3
131	Mieroszów (3)	0,47	6,0	2434,12375	**45,07**	174,5	1
132	Stare Bogaczowice (2)	2,70	8,4	2159,87	24,87	73,3	0
133	Walim (2)	2,33	5,8	2695,65125	**38,74**	129,0	1
134	Wałbrzych (1) *	0,53	2,8	2581,3625	**43,66**	**2063,9**	2
135	Brzeg Dolny (3)	**3,94**	4,9	2504,9275	**38,12**	**274,8**	3
136	Wińsko (2)	0,93	3,8	2225,2775	23,09	48,9	0
137	Wołów (3)	**3,27**	7,1	2091,71375	35,45	123,4	1
138	Czernica (2)	**18,58**	**37,9**	2594,96125	**38,65**	197,9	3
139	Długołęka (2)	**15,08**	**28,7**	**2953,7225**	32,24	147,0	3
140	Jordanów Śląski (2)	**3,35**	**27,7**	2695,57875	26,60	58,3	2
141	Kąty Wrocławskie (3)	**13,35**	**24,6**	**2946,32625**	32,26	136,5	3
142	Kobierzyce (2)	**23,03**	**39,1**	**4840,7575**	**43,50**	123,6	4
143	Mietków (2)	2,50	8,5	2561,45875	19,22	60,1	0
144	Sobótka (3)	**3,03**	7,6	2182,4125	30,17	122,9	1
145	Siechnice (3) *	**24,93**	**27,8**	**3236,70625**	35,64	204,9	3
146	Żórawina (2)	**14,09**	**33,1**	2319,93875	32,70	82,4	2
147	Bardo (3)	1,95	-16,9	**2792,4375**	33,80	154,4	1
148	Ciepłowody (2)	0,90	**22,0**	2502,345	22,44	47,9	1

149	Kamieniec Ząbkowicki (2)	1,52	**13,2**	2197,6025	25,32	101,6	1
150	Stoszowice (2)	1,84	2,1	2429,05375	16,11	74,9	0
151	Ząbkowice Śląskie (3)	1,32	4,5	2152,4525	**38,96**	170,8	1
152	Ziębice (3)	1,21	2,0	2083,3625	21,58	93,4	0
153	Złoty Stok (3)	1,65	5,9	2574,145	**39,77**	125,7	1
154	Zawidów (1)	1,14	**11,6**	2325,71375	21,15	**768,3**	2
155	Zgorzelec (1)	1,08	0,9	2271,635	**40,39**	**2172,1**	2
156	Bogatynia (3)	1,05	10,4	**5353,25375**	**39,00**	**269,6**	3
157	Pieńsk (3)	1,22	4,6	2202,85875	35,44	143,9	0
158	Sulików (2)	0,99	-9,6	2711,99375	19,93	78,2	0
159	Węgliniec (3)	0,53	2,7	2273,11625	**40,20**	190,9	1
160	Zgorzelec (2)	2,99	10,2	**2866,37**	21,95	75,9	1
161	Wojcieszów (1)	0,85	-1,2	2957,2775	35,56	249,2	2
162	Złotoryja (1)	2,14	3,1	2406,20875	41,43	1553,6	2
163	Pielgrzymka (2)	0,82	8,3	**2870,5225**	21,53	55,9	1
164	Świerzawa (3)	0,75	-3,3	2432,39125	26,04	72,6	0
165	Zagrodno (2)	1,05	**24,7**	2425,24625	22,11	50,2	1
166	Złotoryja (2)	2,11	**25,9**	2677,55125	32,85	58,5	1
167	Jelenia Góra (1)	**3,78**	3,3	**3570,46125**	**43,32**	**1179,3**	4
168	Legnica (1)	2,96	1,4	**3200,83375**	**40,25**	**2005,5**	3
169	Wrocław (1)	**7,80**	7,7	**4659,66**	**45,36**	**2373,9**	4

TABELA. 2. WSKAŹNIKI DIAGNOSTYCZNE. WYNIKI ANALIZ ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF W OPARCIU O ZALEŻNOŚCI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

Lp.	Jednostka terytorialna	Dojazdy do pracy	Dojazdy do szkół	Średnia liczba zameldowań z rdzeni w gminach LGOF na 1000 mieszkańców	Liczba spełnionych kryteriów (Etap II – wskaźniki funkcjonalne)
1	Bolesławiec (gm. miejska)	1,842480862	65,3920933	0,026396394	1
2	Bolesławiec	27,87520392	70,0384123	1,432163633	3
3	Gromadka	23,54188759	64,1025641	0,232769594	2
4	Nowogrodziec	15,64539903	66,3329161	0,241681145	2
5	Osiecznica	9,599655618	55,8375635	0,3205747	2
6	Warta Bolesławiecka	24,19085752	70,8108108	0,617990107	3
7	Bielawa	0,236634531	0	0,007666058	0
8	Dzierżoniów (gm. miejska)	0,123086391	0,41050903	0,011569834	0
9	Pieszyce	0	0	0,023057574	0
10	Piława Górna	0	0	0	0
11	Dzierżoniów	0	0,22883295	0,010723861	0
12	Łagiewniki	0	0	0,013439355	0
13	Niemcza	0	0	0,016997167	0
14	Głogów (gm. miejska)	15,67977564	77,1031456	0,060831559	2
15	Głogów	36,95494186	77,0718232	2,848956201	3
16	Jerzmanowa	43,17738791	70,3703704	3,961368745	3
17	Kotla	30,91988131	75,5760369	1,25151931	3
18	Pęcław	35,27918782	76,7123288	0,797655636	3
19	Żukowice	32,76661515	63,2653061	0,735094692	3
20	Góra	3,072160038	0,9009009	0,061485745	0
21	Jemielno	7,619943556	18,902439	0,18476241	0
22	Niechlów	6,79662803	14,2857143	0,070018477	0
23	Wąsosz	2,240398293	4,26666667	0,096527685	0
24	Jawor	7,016314683	11,641791	0,080399511	0

25	Bolków	1,011853137	1,21703854	0,059768172	0
26	Męcinka	12,38990018	16,2264151	0,197037594	1
27	Mściwojów	7,217210271	7,03517588	0,077808397	0
28	Paszowice	5,352986811	10,3092784	0,117147708	0
29	Wądroże Wielkie	9,958506224	59,4339623	0,270480718	1
30	Karpacz	0	0	0,059938064	0
31	Kowary	0,65023029	0,6263048	0,008566289	0
32	Piechowice	1,2	1,87265918	0,045955882	0
33	Szklarska Poręba	0	0	0,037393931	0
34	Janowice Wielkie	0	0,59171598	0,042920161	0
35	Jeżów Sudecki	0,540331918	0,31152648	0,020860754	0
36	Mysłakowice	0,540233153	0	0,015808975	0
37	Podgórzyn	0	0	0,042525693	0
38	Stara Kamienica	0	0	0,033897241	0
39	Kamienna Góra (gm. miejska)	0,212455185	0,46893318	0,012554524	0
40	Kamienna Góra	0,410677618	0	0,011255557	0
41	Lubawka	0,477506911	1,71102662	0,026055991	0
42	Marciszów	0	0	0,008574491	0
43	Duszniki-Zdrój	0	0	0,01204255	0
44	Kłodzko (gm. miejska)	0,229599158	0,180018	0,002827305	0
45	Kudowa-Zdrój	0	0	0,015594542	0
46	Nowa Ruda (gm. miejska)	1,034865098	0	0,008405186	0
47	Polanica-Zdrój	0	0	0,029277576	0
48	Bystrzyca Kłodzka	0,461589186	0	0,010203127	0
49	Kłodzko	0,211279051	0	0,009373444	0
50	Lądek-Zdrój	0	0	0,016091646	0
51	Lewin Kłodzki	0	0	0,042216359	0
52	Międzylesie	0	0	0,005329899	0

53	Nowa Ruda	0,63835011	0,52356021	0,023159317	0
54	Radków	0,960614793	0	0,008555692	0
55	Stronie Śląskie	0	0	0,005098247	0
56	Szczytna	0,458891013	0	0,00540711	0
57	Chojnów (gm. miejska)	14,3367955	34,8511384	0,184002044	2
58	Chojnów	13,86255924	25,4	0,309797889	3
59	Krotoszyce	29,71428571	62,5	1,163899392	3
60	Kunice	26,3382467	64,2011834	2,780153477	3
61	Legnickie Pole	23,39862361	70,8502024	1,025101853	3
62	Miłkowice	28,26810991	62,0805369	1,446365296	3
63	Prochowice	15,03860356	63,1578947	0,601993443	3
64	Ruja	19,24686192	64,7887324	1,090038667	3
65	Lubań (gm. miejska)	0,438645822	0,32327586	0,030011823	0
66	Świeradów-Zdrój	0	0	0,067096582	0
67	Leśna	0	0,37313433	0,037738223	0
68	Lubań	0,693028944	1,69491525	0,033632287	0
69	Olszyna	0	0	0,01194119	0
70	Platerówka	0	0	0	0
71	Siekierczyn	0	0,3875969	0,008734578	0
72	Lubin (gm. miejska)	14,47666716	63,1806708	0,158388607	2
73	Lubin	40,19623613	71,9406675	3,847443098	3
74	Rudna	31,23573525	55,1643192	0,995324582	3
75	Ścinawa	29,68363816	63,3333333	0,497269148	3
76	Gryfów Śląski	0	0,21141649	0,025663382	0
77	Lubomierz	1,291079812	0,61728395	0,016419013	0
78	Lwówek Śląski	6,466851279	15,9041394	0,051121525	0
79	Mirsk	0,529747351	0,46728972	0,024535316	0
80	Wleń	0	0,51546392	0,044536817	0

81	Cieszków	0	0	0	0
82	Krośnice	0	0	0,019671728	0
83	Milicz	0	0	0,018843321	0
84	Oleśnica (gm. miejska)	0,073651261	0	0,012414147	0
85	Bierutów	0	0	0,001957139	0
86	Dobroszyce	0	0	0,022422722	0
87	Dziadowa Kłoda	0	0	0,021604494	0
88	Międzybórz	0	0	0,003918367	0
89	Oleśnica	0	0	0,013285175	0
90	Syców	0	0	0,006081554	0
91	Twardogóra	0	0,31007752	0,004625644	0
92	Oława (gm. miejska)	0	0,07980846	0,019736633	0
93	Domaniów	0	0	0,018738289	0
94	Jelcz-Laskowice	0	0	0,015172024	0
95	Oława	0	0	0,012526096	0
96	Chocianów	34,64927741	27,0061728	0,63920948	3
97	Gaworzyce	39,76886472	71,9457014	0,703602991	3
98	Grębocice	43,95546129	77,5577558	0,881162331	3
99	Polkowice	8,248971844	61,0228058	0,795103978	2
100	Przemków	34,25925926	28,3516484	0,279429026	2
101	Radwanice	42,4	74,6724891	0,944916177	3
102	Borów	0	0	0,038237262	0
103	Kondratowice	0	0	0,026274495	0
104	Przeworno	0	8,84615385	0,003898509	0
105	Strzelin	0	0	0,011870791	0
106	Wiązów	0	0	0,005353916	0
107	Kostomłoty	0,346020761	0	0,022756904	0
108	Malczyce	2	23,0529595	0,139484682	1

109	Miękinia	0,275566442	0,1497006	0,071584189	0
110	Środa Śląska	0,501253133	2,39583333	0,035061788	0
111	Udanin	2,529437418	6,97674419	0,032599837	0
112	Świdnica (gm. miejska)	0,124300808	0,12573345	0,015334228	0
113	Świebodzice	0,231994095	0,41972718	0,01819442	0
114	Dobromierz	0,884955752	0,8583691	0,025891564	0
115	Jaworzyna Śląska	0	0	0,011548641	0
116	Marcinowice	0	0	0,006204597	0
117	Strzegom	0,557724484	1,41903172	0,011896943	0
118	Świdnica	0,185385447	0,2484472	0,018696054	0
119	Żarów	0,241860465	0,16694491	0,009587855	0
120	Oborniki Śląskie	0,31742156	0	0,041396147	0
121	Prusice	0	0	0,02156373	0
122	Trzebnica	0,120288693	0,09775171	0,018529139	0
123	Wisznia Mała	0,628930818	0	0,040359498	0
124	Zawonia	0	0	0,003552924	0
125	Żmigród	0	0,2688172	0,015974086	0
126	Boguszów-Gorce	0,805327551	0,28735632	0,014616618	0
127	Jedlina-Zdrój	0	0	0,027637034	0
128	Szczawno-Zdrój	0	0	0	0
129	Czarny Bór	0	2,4291498	0	0
130	Głuszyca	0	0,51020408	0,006552722	0
131	Mieroszów	0	0	0,0134783	0
132	Stare Bogaczowice	0	0	0,014269293	0
133	Walim	0	0	0,003495281	0
134	m. Wałbrzych	0,090663699	0	0,013192594	0
135	Brzeg Dolny	0,177862909	0	0,032043382	0
136	Wińsko	9,992784993	25,5813953	0,241038319	1

137	Wołów	1,50667732	0,76849183	0,037826584	0
138	Czernica	0,357929515	0	0,048065512	0
139	Długołęka	0	0	0,041632445	0
140	Jordanów Śląski	0	0	0,012958963	0
141	Kąty Wrocławskie	0,241218152	0	0,072467964	0
142	Kobierzyce	0,359906424	0	0,121285375	0
143	Mietków	0	0	0,02073882	0
144	Sobótka	0	0	0,017436331	0
145	Święta Katarzyna	0,223329325	0	0,088915234	0
146	Żórawina	0	0	0,049858357	0
147	Bardo - miasto	0	0	0,007236981	0
148	Ciepłowody	0	0	0	0
149	Kamieniec Ząbkowicki	0	0	0,009270526	0
150	Stoszowice	0	0	0,007224998	0
151	Ząbkowice Śląskie	0	0	0,007824273	0
152	Ziębice	0	0,124533	0,005510047	0
153	Złoty Stok	0	0	0,025199496	0
154	Zawidów	0	0	0,004580153	0
155	Zgorzelec (gm. miejska)	0,723140496	0,08116883	0,021686374	0
156	Bogatynia	0,254479907	0,44883303	0,008841555	0
157	Pieńsk	1,026260187	0,43859649	0,02793046	0
158	Sulików	1,394230769	0,30674847	0,03638268	0
159	Węgliniec	2,311618133	11,7048346	0,050430763	0
160	Zgorzelec	1,083591331	0,48192771	0,034285015	0
161	Wojcieszów	0	0,55248619	0,056055716	0
162	Złotoryja (gm. miejska)	9,523809524	14,4171779	0,134817814	0
163	Pielgrzymka	9,440993789	17,6470588	0,153747598	0
164	Świerzawa	3,000379795	2,49221184	0,105493375	0

165	Zagrodno	12,87379625	16,1403509	0,13659238	1
166	Złotoryja	12,64957265	21,0382514	0,297934136	2
167	M. Jelenia Góra	0,258708306	0,09621552	0,030589984	0
168	M. Legnica	3,047259489	56,7790778	0,078105037	1
169	M. Wrocław	0,160943511	0,01961746	0,061893988	0

TABELA. 3. WYNIKI ANALIZ ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA LGOF W OPARCIU O WYNIKI ETAPU I, II DELIMITACJI

Lp.	Jednostka terytorialna	Typ gminy	Liczba spełnionych kryteriów (Etap I - kwartale)	Liczba spełnionych kryteriów (Etap II - funkcjonalne)	Wyniki delimitacji (Etap I i II)
1	Bolesławiec *	gm. miejska	2	1	3
2	Bolesławiec	gm. wiejska	2	3	5
3	Gromadka	gm. wiejska	1	2	3
4	Nowogrodziec	gm. miejsko-wiejska	1	2	3
5	Osiecznica	gm. wiejska	3	2	5
6	Warta Bolesławiecka	gm. wiejska	1	3	4
7	Bielawa	gm. miejska	3	0	3
8	Dzierżoniów	gm. miejska	2	0	2
9	Pieszyce	gm. miejska	2	0	2
10	Piława Górna	gm. miejska	1	0	1
11	Dzierżoniów	gm. wiejska	1	0	1
12	Łagiewniki	gm. wiejska	0	0	0
13	Niemcza	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
14	Głogów *	gm. miejska	2	2	4
15	Głogów	gm. wiejska	2	3	5
16	Jerzmanowa	gm. wiejska	3	3	6
17	Kotla	gm. wiejska	0	3	3
18	Pęcław	gm. wiejska	1	3	4
19	Żukowice	gm. wiejska	2	3	5
20	Góra	gm. miejsko-wiejska	1	0	1

21	Jemielno	gm. wiejska	1	0	1
22	Niechlów	gm. wiejska	0	0	0
23	Wąsosz	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
24	Jawor	gm. miejska	1	0	1
25	Bolków	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
26	Męcinka	gm. wiejska	1	1	2
27	Mściwojów	gm. wiejska	0	0	0
28	Paszowice	gm. wiejska	0	0	0
29	Wądroże Wielkie	gm. wiejska	0	1	1
30	Karpacz	gm. miejska	3	0	3
31	Kowary	gm. miejska	2	0	2
32	Piechowice	gm. miejska	2	0	2
33	Szklarska Poręba	gm. miejska	3	0	3
34	Janowice Wielkie	gm. wiejska	1	0	1
35	Jeżów Sudecki	gm. wiejska	2	0	2
36	Mysłakowice	gm. wiejska	1	0	1
37	Podgórzyn	gm. wiejska	2	0	2
38	Stara Kamienica	gm. wiejska	1	0	1
39	Kamienna Góra	gm. miejska	2	0	2
40	Kamienna Góra	gm. wiejska	1	0	1
41	Lubawka	gm. wiejska	1	0	1
42	Marciszów	gm. wiejska	0	0	0
43	Duszniki-Zdrój	gm. miejska	3	0	3
44	Kłodzko	gm. miejska	2	0	2
45	Kudowa-Zdrój	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
46	Nowa Ruda	gm. miejska	2	0	2
47	Polanica-Zdrój	gm. miejska	4	0	4
48	Bystrzyca Kłodzka	gm. miejsko-wiejska	1	0	1

49	Kłodzko	gm. wiejska	0	0	0
50	Lądek-Zdrój	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
51	Lewin Kłodzki	gm. wiejska	4	0	4
52	Międzylesie	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
53	Nowa Ruda	gm. wiejska	0	0	0
54	Radków	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
55	Stronie Śląskie	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
56	Szczytna	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
57	Chojnów	gm. miejska	1	2	3
58	Chojnów	gm. wiejska	0	3	3
59	Krotoszyce	gm. wiejska	2	3	5
60	Kunice	gm. wiejska	2	3	5
61	Legnickie Pole	gm. wiejska	1	3	4
62	Miłkowice	gm. wiejska	1	3	4
63	Prochowice	gm. miejsko-wiejska	0	3	3
64	Ruja	gm. wiejska	0	3	3
65	Lubań	gm. miejska	2	0	2
66	Świeradów-Zdrój	gm. miejska	2	0	2
67	Leśna	gm. miejsko-wiejska	2	0	2
68	Lubań	gm. wiejska	1	0	1
69	Olszyna	gm. wiejska	2	0	2
70	Platerówka	gm. wiejska	1	0	1
71	Siekierczyn	gm. wiejska	0	0	0
72	Lubin *	gm. miejska	2	2	4
73	Lubin	gm. wiejska	3	3	6
74	Rudna	gm. wiejska	1	3	4
75	Ścinawa	gm. miejsko-wiejska	0	3	3
76	Gryfów Śląski	gm. miejsko-wiejska	0	0	0

77	Lubomierz	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
78	Lwówek Śląski	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
79	Mirsk	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
80	Wleń	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
81	Cieszków	gm. wiejska	1	0	1
82	Krośnice	gm. wiejska	2	0	2
83	Milicz	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
84	Oleśnica	gm. miejska	3	0	3
85	Bierutów	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
86	Dobroszyce	gm. wiejska	1	0	1
87	Dziadowa Kłoda	gm. wiejska	0	0	0
88	Międzybórz	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
89	Oleśnica	gm. wiejska	2	0	2
90	Syców	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
91	Twardogóra	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
92	Oława	gm. miejska	2	0	2
93	Domaniów	gm. wiejska	0	0	0
94	Jelcz-Laskowice	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
95	Oława	gm. wiejska	2	0	2
96	Chocianów	gm. miejsko-wiejska	1	3	4
97	Gaworzyce	gm. wiejska	0	3	3
98	Grębocice	gm. wiejska	1	3	4
99	Polkowice*	gm. miejsko-wiejska	3	2	5
100	Przemków	gm. miejsko-wiejska	1	2	3
101	Radwanice	gm. wiejska	1	3	4
102	Borów	gm. wiejska	0	0	0
103	Kondratowice	gm. wiejska	1	0	1
104	Przeworno	gm. wiejska	0	0	0

105	Strzelin	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
106	Wiązów	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
107	Kostomłoty	gm. wiejska	1	0	1
108	Malczyce	gm. wiejska	0	1	1
109	Miękinia	gm. wiejska	2	0	2
110	Środa Śląska	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
111	Udanin	gm. wiejska	0	0	0
112	Świdnica	gm. miejska	2	0	2
113	Świebodzice	gm. miejska	2	0	2
114	Dobromierz	gm. wiejska	0	0	0
115	Jaworzyna Śląska	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
116	Marcinowice	gm. wiejska	0	0	0
117	Strzegom	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
118	Świdnica	gm. miejska	1	0	1
119	Żarów	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
120	Oborniki Śląskie	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
121	Prusice	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
122	Trzebnica	gm. miejska	2	0	2
123	Wisznia Mała	gm. wiejska	2	0	2
124	Zawonia	gm. wiejska	2	0	2
125	Żmigród	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
126	Boguszów-Gorce	gm. miejska	2	0	2
127	Jedlina-Zdrój	gm. miejska	1	0	1
128	Szczawno-Zdrój	gm. miejska	3	0	3
129	Czarny Bór	gm. wiejska	1	0	1
130	Głuszyca	gm. miejsko-wiejska	3	0	3
131	Mieroszów	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
132	Stare Bogaczowice	gm. wiejska	0	0	0

133	Walim	gm. wiejska	1	0	1
134	m. Wałbrzych	gm. miejska	2	0	2
135	Brzeg Dolny	gm. miejsko-wiejska	3	0	3
136	Wińsko	gm. wiejska	0	1	1
137	Wołów	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
138	Czernica	gm. wiejska	3	0	3
139	Długołęka	gm. wiejska	3	0	3
140	Jordanów Śląski	gm. wiejska	2	0	2
141	Kąty Wrocławskie	gm. miejsko-wiejska	3	0	3
142	Kobierzyce	gm. wiejska	4	0	4
143	Mietków	gm. wiejska	0	0	0
144	Sobótka	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
145	Święta Katarzyna	gm. wiejska	3	0	3
146	Żórawina	gm. wiejska	2	0	2
147	Bardo - miasto	gm. miejska	1	0	1
148	Ciepłowody	gm. wiejska	1	0	1
149	Kamieniec Ząbkowicki	gm. wiejska	1	0	1
150	Stoszowice	gm. wiejska	0	0	0
151	Ząbkowice Śląskie	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
152	Ziębice	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
153	Złoty Stok	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
154	Zawidów	gm. miejska	2	0	2
155	Zgorzelec	gm. miejska	2	0	2
156	Bogatynia	gm. miejsko-wiejska	3	0	3
157	Pieńsk	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
158	Sulików	gm. wiejska	0	0	0
159	Węgliniec	gm. miejsko-wiejska	1	0	1
160	Zgorzelec	gm. wiejska	1	0	1

161	Wojcieszów	gm. wiejska	2	0	2
162	Złotoryja	gm. miejska	2	0	2
163	Pielgrzymka	gm. wiejska	1	0	1
164	Świerzawa	gm. miejsko-wiejska	0	0	0
165	Zagrodno	gm. wiejska	1	1	2
166	Złotoryja	gm. wiejska	1	2	3
167	M. Jelenia Góra	gm. miejska	4	0	4
168	M. Legnica*	gm. miejska	3	1	4
169	M. Wrocław	gm. miejska	4	0	4

*ośrodki rdzenie LGOF.